

TBMM
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

24. DÖNEM 4. YASAMA YILI
FAALİYET RAPORU

EKİM 2013 – 2014

TBMM
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

24. DÖNEM 4. YASAMA YILI FAALİYET RAPORU

Yayın No: 34

Adres: Halkla İlişkiler Binası B Blok 4. Kat
06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406

Faks: 0 312 420 2492

E-posta: insanhaklarikom@tbmm.gov.tr

Baskı: TBMM Basımevi, Ankara, 2014

Bu kitabın dağıtımı TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından yapılmaktadır.

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden yayınlarımıza ulaşabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	1
GENEL BİLGİ	3
1. Misyon ve Vizyon.....	3
2. Tarihçe	3
3. Görev ve Yetkiler.....	4
4. Çalışma Yöntemi.....	4
5. Komisyonun Yapısı.....	6
KOMİSYON ÇALIŞMALARI	10
1. Toplantılar ve Alınan Kararlar	10
2. Alt Komisyon Çalışmaları.....	13
3. İzleme Dosyaları	17
4. Diğer Çalışmalar	19
5. Havale Edilen Kanun Teklif ve Tasarıları.....	20
6. Yerli ve Yabancı Heyet Kabulleri.....	21
BAŞVURULAR	24
İNSAN HAKLARI ALANINDAKİ KANUNİ DÜZENLEMELER	33
The Works of the Human Rights Inquiry Committee in the 4th Legislative Year (October 2013-2014) of the 24th Term of Gnat	36
EKLER	
EK-1: İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu	45
EK-2: Mısır'daki İdam Kararları Hakkında Karar	48
EK-3: İsrail'in Gazze'ye Yönelik İnsanlık Dışı Operasyonları Sonucu Yaşanan Ağır İnsan Hakları İhlalleri Kararı.....	49
EK-4: Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4.....	51
EK-5: Adana İli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu.....	63
EK-6: Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu.....	81

EK-7:	Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu -2.....	102
EK-8:	Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu	112
EK-9:	Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü İnceleme Raporu	124
EK-10:	Rize ve Trabzon İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu	128
EK-11:	Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2.....	139
EK-12:	Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2	152
EK-13:	Ege Kıyılarında (İzmir–Aydın) Gerçekleşen Yasa Dışı Göç Hakkında İnceleme Raporu	166
EK-14:	Avrupa’da Türkiye Kökenlilere Yönelik Irkçı ve Yabancı Düşmanlığı İçerikli Eylemler Raporu - 2013	186

SUNUŞ

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 24. Dönem 4. Yasama Yılında gerçekleştirdiği çalışmaları sunmaktan yeniden büyük mutluluk duyuyorum.

Komisyonumuz bu yasama yılında da özverili çalışmalarını sürdürmüş; ülkemizin insan hakları alanında gelişimini ve insanımızın hak ve özgürlüklerinin genişlemesini amaçlamıştır.

Geçen bir yılda, alt komisyon ve heyetler halinde yurtiçinde ve yurtdışında çalışmalar yapılmış, Komisyona sunulan yazılı şikayetler incelenmiş, çeşitli panel ve konferanslar düzenlenmiş, basın açıklamaları ve bildiriler yayınlanmış, toplantılar gerçekleştirilmiş, kanun metinleri görüşülmüş, yurtiçinden ve yurtdışından heyetler kabul edilmiştir.

Hükümlü ve tutuklular hakkında cezaevlerine yönelik her yıl olduğu gibi çok sayıda denetim gerçekleştirilmiştir. Ülkemizin batı sınırlarından Avrupa ülkelerine deniz ve kara yoluyla kaçak olarak geçmeye çalışan yabancı göçmenlerin boğulma, donma gibi sebeplerle yaşamlarını yitirmeleri üzerine bazı batı illerimizde bu konuyu ele alan çalışmalar yapılmıştır.

Suç mağdurlarının haklarına dikkati çekmek sürdürdüğümüz çalışmalar bu yasama yılında sona ermiştir. Söz konusu çalışma kapsamında ulusal bir panel de düzenlemiş; uluslararası panel için hazırlıkları yapılmıştır.

Batı'daki İslam karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık konusundaki izleme dosyamız kapsamında Almanya'da ırkçı terör örgütüne katledilen 8 Türk vatandaşı hakkında Almanya'daki duruşmaları izlemeye devam ettik. Avrupa'da Türk kökenlilere karşı yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı içerikli saldırı ve tehditleri gözlemlemeye devam ediyoruz. Bu yöndeki ikinci raporumuzu yayınladık.

Yine Almanya'da camilere yönelik nefret içerikli saldırı ve kundaqlama girişimlerinin artması üzerine Berlin'de bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Avrupa'da bu çalışmaları yaparken, dünyanın diğer bölgelerinde yaşanan insan hakları ihlalleri de gündemimize alınmıştır. Mısır'daki darbe sonrası tutuklanan yüzlerce kişi hakkında verilen idam kararları ve İsrail'in Gazze'ye saldırıları konusunda ortak metinler yayınlamıştır. Gazze'nin ziyaret edilmesi girişiminde bulunulmuş ancak maalesef hem Mısır hem de İsrail makamlarınca bu girişimimiz iki defa reddedilmiştir.

Basında yer alan veya Komisyonumuza ulaşan insan hakları ihlali iddiaları hakkında yetkili mercilerden bilgi istenmiş veya soruşturma yapılması talep edilmiştir. Komisyonumuza binlerce vatandaşımız tarafından sunulan dilekçeler ayrı ayrı incelenip, şikâyet ve taleplere Komisyonun görev alanına girdiği ölçüde çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

Yaptığımız bu çalışmalar ışığında, ülkemizin ve milletimizin hak ve özgürlüklerinin gelişmesine bir nebze katkımız olmuşsa bundan büyük mutluluk duyarız. Önümüzdeki yılda da Komisyonumuzun hem yurtiçinde hem de yurtdışında çalışmalarını özveriyle sürdüreceğine yürekten inanıyorum.

Çalışmalarımıza çok değerli katkıları dolayısıyla TBMM Başkanı Sayın Cemil ÇİÇEK'e, Komisyonumuzun kıymetli Üyelerine, çalışanlarına ve emeği geçen herkese teşekkür ediyor; insan hakları ihlallerinin yaşanmadığı bir Türkiye ve Dünya özlemiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

Ayhan Sefer ÜSTÜN

Sakarya Milletvekili
Komisyon Başkanı

GENEL BİLGİ

1. MİSYON VE VİZYON

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun misyonu, insan hakkı ihlallerinin olmadığı bir Türkiye meydana getirebilmek ve bu hedef için insan haklarına ilişkin uygulamaları gözetlemek ve denetlemek; gelişmeleri izlemek ve kamuoyunda bu bilincin oluşmasını sağlamaktır.

Komisyonun vizyonu ise, insan hakları alanındaki uygulamaları ve gelişmeleri izleyip, insan haklarına ilişkin sorunların gerek yasal düzeyde gerekse de uygulamada iyileştirilmesini sağlayarak etkili bir parlamenter denetim yoluyla, insan hakkı ihlallerinin olmadığı bir Türkiye ve Dünya oluşumuna katkı sağlamaktır.

2. TARİHÇE

1987 yılında Avrupa Birliğine tam üyelik başvurusu sonrasında insan hakları konusunun gündemde öne çıkması ile, insan haklarına ilişkin parlamenter düzeyde denetim mekanizması oluşmasını sağlayacak bir ihtisas komisyonu kurulmasına karar verilmiştir. Bu doğrultuda 18'inci Yasama Döneminde Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen tüm siyasi partilerden milletvekillerinin imzalarını içeren kanun teklifi Meclis Başkanlığına sunulmuştur.

Kanun teklifinin gerekçesinde, içinde bulunulan Dönemde, bir ülkenin uygarlık derecesinin bilim ve teknoloji alanındaki başarısından çok insan haklarına gösterilen saygıyla ölçüldüğü, hür düşüncenin ve insan hakları konularının bütün dünya ülkelerinin gündemini işgal ettiği, uluslararası antlaşmalar çerçevesinde insan haklarının ne şekilde geliştirileceğinin ve bu konularda halkın bilinçlendirilmesinin önem kazandığı vurgulanmıştır. Yine gerekçede, Türkiye'nin Avrupa Konseyinin Avrupa hukuk sahasını oluşturma çalışmalarına aktif olarak katıldığı ve Türkiye'nin insan hakları alanındaki gelişmeleri izleyen devlet olmaktan çıkarak bu gelişmelere aktif olarak katılan devlet haline geldiği ifade edilmiştir.

Bu gerekçelerle TBMM Başkanlığına sunulan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu teklifi, 5 Aralık 1990 tarihinde TBMM Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiş; 8 Aralık 1990 tarihinde 20719 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, ülkemizde insan haklarının ulusal düzeyde korunması amacına uygun olarak kurulan ilk ulusal insan haklarını koruma mekanizmasıdır. Komisyon diğer çoğu ihtisas komisyonundan farklı şekilde kanunla kurularak, kendisine özel görev ve yetkilerle donatılmıştır. Komisyon aktif ve kapsamlı olarak hem denetim hem de yasama faaliyetlerinde bulunmaktadır.

3. GÖREV VE YETKİLER

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun görevleri 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun 4'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Komisyonun görevleri şunlardır:

- Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek
- Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası anlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kanun tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnameleri görüşmek, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek
- Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası anlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek
- İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek
- Gerekliğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak
- Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurt içi ve dışında İnsan Haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor hazırlamak

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu görevlerini yerine getirirken, Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi isteyip buralarda inceleme yapabilir ve ilgililerini çağırıp bilgi alabilir. Ayrıca incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle yerine getirebilir; gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir ve Ankara dışında çalışabilir. Komisyon gerekli görmesi halinde inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, ilgili mercilere bildirimde bulunabilir.

4. ÇALIŞMA YÖNTEMİ

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu çalışmalarını 5 Aralık 1990 tarihli ve 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu (**Bkz. EK-1**) ve TBMM İçtüzüğü hükümlerine göre yerine getirmektedir.

Komisyon farklı siyasi kimliğe sahip parlamenterlerden oluşmakta, ancak çalışmalarını siyasi kaygılardan uzak olarak gerçekleştirmektedir. Komisyon hükümetin bir parçası değildir. Çalışmalar dil, din, ırk, renk, siyasi görüş vb. hiçbir ayırım gözetilmeksizin, yansız ve bağımsız olarak gerçekleştirilmektedir.

Komisyon kendisine yapılan başvurular üzerine olduğu gibi, herhangi bir başvuru olmaksızın da gerekli gördüğü konularda inceleme ve araştırma yapmaktadır.

Başvurular doğrudan Komisyona gelmekte veya Meclis Başkanlığı tarafından havale edilmektedir. Komisyona ulaşan başvuru, Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almakta ardından uzmanlar tarafından incelenmektedir. Komisyon Başkanı tarafından uygun görülen dilekçeler hakkında işlem başlatılmaktadır. Dilekçeler Komisyonun görev alanına girdiği ölçüde incelenmekte ve gerekli görülürse ilgili kurumlardan bilgi talep edilmektedir. Komisyon, kendisine yapılan başvuruları Anayasa, 3686 sayılı Kanun ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun çerçevesinde ele alır; dilekçe sahipleri hem yapılmakta olan işlem, hem de sonuca ilişkin olarak bilgilendirilir.

Komisyon, rutin dilekçeler dışında ilke olarak çalışmalarını resen incelemelere dayandırmaktadır. Resen yapılan incelemeler alt komisyonlar kurmak, heyetler oluşturmak ve Komisyon Başkanlığınca girişimde bulunmak biçiminde gerçekleştirilmektedir.

Alt komisyonlar Komisyonun kendi üyeleri arasından seçtiği üyelerden (genellikle 5,7 veya 9 üye) oluşur ve bunların oluşumunda farklı siyasi partilerden üyelerin bulunmasına özen gösterilir. Alt komisyonlar, yerinde incelemeler yaparak, ilgili kişi ve kurumları dinleyerek ve bilgi-belge toplayarak çalışmalarını gerçekleştirirler. Bir olay veya konu hakkında veya hak ve özgürlüklerin ciddi biçimde ihlal edilme ihtimali olan yerlere yönelik genel denetleme yapmak amacıyla veya bir konunun incelenmesinin önemli görüldüğü hallerde veya başvurular üzerine alt komisyon kurulabilmektedir. Örnek olarak, kolluk birimlerinin uygulamaları, ceza infaz kurumları veya ülkemize sığınan kişilerin yaşam koşullarının incelenmesi alt komisyon incelemesine konu olabilmektedir. Alt komisyonların çalışmaları sadece görevlendirildikleri olay ve alanla sınırlıdır.

Alt komisyon çalışmalarının amacı, incelenen konuyu objektif olarak ve tüm açıklığıyla ortaya koymak, yansız bir süreçte tespit yapmak ve çözüm önermektir.

Alt komisyonlar yaptıkları yerinde incelemeler sonunda rapor hazırlayarak Komisyona sunar. Komisyon tarafından kabul edilen raporlar kamuya açık duruma gelir ve ayrıca TBMM Başkanlığına sunulur. Komisyon raporları Danışma Kurulunun görüş ve önerisiyle Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilmesi sağlanabilir. Raporlar Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara da gereği veya bilgi için gönderilir.

Raporun doğrudan ilgilendiği kurumdan Komisyonun tespit ve önerileri hakkında geri bildirim istenir.

Alt Komisyon çalışmalarının yanı sıra, Komisyon Başkanlığınca da “izleme dosyası” şeklinde çalışmalar yürütülmektedir. Bu çalışmalarda amaç, konunun olası alt komisyon çalışması için olgunlaştırılması veya belli konudaki başvurular ve basında çıkan haberlerin derlenerek incelenmesidir.

Bir diğer resen inceleme biçimi heyet oluşturma biçimindedir. Yurtdışında yapılacak incelemeler için başvuru bu yöntemde, konu alt komisyon çalışması içinde değerlendirilmemekte, Komisyon kararıyla alınan bir yurtdışı çalışması için heyetler oluşturulmaktadır.

Komisyon, Başkanın çağrısıyla veya Komisyon üyelerinin üçte birinin talebi ile belirlenen gündemler üzerine toplantılar yapar. Komisyon genellikle bir ayı geçmemek üzere toplanarak gündemdeki konuları görüşür ve gerekirse çalışmalarına ilişkin kararlar alır.

24. Dönem’in başında kabul edilen 6253 sayılı Kanun’la 3686 sayılı Kanun üzerinde yapılan değişikliklerle Komisyon, kanun tasarı ve tekliflerini inceleme yetkisi edinmiştir. Böylece Komisyon yasama sürecine de aktif olarak dâhil olmaya başlamıştır.

Komisyon, gündemdeki önemli olaylarda, insan hakları konulu günlerde veya Komisyonun çalışmaları hakkında basın açıklamalarında bulunmaktadır.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, denetim ağırlıklı bir komisyon olması ve insan hakları konusunun dinamizmi nedeniyle TBMM tatilde veya ara vermede olduğu zamanlarda da, TBMM Genel Kurulundan alınan kararla çalışmalarını sürdürmektedir.

5. KOMİSYONUN YAPISI

a) Üyeler

Komisyonun ne şekilde oluşacağı, 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu’nun 3’üncü maddesinde düzenlenmiştir. Komisyonun üye sayısı, siyasi parti grupları ile bağımsızların TBMM’deki sayılarının -boş üyelikler hariç- üye tamsayısına oranlanması ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilmelerini sağlayacak şekilde, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurul tarafından belirlenir.

Üye sayısı, tüm siyasi parti gruplarının ve bağımsızların temsiline olanak verecek şekilde belirlendiğinden her dönemde farklılık arz edebilmektedir. Üye sayısı 18’inci Dönem’de 21, 19’uncu Dönem’de 23, 20’nci Dönem’de 25, 21’inci Dönem’de 25, 22’nci Dönem’de 24 ve 23’üncü Dönem’de 23 olarak belirlenmişti. 24. Dönem’de ise 26 olarak belirlenmiştir.

Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadar devam eder.

Komisyon kendisine bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçimde siyasi parti gruplarının yüzde oranları dikkate alınır. Seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonunda, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır. Başkan, başkanvekilleri, sözcü ve kâtipten müteşekkil kurul uygulamada Başkanlık Divanı olarak adlandırılmaktadır.

24'üncü Dönem 4'üncü Yasama Yılında Komisyonunda görev yapan üyeler şu şekildedir:

<u>Üyenin Adı Soyadı</u>	<u>Komisyon Görevi</u>	<u>Partisi</u>	<u>Seçim Çevresi</u>
Ayhan Sefer ÜSTÜN	Başkan	AK Parti	Sakarya
Nevzat PAKDİL	Başkanvekili	AK Parti	Kahramanmaraş
Levent GÖK	Başkanvekili	CHP	Ankara
Yalçın AKDOĞAN ⁱ	Sözcü	AK Parti	Ankara
Reşat DOĞRU	Kâtip	MHP	Tokat
Mehmet METİNER	Üye	AK Parti	Adıyaman
Mehmet Kerim YILDIZ	Üye	AK Parti	Ağrı
Ülker GÜZEL	Üye	AK Parti	Ankara
Ziver ÖZDEMİR	Üye	AK Parti	Batman
Hamza DAĞ	Üye	AK Parti	İzmir
Sıtkı GÜVENÇ	Üye	AK Parti	Kahramanmaraş
Ahmet Salih DAL	Üye	AK Parti	Kilis
Ayşe TÜRKMEÑOĞLU	Üye	AK Parti	Konya
Kerim ÖZKUL	Üye	AK Parti	Konya
Abdurrahim AKDAĞ	Üye	AK Parti	Mardin
İhsan ŞENER	Üye	AK Parti	Ordu
Cemal Yılmaz DEMİR	Üye	AK Parti	Samsun
Sinan Aydın AYGÜN	Üye	CHP	Ankara
Tufan KÖSE	Üye	CHP	Çorum
Mahmut TANAL	Üye	CHP	İstanbul
Veli AĞABABA	Üye	CHP	Malatya
Hüseyin AYGÜN	Üye	CHP	Tunceli
Mustafa ERDEM	Üye	MHP	Ankara
Atila KAYA	Üye	MHP	İstanbul
Murat BOZLAK	Üye	HDP	Adana
Kemal AKTAŞ	Üye	Bağımsız	Van

ⁱ Ankara Milletvekili Yalçın Akdoğan 29 Ağustos 2014 tarihinde Bakanlar Kuruluna atandığından Komisyon üyeliği sona ermiştir.

4. Yasama Yılı Komisyon Üyeleri

Nevzat PAKDİL
AK Parti Kahramanmaraş Mv.
BAŞKANVEKİLİ

Ayhan Sefer ÜSTÜN
AK Parti Sakarya Mv.
BAŞKAN

Levent GÖK
CHP Ankara Mv.
BAŞKANVEKİLİ

Yalçın AKDOĞAN
AK Parti Ankara Mv.
SÖZCÜ

Reşat DOĞRU
MHP Tokat Mv.
KATİP

Mehmet METİNER
AK Parti Adıyaman Mv.

Mehmet Kerim YILDIZ
AK Parti Ağrı Mv.

Ülker GÜZEL
AK Parti Ankara Mv.

Ziver ÖZDEMİR
AK Parti Batman Mv.

Hamza DAĞ
AK Parti İzmir Mv.

Sıtkı GÜVENÇ
AK Parti K. Maraş Mv.

Ahmet Salih DAL
AK Parti Kilis Mv.

Kerim ÖZKUL
AK Parti Konya Mv.

Ayşe TÜRKMEÑOĞLU
AK Parti Konya Mv.

Abdurrahim AKDAĞ
AK Parti Mardin Mv.

İhsan ŞENER
AK Parti Ordu Mv.

Cemal Yılmaz DEMİR
AK Parti Samsun Mv.

Sinan Aydın AYGÜN
CHP Ankara Mv.

Tufan KÖSE
CHP Çorum Mv.

Mahmut TANAL
CHP İstanbul Mv.

Hüseyin AYGÜN
CHP Tunceli Mv.

Veli AGBABA
CHP Malatya Mv.

Mustafa ERDEM
MHP Ankara Mv.

Atilla KAYA
MHP İstanbul Mv.

Murat BOZLAK
HDP Adana Mv.

Kemal AKTAŞ
Bağımsız Van Mv.

b) Çalışanlar

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, çalışmalarını yürütmek amacıyla bünyesinde çeşitli niteliklere sahip elemanlar bulundurmaktadır.

24'üncü Dönem 4'üncü yasama yılında Komisyonda Yasama Uzmanı ve Yasama Uzman Yardımcısı olarak yedi, memur olarak dört personel görev yapmıştır. Komisyon, Yeni Halkla İlişkiler Binasında kendisine ayrılmış olan odalarda faaliyet göstermektedir. Başkana ait çalışma odası ile toplantı salonundan başka; bir sekreteryaya, üç uzmanlar, bir memur ve iki arşiv odasına sahiptir.

24'üncü Dönem 4'üncü Yasama Yılında Komisyonda görev alan çalışanlar:

1. Kenan Altaş (Yasama Uzmanı – Birim Sorumlusu)
2. Fazlı Pehlivan (Yasama Uzmanı)
3. Zeynep Duran (Yasama Uzmanı)
4. Evren Elverdi (Yasama Uzmanı)
5. Mesut Aydınoglu (Yasama Uzmanı)
6. Gökhan Piri (Yasama Uzman Yardımcısı)
7. Selay Gökcalp (Yasama Uzman Yardımcısı)
8. Yusuf Aslan (Memur)
9. Ayten Bilgin (Memur)
10. Zehra Akçay (Memur)
11. Burhan Kılıç (Memur)

KOMİSYON ÇALIŞMALARI

1. TOPLANTILAR VE ALINAN KARARLAR

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 1 Ekim 2013- 10 Ağustos 2014 tarihlerini kapsayan 4'üncü Yasama Yılında 10 toplantı gerçekleştirmiştir. Komisyon yeni yasama yılında TBMM Ana Binadaki yerinden yeni Halkla İlişkiler Binası Komisyonlar Bloğuna taşınarak toplantılarını burada yapmaya başlamıştır.

Komisyonun eski toplantı salonunda yaptığı 29 Ocak 2014 tarihli 28'inci toplantısından bir görüntü

- ❖ **23 Ekim 2013** tarihli 25'inci toplantıda,
 - “Almanya, Hollanda ve Belçika Gençlik Dairelerinin Türkiye Kökenli Çocuklara Yönelik Uygulamalarına İlişkin İnceleme Raporu”ⁱ görüşülerek kabul edilmiş;
 - Bu konuda Avrupa genelinde Heyetler halinde çalışmaların yurtları da kapsayacak şekilde genişletilerek sürdürülmesine karar verilmiştir.
- ❖ **24 Ekim 2013** tarihli 26'ncı toplantıda,
 - Ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde incelemede bulunmak üzere kurulu Alt Komisyonun hazırladığı “Belçika Ceza İnfaz Kurumları ile

ⁱ Rapor ayrıca basıldığından faaliyet raporuna eklenmemiştir. Raporun internet baskısı için bkz. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2013/raporlar/cocuklara_yonelik_uygulamal_ara_iliskin_komisyon_raporu.pdf

Hollanda Ceza İnfaz Kurumu ve Kolluk Uygulamaları İnceleme Raporu”ⁱ görüşülerek kabul edilmiş;

- Doğu Türkistan’da yaşayan Uygur Türklerinin ve Müslümanların maruz kaldığı insan hakları ihlallerinin araştırılmasına ve bu amaçla Çin Halk Cumhuriyeti ile diğer ülkelerde heyetler halinde incelemelerde bulunmasına karar verilmiştir.

❖ **28 Kasım 2013** tarihli 27’nci toplantıda,

- Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarının incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyonun hazırladığı “Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4” (Bkz. EK-4),
- Ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde incelemede bulunmak üzere kurulan Alt Komisyonun hazırladığı “Adana İli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu” (Bkz. EK-5),

Görüşülerek kabul edilmiştir.

❖ **29 Ocak 2014** tarihli 28’inci toplantıda,

- Ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde incelemede bulunmak üzere kurulu Alt Komisyonun hazırladığı,
 - o “Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu” (Bkz. EK-6)
 - o “Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu -2” (Bkz. EK-7)
 - o “Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu” (Bkz. EK-8)
 - o “Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü İnceleme Raporu” (Bkz. EK-9)

Görüşülerek kabul edilmiştir.

❖ **20 Şubat 2014** tarihli 29’uncu toplantıda ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde incelemede bulunmak üzere kurulan Alt Komisyonun hazırladığı “Rize ve Trabzon İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu” (Bkz. EK-10) görüşülerek kabul edilmiştir.

❖ **10 Nisan 2014** tarihli 30’uncu toplantıda “Mısır’daki İdam Kararları Hakkında Karar” (Bkz. EK-2) görüşülerek kabul edilmiştir.

ⁱ Rapor ayrıca basıldığından faaliyet raporuna eklenmemiştir. Raporun internet baskısı için bkz. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2013/raporlar/kolluk_uygulamaları_inceleme_raporu.pdf

Yeni toplantı salonunda yapılan 10 Nisan 2014 tarihli 30'uncu toplantıdan bir görüntü

❖ **17 Nisan 2014** tarihli 31'inci toplantıda,

- Ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde incelemede bulunmak üzere kurulu Alt Komisyonun hazırladığı,
 - o “Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2” (**Bkz. EK-11**)
 - o “Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2” (**Bkz. EK-12**)

Görüşülerek kabul edilmiştir.

❖ **30 Nisan 2014** tarihli 32'nci toplantıda,

- Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarının incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyonun hazırladığı “Ege Kıyılarında (İzmir–Aydın) Gerçekleşen Yasa Dışı Göç Hakkında İnceleme Raporu” (**Bkz. EK-13**) görüşülerek kabul edilmiş;
- “Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/892)” tali olarak görüşülmüştür.

❖ **12 Haziran 2014** tarihli 33'ncü toplantıda Mağdur Hakları Alt Komisyonunun, yaptığı incelemeler ve toplantılar sonucunda hazırlayarak

Komisyon'a sunduğu “Mağdur Hakları İnceleme Raporu” Komisyon Raporu olarak kabul edilmiştir.ⁱ

- ❖ **18 Temmuz 2014** tarihli 34’üncü toplantıda “İsrail’in Gazze’ye Yönelik İnsanlık Dışı Operasyonları Sonucu Yaşanan Ağır İnsan Hakları İhlalleri Kararı” (**Bkz. EK-3**) görüşülerek kabul edilmiş ve bir bildiri yayınlanmasına karar verilmiştir.

Gazze’ye yönelik İsrail saldırılarını kınayan bir bildirinin Komisyon üyeleriyle beraber Komisyon Başkanı Sn. Üstün tarafından okunması

2. ALT KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Komisyon, 3686 sayılı Kanun’la kendisine verilen Ankara dışında çalışma ve incelemeleri alt komisyonlar eliyle yapabilme yetkisi uyarınca, 24’üncü Dönem 4’üncü Yasama Yılında, geçen yıllarda kurulmuş olan **dört** alt komisyon çalışmalarına devam etmiştir. Anılan yasama yılında yeni bir alt komisyon ise kurulmamıştır.

Alt komisyonlar ve çalışmaları şu şekildedir:

2.1. Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri Alt Komisyonu

Alt Komisyon yeni devrede şu üyelerden oluşmuştur: Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU (Alt Komisyon Başkanı), Adıyaman Milletvekili Mehmet METİNER, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Ankara Milletvekili Murat BOZLAK.

ⁱ Rapor ayrıca basıldığı için Faaliyet Raporu içerisine eklenmemiştir. Rapora ve muhalefet şerhlerine <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşılabilir.

2013 yılı Ekim ayından bu yana, Adana ilindeki F Tipi, T Tipi ve Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında, Antalya L ve E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında, Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarında, Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Hasta Bölümünde, Kırıkkale F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, Trabzon E Tipi, Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları ile Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Hasta Bölümünde, İstanbul Silivri L Tipi Ceza İnfaz Kampüsünde, Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde ve Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza Kurumunda incelemeler yapmıştır. Adana Ceyhan M Tipi Kapalı Ceza Kurumu dışında yapılan çalışmaların raporları Komisyonunda görüşülerek kabul edilmiştir.

Alt Komisyon ayrıca, Avrupa'daki ceza infaz sistemini insan hakları perspektifiyle takip edilmesi çerçevesinde İtalya'daki ceza infaz kurumlarına ilişkin 12-16 Mayıs 2014 tarihinde inceleme ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyonun İtalya ziyaretinde İtalyan parlamenterle yaptığı görüşme

Alt Komisyon 22 Nisan 2014 tarihli toplantısında Adli Tıp Kurumu Başkanlığından hasta hükümlü ve tutuklulara ilişkin işlemler konusunda bilgi almıştır. Alt komisyonun çalışmaları sürmektedir.

2.2. Türkiye’de Bulunan Mülteciler, Sığınmacılar ve Yasadışı Göçmenler Alt Komisyonu

Alt Komisyon yeni devrede şu üyelerden oluşmuştur: Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL (Alt Komisyon Başkanı), Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Van Milletvekili Kemal AKTAŞ.

Alt Komisyon 12 Kasım 2013 tarihinde Suriyeli sığınmacıların durumu ve yapılan çalışmalar hakkında Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı ve Türk Kızılayı'ndan bilgi almak üzere bir toplantı gerçekleştirmiştir.

Alt Komisyon, 14-15 Kasım 2013 tarihlerinde Kilis ve Kahramanmaraş illerinde Suriyeli sığınmacıların barındırıldığı çadırkent ve konteynırkentlerde inceleme gerçekleştirmiştir. Anılan incelemenin raporu Komisyonca görüşülerek kabul edilmiştir.

14 Ocak 2014 tarihinde Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Emniyet Genel Müdürlüğü yetkililerinden yasadışı geçişlere ilişkin bilgi almak üzere bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Alt Komisyon Ege Denizi kıyıları kullanılarak gerçekleşen yasadışı göçleri incelemek üzere 6-7 Şubat 2014 tarihlerinde Aydın ve İzmir illerinde incelemelerde bulunmuştur. Anılan incelemenin raporu Komisyonca görüşülerek kabul edilmiştir.

Son olarak yasadışı geçişlerle ilgili olarak 15 Mayıs 2014 tarihinde Edirne ilinde incelemelerde bulunulmuştur. Alt Komisyonun çalışmaları sürmektedir.

Alt Komisyon Edirne'de yetkililerden bilgi alırken

2.3. Tunceli İli Hozat İlçesindeki Fişleme İddialarının Araştırılmasına İlişkin Kurulan Alt Komisyon

Tunceli'nin Hozat İlçesinde bazı yerel politikacıların ve sivillerin emniyet mensuplarınca yasadışı fişleme gerçekleştirildiği yönünde bazı basın organlarında çıkan haberler üzerine, konu hakkında 5 Aralık 2012 tarihinde bir alt komisyon kurulmasına karar verilmişti. Çalışmalarının tamamlayan Alt Komisyon, raporunu Komisyona sunmuş; 5 Şubat 2014 tarihli komisyon toplantısında raporun alt komisyona geri gönderilmesine karar verilmiştir.

2.4. Mağdur Hakları Alt Komisyonu

Komisyon 23 Mayıs 2013 tarihli 22'nci toplantıda mağdur hakları konusunda araştırmalar yapmak üzere bir alt komisyon kurmuştur. Yeni devrede Alt Komisyonun üye bileşeni şu şekilde oluşmuştur: İzmir Milletvekili Hamza DAĞ, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Ankara Milletvekili Sinan Aydın AYGÜN ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU.

Alt Komisyon ile, suç mağdurlarının yargılama ve bunun sonrasında hayatlarını idame ettirme sürecinde ikinci bir mağduriyet yaşamamaları için devletçe alınması gereken tedbirlerin araştırılması ve çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda 4'üncü Yasama Yılında yapılan toplantılarda Adalet Bakanlığı İç Denetim Birimi Başkanlığı'ndan, Ankara ve Gazi Üniversiteleri Hukuk Fakülteleri akademisyenlerinden, Ankara Barosu avukatlarından, HSYK ağır ceza mahkemesi, asliye ceza mahkemesi ve asliye hukuk mahkemesinde görevli birer hâkim ile bir cumhuriyet savcısının, ilgili sivil toplum kuruluşlarından bilgi alınmış ve çeşitli suçlardan mağdur olmuş kişiler dinlenmiştir. Ayrıca Ankara Yenimahalle Devlet Hastanesi Çocuk İzleme Merkezinde incelemelerde bulunulmuş ve yetkililerden bilgi alınmıştır.

Alt Komisyonun sivil toplum kuruluşlarının bilgisine başvurduğu bir toplantıdan görüntü

Alt Komisyonun çalışmalarına paralel olarak, 10 Aralık Dünya İnsan Hakları günü vesilesiyle 11 Aralık 2013 tarihinde Komisyon ile Adalet Bakanlığı işbirliği ile “İnsan Haklarının Unutulan Parçası: Mağdur Hakları” adlı paneli düzenlemiştir. Panele mağdur hakları konusu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından yetkililer, akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, hakim, savcı ve avukatlar, emniyet yetkilileri konuşmacı olarak katılmış ve konu hakkında yürüttükleri çalışmalar ile sahip oldukları bilgileri paylaşmışlardır.

Alt Komisyonun çalışmaları sonucunda hazırlanan rapor, Komisyonun 6 Haziran 2014 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.

3. İZLEME DOSYALARI

Komisyon, Alt Komisyonlar kurmak suretiyle yapılan çalışmaların yanı sıra, Komisyon Başkanlığı eliyle yürütmek üzere birçok konuda izleme dosyası açmıştır. Basında çıkan haberler veya Komisyon'a yapılan başvurulardan hareketle başlatılan bu çalışmalardaki amaç, kapsamlı bir çalışmanın için hazırlık aşamasını yürütmek veya bir meseleyi bir bütün halinde incelemektir. Bu amaçla açılan ve 4. Yasama Yılı boyunca üzerinde çalışılan izleme dosyaları şöyledir:

3.1. Askerlik Hizmeti Sırasında Yaşanan Hak İhlallerine İlişkin Çalışma

Komisyon, askerlik hizmeti sırasında karşılaşılan sorunlara ilişkin önceki yasama yıllarında başlatılan çalışmalarına devam etmektedir. Bu kapsamda 18 Şubat 2014 tarihinde askerlik hizmeti sırasında intihar ederek hayatlarını kaybettikleri belirtilen askerlerin aileleri ve MAZLUM-DER temsilcileri ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, basına da yansıyan Er Onur Gevran'ın Balıkesir'deki birliğinde darp edildiğine ilişkin iddialarla ilgili Milli savunma Bakanlığı ile yazışma gerçekleştirilerek konuya ilişkin soruşturmanın devam ettiği öğrenilmiştir. İzleme dosyası kapsamındaki çalışmalar sürdürülecektir.

3.4. İslam Karşıtlığı, Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı Hakkında Çalışma

Birinci Yasama Yılında, 22 Temmuz 2011 tarihinde Norveç'te 77 kişinin ölümüyle sonuçlanan bombalı ve silahlı saldırının arka planında İslam karşıtlığı fikri olduğunun tespitinin ardından, Batı'daki İslam karşıtlığı, yabancı düşmanlığı ve ırkçılık içeren tutumlar, uygulamalar ve mevzuat değişiklikleri hakkında çalışma başlatılmıştı.

Almanya'da 2000 ilâ 2006 yılları arasında işlenen seri cinayetlerin neo-Nazilerce ırkçı saikle işlendiğinin ortaya çıkması üzerine Komisyon, 8 Aralık 2011 tarihinde "*Neo-Nazi cinayet, saldırı ve sabotajlarını çeşitli heyetler halinde mahallinde incelemek, gerekli temaslarda bulunmak, rapor tanzim etmek ve yargısal süreci izlemek üzere çalışma kararı*" almıştı. Yapılan çalışmalar neticesinde 2'nci yasama yılında rapor kabul edilmekle birlikte konunun takibine devam edilmiştir. Bu kapsamda, 4'üncü yasama yılında (24-26 Haziran 2014) Komisyondan bir heyet cinayetlere ilişkin devam eden yargılamanın Münih'te yapılan duruşmasına katılmıştır.

İzleme dosyası kapsamında, 2013 yılındaki eylemlere ilişkin "Avrupa'da Türkiye Kökenlilere Yönelik Irkçı ve Yabancı Düşmanlığı Motifli Eylemler 2013 Ara İzleme Raporu" (bkz. EK-?) Komisyon Başkanlığınca yayınlanmıştır.

Son olarak Almanya'daki bazı camilere saldırıda bulunulduğu haberleri üzerine, Komisyondan bir heyetⁱ 25-26 Ağustos 2014 tarihlerinde saldırıya ilişkin incelemelerde bulunmak ve yetkililerle görüşmek üzere Berlin'de bir çalışma ziyareti gerçekleştirmiştir.

Komisyon Berlin'de kundaklanan camide incelemeler sırasında

3.4. Avrupa'daki Göçmen Çocuklar ve Velayet Sorunu İzleme Dosyası

Avrupa'daki Türk çocuklarının ailelerinden haksız yere alındığı yönünde Komisyona yapılan başvurular ve basında çıkan haberler üzerine Komisyon Başkanlığınca konu hakkında inceleme başlatmak üzere 3'üncü Yasama Yılında bir izleme dosyası açılmıştır. Bu çerçevede yapılan çalışmalara ilişkin inceleme raporu Komisyon tarafından 23 Ekim 2013 tarihli toplantıda kabul edilmiştir. Raporda, çocukların basit sebeplerle ailelerinden alınmakta olduğu, gençlik daireleri uygulamalarının asıl hedefinin aile bütünlüğünün korunması yönünde olması gerektiği, çocuğun aileden alınması durumunda kendi kültür ve yaşam tarzına en yakın akraba ve ailelere verilmesinin yerinde olacağı, aile ile alıkonulan çocuklar arasında sürekli şahsi ilişki kurulmasına imkan sağlanması gerektiği, alıkonulan çocuğun kendi kültür ve kimliği açısından anadilini konuşmasına imkan sağlanması gerektiği ve Türkiye kökenli ailelerin koruyucu aile olması teşvik edilmesinin yerinde olacağı değerlendirmelerine yer verilmiştir. Ayrıca, yapılmakta olan çalışmanın yetiştirme yurtlarını da kapsayacak şekilde genişletilerek sürdürülmesine karar verilmiştir.

ⁱ Heyet şu şekilde oluşmuştur: Komisyon Başkanı ve Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ ve İstanbul Milletvekili Mahmut TANAL.

4. DİĞER ÇALIŞMALAR

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu yukarıda anılan çalışmalarının haricinde, Komisyonca veya Komisyon Başkanlığı eliyle çeşitli çalışmalarda da bulunmuştur. Bu girişimler çağrı, basın açıklaması, mektup teatisi, resmi yazı veya telefon yoluyla bilgi edinme biçiminde gerçekleşmiştir. Aşağıda bunlardan bazıları sıralanmıştır:

- ✓ 20 Ocak 2014 tarihinde Suriye'deki Esed rejiminin muhaliflere uyguladığı işkenceyi gösteren binlerce fotoğrafın, savaş suçu ve insanlığa karşı işlenen suçlar konusunda söz sahibi uluslararası hukukçular tarafından hazırlanan raporla dünya kamuoyuna sunulması üzerine Komisyon, oybirliğiyle yayımladığı ortak bildiride söz konusu fotoğrafların Suriye'de insanlığa dair tüm değerlerin diktatoryal Esed rejimini tarafından yok edildiğini belgelediğini belirterek, Suriye rejimine kendi halkının yaşam hakkına saygılı olması çağrısında bulunmuştur.
- ✓ Komisyonun 24 Ekim 2013 tarihli toplantısında “Doğu Türkistan’da yaşayan Uygur Türklerinin ve Müslümanların maruz kaldığı insan hakları ihlalleri” görüşülmüş, Doğu Türkistan’daki durumun araştırılmasına ve Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) ile ilgili diğer ülkelerde heyetler halinde incelemelerde bulunulmasına karar verilmiş ve ÇHC’yi ziyaret amacıyla Dışişleri Bakanlığı nezdinde girişimde bulunulmuştur.
- ✓ Komisyonun 10 Nisan 2014 tarihli toplantısında Mısır’da 529 kişi hakkında verilen idam kararlarını kınamayı içeren, oybirliğiyle kabul edilmiş bir bildiri yayımlamıştır. Bildiride Mısır’da evrensel hukuka aykırı şekilde yürütülen yargılamanın 24 Mart 2014 tarihli ikinci duruşmasında 20 dakika içerisinde 529 kişi hakkında verilen idam kararlarının evrensel hukuka aykırı olduğu ve siyasi nitelik taşıdığı; öncelikli olarak idam kararlarının durdurulması, bilahare idam kararları ve insan hakları ihlallerinin tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılması gerektiği vurgulanmıştır.
- ✓ Komisyon, İsrail’in Gazze’ye yönelik insanlık dışı operasyonları sonucu yaşanan ağır insan hakları ihlallerini görüşmek üzere 18 Temmuz 2014 tarihinde acil olarak toplanmış ve oybirliğiyle bir bildiri yayımlamıştır. Bildiride İsrail’in Filistin’i topluca cezalandırmak amacıyla yaptığı gayri insani ve gayri hukuki saldırılarını şiddetle kınandığı belirtilmiş ve operasyonlarının derhal durdurulması için, başta BM olmak üzere uluslararası toplum her türlü girişimde bulunmaya davet edilmiştir. Toplantıda ayrıca Komisyon üyelerinin çoğunluğu tarafından Gazze’de yerinde inceleme yapılması görüşü dile getirilmiştir. Komisyon ziyaret

talebini Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla İsrail ve Mısır makamlarına iletmiştir. Her iki ülkeden de ziyarete ilişkin olumlu yanıt alınamamıştır.

- ✓ İsviçre'de hükümlü bulunan bir Türk vatandaşının, mükerrer cezaya çarptırılmasına ilişkin 10.09.2014 tarihinde Fribourg Kanton Parlamentosunda yapılacak oylama sonucu serbest bırakılması beklentimizi açıklayan Türkçe mektup ve Almanca tercümesi, mektubun muhatabı İsviçre Parlamentosu Adalet Komisyonu Başkanı Sayın Alec von Graffenried'e; aynı mektup ve tercümesi bilgi amaçlı olarak Fribourg Kanton Parlamentosu üyelerinden Sayın Olivier Suter (Af Komisyonu Başkanı), Sayın Markus Ith, Sayın Albert Lambelet, Sayın Pierre Mauron, Sayın Laurent Théroz ile Sayın Emanuel Waeber'e gönderilmiştir.
- ✓ Soydaşlarımızın durumlarını yerinde incelemek ve Türk-İslam eserlerinin korunması hakkında görüşmelerde bulunmak üzere yetkililerle görüşmek üzere Yunanistan ve Bulgaristan'a ziyarette bulunmasına karar verilmiştir. Bu yönde çalışmalar sürmektedir.
- ✓ Komisyon Başkanlığınca, bir göçmen çocuğun Van Yabancılar Şube Müdürlüğünde maruz kaldığı darp sonucunda hayatını kaybettiği iddialarına ilişkin; yine bir Suriyeli göçmen çocuğun Türkiye'deki eğitim faaliyetlerinden yararlanma talebine ilişkin; bir askerin zorunlu askerlik sırasında birliğindeki üst devrelerden eziyet gördüğüne ilişkin ve benzeri konularda ilgili bakanlıklarla yazışmalar yapılarak müdahale edilmiş, yapılan iş ve işlemler hakkında bilgi alınmış, gerekli işlemlerin başlatılması talep edilmiştir.

5. HAVALE EDİLEN KANUN TEKLİF VE TASARILARI

1/12/2011 tarihli 6253 sayılı Kanun ile 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu'nun 4'ncü maddesinin (c) bendinde değişiklik yapılarak Komisyona "*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnameleri görüşmek, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek,*" görevi verilmiştir.

TBMM Başkanlığınca Komisyona 4. Yasama Yılında; esas komisyon olarak kanun tasarısı veya teklifi havale edilmemiş; tali komisyon olarak ise 7 kanun tasarısı ve 32 kanun teklifi havale edilmiştir. Komisyon 4. Yasama Yılı içinde esas komisyon olarak kanun tasarısı veya kanun teklifi görüşmemiştir. Tali komisyon olarak ise (1/892) esas numaralı "Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı"nı görüşerek karara bağlamış ve raporunu TBMM Başkanlığına sunmuştur.

6. YERLİ VE YABANCI HEYET KABULLERİ

Komisyon 4. Yasama Yılında 11 yabancı, 11 yerli olmak üzere toplam 22 heyetle görüşmede bulunmuştur. Çeşitli sivil toplum kuruluşları ile yerli ve yabancı resmi makamlarla yapılan görüşmelerde bilgi alışverişi sağlanmış ve insan haklarına dair sorunlar ele alınmıştır.

6.1. Yerli Heyetler

4'üncü Yasama Yılında Komisyonu yurtiçinden 11 heyet (sivil toplum kuruluşu) ziyaret etmiştir.

Tarih	Heyet	Konu
05.02.2014	<i>İnsani Yardım Vakfı/ Mülteci Derneği</i>	Genel değerlendirme
19.02.2014	<i>Mazlum-Der/ İnsan Hakları Derneği</i>	Asker aileleri ile Roboskili ailelerin “askeri yargının kaldırılması” konulu ziyaretleri
25.02.2014	<i>Norveç Helsinki Komitesi</i>	İnanç özgürlüğü hakkında
26.02.2014	<i>Türkiye Emekli Astsubaylar Derneği</i>	Özlük haklarının iyileştirilmesi konusunda
27.02.2014	<i>Mayınsız Bir Türkiye Girişimi</i>	Mayınlı arazilerin temizlenmesi ve mayın mağdurlarının sorunları konusunda
07.05.2014	<i>Afganistan Hazaraları Kültür ve Dayanışma Derneği</i>	Afgan mültecileri ile ilgili iki yıldır Birleşmiş Milletler’de bekleyen dosyaların yürürlüğe girmemesi konusunda
22.05.2014	<i>Eryaman Toki Göksu Ortaokulu 8. Sınıf Öğrencileri</i>	Komisyonu ziyaret
22.05.2014	<i>Türkiye Gençlik Kulüpleri Konfederasyonu</i>	
05.06.2014	<i>Çankırı Karatekin Üniversitesi İnsan Hakları ve Demokrasi Topluluğu</i>	“Karikatürlerle İnsan Hakları Eğitimi” çalışması

18.06.2014	<i>İstanbul Üniversitesi Fikir Sanat Aksiyon Kulübü</i>	Salih Mirzabeyoğlu'na özgürlük için toplanan imzaların teslimi ve konuyla ilgili fikir alışverişi
18.06.2014	<i>Filistin Dayanışma Derneği</i>	Filistin eserleri

6.2. Yabancı Heyetler

Komisyon 4'üncü Yasama Yılında 11 yabancı heyeti kabul etmiş olup, görüşmelerde ülkemizdeki ve dünyadaki insan hakları sorunları ele alınmıştır.

Tarih	Heyet	Konu
08.10.2013	<i>Afganistan Parlamentosu Bürokratları</i>	Bilgi alışverişi
19.12.2013	<i>Filistin Heyeti</i>	Bilgi alışverişi
06.02.2014	<i>ABD Din Özgürlüğü Koruma Komitesi</i>	Türkiye'deki dini özgürlükler hakkında
24.02.2014	<i>Çin Büyükelçiliği (Xiadning WANG)</i>	Uygur Özerk Bölgesinde yaşanan olaylar
26.02.2014	<i>Parlamenteerlerin İnsan Hakları Komisyonu (Ann CLWYD ve Margret KIENER NELLEN)</i>	Tutuklu milletvekillerinin durumu
27.02.2014	<i>Kosova Meclisi Çevre ve Alan Planlama Komisyonu Üyeleri</i>	Ezan ve çan seslerinin gürültü kapsamına girip girmediği hususunda Türkiye'deki mevzuatı ve uygulamasını incelemek
24.04.2014	<i>Hollanda Mv. Avrupa Konseyi Parlamenteer Meclisi (AKPM) Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu Raportörü (Klaas De VRIES ve Agnieszka SZKLANNA)</i>	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının uygulanması
05.05.2014	<i>Aşağı Saksonya Eyalet Meclisi Heyeti</i>	Bilgi alışverişi

03.06.2014	<i>Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Kıdemli Politik Danışmanı (Oksana ANTONENKO)</i>	Demokratikleşme Paketi ve reformların uygulanması
11.06.2014	<i>İspanya Mv. AKPM Hukuk İşleri ve İnsan Hakları Komisyonu Raportörü (Pedro ARGAMUNT)</i>	AKPM'nin "Avrupa Konseyi üye ülkelerinde gözaltı ve tutukluluk tedbirlerinin suiistimali" konulu raporu için bilgi alışverişi
18.06.2014	<i>İtalya Mv. AKPM Denetim Komisyonu Raportörü (Andrea RIGONI ve Olga KOSTENKO)</i>	AKPM'nin "Göçmen diasporasının seçimlere ve demokratik hayata katılımı" konulu raporu için bilgi alışverişi

BAŞVURULAR

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 3686 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (e) fıkrasına göre "*insan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek*" ile görevlendirilmiştir.

Bu bağlamda Komisyon, bireysel başvurular yoluyla idarenin veya özel işletmelerin işlem, eylem, tutum ve davranışlarından kaynaklanan insan hakları ihlallerini incelemekte ve bu doğrultuda denetim faaliyetini yerine getirmektedir.

Komisyonumuza 1 Ekim 2013 – 12 Eylül 2014 tarihleri arasında **2348**ⁱ başvuru yapılmıştır.

Başvurular elden teslim, posta ve faks yolu ile yapılabilmektedir. Komisyona ulaşan bir başvuru öncelikle Komisyonun evrak bölümünde tarih ve sayı almaktadır. Ardından Komisyonda görevli yasama uzmanları tarafından başvuruya hangi işlemin yapılabilceği belirlenerek Komisyon Başkanına sunulmaktadır. Dilekçelere Başkanın uygun gördüğü şekilde işlem başlatılmaktadır.

Komisyon kendisine ulaşan başvurulardan gerekli gördüklerini ilgili kurum ve kuruluşlara ileterek başvuru konusu ile ilgili bilgi istemekte ve gereğinin yapılmasını talep etmektedir. Başvuru konusu, Komisyonun görev alanı dışında bulunanlar hakkında (nakil talebi, genel af talebi gibi) işlem yapılmayıp başvurucu bilgilendirilmektedir. Komisyon, kendisine yapılan başvuruları Anayasa, 3686 sayılı İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun çerçevesinde ele almakta, dilekçe sahipleri hem yapılmakta olan işlem hem de sonuca ilişkin olarak bilgilendirilmektedir.

Aşağıda, Komisyona 4'üncü Yasama Yılı içerisinde yapılan başvurular, konularına ve ihlal edildiği iddia edilen hak konularına göre tasnife tutulmuştur.

➤ Başvuruların Konularına Göre Dağılımıⁱⁱ

<u>Konu Adı</u>	<u>Sayı</u>
İşleme Alınmayanlar	
Ad-Soyad/İmza/İş-İkametgâh Adresinin Bulunmaması Nedeniyle	22
Belli Bir Konuyu Muhteva Etmemesi Nedeniyle.....	57
Şikâyet Konusunun Ortadan Kalkması Nedeniyle	18

ⁱ Bu sayı bireysel ve toplu başvuruları içermektedir. Toplu başvuru, aynı konu hakkındaki başvuruların bir arada tek bir sayıyla işleme alınmasıdır.

ⁱⁱ Komisyona gelen başvurular birden fazla konuyu içerebilmektedir. Örneğin, cezaevinden gönderilen bir dilekçede hem verilen mahkûmiyet kararından hem de cezaevindeki koşullardan şikâyet yer alabilmektedir. Bu nedenle rakamların toplamı başvuru sayısından fazla görünebilir.

Askerlikle İlgili Sorunlar

Disiplin Cezasından Şikâyet.....	1
Askerlik Sırasında Kötü Muamele-İşkence.....	11
Askeri Personelin Özlük Hakları Sorunları.....	3
Askeri Personelin Kötü Muamele-İşkence Şikâyetleri.....	5
Askeri Cezaevlerinin Koşullarından Şikâyet.....	1
Askeri Öğrencilerin Sorunları	2
Askerde Şüpheli Ölümle	4
Askerliğe Dair Diğer Sorunlar.....	10

Cezaevleri

Keyfi Tutum ve İşlemler	488
Fiziki Koşulların İyileştirilmesi.....	66
Kötü Muamele	89
Nakil Talebi	153
Sağlık Sorunları	160
Cezaevinde ölüm	3
İşkence.....	2
Diğer Şikâyetler.....	198

Eski Hükümlülerin Sorunları

Göreve İade Talebi	1
İş Talebi.....	1

Gayrimenkul Sorunları

Hazine Arazisi İhtilafı	5
Kadastro.....	6
Tapu.....	1
Kamulaştırma	3
Diğer Sorunlar	6

Terör Kaynaklı Sorunlar

Terörden Doğan Zararların Tazmini Talebi	127
Faili Meçhul Cinayetler ve Kayıplar	2
Diğer	1

Kolluğun Uygulamaları

Kötü Muamele.....	7
Diğer	6

İşçi Sorunları

Psikolojik Baskı.....	1
Çalışma Koşulları	2
İş Kazaları.....	2
İşten Çıkartılma	5
İşçi Alacakları.....	3
Diğer Şikayetler.....	3

Memur Sorunları

Disiplin Cezaları.....	5
Çalışma Saatleri ve Mesai Ücretleri	1
Göreve İade Talebi	10
Nakil Talebi ve Sorunları	5
Psikolojik Baskı (Mobbing)	9
Müstafi Sayılma	2
Özel Hizmet Tazminatı.....	1
Başörtüsü	10
Sicil ve Disiplin Affı	1
Diğer Sorunlar	14

Engellilerin Sorunları

Evde Bakım Talebi	6
Maddi Yardım Talebi	10
Engellilerin Diğer Sorunları	8

Üniversiteler ve YÖK

Öğrenci Sorunları	3
Öğretim Üye ve Görevlilerinin Sorunları	3
Başörtüsü	3
Diğer	2

Yabancı Ülkelerle İlgili Sorunlar

Yasal Düzenlemelerden Şikayet.....	1
Uygulamalardan Şikâyet	2

Yabancıların Sorunları

Türk Vatandaşlığına Geçme Sorunları	12
Diğer	7

Yardım Talebi

İş Talebi.....	3
Maddi Yardım Talebi	26
Konut Talebi.....	2
Tedavi Talebi.....	1
Diğer.....	12

Yargıya İlişkin Sorunlar

Şartlı Tahliye İle İlgili Sorunlar	1
Avukat Talebi	1
Genel Af/Özel Af Talebi	48
Mahkeme Kararının Uygulanması Talebi	2
Yargılamanın Uzun Sürmesi (Tutukluluk ve Yargıtay Süresi dâhil)	19
Yargılamanın Yenilenmesi.....	15
Yargı Kararından Memnuniyetsizlik	318
Bireysel Af ve Cezanın Ertelenmesi Talebi	16
Yargı Sürecine İlişkin Diğer Sorunlar	43

Yurtdışındaki Türklerin Sorunları

Cezaevlerindeki Türklerin Sorunları	5
Cezanın Bakiyesini Türkiye’de Çekme Talebi	2
Yasal Düzenlemelerden Şikayet.....	2
Uygulamalardan Yakınmalar.....	3
Yurtdışı diğer.....	4

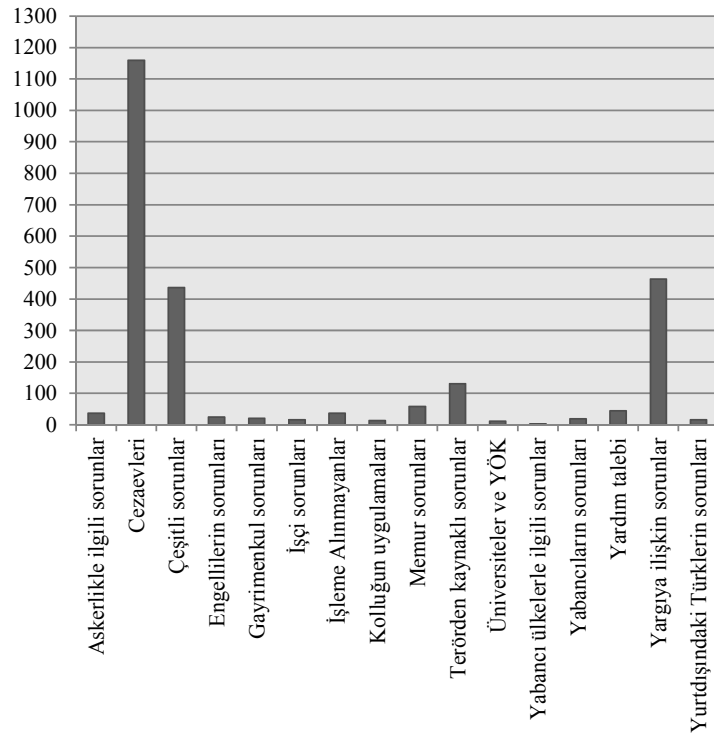
Çeşitli Sorunlar

Ailevi Sorunları	6
Çevre Sorunları.....	3
Memuriyet Sınavı Sorunları	6
Ticari Sorunlar	8
Yasal Düzenleme Talebi.....	101
AİHM’ye Başvuru İçin Yardım Talebi	1
Köylülerin Sorunları.....	7
Yerinde İnceleme Talebi	8
Komisyonun Girişimde Bulunması Talebi	10
Sosyal Güvenlik İşlemlerinden Şikâyet.....	24
Kayıp Vakaları	3
Şehitlik ve Gazilik ile İlgili Sorunlar.....	3

Sağlık Sorunları	11
Muhtelif Şikâyetler	70

Başvuru sayıları oransal olarak şöyledir: (Toplu Dilekçeler Dâhil)

	<u>Sayı</u>	<u>Oran</u>
Cezaevlerine İlişkin Sorunlar	1159	(% 49)
Yargıya İlişkin Sorunlar	463	(% 20)
Askerlikle İlgili Sorunlar	37	(% 1,5)
Eski Hükümlülerin Sorunları	2	(% 0,08)
Yardım Talebi	44	(% 1,8)
Memur Sorunları	58	(% 2,4)
İşçi Sorunları	16	(% 0,6)
İşleme Alınmayan Başvurular	97	(% 4,1)
Gayrimenkul Sorunları	21	(% 0,9)
Engellilerin Sorunları	24	(% 1)
Kolluğun Uygulamalarından Şikâyet	13	(% 0,5)
Terör Kaynaklı Sorunlar	130	(% 5,5)
Yabancıların Sorunları	19	(% 0,8)
Üniversitelerle İlgili Sorunlar	11	(% 0,4)
Yurtdışında Yaşayan Türklerin Sorunları	16	(% 0,6)
Yabancı Ülkelerle İlgili Sorunlar	3	(% 0,1)
Çeşitli Sorunlar	436	(% 18)

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna, 24'üncü Dönem 4'üncü Yasama Yılında insan hakları ihlali iddialarının yanı sıra, idarenin her türlü işlem ve eylemlerine, kişisel uyuşmazlıklara ve diğer sorunlara ilişkin çok sayıda bireysel başvuru iletilmiştir.

Komisyon'a yapılan başvurularda hükümlü ve tutukluların şikayetleri ilk sırada yer almaktadır. Bu şikayetler cezaevlerindeki fiziksel koşullardan ve uygulamalardan kaynaklı sorunlar ile yargılamaya ilişkin şikayetleri içermektedir.

Cezaevlerinden gelen başvurularda, başka ceza infaz kurumlarına nakil talebi ile disiplin cezalarının keyfi şekilde verildiği, mevzuatın keyfi biçimde yorumlandığı, ceza infaz kurumlarında yeterli sağlık hizmetinin olmadığı gibi iddialar hükümlü ve tutukluların en çok yakındığı konulardır.

Kötü muamele ve işkence iddialarının genellikle idarenin bazı tutumlarını protesto etmek amacıyla dile getirildiği görülmekle birlikte, münferit işkence ve kötü muamele iddialarında da bulunmaktadır.

Ceza infaz kurumlarındaki sağlık hizmetlerine şikâyetler devam etmektedir. Kurumlarda bulunan doktorların yeterince ilgi göstermediği, hastanelere sevklerin geç gerçekleştirildiği veya tedavisinin yapılmadığı gibi sorunlar bulunmaktadır. Ayrıca hastalık sebebiyle salıverilme taleplerinde artış bulunmaktadır.

Komisyonu ulaşan başvurularda ikinci sırayı **yargıya** ilişkin başvurular almaktadır. Yargılamanın uzun sürmesi, mahkeme kararlarından, soruşturma aşamasından, hâkim ve savcılarının tutumundan şikâyetler yoğun başvuru konuları arasındadır. Ancak kuvvetler ayrılığı ve yargı bağımsızlığı ilkeleri gereği bu tür başvurulara Komisyon tarafından herhangi bir işlem yapılmamakta ve bu durum başvurucuya gerekçesi ile bildirilmektedir.

Geçen yasama yılına kadar çok sayıda başvurunun yapıldığı **askerlik** hizmeti sırasında yaşanan sorunlar, bu yasama yılında daha az şikâyetle konu olmuştur. Özellikle askerlik sırasında kötü muamele ve askerde şüpheli ölümlere ilişkin şikâyetlerde kayda değer azalma görülmektedir.

Vatandaşlarımızdan, **maddi yardımı** içeren ve sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarından şikâyeti konu alan çok sayıda talep Komisyonumuza ulaştırılmaktadır.

Memurların yaptığı başvurular arasında, göreve iade talepleri ile bezdiri (mobbing) iddiaları başı çekmiştir.

İşçi hakları ihlali iddiaları hakkındaki başvurular işten çıkarılma, kıdem tazminatı gibi alacaklar, sendikalı olmaktan kaynaklı sorunlar ve iş kazalarını içermektedir.

Kolluğun uygulamalarından şikâyet konuları, polis veya askerin görevi sırasında orantısız güç kullandığı, haksız uygulama yaptığı, görevini gerektiği gibi ifa etmediği, kötü veya aşağılayıcı muamelede bulunduğu iddialarını içermiştir.

Gayrimenkul sorunları başlığı altındaki şikâyetler, kamulaştırma işlemlerinden ve orman statüsü verilmiş arazilerden gelmektedir.

Üniversiteler ve YÖK konulu başvurular, denklik sorunları, öğretim üyelerinin psikolojik taciz iddiaları ve 28 Şubat döneminden kaynaklı mağduriyetleri içermiştir.

Engelli bireylerin başvurularında, engellilik oranının doğru tespit edilmemiş olması sebebiyle sosyal güvenlik hakkından faydalanamama, sağlık hizmetleri ve istihdam sorunları yer almaktadır.

Terör örgütüne gerçekleştirilen kaçırma ve kayıp olaylarına ilişkin başvurular yok denecek kadar azalmıştır.

Ayrıca Komisyonumuza, kayıp vakaları, şehitlik ve gazilik statü hakkında sorunlar, tedavi hizmetin alımında ortaya çıkan sorunlar, ailevi sorunlar, çevresel sorunlar, ticari ilişkilerden kaynaklı şikâyetler, sosyal güvenlik hizmetlerinden yakınmalar gibi idarenin pek çok işleminden ve özel ilişkilerden kaynaklı temel hak ve özgürlüklere ilişkin olmayan ve ayrıca protesto

niteliğinde **çeşitli şikâyetler** yapılmıştır. Bunların bir kısmı uygulamada karşılaşılan sorunlara dair yasal değişiklik yapılması taleplerini de içermektedir.

Komisyonumuza yapılan başvuruların büyük bir kısmı bireysel başvuru olsa da bazı hususlarda toplu dilekçeler de alınmıştır. En fazla toplu başvuru yine cezaevlerindeki keyfi tutum ve işlem iddialarına yöneliktir. Bunlar büyük oranda yüksek güvenlikli cezaevlerinde kalan mahpuslar tarafından iletilmektedir. Genel af talebi, terör nedeniyle boşaltılan köylere dönüşe ilişkin tazminat istemi, uzman jandarmaların özlük haklarının iyileştirilmesi talebi, bazı konularda yasal düzenleme yapılması talebi vb. konuları kapsayan çok sayıda toplu başvuru da yapılmıştır.

Ayrıca bazı başvurular 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun'da yazılı şartları taşımamaları veya Komisyonun görev alanına girmemeleri nedeniyle herhangi bir işleme tabi tutulamamıştır.

➤ **Başvuruların Hak Konularına Göre Dağılımıⁱ**

Komisyon kendisine gelen başvuruları ihlal edildiği iddia edilen hak konusuna göre sınıflandırmıştır.

<u>Haklar ve Özgürlükler</u>	<u>Sayı</u>
Hükümlülerin ve Tutukluların Hakları	701
Adil Yargılanma Hakkı	373
Adli Hata Sonucu Tazminat Hakkı.....	1
Hak İhlali İçermeyen veya İnsan Hakları İhlaline	
İlişkin Olmayan	94
Sosyal Güvenlik Hakkı.....	36
Kötü Muamele Yasağı.....	25
Sağlık ve Hasta Hakkı	41
Mülkiyet Hakkı.....	30
Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Hakkı.....	22
Yaşam Hakkı	14
Çalışma Hakkı	22
Çalışma ve Sözleşme Özgürlüğü.....	27
Düşünce ve İfade Özgürlüğü	1

ⁱ Sınıflandırma, 1982 Anayasası, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Ek Protokoller ve Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi dikkate alınarak hazırlanmıştır. Sayıya toplu başvurular dâhil değildir. Ayrıca başvuruların konularına göre dağılımı sonucu çıkan sayı birbirinden farklıdır. Bunun nedeni örnek olarak, bir tutuklu ve hükümlünün sorunu tutuklu ve hükümlü hakkı kapsamında değil de, sağlık hakkı kapsamında değerlendirildiğindendir.

Ayrımcılık Yasağı	14
Engellilerin Hakları	15
İşkence Yasağı	17
Eğitim ve Öğrenim hakkı	13
Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	29
Aile Kurma ve Ailenin Korunması Hakkı	12
Hak Arama Hürriyeti	9
Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	4
Çevre Hakkı	8
Bilgi Edinme Hakkı	1
Konut Dokunulmazlığı	3
Din ve Vicdan Özgürlüğü	5
İhraç, Sınır Dışı veya İade Etme Yasağı	4
Örgütlenme Özgürlüğü	4
Özel Hayatın Gizliliği Hakkı	6
Dilekçe Hakkı	1
Seçme ve Seçilme Hakkı	1
İletişim ve Basın Özgürlüğü	1
Çocuk Hakları	2
Kadın Hakları	1
Sığınma Hakkı	3
Haberleşmenin Gizliliği	1
Yaşlıların Hakları	1
Uyrukluk Hakkı	9
Diğer Haklar	61

Yukarıda yapılan sınıflandırmada hem Anayasa hem de uluslararası temel insan hakları sözleşmeleri esas alınmıştır. Ancak bütün hak ve özgürlükleri sınıflandırma imkânı bulunmamaktadır ya da ihlal edildiği iddia edilen bir hak Anayasa veya uluslararası sözleşmelerde düzenlenmemiş olabilir. Komisyonumuza ulaşan başvuruların çok farklı talepler ve iddialar içermesi ve dolayısıyla her zaman için yukarıda sayılan hakların kapsamına konulamaması nedeniyle, *diğer haklar* şeklinde bir sınıflandırma yapılmıştır.

Önceki yıllara ilişkin faaliyet raporlarında da ifade edildiği gibi, Komisyonun kendisine gelen başvuruları hak konularına göre ayırması, bu hakların ihlal edildiğinin tespiti anlamına gelmemektedir. Burada yapılan sadece iddiaları ortaya koymak, bir dilekçenin hangi hak kapsamında değerlendirilebileceğini belirlemektir.

İNSAN HAKLARININ ALANINDAKİ KANUNİ DÜZENLEMELER

24'üncü dönem 4'üncü Yasama Yılında TBMM'de temel insan haklarına dair bazı önemli tasarı ve teklifler kabul edilerek kanunlaşmıştır:

1. Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı) ile tüketici haklarının korunması hususunda Yeni Türk Borçlar Kanununa ve Yeni Türk Ticaret Kanununa uyum sağlanması, AB Yönergeleri ve tavsiye kararlarının iç hukukumuza aktarılması, tüketicilerin hak arama yollarının kolaylaştırılması, değişen yeni satış yöntemleri karşısında tüketici haklarının korunması ve sektörün ihtiyaçları ile uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi amaçlanmıştır. Tüketici sözleşmelerinin okunabilir bir şekilde olması, sözleşme koşullarının sözleşme süresi içerisinde tüketici aleyhine değiştirilememesi, tüketiciden talep edilecek her türlü ücret ve masrafa ilişkin bilgilerin sözleşmenin eki olarak ayrıca verilmesi zorunluğu, tüketiciye mazeretsiz bir şekilde sözleşmeden dönme hakkının verilmesi, tüketicinin ayıplı ürünü geri iade edebilmesi, tüketici kredi sözleşmelerinde tüketiciye fazladan yükümlülük getiren hükümlere yer verilmemesi, yapı ruhsatı alınmadan tüketicilerle ön ödemeli konut satış sözleşmesi yapılamaması ve gerçeği yansıtmayan indirimli satış kampanyalarına sınırlama getirilmesi hakkında düzenlemelere yer verilmiştir.

2. Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (21/02/2014 tarihli ve 6526 sayılı) ile adil yargılama bakımından üzerinde büyük tartışmalar olan özel yetkilere sahip mahkeme ve Cumhuriyet savcılığı uygulaması ile özel soruşturma ve kovuşturma usullerine son verilmekte ve tüm ağır ceza mahkemelerinin aynı usul kurallarına tabi olması sağlanmaktadır. Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye verilecek cezanın alt sınırının yükseltilmesi, kişisel verileri hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişiye verilecek cezanın alt sınırının bir yıldan iki yıla çıkarılması, suçun konusunun yasalara göre ortadan kaldırılması veya yok edilmesi gereken veri olması halinde verilecek cezanın artırılması, gözetim altına tedbirinin soruşturma yönünden zorunlu olmasına kişinin bir suçu işlediğini gösteren somut delillerin bulunmasıyla mümkün hale gelmesi, tutuklama kararı verilmesi şartları arasında sayılan kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren somut deliller olarak değiştirilmesi ile arama ve elkoyma gibi koruma tedbirlerine başvurulabilmesi açısından da “somut delil” kriterinin getirilmiş olması yönünde düzenlemeler de yapılmıştır. Diğer bir önemli değişiklik, Terörle Mücadele Kanununda yer alan tutukluluk süresinin bazı suçlar bakımından iki kat uygulanacağına ilişkin hükmün yürürlükten kaldırılmasıdır. Böylelikle, ağır

ceza mahkemesinin görev alanına giren bütün suçlar bakımından azami tutukluluk süresinin “beş yıl” olarak uygulanması sağlanmaktadır.

3. Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2/3/2014 tarihli ve 6529 sayılı) ile toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kullanımında zaman aralığının genişletilmesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü yer ve güzergahının belirlenmesinin demokratik usullere göre yapılması, anadilde eğitim ve öğretim yapmak amacıyla özel okul açılabilmesi, eğitim ve öğretim hakkının engellenmesinin cezai hükme bağlanması, kamu hizmetlerinden yararlanma hakkının engellenmesinin cezai hükme bağlanması, dini inancın gereğinin yerine getirilmesinin engellenmesinin cezai hükme bağlanması, seçim propagandalarında Türkçe dışında farklı dil ve lehçelerin kullanılabilmesi, siyasi partilerin eş başkan seçebilmeleri, %3'ün üzerinde oy oranına sahip partilere devlet yardımı yapılması ve nefret suçunun Türk Ceza Kanunu kapsamında düzenlenmesine yer verilmiştir.

4. Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı) ile nitelikli hırsızlık suçlarıyla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla bu suçların cezalarının artırılması, cinsel dokunulmazlığa karşı suçların yeniden düzenlenmesi ve bu suçlar için öngörülen cezaların önemli ölçüde artırılması; uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti ile kullanma suçlarıyla daha etkin mücadele edilebilmesi amacıyla bu suçlar için belirlenen cezaların artırılması, uyuşturucu ve uyarıcı madde kullananlar hakkında uygulanan tedavi ve denetimli serbestlik tedbirinin daha etkin hale getirilmesi, esrar elde etmek amacıyla kenevir ekme suçunun cezasının artırılması, sulh ceza mahkemelerinin kaldırılması ve bu mahkemelerin görev alanına giren suçlara ilişkin yargılamaların asliye ceza mahkemelerine devredilmesi ve soruşturma aşamasında hâkim tarafından verilmesi gereken kararları vermek üzere sulh ceza hâkimliklerinin oluşturulması düzenlemeleri hayata geçirilmiştir.

5. Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine Dair Kanun (10/7/2014 tarihli ve 6551 sayılı) ile terörün sona erdirilmesi ve toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi için yürütülen çözüm sürecine ilişkin usul ve esaslara yer verilmiştir.

8. Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (25/6/2014 tarihli ve 6547 sayılı) ile Türkiye veya Avrupa Birliği Üye Devletleri'nden birinin topraklarına giriş, burada bulunma ya da ikamet etme koşullarını sağlamayan veya artık sağlamayan kişilerin kimliklerinin tespiti ile emniyetli ve düzenli bir şekilde geri dönüşleri için süratli ve etkin usullerin geliştirilmesi ve söz konusu kişilerin transit

geçişlerinin işbirliği ruhu içinde kolaylaştırılmasını amaçlayan anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması öngörülmüştür.

9. Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (1/7/2014 tarihli ve 6549 sayılı) ile Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından düzenlenen Tam Yetkili Temsilciler Konferansında kabul edilen 28 Eylül 1954 tarihli "Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşmeye" katılmamızın uygun bulunması öngörülmüştür.

THE WORKS OF THE HUMAN RIGHTS INQUIRY COMMITTEE IN THE 4TH LEGISLATIVE YEAR (OCTOBER 2013 - 2014) OF THE 24TH TERM OF GNAT

Duties, Competence and Working methods and principles of the Committee:

Human Rights Inquiry Committee is the first mechanism at national level to protect human rights. It is established with the Law No. 3686, adopted on 5 December 1990 and attributes the functions in accordance with this law and the standing orders of the Turkish Grand National Assembly.

The political parties and the independent members are represented in the Committee relatively to their proportions in the Assembly. Elections for the Committee membership take place two times during each session. The term of the office is two years for each period. In proportion to the representations of the political parties in the Assembly, the Committee elects a chairman, deputy chairman, spokesman and a secretary.

The Article 2 of the Committee Law, which determines the field of operation of the Human Rights Inquiry Committee, states that “this law acknowledges the human rights defined in the Turkish Constitution and various international treaties and declarations such as the Human Rights Universal Declaration and European Convention on Human Rights”.

The duties of the Human Rights Inquiry Committee, identified in the Article 4 of the concerning Law, are as follow:

- a- To follow the developments regarding the human rights at international levels
- b- To propose amendments to the Constitution of Turkey and national law in order to harmonize domestic law with the international treaties to which Turkey is a party in the field of human rights
- c- To examine draft laws as a main or secondary committee
- d- To monitor the harmonization of the human rights practices with the Constitution, acts and international treaties which Turkey is a party of and, to this end, to conduct inquiries, and to suggest solutions and better functioning reforms.
- e- To examine the petitions on human rights violations filed to the Committee and to refer them to the relevant departments or offices of the government if it deems necessary.
- f- To examine human rights violations in foreign countries and to arouse attention of the members of the parliament in foreign countries directly or through the parliamentary forums
- g- To prepare a committee report on annual activities, results obtained, and human rights practices at home and abroad

The Committee has the right to request information from all the public and private institutions. Additionally, inquiring those on-site and convoke and obtain information from the persons concerned in the committee hearing are within the Committee's province.

If required, the Committee may ask expert's opinion and may work outside Ankara. The Committee may also establish subcommittees to hold inquiries.

In case of any crime factor in the appeals, the Human Rights Inquiry Committee may file criminal complaints to the chief public prosecutor's office.

Human Rights Inquiry Committee gathers by minimum of the absolute majority of the members and the decision requires the absolute majority of the present members.

The reports prepared by the subcommittees are submitted to the Committee and are adopted as the Committee report upon agreement by vote.

The reports of the Committee are presented to the Presidency of the Turkish Grand National Assembly and are included in the plenum agenda with the advice of the Consultative Committee. By means of reading or general debate it is possible to obtain information.

The Committee reports are also submitted to the Prime Ministerial Office and to the concerned ministries. Thereby, the Committee draws attention of the executive power to violations monitored in the inquiries.

The Committee's Work in the 4th Legislative Year (October 2013- 2014) of the 24th Term of Grand National Assembly of Turkey

Human Rights Inquiry Committee consisted of 26 members of Parliament during the year: 15 members of Justice and Development Party (AK Parti), 6 members of Republican People's Party (CHP), 3 members of Nationalist Movement Party (MHP), 1 member of Peoples' Democratic Party and 1 independent member were in the Committee.

Mr. Ayhan Sefer ÜSTÜN (MP of Sakarya Province) is the Chairman of the Committee.

The Committee received approximately 2300 applications. Most of them were about judicial review and problems related to prisons, similar to the previous years.

The Committee conducted several inquiries in Turkey and abroad. It visited prisons, police stations, youth care agencies, hospitals and tent/container cities of refugees and immigrants.

The Committee debated one draft law.

I. Subcommittee Work

During the legislative year, no sub-committee was established but the existing ones continued with their work.

1. Subcommittee to Inquire the Allegations of Blacklisting in Hozat District of Tunceli

Upon news reports claiming that several local politicians and civilians were illegally blacklisted by the police in Hozat district of Tunceli, it has been decided to establish a subcommittee on December 5th 2012 to inquire the matter. The Subcommittee heard polis officers and a military officer who served in the region during the period of blacklisting as well as the journalist who reported the incident. Moreover, information has been requested from relevant institutions and an inquiry was carried out and relevant authorities were consulted in the aforementioned district. The draft report of the Subcommittee was submitted to the Committee but not adopted yet.

2. Subcommittee to Review Rights of Victim of Crimes

The Committee established the subcommittee in 23th May 2013. The aim is to make an inquiry into problems of victim of crimes and to make solhow to assist them in the immediate aftermath of crime, during the trials and rebuilding their lives. The subcommittee heard lawyers, judges, prosecutors, NGOs and several people who are the victims of crimes and their relatives/friends. The draft report of the subcommittee was debated and adopted by the Committee on June 12, 2014.

3. Subcommittee on Penal Execution Institutions and Prisons

The Subcommittee carried out inquiries in Adana, Antalya, Ankara, Kırıkkale, Trabzon, Rize, İstanbul (Silivri), Kocaeli (Kandıra) Penal Execution Institutions in this term. It also visited the sections assigned for patient convicts and detainees in Ankara Numune Hospital. The reports of the work carried out by the committee was debated and adopted at the Committee.

Upon the high numbers of complaints against Institute of Forensic Medicine, the Committee heard the officers of the Institue.

Moreover, the Subcommittee visited Belgium Penal Execution Institutions, the Netherlands Penal Execution Institution and the Netherlands Police Stations. Its report was debated and adopted by the Committee on October 24, 2013.

In this term the Subcommittee also visited penal execution institutions in Italy for a comparative analysis. Outcome of the inquiry will be debated in the Committee in the new legislative year.

4. Subcommittee to Inquire the Problems of Refugees, Asylum seekers and Illegal Migrants in Turkey

The subcommittee held inquiries into İzmir, Aydın and Edirne Return Centres concerning illegal third country nationals who captured during their illegal exit from the coasts and were placed into these centres. It also focused those cases regarding illegal immigrants who lose their lives during their exit.

The report of the İzmir and Aydın inquiry was debated and adopted on April 30, 2014.

II. Monitoring Dossiers

The existing monitoring dossiers from the previous years continued to be processed. In that regard, *monitoring Dossier on Immigrant Children in Europe and the Question of Guardianship*; *monitoring Dossier on Maltreatment during Military Service*; *Monitoring Dossier on Anti-Islamism, Racism and Xenophobia*; *monitoring Dossier on Workers' Rights and the Right to Labor* were taken into consideration in Committee work.

Concerning the immigrant children and the question of guardianship in Europe, a delegation visited Germany on 15-20 April, Netherlands on 19-22 June and Belgium on 17-19 June. Outcome of the inquiry and its report was debated and adopted in the Committee on October, 23, 2013.

Committee continued to closely follow the attacks in Europe motivated by *Anti-Islamism, Racism and Xenophobia* issue. In this context;

-the Presidency of the Committee published “2013 Report on the Racist and Xenophobic Assaults against people in Europe with origins from Turkey”.

-A delegation from the Committee held an official visit to Munich on 24-26 June 2014 to attend the 120. hearing of the NSU Trial (National Socialist Underground is extreme right terrorist organisation accused of a series of murders of 8 Turks and 1 Greek immigrants) and to make contact with the relevant authorities.

- Delegation from the Committee held a visit to Berlin on 24-26 August 2014 to make inquiry into a sabotage incident reported in Berlin.

III. Individual Applications

During the year, the Committee received approximately 2300 individual applications concerning violations of human rights. Nearly half of them were about judicial decisions and problems related to prisons. But it is also a fact that most of the applications were not related to human rights.

IV. Bills and Draft Laws referred by the Presidency of the TGNA

Law numbered 6253 dated 1/12/2011 has amended Article 4 paragraph (c) of Law No: 3686 on the Human Rights Inquiry Committee and has consequently entrusted the Committee with the task of "deliberating bills and draft laws referred to it by the Presidency of the TGNA, as well as decree-laws, and expressing -upon request- its opinion and recommendations on issues that are on the agenda of the TGNA committees".

Since 2013 October 1, 39 bills and draft laws have been referred to the Committee. The (subsidiary) draft law that have been delivered to the agenda of the Committee and debated is as follows:

- Draft Law on the Assent of Ratification of “Optional Protocol to the Convention on the Rights of Persons with Disabilities” (1/892).

V. Other Initiatives Undertaken by the Committee

- In the light of the work of the Subcommittee to Review Rights of Victim of Crimes, the Committee held a panel titled “the Forgotten Part of Human Rights: Rights of Victim of Crimes” on 11 December 2013, with the collaboration of Ministry of Justice. A large number of guests, including Speaker of the Parliament and Minister of Family and Social Policies, attended to the panel from public institutions, universities and non-governmental organisations.

- “Statement on the Condemnation of Israel Attacks over Gazze” issued by the Committee on July 18, 2014.

VI. Inquiry Reports

Since October, 13 reports have been adopted:

1. Inquiry Report on the Implementations of the Germany, Netherlands, and Belgium Youth Care Agencies Towards the Turkish Origin Children (23 Ekim 2013)
2. Inquiry Report on Belgium Penal Institutions and the Netherlands Penal Institutions and Police Centers (24 October 2013)
3. Inquiry Report on Adana Penal Institutions Campus (28 November 2013)
4. Inquiry Report on Tent Cities Providing Shelter to Syrian Citizens Seeking Asylum in Turkey -4- (28 November 2013)
5. Inquiry Report on Ankara Closed Penal Institutions for Children and Youth (29 January 2014)
6. Inquiry Report on Ankara Numune Hospital Prisoners Ward (29 January 2014)
7. Inquiry Report on Antalya Penal Institutions Campus (29 January 2014)
8. Inquiry Report on Kırıkkale F Type High Security Closed Penal Institutions (29 January 2014)
9. Inquiry Report on Rize and Trabzon Provinces Penal Institutions (20 February 2014)
10. Inquiry Report on Kocaeli (Kandıra) Penal Institutions Campus -2- (17 April 2014)
11. Inquiry Report on Silivri Penal Institutions Campus -2- (17 April 2014)
12. Inquiry Report on Illegal Migration Issue at Aegean Coasts (in İzmir and Aydın Provinces) (30 April 2014)
13. Inquiry Report on Rights of Victim of Crimes (12 June 2014)

VII. Local and Foreign Delegations

The Committee welcomed over 30 local and foreign delegations from national and international organisations and supranational organisations such as the United Nations, the Council of Europe and the European Union as well as from the Parliaments of foreign countries. During these visits, views have been exchanged on the activities of the committee as well as on human rights issues in Turkey and in the world.

*For more information on the Committee, you may visit the Committee's web site:
<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklarieng/index.htm>*

----- 0 -----

EKLER

EK-1

İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU KANUNU

Amaç

Madde 1 – Bu Kanunun amacı; Dünya'da ve ülkemizde insan haklarına saygı ve bu konudaki gelişmeleri izlemek suretiyle uygulamaların bu gelişmelere uyumunu sağlamak ve başvuruları incelemek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kuruluş, görev, yetki, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 – Bu Kanun; T.C. Anayasası ile İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gibi çok taraflı uluslararası belgelerde belirlenmiş bulunan insan hak ve hürriyetleri ile uluslararası alanda genel kabul gören insan haklarını kapsar.

Komisyonun Kuruluşu

Madde 3 – Üye sayısı Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca belirlenecek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda; siyasi parti grupları ile bağımsızlar Meclisteki sayılarının - boş üyelikler hariç - üye tamsayısına nispet edilmesi ile bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilirler.

Bu Komisyon üyelikleri için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi üç yıldır.

Komisyon, Siyasi Parti gruplarının yüzde oranlarına göre, bir başkan, iki başkanvekili, bir sözcü ve bir kâtip seçer. Bu seçim, üye tamsayısının salt çoğunluğuyla toplanan Komisyonun, toplantıya katılanlarının salt çoğunluğunun gizli oyuyla yapılır.

Komisyonun Görevleri

Madde 4 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Uluslararası alanda genel kabul gören insan hakları konusundaki gelişmeleri izlemek,

b) Türkiye'nin insan hakları alanında taraf olduğu uluslararası andlaşmalarla T.C. Anayasası ve diğer milli mevzuat ve uygulamalar arasında uyum sağlamak amacıyla yapılması gereken değişiklikleri tespit etmek ve bu amaçla yasal düzenlemeler önermek,

c) (Değişik: 1/12/2011-6253/41 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale edilen kanun tasarı ve teklifleriyle, kanun hükmünde kararnameleri görüşmek, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonlarının gündemindeki konular hakkında, istem üzerine görüş ve öneri bildirmek,

d) Türkiye'nin insan hakları uygulamalarının, taraf olduğu uluslararası andlaşmalara, Anayasa ve Kanunlara uygunluğunu incelemek ve bu amaçla, araştırmalar yapmak, bu konularda iyileştirmeler, çözümler önermek,

e) İnsan haklarının ihlale uğradığına dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek veya gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek,

f) Gerektiğinde dış ülkelerdeki insan hakları ihlallerini incelemek ve bu ihlalleri o ülke parlamenterlerinin dikkatlerine doğrudan veya mevcut parlamenter forumlar aracılığıyla sunmak,

g) Her yıl yapılan çalışmaları, elde edilen sonuçları, yurt içi ve dışında İnsan Haklarına saygı ve uygulamaları kapsayan bir rapor hazırlamak.

Komisyonun Yetkileri

Madde 5 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, görevleri ile ilgili olarak, Bakanlıklarla Genel ve Katma Bütçeli Dairelerden, mahalli idarelerden, muhtarlıklardan, üniversitelerden ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bilgi istemek ve buralarda inceleme yapmak, ilgililerini çağırıp bilgi almak yetkisine sahiptir.

Komisyon, gerekli gördüğünde uygun bulacağı uzmanların bilgilerine başvurabilir ve Ankara dışında da çalışabilir.

Komisyonun Çalışma Usul ve Esasları

Madde 6 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, üye tamsayısının en az üçte biri ile toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar verir; ancak karar yeter sayısı hiçbir şekilde üye tamsayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.

Komisyon, incelemelerini alt komisyonlar kurmak suretiyle de yapabilir.

Komisyon, görevleri ile ilgili olarak hazırladığı raporları Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunar. Bu raporlar Danışma Kurulunun görüş ve önerisi ile Genel Kurul gündemine alınabilir ve okunmak suretiyle veya üzerinde görüşme açılarak bilgi edinilir.

Komisyon raporları Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara da Başkanlıkça gönderilir.

Komisyonun gerekli görmesi halinde; inceleme konusunun sorumluları hakkında genel hükümlere göre kovuşturma veya işlem yapılabilmesi için, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca Komisyon raporu ilgili mercie bildirilir.

Komisyon çalışmaları ile ilgili olarak, yurt içi ve yurt dışı görevlendirmelere ait giderler, Komisyonun Kararı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının onayı ile 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre Türkiye Büyük Millet Meclisi Bütçesinden karşılanır.

İnceleme ve Sonucun Bildirilmesi

Madde 7 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca havale olunan başvurular ile ilgili konuları inceler.

(Değişik: 2/1/2003-4778/29 md.) Komisyon, başvuruların sonucu veya yapılmakta olan işlem hakkında başvuru sahibine en geç altmış gün içinde bilgi verir.

Uygulanacak İçtüzük

Madde 8 – İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun çalışmaları, bu Kanunda sarahat olmayan hallerde, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü hükümleri uygulanır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü gereğince komisyonlar üzerinde haiz olduğu denetleme yetkisi bu Komisyon için de geçerlidir.

Yürürlük

Madde 9 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 10 – Bu Kanun hükümlerini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı ile Bakanlar Kurulu yürütür.

EK-2

**10 Nisan 2014 tarihli Komisyon toplantısında karar olarak kabul edilen Mısır'daki
İdam Kararları Hakkında Bildiri**

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU**

Toplantı No : 30

10.04.2014

Konu : Mısır'daki İdam Kararları Hakkında Karar

Mısır Arap Cumhuriyetinde ilk kez halk tarafından demokratik yolla seçilmiş olan hükümete yönelik 3 Temmuz 2013 tarihinde bir askeri darbe gerçekleştirilmiş ve sonrasında başta yaşam hakkı olmak üzere çok ağır insan hakkı ihlalleri yaşanmıştır.

Komisyonumuz 4 Temmuz 2013 tarihinde toplanarak, Komisyonunda temsil edilen tüm siyasi parti gruplarına mensup milletvekillerince imzalanan bir bildiriyle Mısır'daki darbeyi ve bunun sonucunda yaşanan hak ihlallerini kınamıştır.

Ardından Mısır'a Komisyonumuzdan bir heyet gönderilmesine karar verilerek Dışişleri Bakanlığı üzerinden girişimde bulunulmuştur. Ancak Komisyonun bu talebi Mısır Arap Cumhuriyeti tarafından kabul edilmemiştir. TBMM Başkanı Sayın Cemil ÇİÇEK ile Komisyon Başkanı Sayın Ayhan Sefer ÜSTÜN'ün ortak basın açıklamasıyla bu durum kamuoyuna duyurulmuş ve tüm medeni ve demokratik ülkeler harekete geçmeye davet edilmiştir. Akabinde de Komisyon Başkanlığı yaşanan ağır ihlallere dikkati çekmek üzere çeşitli uluslararası kuruluşlar ile yabancı ülke parlamentolarına mektup yazmıştır.

Ancak Mısır'daki temel insan hakları ihlalleri azalmak yerine artarak devam etmiş, binlerce kişi öldürülmüş, sonuçta ülkeye kan ve gözyaşı hakim olmuştur. Yargısız infazlar sürerken bu defa evrensel hukuka aykırı yargı kararları ortaya çıkmış, 24 Mart 2014 tarihinde daha ikinci duruşmada ve 20 dakika içinde 529 kişi hakkında idam kararı verilmiştir. Çağımızda ölüm cezası insan onuru ile bağdaşmamaktadır.

Alınan bu idam kararlarının uygulanması Mısır toplumundaki kutuplaşmayı, kin ve intikam duygusunu arttıracak ve başta Mısır olmak üzere Arap ülkelerindeki istikrarsızlığı derinleştirecektir.

Bu itibarla, Komisyonumuzda yapılan müzakereler sonucunda aşağıdaki hususlar kabul edilmiştir:

1. Evrensel hukuka tamamen aykırı ve siyasi olduğu apaçık belli olan idam kararlarını şiddetle kınıyoruz.
2. Öncelikle idam kararlarının infazının derhal durdurulmasını talep ediyoruz.
3. Bilahare idam kararları ve insan hakları ihlalleri tüm sonuçlarıyla birlikte ortadan kaldırılmalıdır.
4. Olağanüstü mahkemelerce verilen kararlar yerine insan haklarına saygı temelinde bölge ve dünya barışına, demokrasiye katkı koyacak adalet arayışı sürdürülmelidir.

EK-3

18 Temmuz 2014 tarihli Komisyon toplantısında bildiri olarak okunan “İsrail’in Gazze’ye Yönelik İnsanlık Dışı Operasyonları Sonucu Yaşanan Ağır İnsan Hakları İhlalleri Hakkında Karar”

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU**

Toplantı No : 34

18.07.2014

Konu : İsrail’in Gazze’ye Yönelik İnsanlık Dışı Operasyonları Sonucu Yaşanan Ağır İnsan Hakları İhlalleri Hakkında Karar

12 Haziran 2014’te Batı Şeria’da kaybolan 3 İsraili gencin ölü olarak bulunmasıyla sorumluluğu Hamas’a yükleyen İsrail’in 7 Temmuz’dan bu yana Gazze’ye düzenlediği hava saldırılarında aralarında kadın, çocuk ve engellilerin bulunduğu yüzlerce Filistinli yaşamını yitirmiştir.

İsrail dün gece itibarıyla da (17 Temmuz 2014) Gazze’ye kara harekâtı başlatarak yoğun saldırılara girişmiştir.

Bu süreçte İsrail, kaybolan gençlerin öldürülmesi hususunun aydınlatılması ve failerin bulunup cezalandırılması için Filistin yetkilileriyle ve özellikle suçladığı Gazze ile hiçbir şekilde temas kurmamıştır. Bunun yerine, abluka altında yaşamlarını sürdürmeye çalışan Filistinlileri topluca cezalandırmayı tercih etmiş; adeta Gazze’yi yok etmeye yönelik bir saldırının gerekçesini bulmuştur.

Hava saldırılarında atılan tonlarca bomba ile yüzlerce Filistinli ölüp, binlercesi yaralanmıştır. En acı olanı ise ölenlerin %80’inden fazlası çatışmanın hiçbir şekilde tarafı olmayan sivil insanlardır. Öyle ki, Gazze sahilinde oyun oynayan 15 çocuğa İsrail donanması tarafından füze atılmış ve yaşları dokuz ilâ 12 arasında değişen dört çocuk hayatını kaybetmiştir. Kalan çocuklar ise kan ve gözyaşı içinde kaçarak kurtulmuşlardır.

Oysa yüksek askeri teknolojisiyle, atılan her adımı takip eden İsrail’in çocukları ve kadınları yanlışlıkla(!) öldürdüğüne inanmak imkânsızdır. İsrail, dünyada nüfusun en yoğun olduğu, yani km²’ye düşen insan sayısının en çok olduğu Gazze’ye bomba atarak sivillerin ölümünü bilerek ve isteyerek gerçekleştirmektedir.

Nitekim bazı İsraili politikacıların, Filistinli çocuklar ve anneleri öldürülmeden İsrail için güvenliğin sağlanamayacağı şeklindeki korkunç açıklamaları sivil ölümlerinin planlı yapıldığını ortaya koymaktadır. İsrail hükümetinin bu acımasız saldırılarının gerisinde apartheid (ırk ayrımcılığı) uygulamalarının bulunduğunu söylemek hiç de güç değildir.

İsrail’in asıl hedefi, açık hava hapishanesi haline getirdiği Filistin’de gruplar arasında sağlanan birliği ortadan kaldırmak ve tüm Filistin’i yok etmektir.

Uluslararası sulara gerçekleştirdiği Mavi Marmara Gemisi saldırısı gibi Gazze saldırıları da İsrail’in insan haklarını çiğnemek için suni gerekçeler ürettiğini ve kendisini evrensel hukuk normlarının dışında gördüğünü ortaya koymaktadır.

Sürmekte olan saldırıların kutsal ramazan ayında gerçekleştirilmesi ve daha önceki saldırılarını da bu ayda gerçekleştirmiş olması, İsrail’in bu zamanı bilinçli seçtiğini ve kutsallara da saygısının bulunmadığını göstermektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İsrail'in acımasız tutumuna karşılık ABD, Avrupa ve İslam ülkelerinin sessiz kalması anlaşılacak bir durum değildir. Özellikle ABD'nin İsrail'in saldırılarını meşrulaştırmaya çalışması ve saldırılar sürerken İsrail'e milyonlarca dolarlık askeri yardımda bulunması korkunç bir trajedidir.

Maalesef saldırılar sona erdiğinde Gazze için geride sadece kan ve gözyaşı değil, çocukların sokakta oyun oynamaya korktuğu bir ülke ve eğitimden sağlığa her alanda temel hak ve özgürlükleri yerle bir edilmiş bir halk kalacaktır.

Diyalog dışındaki yaklaşımların yeni bir şiddet sarmalı doğuracağı ve bunun bitmek bilmeyen yeni nefret tohumları ekeceği unutulmamalıdır.

İsrail'in Filistin'e yönelik gayri insani ve gayri hukuki saldırılarını şiddetle kınıyor, bu zalimce tutumun sona erdirilmesini istiyoruz. Filistin halkının köleleştirildiği bir ateşkes değil, Ortadoğu'ya barış ve huzur getirecek onurlu bir barış anlaşmasının yapılmasını bekliyoruz.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak Biz, hükümetlerden ve uluslararası kuruluşlardan umudumuzu yitirmiş durumdayız. Buradan dünyanın vicdanlı toplumlarına sesleniyor, onları demokratik ve insani tepkilerini göstermeye davet ediyoruz.

EK-4

**ÜLKEMİZE SIĞINAN SURIYE VATANDAŞLARININ BARINDIKLARI ÇADIRKENTLER
HAKKINDA İNCELEME RAPORU -4-**

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun “Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere” kurduğu Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK’tan oluşan Alt Komisyonⁱ, Suriye Arap Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sonucu Türkiye’ye sığınan Suriye vatandaşlarının Kilis ve Kahramanmaraş illerinde geçici korumaya alındıkları barınma merkezlerinde inceleme yapma kararı almıştır.

14-15 Kasım 2013 tarihlerinde yapılan incelemeye, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU katılmış; ayrıca Yasama Uzmanı Kenan ALTAŞ Alt Komisyona eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Alt Komisyon, nasıl şartlarda yaşadıkları, temel ihtiyaçlarını ne şekilde karşıladıkları, herhangi bir kötü muamele görüp görmedikleri ve benzeri sorulara cevap bulmak üzere Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları barınma merkezlerinde incelemeler yapmaya karar vermiştir. İlki 18-19 Ocak 2012 tarihlerinde, ikinci ise 3-4 Eylül 2012 tarihlerinde olmak üzere iki defa Hatay’daki barınma merkezlerinde, 13-14 Mart 2013 tarihlerinde ise Adıyaman ve Şanlıurfa’daki barınma merkezlerinde incelemelerde bulunmuştur.

Alt Komisyon bu çalışmaların devamı olarak, bu defa Kilis ve Kahramanmaraş’taki barınma merkezlerindeki sığınmacıların durumunu yerinde gözlemek üzere incelemeler gerçekleştirmiştir.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İncelemelerde il ve ilçe mülki idare amirleri ve diğer idari yetkililerden bilgi alınmış; Kilis’teki iki merkezde (Öncüpınar ve Elbeyli) ve Kahramanmaraş’taki ise tek barınma merkezinde yerinde incelemeler yapılmış; buralarda yaşayan Suriye vatandaşlarıyla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve barınma merkezlerindeki faaliyetler gözlemlenmiştir.

IV. İNCELEMELER

1. Genel Bilgi

Suriye Arap Cumhuriyeti’nde meydana gelen olaylar sonucu ülkeden kaçan 252 kişilik ilk grup, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay’ın Yayladağı İlçesi Güveççi Köyü bölgesinden giriş yapmıştır. Suriye’deki şiddet olaylarının artmasına paralel olarak hem bu bölgeden hem de Hatay’ın Altınözü ve Reyhanlı başta olmak üzere diğer bölgelerinden de girişler devam etmiştir.

ⁱ Alt Komisyon üyeleri 23 Ekim 2013 tarihinde yeniden belirlenmiştir.

Suriye vatandaşlarının kitlesel olarak ve yoğun biçimde sınır noktalarına gelmeleri üzerine kendilerine “geçici koruma” statüsü verilerek çadırkent, konteynerkent ve diğer konaklama biçimlerinde barındırılmak suretiyle koruma altına alınmışlardır. Geçici koruma statüsünün sonucu olarak, açık kapı politikası uygulanmakta ve rızası dışında kimsenin geri gönderilmemesi ilkesi benimsenmekte, güvenlikleri tam olarak sağlanmakta ve insani yardımlar yapılmaktadır.

Suriye vatandaşlarının kabul ve barınmalarına ilişkin iş ve işlemler İçişleri Bakanlığı’nın 30.03.2012 tarihli “Türkiye’ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge”si doğrultusunda yürütülmektedir.

12 Kasım 2013 tarihi itibarıyla ülkemizdeki barınma merkezlerinde bulunan Suriyeli sayısı 202.793’tür. Bunlar 10 ilimizde bulunan 14 çadırkent, 6 konteynerkent ve 1 barınma alanında yerleşik haldedirler. Hatay’da beş, Gaziantep’te dört, Şanlıurfa ve Kilis’te üçer, Kahramanmaraş, Osmaniye, Adıyaman Adana, Mardin ve Malatya’da birer barınma merkezi kurulmuştur. Nüfus olarak en kalabalık barınma merkezleri Şanlıurfa ilinde olup, burayı Kilis, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Adana, Adıyaman, Osmaniye, Malatya ve Mardin izlemektedir.

Bugüne kadar ülkesine dönen Suriyelilerin sayısı 203.137’dir. Geri dönüşlerin tümü, rızaları doğrultusunda ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin gözetiminde gerçekleşmiştir. Barınma merkezleri dışında kalan Suriye vatandaşı sayısı 491 bindir.

Barınma imkanları, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının (AFAD) koordinatörlüğünde Valilikler ve Türk Kızılayınca sağlanmaktadır. Çalışmalar sivil toplum kuruluşları ile uluslararası kuruluşlar da destek vermektedir. Tüm konteyner ve çadırkentler AFAD tarafından belirlenmiş standartlara göre oluşturulmakta ve yönetilmektedir. Konteynerkent ve çadırkentlerin yönetimi mülki idare amirlerince yürütülmektedir. Barınma merkezlerinin her biri birden fazla mahalleye bölünerek kontrol edilmektedir. Her mahallede seçilmiş veya belirlenmiş muhtar olup, muhtarlardan oluşan heyetler barınma merkezlerinin yönetimine istişare çerçevesinde katılmaktadırlar. Tüm merkezler güvenlik, gıda, temizlik, alt yapı, eğitim, sosyal ve dini hizmetler kesintisiz sürdürülebilecek şekilde imkanlarla donatılmıştır.

2. Kilis Barınma Merkezleri

Kilis ili sınırların içinde üç adet barınma merkezi bulunmaktadır: Öncüpınar ve Elbeyli Beşiriye Konteynerkentleri ile Merkez Barınma Alanı. Bunların toplam nüfusu 37.931’dir. Kilis, barınma merkezlerindeki nüfus bakımından en büyük ikinci ildir.

Suriye vatandaşları kamplara sınırdan kendiliğinden veya yönlendirilerek gelmektedirler. Kampa ilk girişlerinde, pek çoğunun kimliklerini tespiti yarayan herhangi bir belgeye sahip olmamaları nedeniyle parmak izleri alınmak suretiyle verilen tanıtım kartları basılmaktadır. Sağlık kontrolünden geçirilmekte, varsa çocuklarının aşıları yapılmakta ve ardından konteynerlerine yerleştirilmektedirler.

Kamplarda sıcak yemek uygulaması bulunmamakta, sığınmacılara verilen kartlar vasıtasıyla bulundukları barınma merkezindeki marketlerden alışveriş yapmaları ve buradan temin ettikleri gıda ile kendilerinin yemek yapmaları sağlanmaktadır.

Kamplarda her kademe okul, sosyal tesisler, spor alanları ve camiler bulunmaktadır. Eğitim faaliyetleri, kurslar ve sosyal etkinlikler düzenlenmektedir.

İlk kademe sağlık hizmeti tüm kamplarda verilebilmektedir. Kamplarda sağlık hizmetleri çerçevesinde şimdiye kadar 35.274 doz aşı yapılmıştır. Bunlara yakın zamanda çocuk felci aşısı da eklenecektir. Hekim eksikliği bulunmamakla birlikte zaman zaman yardımcı personel ihtiyacı doğabilmektedir.

Tesislerin temizliği, su temini ve itfaiye hizmetleri Kilis Belediyesi tarafından sağlanmaktadır.

Başsavcılıktan alınan bilgiye göre, şehre yerleşen ve barınma merkezinde kalan Suriyelilerden karışıklıkları olaylar nedeniyle tutuklananların sayısı 50-60 kadardır. Şüpheli konumundaki Suriyelilerin kimlik ibraz edememeleri nedeniyle yargılamalar beyana dayalı kimlikler üzerinden yürütülmektedir. Bu durum yargılamaları ve olası ceza infazlarının bihakkın yerine getirilememesine yol açmaktadır.

2.a. Öncüpnar Konteynerkenti

Konteynerkent Alt Komisyonca 14 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. Barınma merkezi, yapımına başlandıktan 60 gün sonra 17 Mart 2012 tarihinde faaliyete geçmiştir. Sınırın sıfır noktasında bulunan barınma merkezinde 2053 konteyner bulunmakta, 14.005 kişi konaklamaktadır. Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığınca, iç güvenliği ise özel güvenlik personelince sağlanmaktadır.

Her bir konteyner iki oda, tuvalet ve banyodan oluşmaktadır. İçlerinde mini buzdolabı, vantilatör, yatak, somya ve dolap bulunmaktadır.

Barınma merkezinin yönetimi mülki idare amirliğince yürütülmektedir. Ancak idareyi ve denetimi kolaylaştırmak amacıyla konteynerkent altı mahalleye ayrılmıştır. Bu altı mahallede, mahalle temsilcilerini belirlemek üzere 17 Ocak 2013 tarihinde Mahalle Temsilcileri Seçimi gerçekleştirilmiştir. Birden fazla adaylı olan seçimler Suriyeliler için ilk demokratik seçim olması bakımından dikkate değerdir. Yapılan seçim sonucunda her mahallede, mahalleleri temsil eden birer muhtar seçilmiştir. Bunlar kamp sakinlerinin taleplerini, ihtiyaçlarını ve şikayetlerini yönetime bildirmekte ve kamp yönetimine istişari katkı sağlamaktadırlar.

Konteynerkentte beş sosyal tesis bulunmaktadır. Sosyal tesislerde bilgisayar kursu, kuaförlük, Türkçe okuma-yazma, Kur'an kursu, halıcılık, mozaik, dikiş-nakış türünden kurslar gerçekleştirilmektedir.

Bu faaliyetlerin büyük bir kısmından kadınlar faydalanmakta, erkeklerce berberlik ve mozaik işlemeciliği gibi kurslara rağbet edilmektedir. Nitekim beş sosyal tesisin dördü kadınlara, biri erkeklere hizmet vermektedir. Sosyal tesislerin her birinde çamaşırhane bulunmaktadır. Sosyal tesisler çocuk oyun alanları ve odalarını da içermektedir. Sosyal faaliyetler sadece konteynerkent yönetimi tarafından değil, Suriyelilerin kendilerince de organize edilebilmekte, bu şekilde tiyatro, şarkı, resim gibi etkinlikler düzenlenebilmektedir. Tesiste futbol ve basketbol alanları ile iki de cami bulunmaktadır.

Konteynerkentte, yöresel ve kültürel farklılık nedeniyle sıcak yemek uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine sığınmacılara birer kart verilmekte (Kızılaykart), kartlara kişi başı aylık 80 TL yüklenerek kamptaki marketlerden ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerini kendileri yapmaları sağlanmaktadır. 80 TL'nin 60 TL'si Dünya Gıda Programı tarafından, 20 TL'si ise Türkiye (AFAD) tarafından karşılanmaktadır. Bunun haricinde sığınmacılara herhangi bir nakit yardım yapılmamaktadır.

Tesiste bir sağlık merkezi bulunmakta olup, çocuk, dahiliye ve kadın-doğum uzman doktorları ile bir pratisyen hekim görev yapmaktadır. Ayrıca üç psikolog hizmet vermektedir.

Barınma merkezinde eğitim hizmeti olarak, kreş, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise teşkilatlanması bulunmaktadır. Kreşte 483, anaokulunda 450, ilkokulda 2132, ortaokulda 807 ve lisede 472 öğrenci öğrenim görmektedir. Eğitimler 158 Suriyeli öğretmen ile 28 Türk öğretmen tarafından yerine getirilmektedir.

Eğitimde Suriye müfredatı uygulandığı için ağırlıklı olarak Arap öğretmenlerce eğitim verilmektedir. Türk öğretmenler tarafından Türkçe, İngilizce, Demokrasi ve İnsan Hakları ve benzeri dersler verilmektedir.

Gerek kamp içindeki gözlemler sırasında gerekse de görüşleri alınan mahalle muhtarlarınca üç konu gündeme getirilmiştir. Birincisi kamptan çıkarak 15 gün içinde gelmeyen eş ve akrabalarının yeniden kampa alınmamasıdır. Kamp kurallarına göre kamp dışına çıktıktan sonra 15 gün içinde gelmeyen kamp sakininin kamptan kaydı silinmekte, geri geldiğinde kampın kapasitesi dolu ise geri alınmamaktadır. Bu kural ailesi bölünenler için dahi esnetilmemektedir. İkincisi market fiyatlarının yüksekliğine yönelik yakınmalardır. Kamp sakinlerine göre şehir merkezindeki marketlerdeki ürün fiyatları kamptakilere göre daha ucuzdur. Üçüncü şikayet konusu, kişi başı aylık 80 TL'nin azlığıdır. Market fiyatlarının yüksekliği ve ihtiyaçlar nedeniyle aylık 80 TL'nin kendilerine yetmediğini ileri sürmektedirler. Ayrıca mahalle muhtarlarının bir kısmı tarafından kendilerine maaş bağlanması talep edilmiştir.

2.b. Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti

Konteynerkent Alt Komisyonca 14 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. 3 Haziran 2013 tarihinde faaliyetlere başlayan barınma merkezinde 3.592 konteyner bulunmaktadır. İnceleme tarihi itibarıyla 20.241 Suriyeli sığınmacı konaklamaktadır. Bunların çoğunluğunu kadın ve çocuklar oluşturmaktadır. Barınma merkezinin kapasitesi ise 25 bin kişiliktir. Burası Türkiye'deki en büyük konteynerkent durumundadır.

Konteynerlerin bir kısmı Van depreminden sonra evleri yıkılanlar için temin edilmiş ve kullanıldıktan sonra Kilis'e gönderilmiş konteynerlerden oluşmaktadır. Ayrıca İHH İnsani Yardım Vakfı tarafından da 1000 adet konteyner buraya bağışlanmıştır.

Her konteyner 21 m2 olup, iki oda, tuvalet ve banyodan müteşekkildir. İçlerinde mini buzdolabı, vantilatör, yatak, somya ve dolap bulunmaktadır. Çadırkente ilk giriş yapan her sığınmacıya bir temizlik ve gıda kolisi verilmektedir.

Merkezin dış güvenliği Jandarma Komutanlığı, iç güvenliği özel güvenlik personelince sağlanmaktadır. Tesiste ortak alanları gözlemek üzere sabit ve hareketli kamera sistemleri de mevcuttur.

Merkez idareyi ve denetimi kolaylaştırmak amacıyla 12 ada şeklinde idare edilmektedir. Yönetim, merkez yöneticisi olarak Vali Yardımcısı, Merkez Yönetim Yardımcısı ve Merkez Yönetim Birimince yerine getirilmektedir.

Her adanın, kendi aralarından belirlenmiş, bir muhtarı bulunmaktadır. 12 kişilik muhtarlar topluluğu çadırkent'in yönetimine yardımcı olmaktadır. Ayrıca çeşitli meslek dallarından belirlenen sığınmacılardan oluşan bir istişare heyeti, kanaat önderlerinden ve dini liderlerden oluşan 22 kişilik bir istişare heyeti ve kadınlardan oluşan ayrı bir heyet bulunmaktadır. Düzenli olarak yapılan toplantılarla ada sakinlerinin sorunları muhtarlar heyeti, istişare heyeti ve kadınlar heyeti tarafından yönetime bildirilmektedir. Kanaat önderleri heyeti ile, sığınmacılar arasındaki küçük çaplı sorunların çözülmesi amaçlanmaktadır.

Konteynerkentte, yöresel ve kültürel farklılık nedeniyle sıcak yemek uygulamasına son verilmiştir. Bunun yerine her yetişkine birer kart verilmekte (AFADKART), kartlara kişi başı aylık 80 TL yüklenmekte ve kamptaki marketlerden ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerinin kendileri yapmaları sağlanmaktadır. Bunun haricinde sığınmacılara herhangi bir nakit yardım yapılmamaktadır.

Merkezde kadın-doğum, dahiliye, göz ve çocuk hastalıkları dallarında uzman doktor bulunmakta, ayrıca beş pratisyen hekim, bir diş doktoru ve altı acil servis görevlisinin görev yaptığı bir Hastane bulunmaktadır. İki ambulans sürekli hazır tutulmaktadır. İlaç temini Kilis'teki anlaşmalı eczanelerden yapılmaktadır. Tüm sağlık harcamaları AFAD tarafından karşılanmaktadır.

Barınma merkezde eğitim hizmeti olarak kreş, bir anaokulu, iki ilkokul, bir ortaokul ve bir lise teşkilatlanması bulunmaktadır. Suriye müfredatı uygulandığı eğitime 6653 öğrenci iştirak etmektedir. Öğrencilerin büyük bir bölümü ilk ve ortaokulda eğitim görmektedir. Konteynerkent'in kalabalık oluşu nedeniyle sabah ve öğle şeklinde ikili eğitim uygulanmaktadır.

Konteynerkentte dört adet sosyal tesis bulunmakta ve buralarda bay-bayan kuaförlüğü, bilgisayar, el sanatları, dikiş nakış, halıcılık ve benzeri kurslar verilmektedir. Kurslardan özellikle kadınlar faydalanmaktadır. Yalnızca bir sosyal tesis tamamen erkeklere temin edilmiştir. Sosyal tesisler içinde, çamaşırhane gibi ihtiyaçlara dönük bölümler de bulunmaktadır. Konteynerkentte üç basketbol, iki voleybol sahası, iki çocuk oyun parkı alanı ve iki cami bulunmaktadır. Sosyal faaliyetlere talebin her geçen gün arttığı ifade edilmektedir.

Konteynerkentte kalan Suriyeliler ile görüşmelerde, Öncüpınar Barınma Merkezinde de ifade edildiği gibi, kamptan çıkıp 15 gün içinde geri gelmeyenlerin kayıtlarının silinerek kampa alınmaması ve market fiyatlarının yüksekliği şikayet konusu edilmiştir. Bunun dışında sağlık, eğitim, sosyal imkanlar, gıda temini gibi alanlarda hiçbir şikayete rastlanmamıştır. Konteynerkent bulunduğu bölge nedeniyle ve artan nüfus karşısında su sıkıntısı çekmektedir. Yeni açılacak kuyularla bu sıkıntının giderilmesi öngörülmektedir.

3. Kahramanmaraş Merkez Çadırkenti

Çadırkent Alt Komisyonca 15 Kasım 2013 tarihinde ziyaret edilmiştir. 1 Eylül 2012 tarihinde faaliyetlere başlamış olup, 477 bin m²'lik bir alana sahiptir.

Barınma merkezinde 3.118 adet çadır bulunmakta, inceleme tarihi itibarıyla 14.944 kişi konaklamaktadır. Merkezin dış güvenliği İl Emniyet Müdürlüğü, iç güvenliği özel güvenlik personeline sağlanmaktadır. Tesiste ortak alanları gözlemlemek üzere kamera sistemi de mevcuttur.

Barınma merkezi 12 adet mahalle şeklinde teşekkül edilmiştir. Her mahalleden dört temsilci bulunmaktadır. Bunların arasında kadınların sorunlarını bildirmek üzere kadın temsilciler de bulunmaktadır. Merkeze gelen sığınmacılar öncelikle kayıt kabul servisinde kaydı yapılmakta, biyometrik kayıtları yapıldıktan sonra kendilerine tanıtım kartı verilmektedir. Çadırlarda yatak, yorgan, nevresim, ısıtıcı, vantilatör, ocak, buzdolabı gibi temel malzemeler sağlanmaktadır.

Sağlık hizmeti için bir sahra bulunmaktadır. İlk muayene ve tedaviler burada gerçekleştirilmekte, ileri tetkik ve tedaviler gerektiğinde şehirdeki hastanelere sevk yapılmaktadır. Hastanede biri çocuk biri dahiliye uzmanı iki uzman doktor, mesai sonrası ve tatil günlerinde bir pratisyen hekim ve Suriyeli bir diş doktoru görev yapmaktadır. Ayrıca üç ebe, bir hemşire ve bir sağlık memuru aşılama, doğum kontrol, gebelik takibi gibi koruyucu ve yardımcı sağlık hizmetlerini sunmaktadır. Sevk işlemleri için bir ambulans ve iki minibüs bulundurulmaktadır. İlaçlar barınma merkezindeki eczaneden temin edilmektedir. Kimi sığınmacılarca ilaçlarının geç geldiği yönünde şikayetler yapılmıştır. Alınan bilgiye göre ilaçlar aynı gün ve ücretsiz verilmekte ancak eczanede bulunmayan veya piyasada az bulunan ilaçların temini gecikebilmektedir.

13 Mayıs 2013 tarihine kadar sığınmacılara üç öğün yemek verilmekte iken, kültürel ve yöresel farklılık nedeniyle bu uygulamadan vazgeçilmiştir. Yeni uygulamayla sığınmacılara birer kart verilmekte ve kartlarına kişi başına aylık 80 TL (AFAD tarafından) yüklenmektedir. Kart ile çadırkentte bulunan üç marketten alışveriş yaparak ihtiyaçlarını karşılamaları ve yemeklerini çadırlarında yapmaları sağlanmaktadır. Böylece yemek kültürü farklılığından kaynaklı israfın önüne geçilmiştir.

Kilis'teki konteynerkentlerin aksine, buradaki sığınmacılar tarafından market fiyatları konusunda herhangi bir şikayette bulunulmamıştır. Bunun nedeni marketlerin işletilmesinde uygulanan farklı ihale usulüdür. Marketlerde satılan ürünlerin fiyatlandırılmasında Valilik, en ucuz bedel yerine, ürünlerin piyasada tespit edilen dört marketteki ortalama fiyattan fazla olmaması kuralı ve ayrıca marketten yapılan alışverişte toplam tutar üzerinden %13 indirim zorunluluğu getirmiştir. Böylece sığınmacıların şikayetlerinin önüne geçilmiş ve ihtiyaçlarını karşılamadaki zorluk ortadan kaldırılmıştır.

Tesisin temizliği Belediye yerine hizmet alımı yoluyla yapılmaktadır. Ortak alanlarda herhangi bir kirliliğe rastlanmamıştır.

Barınma merkezinde 12 derslikli bir prefabrik okul ile muhtelif çadırlarda okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaokul, lise eğitimi ve kurs faaliyetleri sağlanmaktadır. Okul öncesi 160, ilkokul 1644, ortaokul 652 ve lisede 430 olmak üzere toplam 2886 öğrenci eğitim almakta, buna mukabil 77 öğretmen görev yapmaktadır. Anasınıfı ve kurslarda Türk öğretmenler, diğer okullarda Suriyeli öğretmenler görev yapmaktadır. Eğitimde Suriye müfredatı uygulanmaktadır.

Barınma merkezindeki sosyal tesislerde giyim, trikotaj, Türkçe kursu ve Kur'an kursları düzenlenmektedir. Ayrıca iki voleybol, bir basketbol sahası ve iki kondisyon

salonunda spor faaliyetleri yapılmaktadır. Barınma merkezinde çocukların vakit geçirebilecekleri oyun alanları da bulunmaktadır.

Tesisin kullanıma açıldığı tarihten 31 Ekim 2013'e kadar tesis içinde bir cinayet, 34 kasten yaralama, 33 sigara kaçakçılığı olayı ve bazı önemsiz olaylar vuku bulmuştur. Bir bebek çadırda çıkan yangın nedeniyle hayatını kaybetmiştir. Bu olaylar nedeniyle 190 Suriyeli şüpheli durumuna düşmüştür.

Sığınmacılarla yapılan görüşmelerde, genel olarak sağlanan olanaklardan çok memnun olduklarını, ancak ziyaretçileri geldiğinde çadırkent alanı içinde görüşemediklerini, ilaçlarının geç verildiğini, alışveriş kartlarına yüklenen kişi başı aylık 80 TL'nin yetersiz kaldığını ifade etmişlerdir. Alınan bilgiye göre, sığınmacıların çadırkentte gelen ziyaretçileri kamptan ayrılmak istememekte, zorla çıkarıldıklarında ise bir olaya sebebiyet verebilmektedirler. Şimdiye kadar böyle bir olay yaşanmamış olsa da, Malatya'daki barınma merkezinde benzer bir olay vuku bulduğu için tedbiren bu şekilde bir uygulamaya başvurulduğu belirtilmiştir.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Türkiye'de mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin durumu hakkında inceleme yapan Alt Komisyonca, Suriyeli sığınmacıların içinde yaşadıkları durumu gözlemek üzere, daha önce Hatay, Adıyaman ve Şanlıurfa'da yapılan incelemelere ek olarak bu defa Kilis ve Kahramanmaraş'taki barınma merkezleri incelenmiştir.

İnceleme neticesinde;

1. Alt Komisyonca ziyaret edilen Kilis (Öncüpınar ve Elbeyli) barınma merkezleri ile Kahramanmaraş Barınma Merkezinde göze çarpan ilk durum, her ihtiyaca cevap veren ve standart işleyen bir sistemdir. Barınma merkezleri, koordinatör kurum olarak Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile barınma merkezlerini yöneten Valiliklerce işbirliği içinde idare edilmektedir. Sivil toplum kuruluşları ve belediyeler de barınma merkezlerine lojistik destek sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Sağlanan tüm hizmetler ve imkanlar dikkate alındığında, barınma merkezleri, küçük bir Anadolu ilçesinde sağlanan bütün imkanlara sahiptir. Fiziki manada, barınma merkezlerinde önemli bir eksikliğe rastlanmamıştır.
2. Üç barınma merkezinde görüşme yapılan sığınmacılar ve temsilcileri, gerek hizmetler, gerekse de bunların sunumu bakımından kayda değer bir şikayette bulunmamışlardır. Barınma merkezlerinin yönetim ve personelinden ve kendilerine yönelik davranışlarından memnuniyetlerini çok defa dile getirmişlerdir.
3. Bazı sığınmacıların gerek Kilis gerekse de Kahramanmaraş'ta Alt Komisyona ilettikleri şikayetlerden biri, kamplardan ayrılıp 15 gün içinde geri gelmeyenlerin kamptan kaydının silinmesi ve geri alınmamalarıdır. Kamplara giriş çıkışlarda düzenin sağlanması ve kamplarda kalmak isteyip kapasite sınırı nedeniyle yerleşemeyerek dışarıda bekleyenlerin hak kaybına uğramaması için söz konusu kural anlaşılabilir bir gerekçedir. Ancak aile bütünlüğünün önemi dikkate alınarak, güvenlik tedbiri alınmak kaydıyla, uygulama esnetilebilir.
4. Alt Komisyona iletilen bir diğer yaygın şikayet, Kilis ilindeki kamplarda kalan Suriyeli sığınmacıların market fiyatlarının yüksekliğinden yakınmalarıdır. Buna mukabil Kahramanmaraş'taki kamplarda bu yönde bir şikayet dile getirilmemiştir.

Nitekim Kahramanmaraş'ta uygulanan ihale sistemi marketlerdeki fiyatların daha düşük olmasını sağlamıştır. Aynı veya benzer sonuca yol açacak bir ihale yönteminin Kilis'teki kamplar içinde uygulanması düşünülmelidir.

5. Komisyonumuzun farklı illerde yaptığı incelemelerine kıyasen, bu defa Kilis ve Kahramanmaraş'ta doktor ve hasta nakil aracı eksikliği görülmemiştir. Yakında hayata geçirilmesi planlanan Suriyeli doktorların gece nöbetlerinde görev yapması düşüncesi Tarafımızca da desteklenmektedir. Hatta Suriyeli doktorlardan gündüz vardiyalarında da faydalanılması arzu edilmektedir.

6. Kilis ve Kahramanmaraş'taki barınma merkezlerinde çocuklara yönelik kimi aşılar yapılmakta ise de, Suriye'de koruyucu hekimlik tamamen bitmiş olması dolayısıyla sığınmacıların sari hastalıklar taşıyor olması muhtemeldir ve bu bulaşıcı hastalıkların kuluçka dönemi sonrası her an ortaya çıkması salgın hastalıkları beraberinde getirebilir. Bu nedenle, gelen tüm sığınmacıların hepsine her türlü aşı zamanında yapılmalı, kan ve idrar tetkikleri talep edilmeli ve düzenli olarak genel muayeneleri yapılmalıdır.

Sonuç olarak, incelenen merkezlerde insan onuruna ve sağlığına son derece önem verildiği, sığınmacıların ihtiyaçlarına tam manasıyla cevap verildiği, sığınmacılar için sadece bir barınma mekanı değil, bundan öte tam bir "yaşam alanı" meydana getirildiği, yöneticiler ve diğer tüm çalışanların bu bakımdan büyük bir özveri ve yardım duygusuyla çalıştıkları müşahade edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 27

28.11.2013

Konu : Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme
Raporu -4- kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Mehmet Naci BOSTANCI Amasya Milletvekili	 Başkanvekili (muhafız) Levent GÖK Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Kâtip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili	 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut KANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili
 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili
 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili
 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI
İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA**

Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları
Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4- ile ilgili Muhalefet
Şerhimiz ekte sunulmuştur. Saygılarımızla. 4.12.2013

Mahmut Tanal
İstanbul Milletvekili

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Sinan AYGÜN
Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nda "Türkiye'de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasadışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere kurulan Alt Komisyon çalışmalarının bir parçası olarak Ülkemize Sığınan Suriye Vatandaşlarının Barındıkları Çadırkentler Hakkında İnceleme Raporu -4-, önceki Alt Komisyon çalışmalarında olduğu gibi sonuçların gözlemlenmesinden ve bazı sayısal değerlerin sunulmasından ibaret bir durum arz etmiştir.

Barınma işlevi kapsamında sağlık, gıda ve sosyal aktivite süreçlerinin izlendiği, konteyner ve Çadırkentlerdeki Suriyeli sığınmacıların durumları hakkında doğrudan gözlemlerle ve il-ilçe mülki amirliklerinden ve diğer idari yetkililerden bilgi alınarak barınma merkezlerine ilişkin gözlemlerin raporlandığı anlaşılmaktadır.

Ancak, Rapordaki temel yaklaşıma ve üsluba yansıyan bir olumsuz tutum gözlerden kaçmamaktadır:

Oysa sayıları her geçen gün artan Suriyeli sığınmacılar Irak, Ürdün, Lübnan ve Türkiye başta olmak üzere, neredeyse bütün bölge ülkelerine dağılmış durumdadır. Türkiye'deki sığınmacı hareketinin resmi barınma ve dönüşleri ve kevgire dönen Suriye sınırı nedeniyle resmi olmayan sayısı milyon kişiyi aşmış bulunmaktadır. Uluslararası toplumun sığınmacılara mali desteği sağlanamadığından sığınmacıları barındıran ülkelerin üzerindeki yük hayli artmış bulunmaktadır. Suriyeli sığınmacılar için milyarlarca lira harcama yapan Türkiye, kontrol etmekte acze düştüğü sığınmacı politikasının ağır mali yükü altında en çok ezilen ülke konumundadır.

Esad'ın iki üç haftalık bir çabayla devrileceği yolundaki propagandanın ülkemizden yapılmış olması ve bu inançla sürdürülen Suriye politikası stratejisi-taktiği anlık kısa vadeli yanlış ve barişçil olmayan hasmane tutumlarla ülkemizi korkunç bir insanlık dramı ve güvenlik bunalımının içine gömmüştür. Sığınmacılar bugün sadece kamplarda değil Türkiye'nin her yerine yayılmış durumdadırlar. İzlenimleri ve denetlenmeleri mümkün değildir. Çadırkentlerde belki kimi sığınmacıların rahat oldukları söylenebilse büyük çoğunluğun insanlığa yakışmayan koşullarda yaşamlarını idame ettirmeye çalışmakta oldukları gerçeği görmezden gelinemez.

Türkiye, bölgedeki birçok ülkeye yayılan sığınmacıların Birleşmiş Milletler öncülüğünde merkezi bir planlamayla barınmalarını sağlayacak bir gelişme için girişimlerde bulunmamış ya da bu anlamda bir sonuç yaratma çalışmasını başarmamıştır.

Türkiye, bölgedeki birçok ülkeye yayılan sığınmacıların Birleşmiş Milletler öncülüğünde merkezi bir planlamayla barınmalarını sağlayacak bir gelişme için girişimlerde bulunmamış ya da bu anlamda bir sonuç yaratma çalışmasını başarmamıştır.

Böylece ekonomik olarak altından kalkılması zor bir süreci üstlenmek zorunda kalmıştır.

Hükümet, salt Suriye yönetimine muhalif olanları himaye eden tutumuyla kendi ülkemizde tutum farklılıklarının derin kutuplaşmalara varması tehlikesini dikkate almamış bulunmaktadır.

Raporda uygulamalar hakkında bilgi verilirken sığınmacıların bir bölümünün 15 günü aşan sürelerle barındıkları kenti terk ettikleri hususu gözümüze çarpmış bulunmaktadır.

Bu durumdaki sığınmacılar bu 15 günü nerelerde geçirmektedirler, nereye gitmektedirler gibi sorular kamuoyumuzun ister istemez ilgi alanındadır. Türkiye Cumhuriyeti topraklarının Suriye İç Savaşında bir üs olarak kullanıldığı yolundaki yaygın endişeler karşısında raporun bu konudaki hassasiyetlere değinmeyişi bir eksikliktir.

Suriye krizinin diplomatik yollarla çözülmesi için yoğun gayret ve çabalara girişmesi kendi ülkesinin iç barışı ve huzuru açısından da bir gereklilik olan Türkiye'nin savaş gayretkeşliği sığınmacılarla ilgili insani yardımların başka türlü değerlendirmelere yol açmasına neden olmuştur.

SONUÇ:

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında raporun hükümet politikalarına uyum ekseninde konuyu ele aldığını, Türkiye'nin günümüzde ve geleceğe ilişkin hak ve menfaatlerini koruma ve kollama mantığını içermediğini, savaşı sonlandırma mantığından uzak olduğunu, dar kapsamlı, rutin uygulamaları gözlemlemekle sınırlı bulunduğunu itirazen bilgilerinize sunarız

EK-5

ADANA İLİNDEKİ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 04.11.2013 tarihinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Adana Ceza İnfaz Kurumlarından 43 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları dile getirilmektedir.

Diğer şikâyetler ise şöyledir: Uzun bir süredir sıcak suyun çok kısıtlı kullanıldığı, kaloriferlerin yetersiz şekilde yandığından şikâyet; ziyaretçilerin girişte uygulanan üst aramasının rencide edici bir şekilde yapıldığından şikâyet; açık görüş günlerinde yakınlarıyla samimi olmalarına izin verilmediğinden şikâyet; haftada 10 saat uygulanması gereken sohbet hakkının en fazla 3 saat ve sürekli aynı kişilerle kullanıldığından şikâyet; havalandırmaya çıkış süresinin fiili olarak kısaltıldığından şikâyet.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum

mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon sırasıyla Adana F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumlarını ziyaret etmiştir. Her üç ceza infaz kurumunda idaresi tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki mahpuslarlaⁱ Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü” 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu’na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 15.12.2003 tarihinde hizmete açılmıştır. Kurum A, B, C olmak üzere 3 bloktan oluşmakta ve bu bloklarda hükümlü ve tutukluların kaldığı 3’er kişilik 103 oda ile tek kişilik 59 oda bulunmaktadır.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarihi itibarıyla, hükümlü 134 ve tutuklu 182 olmak üzere toplamda 316’dır.
- Toplamda çeşitli meslek gruplarından 210 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın 2 günü 1 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir. Kurumda su ihtiyacını karşılayan bir adet yaklaşık 11 tonluk su deposu mevcuttur.
- Kurumda kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan 2 ayda 3 defa 2’şer saat süre ile yararlanmaktadır. Kurum Kütüphanesinde kayıtlı 4816 kitap bulunmaktadır.
- Kurumda bir adet kapalı spor salonu ve 1 adet açık spor alanı (toprak saha) olmak üzere iki spor alanı mevcuttur. Bu faaliyetlerden hükümlü ve tutuklular kapalı

ⁱ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “mahpus” kelimesi tutuklu ve hükümlü anlamlarının her ikisini de barındıran çatı bir kavram olarak Raporu kullanılmaktadır.

spor salonu ve açık toprak sahada dönüşümlü olarak haftada 2, ayda 8 saat olmak üzere yararlandırılmaktadır.

- Sosyal faaliyetler kapsamında hükümlü ve tutuklular haftada 7 saatten az olmamak üzere sohbet faaliyetlerinden yararlandırılmaktadırlar.
- Kurum öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilkokul bitirme kursları açılmaktadır. Kurum Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Kurum ve Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Ayrıca bilgi yarışması ve satranç müsabakaları tertip edilmektedir.
- Kurumda 17 hükümlü ve tutuklu açık ilköğretim okulunda, 11 hükümlü ve tutuklu açık öğretim lisesinde, 29 hükümlü ve tutuklu açık öğretim fakültesinin değişik bölümlerinde, 1 hükümlü ise uzaktan eğitim yüksek lisans ve lisans tamamlama programlarında öğrenim görmektedir.
- Kurumda daimi olarak bir dış hekimi bulunmakta; haftada üç gün ise aile hekimi gelmektedir.

2. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Adana E Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 1987 yılında tarihinde hizmete açılmıştır.
- 5 bloktan oluşan Kurumun koğuş sayısı 138'dir. Kurumun mahkûm kapasitesi 1260'tır. Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarih itibari ile 1419'dur.
- Kurumda toplamda 412 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 21 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde Kurumdaki odalara dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim ve film gösterimi amacıyla 1 adet DVD yayın kanalı da mevcuttur.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere her hafta 2 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir.
- Kurumda 1 adet kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan yararlanmaktadır. Kurum Kütüphanesinde kayıtlı 5795 kitap bulunmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda bulunan 185 kişilik çok amaçlı salonda yaz ve kış aylarında sportif faaliyetler, sinema, konferans, tiyatro ve konser faaliyetleri yapılmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutuklulara yönelik ahşap atölyesi, tabldot atölyesi, fırın atölyesi ve matbaa atölyesi, bulunmaktadır.
- Kurumun kadrolu öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilkokul bitirme kursları açılmaktadır. Kurumumuz Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Kurumda 45 hükümlü ve tutuklu açık ilköğretim okulunda, 75 hükümlü ve tutuklu açık öğretim lisesinde, 9 hükümlü ve tutuklu açık öğretim fakültesinin değişik bölümlerinde, öğrenim görmektedir.
- Kurumun ve Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Bu kapsamda; bilgisayar kursu, erkek berberliği

kursu, dekoratif ahşap süsleme kursu, Arapça dil kursu, hediyelik kilim dokuma kursu, elektrikli ev aletleri bakım onarım kursu, elektrik tesisatçılığı kursu, boya badana kursu, seramik kursu gibi kurslar düzenlenmektedir.

- Kurumun sağlık hizmetleri; bir aile hekimi, aile hekimine bağlı bir sağlık memuru ve cezaevi kadrosunda dört sağlık memuru ile yürütülmektedir.
- Enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 400 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.
- Kurumda binaların yangın tehlikesine karşı korunması amacıyla yangın alarm sistemi ve söndürme sistemi bulunmaktadır.

3. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, K-1 tipi kapalı ceza infaz kurumu iken 17.03.2008 tarihinden yüksek güvenlikli kadın kapalı ceza infaz kurumu haline dönüştürülmüştür.
- Kurum idari blok ve A, B, C Bloklardan oluşmakta; toplam 13 koğuş ve 4 gözlem odası bulunmaktadır. Kurumun kapasitesi 200 kişiliktir.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 04.11.2013 tarihi itibarıyla, hükümlü 91 ve tutuklu 112 olmak üzere toplamda 203 dur. Kurumda ayrıca 0-6 yaş arası 13 çocuk bulunmaktadır.
- Kurumdaki personel mevcudu 81'dir.
- Kurumun sağlık hizmetleri haftada üç gün gelen aile hekimi ile yürütülmektedir.
- Kurumda bir adet kapalı spor salonu, bir adet kurs atölyesi, bir adet derslik, bir adet kütüphane, iki adet kurs atölyesi ve bir adet konferans salonu bulunmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda okuma yazma, meslek edindirme, sosyal ve kültürel amaçlı kurslar verilmektedir. Bu kapsamda okuma yazma kursları, Kuran kursu kuaförlük kursu gibi kurslar yürütülmektedir.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın her günü sıcak su verilmektedir. Kurumda su ihtiyacını karşılayan bir adet yaklaşık 11 tonluk su deposu mevcuttur.
- Kurumda enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 180 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.

4. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

4.1. Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu

Kurum binasının fiziki şartları itibarıyla ciddi bir sorununun bulunmadığı gözlenmiştir. Odalarda kapasiteyi aşan sayıda mahpus barındırılmadığı tespit edilmiştir.

Ziyaret edilen bazı odalarda tekrarlayan şikâyetlerden en dikkat çekicisi sıcak suya ilişkin olmuştur. Bu şikâyetler kapsamında sıcak suyun 5-10 dakika gibi çok kısa süreli verildiği ve suyun çamurlu aktığı ifade edilmiştir. Bir mahpus girişimleri neticesinde ceza infaz kurumu idaresinin istek halinde kovayla su getirdiğini ancak bu suyun da sıcak değil; ılık olduğunu söylemiştir. Diğer taraftan farklı bloklardaki bazı odalarda haftanın iki günü sıcak suyun yeteri kadar verildiği ifade edilmiştir.

Bazı odaların havalandırma kısımlarında güneşe bırakılmış su dolu bidonlar gözlenmiştir. Sıcak su ihtiyacının bu yöntemle temin edildiği mahpuslarca dile getirilmiştir. Sıcak suya erişimdeki sorunların yanı sıra, akşam menüsünün sürekli tekrarlayan yemeklerden oluşması ortak bir yakınma olarak not edilmiştir.

Rastgele girilen odalarda Kurumdaki mahpuslarca heyete aktarılan diğer başlıca hususlar şunlar olmuştur:

- Kuruma ilk girişteki aramalarda tamamen çıplak bir şekilde aramanın rutin olarak gerçekleştirilmesi söz konusu değildir.
- Televizyon kanallarında çeşitlendirilmeye gidilmesi ve kanalların sayıca artırılması gerekmektedir.
- Sohbet hakkının artırılması gerekmektedir.
- Bir mahpus gönderdiği mektubun muhatabına ulaşmasının aylar sürebildiğini belirtmiştir.
- Bir mahpus odalarındaki aramalardan şikâyet edilmiştir. İncelemeden kısa bir süre önce gerçekleşen bir arama esnasında kendisi ve bazı arkadaşlarının fiziksel şiddete maruz kaldıklarını iddia etmiştir. Olay sonrasında, şiddete maruz kalan kendileri olmasına rağmen, görevli memura engel oldukları gerekçesiyle haklarında soruşturulma başlatılmasından şikâyetçi olmuştur.
- Ailesinden uzakta cezalarını infaz eden bazı mahpuslar ailelerinin her ay ziyarete gelememesi nedeniyle bu haklarını topluca kullanmayı talep etmişlerdir.
- Bir mahpus doktor tarafından verilen ilaçlarının kullanımına dair bilgilendirilmediğinden şikâyet etmiştir.
- Ceza infaz kurumunda kişi başına on kitap sınırlamasının getirilmesinden şikâyetçi olunmuştur.
- Terör suçundan ötürü Kurumda bulunan bir mahpus¹ kendilerine karşı ayrımcı muamelelerde bulunulduğunu iddia etmiştir.

4.2. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda koşullara girildiğinde göze çarpan ilk sorun kapasite fazlası mahpusun barındırılmasıdır. Diğer bir ifadeyle kalabalıklaşma sorunudur. Bazı koşullarda normalden iki-üç kat fazla mahpusun barındırıldığı tespit edilmiştir. Fiziki şartların da olumlu olmadığı gözlenmiştir. Bazı koşullardaki duvarların bakımsız ve nemden yıpranmış olduğu görülmüştür. Koşullarda kalabalıktan kaynaklı düzensiz ve karışık bir ortamla karşılaşmıştır. Gündüz vakti olması nedeniyle havalandırmanın açık bulundurulduğu görülmüştür. Bu durum kalabalıktan kaynaklı sorunları bir nebze hafifletmektedir.

Kurumdaki bir diğer göze çarpan sorun temizlikle ilgilidir. Bu sorunun suyun yetersizliğiyle bağlantılı olduğu söylenebilir. Heyetin Kurumda bulunduğu esnada da musluktan suyun akmadığı tespit edilmiştir. Su yetersizliğinin bir sonucu olarak bazı koşullarda boş ve dolu çok sayıda su bidonu olduğu görülmüştür. On gündür Kurumda

¹ Zikredilen mahpus kendini ve kendi durumundakileri “*siyasal tutsaklar*” olarak adlandırmaktadır.

olduğunu belirten bir mahpus halen temiz nevresim ve battaniyesinin olmadığını söylemiştir. Kirli yastıklar nedeniyle kafalarında yaralar oluştuğunu eklemiştir.

Hasta mahpusların kaldığı koğuşta nevresim ve yastıklarda siyah kir lekeleri gözlenmiştir. Fiziksel açıdan da koğuşun ciddi bir iyileştirilmeye ihtiyacı vardır. Koğuşa gelen yüksek sesli müziğin rahatsız ediciliğine şahit olunmuştur. Diğer taraftan öteki koğuşlardan farklı olarak, hasta koğuşunda çift kişilik ranza yerine tek kişilik yatakların bulunması olumlu bir uygulama olarak not edilmiştir.

Koğuştan iki hastanın Adli Tıp Kurumu'na ceza infaz kurumunda hayatlarını yalnız idame ettiremediği gerekçesiyle başvurduğu bilgisi edinilmiştir. Bunlardan biri hakkında Adli Tıp Kurumu tarafından red kararı verilirken, diğerine ilişkin süreç devam etmektedir.

Kurumda görüşülen mahpusların ortak şikâyetlerini iki noktada toplamak mümkündür.

1. Suya (sıcak ve soğuk) erişim konusunda yaşanan sorun. Bu sorundan ötürü banyo yapılamadığı ve çamaşırların ancak soğuk suyla yıkanabildiği belirtilmiştir.

2. Kalabalıklaşmadan kaynaklı sorunlar: Sosyal faaliyet gerçekleştirecek ve spor yapacak imkân bulunmaması, görüş günlerinde ziyaretçilerle görüşme sürelerinin kısıtlılığı, hastaneye sevklerin aksamaması gibi.

Bunlar dışında şikâyet edilen diğer hususlar ile mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılanlar aşağıda sunulmaktadır.

- Yemekler özellikle kullanılan yağdan kaynaklanan sebeplerle oldukça niteliksizdir.

- Diyet yemeklerinin aksamaması diyet yapmayı anlamsızlaştırmaktadır.

- Yer sıkıntısı nedeniyle görüş günlerinde ziyaretçilerimiz çok erken saatlerde sıraya girmek zorunda kalıyor. Bazı durumlarda açık görüş sürelerinin 10 dakikayla, kapalı görüş sürelerinin ise 15 dakikayla sınırlı tutulduğu olabiliyor.

- Kantin fiyatları makul düzeydedir.

- Hastaneye sevk konusunda sorunlar yaşanmaktadır. Bu şikâyet kapsamında çocuk mahpuslardan biri parmağının kırılması sonrası bir buçuk ay sonra hastaneye gönderildiğini iddia etmiştir. Bu nedenle kırılan yerde yanlış kaynama olduğunu ifade etmiştir.

- Çocuk mahpuslar vakit geçirmek için satrançlarının dahi bulunmadığını, eğitimlerini sürdüremediklerini, spora haftada bir saat çıkabildiklerini söylemişlerdir. Bunlara ek olarak, fiziksel şiddete veya hakarete maruz kalmıyor olsalar da muhataplarından iyi bir muamele görmediklerini, talepte bulunduklarında çoğunlukla terslendiklerini belirtmişlerdir. Birkaçı dışında çocuklar ailelerinden para gelmediğini söylemiştir. Parası gelen çocukların diğer çocukların ihtiyaçlarını karşılayarak paylaşımda bulunduğu öğrenilmiştir.

4.3. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu koridorlarının çeşitli tablolarla süslenmiş ve koridor duvarlarının nispeten bakımlı olduğu gözlenmiştir. Fakat koğuşlara girildiğinde duvarların bakımsız ve boyasız olduğu görülmüştür. Kurumda kalabalıklaşma sorununun ciddi boyutlara ulaştığı gözlenmiştir. Bu nedenle bazı

koğuşlarda karşılıklı üç kişilik ranzaların bulunduğu dar koridorlardan geçilmesi gerekmektedir. Yine kalabalıklaşmanın bir sonucu olarak, tutuklu ve hükümlüler aynı koğuşlarda barındırılmaktadır.

Koğuşlar tek katlı olduğundan yatma, yeme ve tuvalet ihtiyaçlarının aynı yerde karşılanma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu durum temizlik sorununu beraberinde getirmektedir.

Ziyaret edilen bir koğuşta bazı mahpusların hicri yılbaşı nedeniyle oruç tuttukları öğrenilmiştir. Bir diğer koğuşta ise, bir mahpusun koğuşunda gitar bulundurduğu görülmüştür.

Görüşülen bir mahpus Kurumda okuma yazma ve kuran kurslarına katıldığını belirtmiştir.

Ziyaret edilen bir koğuşta annesiyle birlikte kalan 1,5 ve 2 yaşlarında iki kız çocuğunun temizlik açısından sorunlu bir ortamda yaşadığı tespit edilmiştir.

Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılan diğer hususlar aşağıda sunulmaktadır.

- Gündüzleri sıcak suyun verildiği, Kurumda sıcak su sorununun bulunmadığı belirtilmiştir.
- Bazı mahpuslar Kuruma ilk girişte çıplak olarak arandıklarını söylemiştir. Bu aramaların kadın görevliler tarafından yapıldığı öğrenilmiştir.
- Bir koğuşta mahpuslar af talebinde bulunmuşlardır.
- Ziyaret edilen tüm koğuşlarda fare ve hamam böceklerinden şikâyet edilmiştir. Bir koğuşta yılan öldürüldüğü iddia edilmiştir.
- Bir mahpus kelepçeli muayeneden şikâyet etmiştir. Bir diğeri ise muayene esnasında kelepçelerin açıldığını belirtmiştir.
- Ziyaretçilerin sadece üstlerinin arandığı çıplak bırakılmanın söz konusu olmadığı belirtilmiştir.
- Bir koğuşta masa yetersizliği nedeniyle yerlerde ve yataklarımızın üzerinde yemek ihtiyacının giderildiği belirtilerek, masa talebinde bulunulmuştur.
- Pek çok koğuşta ceza infaz kurumu personellerinden memnun olduğu ifade edilmiştir.
- Yemeklerin soğuk servis edilmesi dışında yemeklerden genel olarak memnun olduğu belirtilmiştir.
- Bir koğuşta mazgaldan gece sabahlara kadar belli aralıklarla kontrol yapılmasından şikâyetçi olunmuştur.
- Sosyal etkinliklerin çok sınırlı olmasından şikâyet edilmiştir.
- Çoğunluğunun basımının yapılmadığı belirtilen eski kitapların, bandrolsüz olduğu gerekçesiyle, Kuruma alınmamasından şikâyetçi olunmuştur.
- Güvenlik nedeniyle havalandırmaya örülen tellerin gökyüzünden faydalanmayı kısıtladığı gerekçesiyle bir koğuşta şikâyet konusu edilmiştir.
- Bazı koğuşlarda sohbet hakkından yeterince faydalanılmadığından şikâyet edilmiştir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İncelemelerde bulunulan Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ilk göze çarpan husus koşullardaki aşırı kalabalık olmuştur. Bu durumun temizlik problemi, su yetersizliği ve hastaneye sevk edilmede gecikme başta olmak üzere pek çok sorunu zincirleme bir şekilde beraberinde getirdiği söylenebilir. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye Devletlere sunduğu Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararında, *"cezaevlerindeki kalabalıklaşmanın ve cezaevi mevcudundaki artışın bir bütün olarak hem insan hakları hem de ceza infaz kurumlarına, cezaevi idarelerine ve ceza adaleti sistemine karşı önemli bir sorun yarattığını"* vurgulamıştır. Kararda bahsedilen bu sorunların zikredilen her iki ceza infaz kurumunda da görülebildiği rahatlıkla söylenebilir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu idaresinin vermiş olduğu bilgilendirmede; Kurumun 200 mahpus barındırma kapasitesine sahipken, mevcudun 203 olduğunu ifade edilmiştir. Bu hesaba göre, Kurumda sadece 3 mahpus fazlalığı olduğu ortaya çıkmaktadır. Buna karşın, incelenen koşullarda 3 kişilik ranzalarda koşu kapasitelerinin çok üzerinde mahpusun barındırıldığına şahit olunmuştur. Bu nedenle sadece yatacak yer eklenmesi suretiyle, Kurumun barındırma kapasitesinin artırıldığı izlenimi edinilmiştir. Başka bir ifadeyle Kurum kapasitesi ve mevcuduna ilişkin sunulan resmi sayısal verilerin, koşullarda gözlenen aşırı kalabalıkla çeliştiği düşünülmektedir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki bir diğer önemli sorun ise, Kurumda fare ve hamamböceği bulunmasıdır. Tarım arazisinin ortasında yer alan Kurumun yapılan ilaçlamalara ve alınan diğer önlemlere rağmen farelerden arındırılamadığı, Kurum idaresi tarafından da teyit edilmektedir. Bu durumun aşırı kalabalıktan kaynaklanan temizlik sorununu daha da derinleştirdiği düşünülmektedir. Kurumda 0-6 yaş grubunda 13 çocuğun annesiyle kalıyor olması, durumun vahametini perçinlemektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda aşırı kalabalığın neden olduğu başlıca iki sorun ise, suyun yetersizliği ve ziyaretçilerle görüşmelerin sınırlı olmasıdır. Kurumdaki su yetersizliğinin kabul edilebilir olmadığı ve bu sorunun ivedilikle çözülmesi gerektiğinin altı çizilmelidir. Ziyaretçilerle açık görüş sürelerinin yer yetersizliği nedeniyle 10 dakikaya kadar sınırlanıyor olması da çözülmesi gereken bir başka sorundur. Bu sorunun çözümünde prefabrik ziyaret mekânlarının oluşturulmasının işlevsel olabileceği düşünülmektedir.

Ziyaretlerle bağlantılı bir diğer sorun ise, ailelerinden çok uzakta cezalarını infaz edenlere ilişkindir. Görüşmeler esnasında bu durumdaki mahkûmların ziyaret saatlerinin kısalığına ilişkin şikâyetleri kayda değer görülmüştür. Kanunda genel kural olarak hükümlülerin haftada bir kez yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebileceği düzenlenmektedir. Mahkûmlara tanınan bu hakka ek olarak, 24.01.2013 tarih ve 6411 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*'un getirdiği değişiklik uyarınca, haftalık ziyaret süresinin iki saate kadar

uzatılabilmesi ve üst üste kullanılmayan en fazla üç haftalık ziyaret süresinin toplu olarak kullanılabileceğiⁱ bir ödül olarak öngörülmüştür. Ziyaret için belirlenen genel kuraldaki sürelerin artırılmasının iyileştirme faaliyetini olumlu etkileyeceği ve özellikle ailelerinden uzakta cezalarını infaz edenler için mevcut sürenin yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle değişiklik ile getirilen ödül sisteminde esnek davranılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki bir diğer sorun ise, hasta mahpuslara ilişkindir. Bu koğuştan rahat, temiz ve hastane odası benzeri bir atmosfere sahip olması beklenir ve gerekirken; karşılaşılan manzara sayılan beklenti ve gerekliliklerle tezat teşkil etmiştir. Hasta mahpusların içinde barındırıldığı fiziki şartlar son derece olumsuz bulunmuştur. Ayrıca koğuştan hastaların ihtiyaç duyduğu sağlıklı yaşam koşullarının hiçbir niteliğini taşımamaktadır. Böyle bir ortamda kemoterapi tedavisi gören bir hastanın bulunması ise endişe verici bir durumdur.

Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'ndaki pek çok odada sıcak suya erişim konusunda sorun yaşadığı tespit edilmiştir. İdarenin geçici tedbir olarak talep halinde odalara kovayla sıcak su göndermesi olumlu karşılanmakla beraber, sorunun kalıcı olarak giderilmesi için başlatılan çalışmaların ivedilikle sonuçlandırılması elzemdir.

Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda aramalar esnasında fiziksel şiddete maruz kalındığı iddiasına ilişkin soruşturmanın sürdürüldüğü bilgisi edinilmiştir. Bu soruşturmanın bir an önce neticelenmesi ve varsa sorumluların cezalandırılması önem arz etmektedir.

07.08.2001 tarih ve 24486 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere, izleme kurulları iki aylık rutin aralıklarla ceza infaz kurumu ve tutukevlerinde ziyaretlerde bulunmalıdır. Bu ziyaretlerin en geç üç aylık dönemler içerisinde raporlaştırılması gerekmektedir. İzleme kurulu ceza infaz kurumlarındaki tutuklu ve hükümlülerle yalnız görüşebileceği gibi bunlar hakkında kurumda tutulan her türlü defter ve belgeyi inceleyebilir. Mevzuatta tanınan bu yetkilerin Adana Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu tarafından kullanıldığını söylemek mümkün değildir. Zira Kurul tarafından hazırlanan 2013 yılına ait bazı raporlarda Kurumlar hakkında verilen tek bilginin kapasite ve mevcut durumuna ilişkin olduğu görülmektedir. Raporların bu haliyle kurumlar ziyaret edilmeksizin hazırlanabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle Kurulun görev ve yetkilerinin gereğini yerine getirmediği kanaati oluşmuştur.

Ceza infaz kurumları açısından önemli denetim mekanizmalarından bir diğeri infaz hâkimliğidir. İnfaz hâkimliği idari uygulamaların yargısal denetimini gerçekleştirmektedir. Bu göreviyle infaz hâkimliğinin kararları idarinin uygulamalarına yön verme gücüne ve işlevine sahiptir. Bu nedenle infaz hâkimliğince verilen kararların gerekçeli olması önem taşımaktadır. Mahkeme kararlarının gerekçeli olması aynı zamanda Anayasal bir zorunluluktur. Adana İnfaz Hâkimliğinin incelenen bazı kararlarında, mevzuat hükümlerine yer verilmekle yetinildiği, buradaki normların

ⁱ Zikredilen hüküm 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 51'inci maddesine işlenmiştir.

uygulamadaki hangi unsurla çatıştığı konusunda açıklamada bulunulmadığı tespit edilmiştir. Bu eksikliğin idarenin benzer hataları tekrarlamasını tetikleyeceği düşünülmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki fiziki şartlardaki olumsuzluklara rağmen personel hakkında az sayıda şikâyetin iletilmesinden memnuniyet duyulmuştur. Zira kalabalıklaşma sorunu sadece mahpusların yaşamını etkilememekte, personelin çalışma şartlarını da oldukça zorlaştırmaktadır.

2. İnceleme sonucu kuruma ilk girişte gerçekleştirilen çıplak aramanın rutin bir faaliyet şeklinde uygulanmadığı kanaatine varılmıştır.

3. Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumu fiziki şartları itibarıyla olumlu bulunmuştur. Diğer taraftan Kurumdaki sıcak su sorununun çözülmesi önem arz etmektedir.

4. 45/1 nolu Genelge uyarınca haftada 10 saate kadar tanınması mümkün olan sohbet hakkının mevcut uygulamada 4,5 saat olduğu öğrenilmiştir. Bu hakkın artırılması konusunda gerekli önlemlerin alınması yerinde olacaktır.

5. Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda çoğunlukla tutukluların barındırılması nedeniyle, Kurumdaki mahpus sirkülasyonunun fazla olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra, bölgedeki ceza infaz kurumlarından gönderilen hasta mahpusların takibinin de bu Kurum idaresi tarafından yapıldığı öğrenilmiştir. Yoğun iş yükünün hafifletilmesi hedefiyle, Adana Açık Ceza İnfaz Kurumunun idari anlamda Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan ayrılması uygun olacaktır.

6. Adana ilindeki ceza infaz kurumlarının kalabalıklaşma sorununu hafifleteceği düşünüldüğünden, Tarsus'ta yapımı süren ceza infaz kurumunun inşaatının hızlandırılması gerektiği değerlendirilmiştir. Diğer taraftan bu süre zarfında, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ziyaretçi görüşleri için prefabrik türü müstakil bir yapının inşası faydalı olacaktır. Böylece ziyaret sürelerinin kısalığına ilişkin yoğun şikâyetlerin giderilebileceği düşünülmektedir.

7. 01.07.2013 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, iaşe bedellerinde %25 artış gerçekleştirilerek hükümlü, tutuklu ve görevi başındaki personel için iaşe bedeli 5 TL'ye çıkarılmıştır. İyi bir yönetimle bu değişikliğin olumlu yansımalarının gözleneceği düşünülmektedir.

8. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kapıdaki mazgalın gece boyunca açılıp kapatıldığı yönündeki şikâyet dikkat çekici bulunmuştur. Kurumdaki koşullar tek katlı olduğundan, geceleri mahpusların yegâne yaşam alanıdır. Bu nedenle güvenlik tedbirlerinin bu tür uygulamaları meşru bir zemine taşıyamayacağı değerlendirilmiştir.

9. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda kapasiteyi fazlasıyla aşan tutuklu ve hükümlünün barındırılmasının, Kurumun ıslah (rehabilitasyon) görevini yerine getirmesini zorlaştıracığı ve hatta imkansız hale getirebileceği değerlendirilmiştir.

10. Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki koşullardan pek çoğunun oldukça bakımsız ve kirli olduğu gözlenmiştir. Bunun yanı sıra, Kurumun tarım arazilerinin ortasında kurulması bir türlü önlenemeyen fare sorununu beraberinde

getirmektedir. Bu ortamın özellikle annesiyle birlikte kalan çocuklar açısından, sağlıklı yaşam koşullarını sağlamadığı değerlendirilmiştir.

11.Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda su sorununun ciddi boyutlara ulaştığı tespit edilmiştir. Ceza infaz kurumlarında suya erişimin sadece bazı günlerdeki belirli saatlerle sınırlı olması kabul edilemez bir durum olarak değerlendirilmektedir. Kurumdaki bu sorunun ivedilikle çözülmesi gerekmektedir.

12.Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki hasta koğuşu acilen iyileştirilmelidir.

13.Bazı mahpuslar hastalıklarının tedavisi için verilen ilaçların kullanımına dair bilgilendirilmediğini belirtmiştir. Hasta haklarına aykırılık teşkil eden bu hususun tekrarlanmaması açısından, hastaların doktorlar tarafından bilgilendirilmesi ve onlara reçete örneklerinin verilmesi faydalı olacaktır.

14.Adana Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu'nun hazırladığı raporlar, yerel denetimin etkinliği konusunda endişe uyandırmıştır.

15.İdarenin benzer hataları tekrarlamamasına hizmet edeceği düşünüldüğünden, infaz hâkimliği kararlarının gerekçeli olması büyük önem taşımaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 27

28.11.2013

Konu : Adana İli Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Mehmet Naci BOSTANCI Amasya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Katip Resat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYĞÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Oya ERONAT Diyarbakır Milletvekili	 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili
 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili	 Üye Kerim ÖZGÜL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TURKMENOĞLU Konya Milletvekili
 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili	 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili
 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili	 Üye Hüseyin AYĞÜN Tunceli Milletvekili	

TBMM İNSAN HAKLARI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Adana İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet Şerhimiz
ektedir. Saygılarımızla. 4.12.2013

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

Veli AĞBABA
Malatya Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN
Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Karataş Kadın Ceza İnfaz Kurumu'nda gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan Rapor, adı geçen cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Ancak bu değerlendirmelerde CHP milletvekilleri olarak aynı ceza infaz kurumlarında yapmış olduğumuz ziyaretlerde bizlerin tespit ettiği birçok sorun ve hak ihlali ya gerektiği gibi yansıtılmamış ya da hiç yer verilmemiştir.

Bununla birlikte Rapor'un, tek tek cezaevleri ile ilgili bölümlerinde yer verilen tespitler ve bazı çözüm önerileri, "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde dikkate alınmamıştır. Yine "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde Adana F Tipi Cezaevi ile ilgili sadece tek bir maddeye yer verilmesi Raporun bir bütün olarak yetersiz kaldığını da ayrıca ortaya koymaktadır.

RAPORUN GENELİNE İLİŞKİN TESPİTLER

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Adana Ceza İnfaz Kurumları'ndan 43 adet başvuru yapılmış olmasına müteakip yapılan cezaevi ziyaretine ilişkin Raporun "Başvurucular" bölümünde yer verilen "şikâyetler" yeterince değerlendirilmemiş, yapılan şikâyetler bireysel sorunlar olarak algılanmıştır. Bu şikâyetlerin bireyselleştirilmesi genel bir sorun/hak ihlali olarak ortaya konulamamasını da beraberinde getirmiştir.

Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu

- Rapor'da belirtildiği üzere "akşam yemeklerinin sürekli tekrarlayan menülerden oluşmasının ortak bir yakınma" olarak değerlendirilmesi yerinde bir tespit değildir. Adı geçen cezaevine daha önce yaptığımız ziyaretlerde, yemeklerin yenilemeyecek kadar kötü olduğu, mahkumlar ile yapılan görüşmelerde defalarca tarafıma aktarılmıştır. Bu durum, Rapor'da beslenme probleminin "tekrarlanan menülere" indirgenerek basitleştirildiğini ortaya koymaktadır.
- "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde Adana F Tipi Ceza İnfaz Kurumunun fiziki şartlarının olumlu olduğu tespiti yapılmıştır. Oysa, güneşe bırakılmış su bidonlarının varlığı, yıkanamadığı için kirli yastıklar sebebiyle kafalarında yaralar oluştuğunu

söyleyen bir mahkumun beyanı, çok ciddi bir sıcak su sıkıntısı probleminin varlığını ortaya koymaktadır. Bu durum, fiziki şartların olumlu bulunması tespiti ile çelişmektedir.

- “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde F Tipi Ceza İnfaz kurumunda tek sorun olarak sıcak su problemi belirtilmiştir. F tip Cezaevinde yaşanan daha birçok sorun ve hak ihlali bulunurken sorunlar arasında sadece sıcak su sorununa yer verilmesi sorunların tespiti ve çözümü noktasında bir zafiyet ortaya koymaktadır.
- Mahpuslar talep etmelerine rağmen, IMC, Ulusal, Halk, Cem Yol, Hayat TV gibi muhalif yayın yapan televizyon kanallarının izlenmesine izin verilmemesi, “televizyon kanallarında çeşitlendirilmeye gidilmesi gerekmektedir” şeklinde Rapora yansıtılmıştır. Sorunun iyimser ifadelerle “çeşitlendirme” kelimesine sığınarak çözümlüne gidilmesinin önerilmesi, ciddi bir ayrımcılığın varlığını görmezden gelmektedir.
- F tipi cezaevinde keyfi disiplin uygulamaları varken ve hatta keyfi cezalara muhatap olduğunu beyan eden mahpuslar bulunmaktayken, keyfi disiplin cezaları konusuna Rapor’da hiç yer verilmemiş olması hak ihlallerinin görmezden gelindiğini ortaya koymaktadır.
- CHP heyetinin incelemelerinde aileler ile gerçekleştirilen görüşlerde çok ciddi sorunlar yaşandığı tespit edilmiş iken, “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde bu konuya yer verilememiş olması büyük bir eksikliktir.1 Yıl boyunca çocuğunu göremeyen mahpuslar bulunmaktayken bu sorunun tespit edilmemesinin kabul edilmesi mümkün değildir.
- Kişi başına 10 kitap sınırlandırmasının çözümüne ilişkin Rapor’da herhangi bir tespitte bulunulmamış olması, Komisyonu’nun 10 kitap sınırlandırmasında herhangi bir sorun görmediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, 10 kitap sınırlandırmanın çözümü noktasında bir inisiyatif ortaya konulmayacağını göstermektedir.

Adana E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

- 1260 kişilik kapasitesi olan E Tipi cezaevinde 1419 mevcudun 360’ı hükümlü, 1059’u tutukludur. Bu cezaevindeki hükümlü/tutuklu oranı özellikle standartların çok üzerinde olması açısından dikkat çekicidir.
- Diğer cezaevlerinde olduğu gibi bu cezaevinde de sağlık hizmetlerine ulaşmanın zor olduğu bilinmektedir. Özellikle gece doktor bulunmadığına ilişkin tarafımıza daha

önceki ziyaretlerde iletilen şikayetler iletilmişken Rapor'da sağlık hizmetlerinin durumuna ilişkin tespit yapılmamış olması önemli bir eksikliktir.

Karataş Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

- Böcek ve haşerenin çok olduğu cezaevinde fareler de mahkûmlar açısından ciddi bir tehdit haline gelmiştir. Hatta bir hükümlünün kulaklarının fındık faresi tarafından kemirilmiş olması, durumun vahametini göstermektedir. Fare, yılan, böcek ve haşere varlığından ötürü geceleri uyuyamadığını söyleyen mahkûmlar mevcutken ve farelerin varlığı Rapor'da tespit edilmişken, çözüm konusunda etkili öneriler sunulmamıştır.
- Kelepçeli muayene edilen bir mahkûmun beyanı ortadayken ve kelepçeli muayene cezaevlerinde yaygın bir şekilde sürdürülmekteyken, "Değerlendirme ve Sonuç" bölümünde kelepçeli muayeneye ilişkin herhangi bir tespit veya çözüm önerisine yer verilmemesi dikkat çekicidir.

DİĞER HUSUSLAR

CHP milletvekilleri olarak Adana Ceza İnfaz Kurumları'na yapmış olduğumuz ziyaretlerde bizlerin tespit etmiş olduğu, ancak Rapor'da yer verilmemiş olan diğer sorun ve hak ihlalleri ise şu şekildedir.

- Cezaevindeki tutuklu öğrenciler eğitim haklarından faydalanamamaktadır. Ayrıca Karataş Kadın Cezaevinde tutuklu kadınlardan, sınavlarına katılabilmeleri için 1.000 TL gibi ücret talep edilmektedir.
- "Olağandışı sakal" adı altında erkek mahpusların günlük tıraşa zorlandığı bilinmektedir.
- Gezi eylemlerinden dolayı tutuklu olan kişilere diğer mahpuslardan farklı olarak ve ayrımcı bir şekilde tecrit uygulanmaktadır.
- Çıplak aramanın varlığı Rapor'da tespit edilmiş olmasına rağmen "rutin" bir uygulama olmadığı ifade edilmektedir. Ancak bizlerin tespitlerine göre görüşçüler dahil olmak üzere tutuklu ve hükümlüler için çıplak arama yaygın olarak devam etmektedir. Çıplak aramanın yapıldığı şekli ise insan onurunu ayaklar altına almaktadır. Adeta işkenceye dönüşmüş bir güvenlik uygulaması olan bu arama şeklinde, mahpuslar ve yakınları cezaevi girişinde önce kıyafetlerinin üst bölümü çıkartılmakta, sonra kıyafetin üst bölümü giydirilmekte ve alt bölümü çıkartılmaktadır. 3 kere eğilmesi ve kalkması istenen mahkûm ve yakınları, eğilirken de 3 kez öksürmek zorunda bırakılmaktadır.

- Adana E tipinde tam anlamıyla “askeri disiplin” söz konusudur. Hem personel hem de mahpuslar adeta askeri bir kurumda/kışlada bulunuyormuşçasına bir ruh hali içinde hareket etmektedir.
- Cezaevlerinde kıyafet sınırlamasının söz konusu olduğu ve bu nedenle mahpusların çok ciddi sorunlar yaşadığı da tarafımıza iletilen diğer sorunlar arasında bulunmaktadır.

Diğer Hususlar bölümünde, yer verilmiş olan tüm bu sorun ve hak ihlallerine ek olarak Komisyon tarafından cezaevlerine yönelik hazırlanacak raporların, infaz koruma memurlarının sorunlarının da tespiti noktasında bir içeriğe sahip olması gereklidir. Zira yapmış olduğumuz ziyaretlerde cezaevinde “infaz koruma memurlarının” özellikle özlük hakları ve çalışma koşulları bağlamında ciddi iyileştirmelere ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir. Emekli olmak istemeyen, yıpranma tazminatları bulunmayan, ek mcsaileri ücretlendirilmeyen, tatil hakkı kullanmaları sınırlandırılan ceza infaz koruma memurlarına yönelik her türlü iyileştirmenin cezaevlerindeki yaşam koşullarına olumlu yansıtacağı gözden kaçırılmamalıdır.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlalleri ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir. Alt komisyon tarafından Adana İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ise böyle bir içeriğe ve yönetime sahip olmadığı gibi çözüm önerileri noktasında da yetersiz kalmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Belirttiğim birçok hususun Rapor’da yer almamasının kabul edilmesi mümkün görünmemektedir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Rapor'da, cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin birçoğu tespit edilmiş olsa da, **birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyeti ve önemi görmezden gelinmiş ve etkili çözüm önerileri getirilememiştir.**

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor'un Adana Ceza İnfaz Kurumlarında yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor'a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-6

ANTALYA İLİNDEKİ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 02-03 Aralık 2013 tarihlerinde Alanya L Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU, Adıyaman Milletvekili Mehmet METİNER, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Antalya Ceza İnfaz Kurumlarından 65 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları ile mahpusların başka ceza infaz kurumlarına nakil talepleri dile getirilmektedir.

Diğer şikâyetler ise şöyledir: Ceza İnfaz Kurumunun fiziki yetersizliğinden ve kapasitesinin çok üzerinde mahpus barındırmasından şikâyet; infaz koruma memurları tarafından kameraların göremeyeceği yerlerde ve "halılı oda" denilen yerde dayak atıldığı yönündeki şikâyet; tedavi ve hastane sevkini çok geç veya hiç yapılmamasından şikâyet ve benzer şekilde dış tedavisinin uzun sürelerde yapılamamasından şikâyet; infaz koruma memurları tarafından yapılan günlük sayımların sıraya dizme suretiyle askeri disiplin içinde yapıldığından şikâyet; LGBT mahpusların bu kimlikleri nedeniyle ayrımcılığa uğradıkları ve yalnız bırakıldıklarından şikâyet.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "*İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu*"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon 02.12.2013 tarihinde Alanya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 03.12.2013 tarihinde ise sırasıyla Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarını ziyaret etmiştir. Her üç ceza infaz kurumunda idaresi tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki mahpuslarlaⁱ Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni*” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “*Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı*; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Alanya L Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu’na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Alanya L Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 17.03.2007 tarihinde hizmete açılmıştır. Bir kısmı yüksek güvenlikli olan Kurum 6 bloktan oluşmakta ve bu bloklarda hükümlü ve tutukluların kaldığı 3’er kişilik 4 oda, tek kişilik 40 oda ile 28 kişilik toplam 61 koğuş bulunmaktadır.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 02.12.2013 tarihi itibarıyla 1735’tir.
- Kurumda 281’i infaz koruma memuru olmak üzere çeşitli meslek gruplarından toplamda 323 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların sıcak su ihtiyacını karşılamak üzere haftanın 2 günü 3-4 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir.
- Kurumun sağlık hizmetleri Aile Hekimi tarafından haftanın beş iş günü mesai saatleri içinde hizmet vermekte, haftalık görevlendirilen dış doktorları yine haftanın beş iş günü mesai saatleri içinde yerine getirilmektedir. Ayrıca kadrolu

ⁱ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “*mahpus*” kelimesine tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda yer verilmektedir.

personel olarak 5 adet Sağlık Memuru sağlık biriminde görevleri ile ilgili çalışmaktadırlar.

- Kurumda kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular ile kurum personeli de buradaki kitaplardan yararlanmaktadır.
- Kurumda birçok amaçlı kapalı spor salonu, bir açık spor alanı (çim saha) olmak üzere iki spor alanı mevcuttur. Bu faaliyetlerden hükümlü ve tutuklular kapalı spor salonu ve açık toprak sahada dönüşümlü olarak haftada 1, ayda 4 saat olmak üzere yararlandırılmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında hükümlü ve tutuklular haftada 7 saatten az olmamak üzere sohbet faaliyetlerinden yararlandırılmaktadırlar. Bunun yanında mahpuslar ilçe merkezinde bulunan sinema salonuna, arkeoloji müzesine ve çeşitli spor faaliyetlerini izlemeleri için stadyuma götürülmektedir. Belirli gün ve haftalarda konferanslar, aralıklı zamanlarda da konserler ve tiyatrolar düzenlenmektedir.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların eğitim-öğretim faaliyetleri kapsamında İlçe Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü işbirliği ile okuma-yazma kursları ile açık öğretim ortaokulu ve lisesi öğrencileri için destek kursları düzenlenmektedir. Ayrıca Halk Eğitim Müdürlüğüyle ortaklaşa olarak, hükümlü ve tutuklular için saç sakal kesim, bakır işlemeciliği, arı kovana ve bal çıtası yapımı, düz dikiş makinecilliği, ahşap işlemeciliği, örtü altı sebze yetiştiriciliği, turizme yönelik dil, ahşap montaj elemanı, takı tasarımı, servis komisi kursu, elektrik tesisatçılığı, boya badana kursu gibi iş ve meslek kurs faaliyetleri yürütülmektedir.
- Enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 680 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.
- Kurumda binaların yangın tehlikesine karşı korunması amacıyla yangın alarm sistemi ve söndürme sistemi bulunmaktadır.

2. Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Antalya L Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 02.11.2007 tarihinde hizmete açılmıştır. 6 bloktan oluşan Kurumda 61 ünite 427 oda, 4 adet 6 kişilik ve 40 adet tek kişilik müşahede ve disiplin odası olmak üzere toplam 491 oda bulunmaktadır.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 03.12.2013 tarih itibarı ile 1315'tir.
- Kurumda toplamda 314 personel görev yapmaktadır.
- Kurumda kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 21 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde Kurumdaki odalara dağıtmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın bir günü 6 saat süreyle sıcak su verilmektedir.
- Kurumda kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan yararlanmaktadır.
- Kurumda mahpusların spor yapabilmeleri için 2 adet açık futbol sahası, 1 adet kapalı çok amaçlı spor salonu bulunmaktadır. Bu kapsamda mahpuslar, haftanın 3 günü 1 saat olmak üzere sportif faaliyetler yapabilmektedirler.

- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda bulunan çok amaçlı salonda, sinema, konferans, tiyatro ve konser faaliyetleri yapılmaktadır. Ayrıca hükümlü ve tutuklulara ilçe müftülüğünden görevlendirilen din görevlisi tarafından Din Kültürü ve Ahlak bilgisi dersi verilmektedir.
- Kurumun kadrolu öğretmenleri tarafından okuma – yazma ve ilkökul bitirme kursları açılmaktadır. Temel Eğitim Kurslarının yanında Açık İlköğretim Açık Öğretim Lisesi, Öğrenci Seçme Sınavı ve Açık Öğretim Fakültesi kursları da mevcuttur. Kurumunun Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir.
- Kurumun ve Halk Eğitim Müdürlüğü'nün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Bu kapsamda; bilgisayar kursu, çini seramik kursu, terzi kursu, bakır işlemeciliği kursu gibi kurslar düzenlenmektedir.
- Kurumun sağlık hizmetleri; bir kadrolu kurum hekimi, bir geçici görevli dış hekimi ve dört sağlık memuru ile yürütülmektedir. Haftanın her günü hükümlü ve tutuklular kurum tabipliği tarafından muayeneleri yapılmaktadır.
- Kurumda kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 21 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde Kurumdaki odalara dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim ve film gösterimi amacıyla 1 adet DVD yayın kanalı da mevcuttur
- Enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 1330 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.

3. Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 1983 yılında hizmete açılmıştır.
- Kurum 5 bloktan oluşmakta toplam 110 oda ve 40 gözlem odası bulunmaktadır. Kurumun kapasitesi 995 kişiliktir.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 03.12.2013 tarihi itibarıyla, hükümlü 876 ve tutuklu 531 olmak üzere toplamda 1407 dir.
- Kurumdaki personel mevcudu 381'dir.
- Kurumda bir görevli kurum doktoru ve dış hekimi, haftanın 5 günü yarım gün hizmet vermektedir.
- Kurumda kadrolu öğretmenler tarafından eğitim faaliyetleri kapsamında okuma-yazma kursları düzenlenmektedir.
- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurumda meslek edindirme, sosyal ve kültürel amaçlı kurslar verilmektedir. Bu kapsamda yağlı boya resim, sabunculuk, takı tasarımı, sanatsal mozaik, aşçı çırağı, cam boncuk, deri üretimi, ev tipi klima sistemleri, sıhhi tesisat, doğal gaz boru kaynakçılığı, bilgisayar, İngilizce, satranç, bağlama gibi mesleki kurslar yürütülmektedir.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere haftanın 2 günü sıcak su verilmektedir.
- Kurumda kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 21 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde Kurumdaki odalara dağıtmaktadır.
- Kurumda enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 630 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.

4. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

4.1. Alanya L Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu

Kurumun genel fiziki yapısında herhangi bir olumsuzluk gözlenmemiştir. Koridorların, revirin koşulların, atölyelerin temiz ve düzenli olduğu görülmüştür.

Kurumda kalabalıklaşma sorunu bulunmaktadır. Bir ünite (koğuşta) altı üstü her biri 12 m² genişliğinde 7 odada 4'er kişiⁱ kalmaktadır. Bununla birlikte geniş bir ortak alanın bulunması ve havalandırmanın kullanılması sayesinde kapasite sorununun insan onurunu zedeleyici eşiğe ulaşmadığı tespit edilmiştir.

4 kişi kalınan odalarda hemen her yatağın yanında ince ekranlı (LCD) televizyonların kulaklık vasıtasıyla izlenebildiği görülmüştür.

Bazı mahpuslar Kuruma ilk girişte çıplak olarak arandıklarını söylemiştir. Aramalarda ameliyat önlüğüne benzer örtünün kullanıldığı, mahpusların hemcinslerince ve kapalı bir bölmede arandığı aktarılmıştır.

Bir koğuştaki mahpuslar kameranın olmadığı yerlerde şiddete maruz kaldıklarını ifade etmiştir. Bu koğuştaki bir mahkûm, görevli personelin kamerayı arkasına alarak kendisine hakaret ve tahrik amaçlı küfrettiğini anlatmıştır. Bu koğuştaki bazı mahpuslar "halılı oda"da dayak yediklerini iddia etmiştir.

Bir koğuşta web tasarımı, berberlik ve kuran eğitimi gibi kurslara katılanların olduğu öğrenilirken, bazı koğuşlarda mahpusların istemelerine rağmen hiçbir kursa katılamadıkları bilgisi aktarılmıştır.

Hastaneye sevklerin geç gerçekleştirilmesi şikâyet edilen ortak bir husus olmuştur. Özellikle dış tedavisi için 6 aydan 18 aya kadar bekleyen hastaların olduğu anlatılmıştır.

Bir koğuştaki yabancı mahpus, çevirileri 3,5 ayı bulabildiğinden kimseye mektup gönderemediğini söylemiştir. Ayrıca sağlık sorunlarından yakınılmıştır.

Rastgele girilen odalarda Kurumdaki mahpuslarca heyete aktarılan diğer başlıca hususlar şunlar olmuştur:

- Dilekçelerimize cevap verilmemektedir.
- Belirlediğimiz 3 ziyaretçinin değişmesi için bu kişilerin ölmesi veya hapse düşmesi gerekiyor. Bu soruna çözüm bulunmasını istemekteyiz.
- Televizyonun daha geç saatlere kadar açık kalmasını istemekteyiz. Ayrıca belgesel müzik ve ilahi kanalı ile farklı ideolojik ve siyasi görüşleri yansıtan kanallar istemekteyiz.
- Sıcak yaz günlerinde serinlemek için soğutma sistemi (klima) talep etmekteyiz.
- Tiyatro, konser gibi sosyal aktiviteler sayıca az olduğundan artırılmasını talep etmekteyiz.
- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alanlar için kanunda öngörülen spor ve açık havaya çıkma hakkının genişletilmesini istemekteyiz.
- Kitap en fazla 6 taneyle sınırlı. Herhangi bir konuda araştırma yapmadıkça daha fazla kitap verilmemektedir.

ⁱ 4 kişi, ikişer kişilik (iki katlı) ranzada kalmaktadır. Normalde üniteye 7 odada birer kişinin kalması gerekmektedir.

- Kantinde ürün çeşitliliği az, mesela lavabo fırçası bulunmamaktadır.
- Kadın mahpuslar erkeklere göre hazırlanmış kıyafet kurallarına uymak zorunda bırakılıyor. Mevzuatta kadınları gözeten değişiklikler yapılmasını talep ediyoruz.
- Kantinde radyo satılmasına izin verilmemektedir.

4.2. Alanya L Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumu

Alanya L Tipi Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda kapasite fazlası mahpusun barındırılması nedeniyle özellikle kış aylarında sigortalı iş imkânının sunulamamasından şikâyet edilmiştir. Yönetimden genel olarak memnun olunduğu iletilirken öte yandan sağlık hizmetlerinden memnuniyetsizlik ifade edilmiştir. Şikâyetlerin çoğunluğu, yargı mercilerinden kaynaklı olmuştur. Görüşmede mahpuslarca dile getirilen diğer hususlar şunlar olmuştur:

- Bir mahpus kalan cezasının adli para cezasına dönüştürülmesi durumunda belirlenen parasal miktarın fazlalığından yakınmıştır. Tahliye sonrası ancak asgari ücretli bir işe kabul edilebileceğine işaret eden zikredilen mahpus, bu borcun kendisini suça teşvik ettiğini ileri sürmüştür.
- Sigortalı olarak çalıştırılan mahpusun çok az sayıda olmasından şikâyet edilmiştir.
- Telefonların bazılarının arızalı olması nedeniyle uzun telefon kuyrukları olduğundan şikâyet edilmiştir.
- Ziyaretçiler için uygun bir alan olmaması nedeniyle, gelen ziyaretçilerin yazın sıcağın altında; kışın yağmurun altında kaldığından şikâyet edilmiştir.

4.3. Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Bazı koğuşlardaki mahpusların sınıflandırılmasında kaynaklı kalabalıklaşmaya şahit olunmakla birlikte, koğuşların fiziki şartlarında kayda değer bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Çocuk koğuşlarındaki kalanların çoğunun ayakkabısının olmadığı, terlikle dolaştıkları görülmüştür. Çocuklar haftada üç gün spora çıkabildiklerini söylemiştir. Bununla birlikte çocuklar oda içinde gerçekleştirebilecekleri etkinlik talep etmişlerdir.

Hasta koğuşunun fiziki yapısı itibarıyla sorunlu olmadığı ve koğuştaki çarşafların temiz olduğu gözlenmiştir.

Koğuşlarda plastik sandalye sayısının yetersiz olduğu görülmüştür. Revirin ve kurumun genel itibarıyla düzenli ve temiz olduğu gözlenmiştir.

Mahpus çocuklarına hizmet veren Kurum kreşinin tefrişatı, düzen ve temizliği beğeniyle karşılanmıştır.

Pek çok koğuşta dile getirilen ortak sorunlardan birisi dilekçe ve evrak takibine ilişkin olmuştur. Bu çerçevede evrakların gönderildiğinden emin olunamadığı ve dilekçelerin sorgu numarası almadığı belirtilmiştir. Bir mahpus verdiği dilekçenin akıbetini sorduğunda kaybolduğunu öğrendiğini, bu nedenle kendisinden yeni dilekçe istendiğini iddia etmiştir.

Mahpusların dile getirdiği diğer bir şikâyet bürokratik işlemlerin uzaması nedeniyle açık ceza infaz kurumuna ayrılmanın gecikmesidir. Bu şikâyetle bağlantılı olarak

denetimli serbestlikten faydalanmak için açık ceza infaz kurumunda gözetimde tutulmalarının şart tutulmasının, gecikmelere ve dolayısıyla hak kaybına yol açtığını belirtmişlerdir.

Bir koğuştaki mahpuslar mevzuattaki değişiklikten haberdar olmak istediklerini iletmışlerdir.

Sağlık konusunda ise hastanelere sevklerin gecikmesi şikâyet edilen ortak bir husus olmuştur. Bir mahpus 26 ay sonra sıra geldiğinde dış tedavisine gidebildiğini, şimdi de 5 aydır göz doktoruna gidebilmek için sıra beklediğini iddia etmiştir.

Bir koğuşta fazla sayıda hasta ve yaşlı bulunması nedeniyle üst kattaki odada kalması gerekenlerin bulunduğu ve koğuşta klozet bulunmamasının yaşamlarını zorlaştırdığı belirtilmiştir. Bir mahpus ise, bedensel engelli bir çocuğunun kendisini ziyaretine gelmesinde zorluklar yaşandığını ifade etmiştir. Ziyaret yerine ulaşımında asansör bulunmadığı için çocuğunun görevli personel yardımıyla taşındığını söylemiştir.

Bir atölyedeki kadın çalışanların günlük 5 TL ücret aldığı ve sigortalı olarak çalıştığı öğrenilmiştir.

Bunlar dışında şikâyet edilen diğer hususlar ile mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılanlar aşağıda sunulmaktadır.

- Sıcak su haftada iki gün ikişer saat verilmektedir.
- Din görevlisi haftada bir gün koğuşları gezmektedir.
- Koğuşlarda kullandığımız plastik sandalyeler yetersiz. Sandalyenin koğuştakiler tarafından satın alınması isteniyor.

4.4.Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurumdaki koğuşlara girmeden önce mahpusların ziyaretçileriyle açık görüşünü gerçekleştirdiği dar koridordan geçilmiştir. Açık görüşün kimsenin karşı tarafa geçmesine fırsat vermeyecek şekilde, ortasına boydan boya masa konulmuş bu koridorda yapıldığına şahit olunmuştur.

Koğuşlara girildiğinde duvarların boyasız olduğu ve yer yer bakımsızlıktan döküldüğü görülmüştür. Kurumdaki kalabalıklaşma sorununun ciddi boyutlara ulaştığı gözlenmiştir. Bu nedenle bazı koğuşlarda yatağa ulaşılabilmesi için karşılıklı üç kişilik ranzaların bulunduğu, tek kişinin sığabileceği dar alandan geçilmesi gerekmektedir.

Artırılmış kapasitesi 30 kişi olan koğuşlarda 46 ve daha fazla sayıda kişinin barındırıldığına şahit olunmuştur. Koğuşlardaki sayının 70-80 kişiye kadar çıkabildiği bilgisi mahpuslar tarafından aktarılmıştır. Kalabalığın sonucu olarak, üç katlı ranzalar kullanılmakta ve merdiven altlarına kadar yatak konulmaktadır. Kişisel eşyalar için paslı (asma kilitli) metal dolapların üçer mahpus tarafından kullanıldığı görülmüştür. Bulaşık yıkanan lavabolardaki temizlik eksikliği gözlenen bir başka husus olmuştur.

Ziyaret edilen koğuşlarda iki tuvalet ve iki banyo bulunmaktadır. Bazı mahpuslar geçmişte tek tuvaletin bulunduğunu, göreceli olarak şartlarında iyileşme yaşandığını söylemiştir.

Ziyaret edilen tüm koğuşlarda fiziksel şiddete maruz kalındığı iddiası, mahpuslarca ortak bir şekilde dile getirilmiştir. Bu çerçevede pek çok mahpus kameranın olmadığı yerlerde dövüldüğünü beyan etmiştir. Birkaç mahpus falakaya yatırıldığını iddia etmiştir. Bir mahpus dayak yediğini aktarması sonrası çözüm olarak *“gardiyanla aranızı*

bulalım” dendiğini aktarmıştır. Bir başka mahpus ise, istenildiği şekilde dilekçe yazmadığından dayak yediğini ileri sürmüştür. Koğuşların kalabalık olmasının itişme-kakışmaya sebep olduğu bu durumun çözümünde infaz koruma memurlarınca şiddete başvurduğu iddiası da mahpuslarca ifade edilmiştir.

Mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmede heyete aktarılan diğer hususlar aşağıda sunulmaktadır.

- Spor yapabileceğimiz kapalı veya açık spor sahası bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra, su bidonlarından spor amaçlı yaptığımız ağırlıklara Kurum idaresince el konulmaktadır.
- Açık görüşte gürültüden ziyaretçilerimizle ne konuştuğumuzu anlayamıyoruz. Aradaki masa ziyaretçilerimizle fiziksel teması sınırlamaktadır.
- Dilekçeler çok geç işleme alınmakta veya bazen hiç işleme alınmamaktadır. Dilekçe verdiğimiz kanıtlayabilecek hiçbir belgeye sahip değiliz.
- Haftanın 5 günü birer saat verilen sıcak su ihtiyacı karşılamaya yetmemektedir. Bu nedenle çamaşırlarımızı soğuk su ile yıkamaktayız.
- Kuruma gelen doktor bizi hasta olarak değil; suçlu olarak görmektedir. Bu nedenle sağlık sorunlarımızla yeterince ilgilenmemektedir. Doktorun bir yandan telefonla konuşurken, diğer yandan sorunlarımızı dinlediği rastlanan bir durumdur.
- Hastane sevkleri 6 aya varan sürelerde yapılmaktadır. Gecikmenin jandarma personeli yetersizliğinden kaynaklandığı söylenmektedir. Dış tedavisi malzeme eksikliği nedeniyle Kurumda gerçekleştirilememektedir.
- Öğle yemekleri iyi ancak akşamları verilen yemekler kokuyor. Mesela tavuklara civcivlere yem olarak sunulabilecek bulgur pilavını bize yemek diye veriyorlar. Kahvaltı olarak küçük paketlerin içerisinde tereyağı ve reçelin verildiği öğünler vardır.
- Kuruma ilk giren mahpuslara dahi nevresim verilmiyor. Kantinde satılıyor denilmektedir.
- Elektrik faturaları maddi durumu iyi olmayanlar açısından sorun teşkil etmektedir.
- Denetimli serbestlikten yararlanma konusunda gecikmeler yaşamaktayız.

5. Ceza İnfaz Kurumlarındaki Personelle Gerçekleştirilen Görüşmeler

İncelemeler esnasında mahpusların yanı sıra, ceza infaz kurumu personelinin de talep ve sorunları hakkında görüşülmüştür. İnfaz koruma memurları özlük haklarının yetersizliğinden, yıpranma hakkının tanınmamasından, bayramlarda dahi çalışmalarına rağmen fazla mesai ücretinin olmamasından, işyurtlarından elde edilen karın paylaşımındaki adaletsizlikten ve kıyafetlerinin kalitesizliğinden şikâyet etmiştir. Kıyafetlerin mevsimsel koşullara uygun olması ve yazın bot kullanma zorunluluğunun kaldırılması talep edilmiştir. Tesettürlü olduğu gözlenen bir infaz koruma memuru, yazın uzun kollu kıyafet giyme isteğini iletmıştır.

Hâlihazırda genel idari hizmetler sınıfında yer alan infaz koruma memurları, güvenlik hizmetleri sınıfına geçmeyi talep etmiştir. Böylece yaptıkları işin gereği olan haklara kavuşabileceklerini ileri sürmüşlerdir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ceza infaz kurumlarında tespit edilen hususlar aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

• Ceza İnfaz Kurumlarında Kapasitenin Çok Üzerinde Mahpus Barındırılması

Ceza infaz kurumlarındaki kalabalıklaşmanın beraberinde getirdiği ilk ve en önemli sorun mahpusların insan onuruyla bağdaşmayan koşullarda barındırılmasıdır. Kalabalıklaşma sorunu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesindeki *"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz."* hükmü kapsamında değerlendirilmektedir. Bu yönüyle aşırı kalabalıklaşma başlı başına bir insan hakkı ihlalinin teşkil edebilmektedir. Nitekim AİHM 24 Eylül 2013 tarihli Epistatu v. Romanya kararında, bir mahpusun 4 m²'nin altına düşen yaşam alanında barındırılmasını *"küçük düşürücü muamele"*nin kabulü için yeterli görmüştür.¹

Antalya ilinde inceleme gerçekleştirilen her üç ceza infaz kurumunda da kalabalıklaşma sorunu görülmekle birlikte, bu sorun Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda insan onurunu zedeleyici bir hal almıştır. Bu ceza infaz kurumunun koşullarındaki aşırı kalabalık tuvalet ve banyo ihtiyaçlarının dahi giderilmesini zorlaştırıcı düzeydedir. Bu nedenle Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki şartların acilen iyileştirilmesi gerekmektedir.

Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki mahpusların şiddete maruz kaldığı yönündeki iddialarının kalabalıklaşma sorunu ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Bu iddia aşırı kalabalıktan kaynaklanabilecek disiplinsizliklerin engellenmesinde şiddetin bir araç olarak kullanıldığı düşüncesini akla getirmektedir. Bu yönüyle ziyaret edilen tüm koşullarda tekrarlayan bu iddia ciddi bulunmuştur. Konunun idari ve adli açıdan soruşturulması zaruri görülmektedir.

Aşırı kalabalıklaşmanın yol açtığı bir diğer sorun, yer yetersizliği nedeniyle tutuklu ve hükümlülerin bir arada barındırılmasıdır. Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 63'üncü maddesinde, tutuklu ve hükümlülerin bir arada barındırılmaması gerektiği belirtilmektedir. Antalya ilinde ziyaret edilen ceza infaz kurumlarında bu hükme aykırı uygulamalara rastlanmaktadır.

• Diğer Kamu Kurumları ve Gönüllü Kuruluşlarla İşbirliği

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da gönüllü kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesine imkân tanıyan düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir. Kanunun 77'nci maddesi şöyledir: *"Hükümlülerin iyileştirilme çabalarında başarıya ulaşılması için dernekler, vakıflar ve gönüllü kişi ve kuruluşlar ile işbirliği yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu maksatla olanakları ölçüsünde, gerekli yardımları yapmakla yükümlüdürler."*

¹AİHM 4 m² yaşam alanı kriterinde Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi'nin (CPT) değerlendirmelerini esas almıştır. Belirtilen alanın arzulan değil; minimum ortak standart olduğuna işaret etmek gerekir. Kararın tam metni için bakınız: Epistatu v. Romania (başvuru no: 29343/10) [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?appno":\["29343/10"\],itemid":\["001126449"\]](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/pages/search.aspx?appno), [Erişim Tarihi 19.12.2012].

Bu hüküm doğrultusunda kamu kurumu ve sivil kuruluşlarla ıslah faaliyetlerini destekleyen işbirliklerinin geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Antalya L Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda barındırılan çocukların ayakkabı ve giysi ihtiyaçlarının karşılanmamış olması bir eksiklik olarak değerlendirilmiştir. Kanunun 64'üncü maddesinde belirtildiği üzere; muhtaç hükümlülere talepleri hâlinde, iklim ve sağlığa uygun giysilerin kurum idaresi tarafından verilmesi gerekmektedir. İdarenin imkânlarının yeterli gelmemesi durumunda, diğer kamu kurumları ve gönüllü kuruluşlarla işbirliği içerisinde ihtiyaçlar karşılanmalıdır.

- **Sağlık Sorunu**

İnceleme gerçekleştirilen her üç ceza infaz kurumunda da sunulan sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuz hastaneye sevk sürecinde yaşanan aksaklıkların, kurumlarda kapasiteyi aşan mahpus barındırılmasından ve jandarma personeli eksikliğinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır.

Sağlık hizmetleri çerçevesinde sevk süreçlerindeki çok başlılık sorununa ve sağlık hizmetleri konusunda kurumsal kapasite geliştirilmesi lüzumuna bir kez daha işaret edilmesinde fayda görülmüştür.ⁱ

Hastaneye sevk sürecindeki çok başlılık karmaşık bir yapı oluşturmaktadır. Bir hasta mahpusun hastaneye sevk edilmesine Sağlık Bakanlığı'nın personeli doktor karar vermekte, sevk işlemini İçişleri Bakanlığı'na bağlı jandarma personeli gerçekleştirmekte, bu işlem gerçekleştirilirken Adalet Bakanlığı'nın nakil araçları kullanılmaktadır. Anlaşılabileceği üzere, süreçte yer alan güvenlik görevlisi (jandarma) ve doktor ceza infaz kurumu idaresinden bağımsız bir yapı içerisinde. Bu yapı koordinasyon konusunda sorun oluşturarak gecikme riski oluşturabilecek niteliktedir. Ayrıca aksama durumlarından kimin kusurlu olduğunun tespiti de zorlaşmaktadır. Bu nedenle anılan uygulamalara son verilerek, sevk konusunda ceza infaz kurumu idaresinin yetkisini artıracak bir düzenlemeye gidilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Sağlık hizmetlerinde kurumsal kapasite geliştirilmesinin iki temel boyutu bulunmaktadır. İlk olarak ceza infaz kurumlarında sürekli değişen doktorlar yerine kalıcı kurum doktorlarının istihdam edilmesi gerekmektedir. Zira mahpuslara alışkın olmadığından çekinen, korkan veya onlarla gerekli iletişimi kuramayan doktorların varlığı bilinmektedir. Bu durum sağlık hizmetlerinin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca doktorların mahpus psikolojisinden haberdar kişiler olması açısından kurum doktorlarının istihdam edilmesi önem arz etmektedir.

Kapasitenin geliştirilmesindeki diğer boyut, kurumlara sağlık hizmetlerinde kullanılan teçhizatın tedarik edilmesidir. Böylece pek çok sağlık sorunu mahpuslar hastaneye sevk edilmeden kurumun imkânları dâhilinde çözülebilecektir.

ⁱ Sağlık hizmetlerindeki aksaklıkların tespit edildiği Komisyon raporu için bakınız: Mardin E Tipi ve Kızıltepe K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, ss. 10-11, 11.10.2012. http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/ceza_infaz_kurumlarina_iliskin_raporlar/Mardin_E_Tipi_ve_Kiziltepe_K1_Tipi_Ceza_Infaz_Kurumlari_Raporu.pdf, [Erişim Tarihi: 20.12.2013].

Yukarıda izahı yapılan hususlar bağlamında, Alanya L Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda dış ünitesi kurulması için tıbbi donanım tedarik edilmesine ilişkin çalışmalar takdirle karşılanmıştır. Bu çalışmaların diğer kurumlara örnek teşkil etmesi arzulanmaktadır.

• **Ceza İnfaz Kurumu Personelinin Özlük Hakları ve İşyurdu Kar Paylaşımı**

Ceza infaz kurumları çalışma şartları ve sunduğu özlük hakları itibariyle bazı meslek grupları açısından cezbedicilikten uzaktır.ⁱ Somut bir örnek vermek gerekirse, ceza infaz kurumlarında çalışan Adalet Bakanlığı'na bağlı doktorlarınⁱⁱ aylık geliri, muadilleri sayılan aile hekimlerinin gelirinin yarısından azdır.

Ceza infaz kurumu personelinin zor ve stresli bir iş yaptığının kabulü gerekmektedir. Yaptıkları işin gereği olarak ve nitelikli iş gücünün istihdamını sağlamak amacıyla, personelin özlük haklarının gözden geçirebileceği düşünülmektedir.

Özlük haklarındaki artışın sağlanması ve -açıkta ifade edilmese de- mesleki saygınlığı ilerletme amacıyla, infaz koruma memurlarının güvenlik hizmetleri sınıfına geçme talebi bulunmaktadır. Bu çerçevede infaz koruma memurlarının ifa ettikleri görev jandarma personelininkiyle kıyaslanabilmektedir. Böyle bir kıyaslamanın yanlış olduğu düşünülmektedir. Zira jandarma personeli temelde suç ve suçluyla mücadeleyi amaç edinmektedir. İnfaz koruma memurları ise, mahpusların ıslah faaliyetine eşlik edici ve bu faaliyetleri destekleyici bir rol içerisindedir. Dolayısıyla infaz koruma memurlarının güvenlik hizmetleri sınıfına yer almasının olumsuz bir paradigma değişikliğini beraberinde getirme ihtimali bulunmaktadır.

İşyurduⁱⁱⁱ faaliyetlerinden elde edilen karın paylaşımı şikâyet konusu edilebilmektedir. Nitekim Antalya'daki bir ceza infaz kurumunda bu kardan pay alamayan bazı infaz koruma memurları, kardan pay alanların kendileriyle aynı işi yaptığını belirtmiştir. Bu ifadelerden kar payının adaletsiz bir şekilde dağıtıldığı veya gerçekte adaletsizlik olmasa bile algının bu yönde oluştuğu anlaşılmaktadır. Kar payının dağıtımından kaynaklı personel arasındaki memnuniyetsizliğin, not edilmesinde fayda görülmüştür. Zira bu memnuniyetsizliğin giderilmesinin iş barışının kuvvetlenmesine ve verimliliğe hizmet edeceği düşünülmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Antalya ilindeki ceza infaz kurumlarının fiziki şartları kıyaslandığında çarpıcı bir orantısızlık gözlenmiştir. Bu çerçevede Alanya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun fiziki şartları bazı istisnalar dışında olumlu bulunurken, Antalya E

ⁱ Bu tespitleri ayrıntılandıran önceki tarihli Komisyon raporu için bakınız: Osmaniye C Tipi ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, 19.04.2012, s. 16.
http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/20_04_2012_3.pdf. [Erişim Tarihi: 23.12.2013].

ⁱⁱ İnceleme günü itibariyle Türkiye genelindeki Adalet Bakanlığı'na bağlı doktor sayısının 7'ye düştüğü öğrenilmiştir.

ⁱⁱⁱ İşyurtları temel olarak mahpusların sanatlarının korunup geliştirilmesi veya bir meslek ve sanat öğrenmelerini amaçlamaktadır. İşyurdu kapsamındaki faaliyetlerden elde edilen karın %25'ini aşmayan miktarı mahpus ve görevlilere dağıtılmaktadır. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: 27.12.2005 tarihli Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu ve İşyurtlarının İdare ve İhale Yönetmeliği.

- Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nun şartları son derece olumsuz bulunmuştur. Bu farklılığın cezaların infazında adaletsizlik yarattığı düşünülmektedir.
2. Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki kalabalıklaşmanın tek başına insan hakkı ihlalini netice verici bir boyuta ulaştığı değerlendirilmektedir. Bu konuda acilen önlem alınmalıdır.
 3. Ceza infaz kurumlarının inşasında engelli bireyler de düşünülmelidir. Mevcut kurumlar açısından engelli mahpusların yaşamlarını kolaylaştırıcı ve engelli ziyaretçilerin gözetildiği mimari değişiklikler hayata geçirilmelidir.
 4. Mahpusların mevzuat değişikliği ve haklarına ilişkin bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir. Bu ihtiyaca cevap verecek sürekli güncellenen "*mahpus el kitabına*" ihtiyaç bulunmaktadır.
 5. Antalya Ceza İnfaz Kurumu ve Tutukevleri İzleme Kurulu raporlarında işaret edildiği üzere, Antalya E Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda spor faaliyeti için ayrılmış açık veya kapalı bir mekân bulunmamaktadır. Bu eksiklik ıslah çalışmalarını olumsuz etkileyecek önemli bir sorundur.
 6. Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu haricindeki diğer iki ceza infaz kurumunda mahpuslar fiziki şiddet gördüklerini belirtmiştir. Özellikle Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yoğun bir şekilde dile getirilen "*dayak*" iddiaları Komisyonumuzca inandırıcı bulunmuştur. Bu iddiaların adli ve idari açıdan kapsamlı bir şekilde soruşturulması gerektiği değerlendirilmektedir.
 7. Dilekçelerin takibine imkân tanıyacak sorgu numarasının verilmemesi ortak bir şikâyet konusu olmuştur. Dilekçe hakkının Anayasa tarafından güvenceye alındığı hatırlanarak, bu hakkın korunmasına ilişkin tedbirlerin alınması gerekmektedir.
 8. Antalya ilinde hasta mahpuslara yeterli sağlık hizmetinin sunulmadığı tespit edilmiştir. Aşırı kalabalıklaşma sağlık alanında yaşanan hak ihlallerinin temel sebebidir. Ceza infaz kurumlarında, kurum doktorlarının istihdamının ve kurumların sağlık teçhizatı yönüyle kapasitelerinin artırılmasının sorunu hafifleteceği düşünülmektedir.
 9. Hastaneye sevk sürecindeki ayları aşan gecikmelerde Jandarma personeli yetersizliğinin payı bulunmaktadır. Antalya Valiliği'nin bu sorunu ivedilikle çözmesi beklenmektedir.
 10. Çocuk mahpusların yetişkin ceza infaz kurumlarının bir bölümünde barındırılması yerine, çocuklar için inşa edilmiş ceza infaz kurumlarında barındırılması gerektiği düşünülmektedir.
 11. Alanya L Tipi Açık/Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na gelen ziyaretçilerin, dışarıda yazın güneşin kışın yağmurun altında beklemek zorunda kaldığı öğrenilmiştir. Bu sorunun giderilmesi gerekmektedir.
 12. Alanya L Tipi Açık/Kapalı Ceza İnfaz Kurumu idaresinin, özellikle mahpusların işyurtlarındaki istihdamının artırılması yönündeki gayretlerinden memnuniyet duyulmuştur.
 13. Psiko-sosyal servisinde çalışan uzmanların sayıca artırılması ve karar alma sürecine etkin bir şekilde dâhil edilmeleri ıslah çalışmalarını olumlu etkileyecektir.

14. Ceza infaz kurumu personelinin dini inanışlarının gereği olan ve Antalya'nın mevsim şartlarına uygun kıyafet giyme talebinin karşılanması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca personelin özlük haklarındaki iyileştirmenin nitelikli personel istihdamını artıracakı değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 28

29.01.2014

Konu : Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

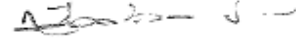
 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili		

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet Şerhim ektedir.
Saygılarımızla.

Levent GÖK

Ankara Milletvekili

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

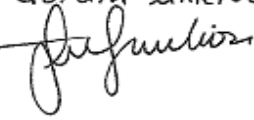
Mahmut TANAL

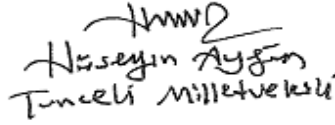
İstanbul Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN

Ankara Milletvekili

Tufan Köse
Gorum Milletvekili

Hüseyin Aygün
Tunceli Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından 02-03 Aralık 2013 tarihlerinde Antalya L Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu, Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan Rapor, adı geçen cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Raporda, bizlerin tespit ettiği birçok sorun ve hak ihlali ya gerektiği gibi yansıtılmamış ya hiç yer verilmemiş ya da tespit edilmiş olmasına rağmen çözüm üretilmemiştir.

RAPORUN GENELİNE İLİŞKİN TESPİTLER

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Antalya Ceza İnfaz Kurumlarından 65 adet başvuru yapılmış olmasına müteakip yapılan cezaevi ziyaretinde 3 ceza infaz kurumunun fiziki altyapılarından ve koşullarından, mahkûmların yaşam koşullarına ve ceza infaz koruma memurlarının taleplerine ilişkin tespitler yer almıştır.

Raporun, geneli düşünüldüğünde yapılan şikâyetlerin çoğunun bireysel sorunlar olarak algılanmış veya görmezden gelinmiştir. Bu nedenle, tarafımdan yapılan tespitler ve görüşler, ceza infaz kurumlarına göre aşağıda belirtilmiştir.

Antalya L Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna Yönelik Tespitler ve Görüşler

- Kapasitenin üstünde mahpus bulunmasından kaynaklı olarak hijyenik bir ortam bulunmamaktadır.
- Sıcak su haftada iki kez verildiği için zaten kapasitenin üstünde mahpus bulunmasından dolayı yetmemektedir.
- Televizyonlar gece 01.15'te kapanmaktadır. Halk TV, IMC TV, Cem, Yol, Hayat ve Halk TV, Ulusal Kanal gibi muhalif kanallar cezaevinde izletilmemektedir. TV kanalları tek tiplendirilmiş belgesel kanalına dahi yer verilmemektedir.
- Cezaevinde keyfi olarak 6 kitap sınırlaması bulunmaktadır.
- Çıplak arama yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. “3 kere eğil öksür kalk” denilerek mahpuslar insan onuruna aykırı bir biçimde aranmaktadır. Bazı mahpuslara özel bir

gömlek giydirilerek yapılan bu aramalar, mahpuslar tarafından insanlık onuruna aykırı bir uygulama olarak görülmektedir. Ayrıca mahkûm yakınlarına ve ailelerine de cezaevinde girişte “ince arama” uygulanmaktadır.

- Yabancı mahkûmların iletişim hakları ihlal edilmektedir. Çeviriler çok uzun süre aldığından mektup yazmaları mümkün olamamaktadır. Kendi ülkeleri tarafından dahi unutilan yabancı Mahkûmların çoğunun ailesi cezaevinde olduklarını bile bilmemektedir. Yabancı mahkûmların Türkiye’deki arkadaşları ile soy isimleri tutmadığı için telefon görüşmesi yapmasına izin verilmemektedir.
- Mahpuslar ve ceza infaz koruma memurları cezaevinde verilen yemeklerden şikâyetçidir.
- Açık görüş 1 saat olmasına rağmen, 45 dakika ile sınırlandırılıyor.
- Hastaneye sevkler mahpusların yaşam hakkını tehdit etmektedir. Kalp hastası olan bir mahpus 2 yıl, beyin tümörü olan başkası 7 ay, diş muayenesi bekleyen ise 1,5 yıl boyunca sevk edilmeyi beklemiştir.
- “Halılı oda” içinde kamera bulunmaması sebebiyle, burası cezaevinde uygulanabilecek şiddetin mekânı haline gelme riski taşımaktadır. Bu odalarda kamera bulunmaması bu gibi iddiaları güçlendirmektedir.
- Ailelerinden uzak yerlere gönderilen mahpusların görüş hakkı fiilen engellenmektedir. Bir mahpusun babası Erzurum’dan ancak 5 yıl sonra gelebilmiştir. Görüşe geldiğinde dahi ancak 15 dakika görüşebilmiştir. 2-3 senedir ailesi ile görüşemeyen mahpuslar bulunmaktadır.
- Odalar dublex olduğu için cezaevi koşulları engelliler ve yaşlılar için uygun değildir.
- Mahpuslar için belirlenen 3 görüşünün değiştirilmesinde büyük zorluk yaşanıyor.
- Ortak kullanım alanlarında ve bahçelerde kamera bulunuyor. Mahkûmlar bu kameraların kaldırılmasını istiyor.
- Kıyafet yönetmeliğinin erkeklere yönelik hazırlandığı için kadınlar bu durumdan şikâyetçi.
- Bu cezaevinde “koşuş ağısı sistemi” bulunmaktadır. Hemşhricilik mahpuslar arasında yaygın. Bazı mahpuslar ayrımcı bir ortamın oluşmasından şikâyetçi.
- Cezaevinde keyfi yasaklar yaygın olarak uygulanıyor. Keçeli kalem ve kalemtraş yasak.

- Mahpusların üretim faaliyeti yapabilmeleri için gerekli şartlar sağlanmıyor. Örneğin, bileklik yapmak için talep edilen ip idare tarafından ip verilmiyor ama çamaşır asmak için ip veriliyor.

Antalya L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna Yönelik Tespitler ve Görüşler

- Tecavüz iddiaları sonrasında CHP Cezaevi İnceleme ve İzleme Komisyonu olarak yapmış olduğumuz ziyaretten sonra cezaevi idaresi değişmiştir.
- Yeni gelen yönetimin idare anlayışı ve mevcut koşullar öncekine göre düzelme göstermiştir.
- Yönetim değişikliğinden sonra oluşan koşullar, diğer cezaevlerine göre nispeten daha iyi bir ortamın var olduğunu göstermiştir.
- Diğer taraftan, kapasite sorunu bu cezaevinde de mevcut.
- Haftada 2 gün 2 saat sıcak su aktığı için su yetmiyor ve çok ciddi hijyen sorunu var. Su sıkıntısı nedeniyle çamaşırlar yıkanamıyor.
- Hasta sevkleri mahpusların yaşam hakkını tehdit ediyor. Kronik astım olan bir hasta 6 ayda bir kontrole gitmesi gerekirken, 4 yıldır kontrole gidemiyor. Hastalara yazılan ilaçlar 4-5 gün gecikiyor. Diş için 26 ay, göz için 5 ay bekleyen mahpuslar bulunuyor. Örneğin Sandıklı'dan Antalya'ya sevk olan mahpus 9 aydır tedavi olamamaktadır.
- Olağandışı sakal yasağı bu cezaevinde de uygulanıyor. Sakal bırakmak dilekçe ile alınacak izne tabi.
- Keyfi yasaklar bu cezaevinde de uygulanıyor. Kuru kalemin ve yapışkan bantın cezaevine girişi yasak.
- Çıplak arama yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. “3 kere eğil öksür kalk” denilerek mahpuslar insan onuruna aykırı bir biçimde aranmaktadır. Mahpus yakınlarına “ince arama” yapılıyor.
- Açık görüş alanları üst katta olduğu için, engelli mahpus yakınları ve engelli mahpuslar bu durumdan dolayı büyük
- Bu cezaevinde gay ve trans mahpuslar aynı koşutta kahyor. LGBT mahpuslar çifte mahkûmiyet yaşamaktadır. Zaten izole edilmiş bir ortamda, bulunan LGBT mahpuslar diğer mahpusların faydalandığı açık cezaevine nakil hakkında faydalanamamaktadır. Cezaevinde sadece bu koşutta kamera olmaması mahkûmlar tarafından manidar bulunmaktadır. Ayrıca LGBT mahpuslar diğer mahpusların faydalandıkları sosyal faaliyetlerden yararlanılmıyor.

- Engelliler ve yaşlılar için koşullar çok sorunlu. Mahkûmlar klozet olmadığı için tuvalet ihtiyaçlarını sandalyeleri keserek karşıyorlar.
- Halk TV, IMC TV, Cem, Yol, Hayat ve Halk TV gibi muhalif kanallar cezaevinde izletilmemektedir.

Antalya E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna Yönelik Tespitler ve Görüşler

- Bugüne kadar CHP Milletvekilleri tarafından ziyaret edilen tüm cezaevleri içinde en kötü koşullara sahip cezaevidir. 25 kişilik koğuşta 36, 35 kişilik koğuşta 50 kişi kalmaktadır. C-9 koğuşunda yerde yatan mahpuslar bulunuyor. Mahpuslar, tuvalet önünde ve merdiven boşluklarında uyumak zorunda kalmaktadır.
- Cezaevinde askeri disiplin koşulları hakim. Mahpuslar tek sıra halinde yürütülüyor. “Hazır ol” da bekletiliyorlar.
- Çıplak arama bu cezaevinde de yaygın olarak uygulanıyor. Mahpuslar bu uygulamayı hayatlarında görmüş oldukları en ağır bir işkence olarak değerlendiriyor. Bu cezaevindeki aramalarda “külotları” çıkartılan mahpuslar mevcut.
- 50 kişilik bir koğuşta sadece bir tuvalet, bir banyo bulunuyor. Ve 1 saat akan sıcak su ise kişisel bakım, temizlik ihtiyaçlarının karşılanamamasına sebep oluyor.
- Haftada iki gün tıraş zorunluluğu olan cezaevinde hijyen çok ciddi sorun. Fare, hamamböceği, böcek çok yaygın olarak görülmekte. Yemeklerinde kıl ve böcek çıktığını ifade eden mahpuslar bulunmakta.
- Revire çıkmak için uzun süreler beklemek zorunda olan mahpusların, hastane sevkleri aylarca sürebiliyor. Hekimler, muayene etmeden ilaç yazıyorlar. Varis için de basur için de aynı ilaç yazılıyor.
- Mahkûmlar, talep etmelerine rağmen Ulusal Kanal, IMC TV, Cem, Yol, Hayat ve Halk TV gibi muhalif kanallar cezaevinde izletilmemektedir.
- Cezaevinde, koğuşlara 280-320 TL arası elektrik faturası geliyor. Mahpuslar, bu parayı ödeyememekten dolayı şikâyetçidir.
- Cezaevinde kurulan müşahede odasında mahpuslara dayak atılmaktadır. Ayrıca mahpuslara yönelik dayak cezaevinde sistematik bir hal almış durumda. Dayak yemeyen mahpus yok gibidir.
- Cezaevinde sakal tıraş mecbur bırakılıyor.
- Cezaevinde verilen yemekler çok kötü. Yemeklerin pişmediğini ifade eden mahpuslar, “balıklar adeta suşi gibi” diye yorum yapmaktadır.

- Birçok ihtiyacının kantinden almak zorunda kalan mahpuslar için kantin yetersiz kalıyor.
- Ailelerinde uzakta bulunana mahpusların görüşleri sıkıntılı. Adana'daki çocukların 1,5 yıldır, Isparta'daki ailesini 2,5 yıldır göremeyen mahpus bulunuyor.
- Cezaevinde sıcak su sıkıntısı mevcut. Mahpuslar 7 günde bir yıkanabiliyor.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlalleri ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir.

- Öncelikle cezaevlerine girişlerde “çıplak arama” uygulamasına biran önce son verilmelidir. Gerekli yasal düzenleme yapılmalıdır. X-ray cihazı mevcutken, mahpuslara ve mahpus yakınlarına yönelik uygulanan bu onur kırıcı arama biçimi sonlandırılmalıdır.
- Mahpusların iletişim hakkından olabildiğince faydalanmaları sağlanmalı, talep edilen tüm TV kanalları ayırım gözetmeksizin izlenebilmelidir.
- Bölgenin yaz aylarında çok sıcak olduğu düşünüldüğünde, bu aylarda koğuştaki yaşamak adeta bir işkence haline gelmektedir. Bu nedenle, koğuştaki klima koyulması değerlendirilmelidir.
- Ekonomik durumu olmayan mahpuslar, koğuştaki gelen elektrik faturalarının ödenmesinde ciddi zorluklar yaşamaktadır. Ayrıca, yine maddi olanaksızlardan dolayı yalınayak gezen çocukların ihtiyaçlarının biran önce karşılanması gerekmektedir. Raporda cezaevlerinin koşullarının iyileştirilmesi hususunda çözüm olarak önerilen yollardan biri olan “gönüllü kuruluşlar ile işbirliği”, devletin yaşamlarından ve güvenliklerinden sorumlu olduğu mahpuslara yönelik yeterli kaynak ayıramadığının

kanıtıdır. Bu noktada devlet alması gereken sorumluluğu biran önce almalı ve bu durumda olan mahpuslara yönelik ek ödenekler Bakanlıkça sağlanmalıdır.

- Kamera bulunmaması sebebiyle halılı odalar cezaevlerinin kara kutuları haline gelmiştir. Bu odalar her türlü dayak ve kötü muameleye ortam hazırlamaktadır. Bu nedenle cezaevlerindeki “halılı oda, süngerli odalar” biran önce kaldırılmalıdır.
- Cezaevlerinde adeta bir disiplin uygulamasına haline dönüşmüş şiddete biran önce son verilmelidir.

Buna benzer yapısal ve kalıcı çözüm önerilerine yer vermeyen Rapor’da birçok tespiti yer verilmiş olmasına rağmen görmezden gelinen birçok hak ihlali ve sorun olduğu tarafımızdan açıkça tespit edilmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Belirttiğimiz birçok hususun Rapor’da yer almasının kabul edilmesi mümkün görünmemektedir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Rapor’da, cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin birçoğu tespit edilmiş olsa da, **birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyeti ve önemi görmezden gelinmiş ve etkili çözüm önerileri getirilememiştir.**

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor’un Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumlarında yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor’a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-7

ANKARA ÇOCUK VE GENÇLİK KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU İNCELEME RAPORU 2

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Zikredilen Alt Komisyon 06.01.2014 tarihinde Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Bazı medya kuruluşlarında yer alan haberlerde, Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda barındırılan bazı çocuk mahpusların fiziki şiddet ve kötü muameleye maruz bırakıldığı yönünde iddialara yer verilmekteydi. Yine bir kısım sivil toplum kuruluşlarının beyanlarına dayanan haberlerde¹ ve Komisyonumuza iletilen bazı duyumlarda, 01.01.2014 tarihinde zikredilen Kurumda meydana gelen olaylarda bazı çocukların Kurum görevlilerinin fiziki şiddetine maruz kaldığı, çocukların sarı renkli bir gaza maruz kaldığı, çocuklara tazyikli su sıkıldığı ve doktorların muayenesinin engellendiği iddialarına yer verilmekteydi.

06.01.2014 tarihinde gerçekleştirilen incelemeyle son derece vahim olan bu iddiaların yerinde incelenmesi hedeflenmiştir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İnceleme esnasında ilk olarak, fiziki şiddet iddialarına konu olan 2 ünite (C-10, C-12) incelemelerde bulunulmuş ve burada kalan çocuklarla görüşülmüştür. Ardından olay gününe ilişkin kamera kayıtları izlenmiştir. Sonrasında konuya ilişkin yazılı belgeler alınarak inceleme neticelendirilmiştir.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. C-10 Ünitesinde Gerçekleştirilen Görüşmeler:

Olaya karışan 11 çocuk hakkında genel bilgiler şu şekildedir: Çocukların doğum zamanları 01.03.1996 ile 10.12.1997 tarihleri arasında değişmektedir. Diğer bir ifadeyle çocuklar 16-17 yaş grubundadır. Çocukların tamamı terörle bağlantılı suçlar nedeniyle tutuklu olarak bulunmaktadır.

Olaya karışan 8 çocuktan 4'ü İzmir Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na 4'ü ise, Maltepe Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na nakledilmiştir. Nakillerin

¹ Konuyla ilgili 03.01.2014 tarihli bir haber için bakınız:
http://www.radikal.com.tr/turkiye/ihd_cocuk_mahkumlar_ac_birakildi_koguslarina_gaz_sikildi-1169168, [Erişim Tarihi: 24.01.2014].

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 56'ncı maddesindeki asayiş ve güvenlik sebepleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 151/1 sayılı genelgesindeki *"zorunlu nedenlerle nakil"* kapsamında gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

01.01.2014 tarihinde gerçekleşen olayların tetiklendiği yer C-10 ünitesidir. Burada olay günü C-10 ünitesinde kalan F.E. ile olay günü C-12 ünitesinde bulunmakla birlikte, olaydan sonra C-10 ünitesine alınan H.B. ve E.T. ile toplu olarak görüşülmüştür.

Çocukların ifadeleri aşağıda özet halinde sunulmaktadır.

Olay günü C-10 ünitesinde bulunan F.E.

Fiziki şiddete maruz kaldığımız olay günü H.E. isimli arkadaşımız çok hastaydı sayım için aşağı inemedi. H.E. *"Ben hastayım biraz anlayışlı olun"* dedi. Görevli memur kabul etmedi mutlaka ineceksin, sen gelmezsen gitmeyeceğiz diye diretti. Görevli memurlar ayak ayaküstüne attı. A.D. arkadaşımız ayağını indirin bize saygısızlık yapmayın dedi. Ardından baş infaz koruma memuru küfür etmeye başladı. Arkadaşlarımızdan B.D. küfretmemesi için uyardı. Görevli siz kimsiniz, dediklerimizi yapacaksınız dedi. B.D. arkadaşımıza tokat atması sonrasında kavga başladı. İlk önce biz bir şey yapmadık, sonra hepsi üzerimize geldiler. İri yarı infaz koruma memurları bizim sırtımıza vurdular. Olay gerçekleştiğinde 20-30 gardiyan geldi. Bizi müşadiyeye kadar dövdüler.

Olay günü C-12 ünitesinde bulunan H.B.

"Bütün bu olanlar arkadaşımız hasta olduğu için gerçekleşti. Arkadaşımız hastaydı merdivenlerden dolayı aşağıya inemiyordu." Zaten asker gibi dizilip öyle sayım yaptırıyorlar bize. Televizyonu kapattırıyorlar. Hazırola tutuyorlar sayım esnasında. Biz askerlikte değiliz cezaevindeyiz diyoruz. Oturarak kaç kişiye sayımızı alın gidin diyoruz. Normalde bizim itirazlarımız sonucu bu uygulamayı bırakmışlardı ancak yeniden başlatmak istediler.

Olay anında kapı açıldı, biz camdan arkadaşlarımıza saldırıldığını gördük. Arkadaşlarımız dövülüyordu. Yaklaşık 50 gardiyan geldi. Ben olayları gördüm, kapıya vurdum. *"Niçin böyle yapıyorsunuz"* dedim. Görevli şimdi sıra size de gelecek dedi. Bize geldiler önce su sıktılar. Sonradan barikat kurduk masalarla. Bize *"biber gazı"* attılar. Tencere ve demir eşyalarla bize saldırdılar. Bizi darp ettiler. Kafamıza çelik tencere ile vurup yerlerde sürükleyerek götürdüler. Sürekli küfür ettiler. Sonra bize plastik kelepçe geçirip ağız üstü süngerli odaya attılar. Orada da dövdüler. Sonra rapor için hastaneye götüreceklerdi. Hastanede doktor uzaktan baktı, bir şeyiniz var mı dedi. Hiç ilgilenmedi. Bir şeyi yok götürün dediler. Hastane dönüşü belki beş dakika bizi arama odasında dövdüler. Ardından sürükleyip müşadiyeye attılar. Raporlar temiz geçsin diye beklediler. Hastane sonrasında dövdüler. En sonunda gene müşadiyeye attılar. Burada da sürekli küfürlerle maruz kaldık. En çok dövülenler başka cezaevlerine gönderildi. Onlarda daha fazla dayak izi vardı.

Olay günü C-12 ünitesinde bulunan E.T.

Olayı arkadaşlarım anlattı.

Olay anında barikat için odadaki dolapları söktük. Masayı götürdük. Sarı bir duman kapladı etrafı. Bu dumandan gözümüz yandı, öksürdük. Pencereyi çıkarıp itfaiye

suyuyla bizi suladılar. Odanın içinde tekme tokat dövdüler. Üst kattaki kamerayı biz kırdık.

2. Kamera Kayıtlarının İzlenmesi

Olayın nasıl gerçekleştiğinin anlaşılmasına imkân sağlayan tüm kamera kayıtları izlenmiştir. Bu çerçevede C-10 ve C-12 ünitelerindeki olay anına ilişkin görüntüler ile olay sonrası çocukların koridordan müşadiyeye alındığı görüntüler incelenmiştir.

Olay 01.01.2014 tarihinde yani resmi tatilin olduğu gün gerçekleşmiştir. Olayın başlangıcı ünitelerde sayımın alınmaya başlandığı 16.00-16.05 saatleridir. Olayın bitiş saati ise kameralardan izlendiği kadarıyla saat 16.49'dur.

C-10 ünitesinde ortak alanı gösteren kamerada bir baş infaz koruma memuru ile 3 infaz koruma memurunun içeri girdiği ve bir süre sonra oturduğu görülmektedir. Bu sırada ismi H.E. olduğu öğrenilen ve hasta olduğu iddia edilen çocuk mahpusun yukarı kattan bir şeyler söylediği görülmektedir. Yine bu esnada, alt kattaki bir çocuğun el ve kol hareketleri yaparak, C-12 ünitesiyle işaretlemeye çalıştığı fark edilmiştir. Ardından alt katta oturan infaz koruma memurları ile çocukların arasında gergin olduğu gözlenen bir tartışmanın başladığı ve bir çocuğun infaz koruma memuruna kafa attığı görülmektedir. Bu fiil sonrası birden ortalığın karıştığı çocukların çek çek saplarını sopa olarak kullanarak saldırmaya başladığı, hasta olduğu için üst katta olduğu iddia edilen çocuğun üst kattan inerek tekme savurmaya başladığı izlenen görüntülerden açıkça tespit edilebilmektedir. Bu saldırılara karşın, infaz koruma memurlarının soğukkanlı davranmaya çalıştığı gözlenmiştir.

C-12 ünitesindeki görüntülerde C-10'la gerçekleştirilen işaretleme sonrası hareketlenme yaşandığı görülmektedir. İlk olarak akvaryum adlı infaz koruma memurunun yer aldığı bölmeye ulaşmaya çalışıldığı, buradaki memurun kapıları kilitleyerek kendini dışarı attığı görülmektedir. Ünitede yalnız başına kalan çocukların akvaryum bölmesindeki bilgisayar dâhil pek çok kamu malına ve etrafa zarar verdiği görülmektedir.

C-12 ünitesinin üst katındaki kameradan ise, bu esnada bazı çocukların dolap ve yataklarla üst kata barikat kurmaya çalıştığı, ellerinde tencere ve diğer mutfak malzemesi taşıdıkları görülmektedir. Bu görüntüler bir süre sonra kaybolmaktadır. Zira ışıklar çocuklar tarafından kapatılmakta ve üst kattaki kamera bir çocuk tarafından kırılmaktadır.

C-12 ünitesine infaz koruma memurlarının su ve yangın tüpü ile müdahalede bulunduğu yine kameralardan tespit edilmektedir. Çocukların yukardan attığı dolap benzeri ağır cismin yangın tüpünü ezdiği ve patlamasına sebep olduğu görülmektedir.

Görüntülerden tespit edildiği kadarıyla, her iki üniteye olaya aktif olarak müdahale eden personel sayısının 15'e ulaşmayacağı değerlendirilmektedir. Koridorlarda izlenen görüntülerde çocukların iki infaz koruma memuru eşliğinde götürüldüğü, bu esnada fiziki şiddet türü bir müdahalenin yapılmadığı görülmüştür.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ankara Çocuk ve Gençlik Ceza İnfaz Kurumu, Komisyonumuzun 19.04.2013 tarihli raporunda belirttiği üzere, bir ceza infaz kurumundan çok eğitim birimini andırmaktadır. Çocuklara sunulan fiziki şartlar ve psiko-sosyal servis hizmetlerinin

faaliyetleri oldukça üstün standartlardadır.² Böyle bir Kurumda en hafif kötü muamele uygulaması dahi ıslah çalışmalarını tehlikeye atabileceğinden, en üst seviyeden kabul edilemez bir husus olacaktır.

Komisyonumuz suça süreklenen çocukların ve genel olarak çocuk haklarına gösterdiği hassasiyetin bir gereği olarak, fiziki şiddet uygulandığına ilişkin haberlerin bazı medya kuruluşlarında yer alması üzerine, yerinde inceleme yapmak amacıyla ivedilikle harekete geçmiştir. Böylece muhtemel insan hakkı ihlallerinin cezasız kalmamasını takip etmeyi ve olaya ilişkin hızlı bir inceleme gerçekleştirerek, konu hakkında kamuoyunun etraflıca bilgilendirilmesini hedeflemiştir.

Sonuç olarak,

1. Olay öncesinde, Kurum görevlilerinin sayım amaçlı üniteye bulunduğu ve hasta olduğu iddia edilen H.E. adlı çocuğun üst kattan inmesini beklediği anlaşılmaktadır.
2. Çocukların infaz koruma memurları tarafından önceden hazırlanan bir program/plan çerçevesinde dövüldüğü ve eziyete maruz bırakıldığı yönündeki iddialar tamamen gerçeklere aykırıdır. Zira rutin bir sayımda görülebileceği üzere, üniteye toplamda 4 görevlinin girdiği ve olayların başlamasını tetikleyen hadisenin bir çocuğun infaz koruma görevlisine kafa atması olduğu, görüntülerden net olarak izlenebilmektedir.
3. Kurumda dinlenen çocukların ifadelerindeki tutarsızlıklar dikkat çekici bulunmuştur. Olay günü C-12 ünitesinde bulunan bir çocuk, C-10 ünitesindeki olayların başlangıcını görmüş gibi beyanda bulunmuştur. Ayrıca hem hastaneye götürülmeden önce dayak yediğini, hem de hastanede izler görünmesin diye hastane muayenesi sonrası dövüldüklerini söylemiştir.
4. Sayıları 20 ila 50 arasında değişen infaz koruma memurlarının çocuklara müdahale ettiği iddiasının asılsız olduğu kanaatine varılmıştır. Görüntülerde olaylara aktif müdahale eden personel sayısının 15'i aşmayacağı görülmektedir. Olay günü resmi tatil olması sebebiyle Kurumda 26 adet infaz koruma memurunun görevde bulunduğu, bu nedenle lojmanlarda kalan personele haber verildiği öğrenilmiştir.
5. Çocuklara biber gazı sıkıldığı, işkence amaçlı ıslatıldıkları iddialarının gerçeği yansıtmadığı değerlendirilmektedir. Zira Kurumun çocukları barındırması nedeniyle Kurumda biber gazı bulunmamaktadır. Suyun ise, C-12 ünitesinde barikat kuran çocukların *"burayı yakacağız"* demesi üzerine müessif bir olaya sebep vermemek için kullanıldığı öğrenilmiştir. Yine aynı amaçla yangın söndürme tüplerinin hazır bulundurulduğu, 112 acil servisine ve itfaiyeye haber verildiği öğrenilmiştir.
6. Çocukların olayı önceden tasarlamış oldukları yönünde bir kanaat oluşmuştur. Zira C-10 ünitesinde olay başlamadan önce, bir çocuğun C-12 ünitesiyle işaretleştiği kamera görüntülerinden izlenmektedir. Çocukların bu kararı kendi başlarına mı aldıkları, yoksa dışarıdan bir yönlendirmenin mi bulunduğu tespit edilememiştir.

² Konuyla ilgili detaylı bilgi için bakınız: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu, 19.04.2012, http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/20_04_2012_1.pdf, [Erişim Tarihi: 27.01.2014].

7. Çocukların doktorlar tarafında muayene edilmediği yönündeki iddiaları doğrulamak mümkün değildir. Zira Komisyonumuza sunulan adli muayene raporlarında çocukların tıbbi muayenelerinin ayrıntılı bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Ayrıca çocukların vücutlarının çeşitli yerlerinde ödem, çizgi halinde ekimoz ve lezyon türü unsurların bulunduğu not edildiği görülmektedir.

8. Çocukların doktor raporlarında gözlenen ödem, ekimoz ve lezyon türü sorunlar, ceza infaz kurumu görevlileri ile çocuklar arasında cereyan eden arbede esnasında oluşması mümkün boyutlardadır.

9. Arbedenin gerçekleştiği yerlerden biri olduğu düşünülen C-12 ünitesinin üst katındaki kameranın çocuklar tarafından kırılmış olması, bazı konuların aydınlığa kavuşturulmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca kamera kırmanın büyük bir art niyet olduğu eklenmelidir.

10. Çocukların saldırısına maruz kalan ve barikat kuran çocuklara müdahalede eden infaz koruma memurlarından zarar gören 12'sinin, 1 ila 7 gün arasında değişen istirahat raporu almak zorunda kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca bir infaz koruma memuruna "*parmak diğer kırığı*" tanısının konulduğu görülmektedir.

11. Kamuoyunu yanıltmak ve çocuklara ilişkin kamuoyundaki hassasiyeti suiistimal etmek amaçlı haberlerin yayılması en çok çocukları hak kaybına uğratacak bir husustur. Bu konuda bazı sivil toplum kuruluşlarının duyarlı olması gerektiği değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 28

29.01.2014

Konu : Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu -2- kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Kâtip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın GÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Zeynep ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Fırat KÖSE Corum Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili		

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet Şerhimiz ektedir. Saygılarımızla.

Levent GÖK

Ankara Milletvekili

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

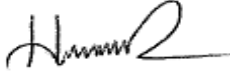
Mahmut TANAL

İstanbul Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN

Ankara Milletvekili

Hüseyin AYGÜN

Tunceli Milletvekili

Tufan KÖSE

Çorum Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından 06.01.2014 tarihinde Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan rapor, bazı çocuk mahpusların fiziki şiddet ve kötü muameleye maruz bırakıldığı yönündeki ciddi iddiaları araştırmak amacıyla hazırlanmıştır. Buna karşın raporda, İnfaz Koruma Memurları ve çocuk mahpuslar arasında yaşanan olaylara ilişkin kamera kayıtlarının izlenmesi ve çocuk mahpuslar ile yapılan görüşmeler sonrasında darp, kötü muamele, dayak iddialarının asılsız olduğu yönündeki değerlendirme gerçeği yansıtmamaktadır.

RAPORA KONU OLAN OLAYA İLİŞKİN TESPİTLER

Cezaevinde 10 Ocak 2014 tarihinde yaşanan olayda; çocuk mahpuslar, infaz koruma memurları tarafından darp edildiklerini ve sözlü saldırıya maruz kaldıklarını beyan etmişlerdir. Kamera görüntülerinden anlaşıldığı üzere infaz koruma memurları ve iki koğuşta bulunan çocuk mahpuslar arasında bir arbedenin vuku bulduğu açıktır.

- Yaşanan bu olaylarda vücutlarında ciddi darp ve kötü muamele izleri görülen çocuk mahpuslardan dördü İstanbul Maltepe Cezaevine, beşi de İzmir Çocuk Cezaevine gönderilmiştir. Heyet bu çocuklarla görüşmemiştir.
- Olaylar sonrasında çocuk mahpuslara “görevli memura direnmekten” dava açılmıştır. Çocukların avukatları da aynı gün hapisane yetkili müdürleri ve infaz koruma memurları hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardır. Suç duyurusunda “çocuk tutuklulara karşı işkence, eziyet ve kötü muamele, tehdit ve hakaret suçlarından” cezalandırılma talep edilmiştir.

RAPORA İLİŞKİN TESPİTLER

Raporda, C-10 ve C-12 koğuşlarında kalan çocukların, tutarsız açıklamalarda bulunduğu yönündeki değerlendirmeler gerçeği yansıtmamaktadır. Çocukların açıklamalarının tutarsız olduğunu iddia etmek, yaşanan olayı aydınlatabilecek bir yaklaşım değildir.

Raporda olaya ilişkin yapılan değerlendirmeler için gerekli somut kanıtların olduğu söylenemez. Raporda bir yandan “çocukların infaz koruma memurları tarafından önceden hazırlanan bir program/plan çerçevesinde dövüldüğü ve eziyete maruz bırakıldığı yönündeki iddialar tamamen gerçeklere aykırıdır.” ifadesi kullanılırken; diğer yandan “çocukların olayı önceden tasarlamış oldukları yönünde bir kanaat oluşmuştur.” ifadesi kullanılmaktadır. Bu yanlış bir tespittir. Bu nedenle raporda önyargılı değerlendirmeler yapılmaktadır.

Heyetin elinde kamera görüntüleri ve çocuk mahpuslar ile cezaevi yönetiminin beyanları dışında veri bulunmamaktadır. Bu noktada, “halılı veya süngerli oda” olarak tarif edilen müşahede odalarında nelerin yaşandığı bilinmemektedir. Bu odalarda kamera olmaması nedeniyle dayak ve kötü muamele iddialarını çürütmek imkânsızdır. Ayrıca kamera görüntülerinde ses olmaması sebebiyle, çocuk mahpuslar ve infaz koruma memurları arasındaki geçen diyaloglar takip edilememiştir. Bu nedenle, çocukların infaz koruma memurlarının sözlü saldırısına uğradıkları iddiası da raporda çürütülemediği.

Raporda “çocukların doktorlar tarafından muayene edilmediği yönündeki iddiaları doğrulamak mümkün değildir.” tespiti Heyetin ziyaretinin ve hazırlanan raporun amacına ulaşmadığını göstermektedir. Raporda, çocukların doktor tarafından muayene edilip edilmediğinin bilgisine ulaşılmadığı belirtilirken; infaz koruma memurlarının çocukların saldırısına uğradıkları ve istirahat raporu aldıklarını ifade edilmektedir. Bu sebeple, rapor yaşanan olayı aydınlatmaktan öte önyargılı tespitlere yer vermektedir. Örneğin, çocukların saldırıya uğrayıp uğramadıklarının tespit edilemediği raporda “çocukların ortaya çıkan olayı kendi başlarına mı, yoksa “dışarıdan bir yönlendirme” ile mi başlattıkları şeklinde yorum yapılması raporun nesnel olmaktan çok uzak olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda çocuk mahpusların darp, dayak ve kötü muamele iddialarını araştırmak üzere gerçekleştirilen ziyaret sonrası hazırlanan inceleme raporu, olayın aydınlatılması noktasında derinlemesine bir araştırma ve inceleme konusunda eksik kalmıştır.

Gerekli bilgi, belge ve beyanları kapsamlı bir şekilde değerlendirmeden hazırlanan inceleme raporu, cezaevinde yaşananları açıklamakta yetersizdir.

Olayı aydınlatmak yerine, olaylar hakkında basında yer alan haberlere yönelik “kamuoyunu yanıltmak ve çocuklara ilişkin kamuoyundaki hassasiyeti suiistimal etmek amaçlı” ibaresinin kullanılması vahim bir hatadır.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu’nun yetkileri ve sorumlulukları doğrultusunda kamuoyunu doğru bilgilendirmek adına hazırladığı raporlar, önyargılı bir bakış açısıyla hazırlanamaz.

Sonuç olarak, olayın tarafı olan infaz koruma memurları ve çocuk mahpuslar arasındaki olayın karşılıklı olarak yargıya taşındığı düşünüldüğünde, Komisyon’un İnceleme Raporu’nun yetersiz, yanlı ve önyargılı olduğu düşüncemiz ile muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-8

**KIRIKKALE F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU
İNCELEME RAPORU**

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Zikredilen Alt Komisyon 22.01.2014 tarihinde Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumundan 22 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Benzer metinlerin birkaç gün arayla gönderildiği çok sayıda "toplu dilekçe" bulunmaktadır. Organize bir şekilde iletilen bu başvurular, ayrı birer dilekçe olarak hesaplandığında başvuru sayısı 100'e yaklaşmaktadır.

Başvurularda, ağırlıklı olarak sohbet hakkının süresinin yetersizliğinden, talep edilen kişilerin sohbette birlikte olunamadığından, haksız yere verilen disiplin cezalarından, idarenin ideolojik ayırım yaptığından, havalandırmaya çıkış süresinin fiili olarak kısaltıldığından ve sağlık hizmetlerinin yetersizliğinden şikâyet edilmektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İnceleme esnasında ilk olarak, Kurum idaresi ve Kurumdan sorumlu savcı tarafından Alt Komisyona bilgilendirmede bulunulmuştur. Ardından Kurumun genel fiziki şartlarına ilişkin gözlemlerde bulunulmuş ve mahpuslarla¹ görüşülmüştür.

İncelemeler esnasında Komisyonumuza başvuru yapmış mahpuslarla ve rastgele seçilen odalardaki diğer mahpuslarla Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Kurumun Faaliyete Geçmesi, Mevcudu ve Kapasitesi

- Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 2007 yılında hizmete açılmıştır.
- Kurumda 283 mahpus barındırılırken, Kurum kapasitesi 368'dir.
- Mahpuslardan 100'ü adli ve çete kapsamındaki suç veya suç isnadı nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunmaktadır. 183 mahpus ise muhtelif terör örgütüyle irtibatlı suç ve suç isnadı nedeniyle Kurumda barındırılmaktadır.

2. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Ziyaret edilen odalarda mahpuslarca dile getirilen hususlar özetle aşağıda sunulmaktadır.

- Bir odadaki mahpuslar Kurumda keyfi arama yapıldığını, hükümlü ve tutukluların görüşmesinin keyfi bir şekilde engellendiği, sohbet hakkının kısıtlandığı, tecrit uygulandığı ve hastanede kelepçeli muayenenin şart koşulduğu belirtilmiştir.
- Kurumda ziyaret edilen odalarda öğle yemeklerinin iyi olduğu belirtilirken, bazı odalarda akşam yemeklerinden şikâyet edilmiştir.
- Bazı mahpuslar TV kanallarının sayıca artırılması ve yansıttıkları siyasi fikirler açısından çeşitlendirilmesi talebinde bulunmuştur.
- Bir odadaki mahpuslar ceza infaz kurumundaki aşure dağıtımının aşure gününden sonra gerçekleşmesinden şikâyetçi olmuştur. Bu konuda inançlarına saygı gösterilmesini talep etmişlerdir.
- Odada tutulması gereken kitap sayılarına ilişkin şikâyetle konu bir sınırlama olmadığı gözlenmiştir. Diğer taraftan kitapların mahpuslar arasında değiş-tokuşunun yapılamamasından şikâyet edilmiştir.
- Yatak nevresimlerinin Kurumun çamaşır makinelerinde yıkandığı anlatılmıştır.
- Bazı mahpuslar Kurumda ısınma sorununun zaman zaman yaşandığı belirtmiştir.
- Bir odadaki mahpuslar ailelerinin ikamet yerinden uzakta cezalarını infaz ediyor olmalarından şikâyetçi olmuştur.
- Dış tedavilerine ilişkin hastane sevklerinin 1 ay kadar gecikebildiği bazı mahpuslarca ifade edilmiştir.

¹ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “mahpus” kelimesi tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda yer almaktadır.

- Psikolojik sorunları olan Mehmet CANGİR adlı mahpusun ağzını dikmeye çalıştığı ve tırnak makası yuttuğu yönünde beyanları olmuştur.

VI. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İncelemelerde bulunulan Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kapasite fazlası mahpusun barındırılmıyor olması memnuniyetle karşılanmıştır. Mahpuslar tarafından sıcak su yetersizliğinden şikâyet edilmemesi, Kurumda gözlenen temizlik ve düzen bu durumun somut olumlu yansımalarıdır.

Ceza infaz kurumlarında tespit edilen diğer hususlar aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

• Tutuklu ve Hükümlülerin Ortak Etkinliğe Katılımı

İnceleme sırasında hükmen tutuklu² statüsündeki bir mahpus hükümlü arkadaşlarıyla ortak faaliyetlere katılmak istediğini belirtmiştir. Bu talebin idare tarafından karşılanmamasının hükümlü arkadaşları tarafından protesto vesilesi yapıldığı öğrenilmiştir.

Kurum idaresinden edinilen bilgilendirmeden ve konu hakkındaki mevzuat hükümlerinin incelenmesi neticesinde bahse konu talebin karşılanmasının mümkün olmadığı anlaşılmıştır. Zira tutuklu ve hükmen tutuklular ile hükümlülerin bir araya getirilmesinin 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun uyarınca, istisnai bir nitelik arz ettiği görülmektedir. Kanunun 63'üncü maddesinin üçüncü fıkrası şu şekildedir: *"Kadınların erkeklerle, hükümlülerin tutuklularla, çocukların yetişkinlerle, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçluları ile terör suçlularının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmez."*

Aslında tutuklama kararlarının kapalı ceza infaz kurumlarında infaz edilmesi arzulanan bir durum değildir. Nitekim Kanunun 111'inci maddesinde bu kararın tutukevlerinde infaz edilmesinin gerektiği belirtilmektedir. Yine aynı kanun hükmünde maddî olanakların yetersiz kaldığı hâllerde tutukluların kapalı ceza infaz kurumlarında barındırılabilmesi belirtilmektedir. Bu itibarla, tutuklu-hükmen tutuklu ile hükümlülerin ortak faaliyette bulunmaması gayet tabidir ve idarenin bu konudaki uygulaması isabetlidir. Bu konuda eleştirilebilecek bir husus varsa, ülkemizdeki tutukevlerinin sayısı azlığıdır.

• İçme Suyundan Kaynaklı Şikâyetler:

Görüşülen bazı mahpuslar musluktan akan suyu kirli olduğu için içemediğini bu nedenle, kantinden şişeye su satın almak zorunda kaldıklarını belirtmiştir. Kurum idaresinden edinilen bilgilendirmeden musluktan akan suyun belediyeden temin edilen şehir suyu olduğu öğrenilmiştir. Bu sudan alınan bir numunenin Kırıkkale Valiliği İl Halk Sağlığı Müdürlüğü tarafından 12-13 Kasım 2013 tarihlerinde analiz edildiği öğrenilmiştir. Analiz sonucunda suda herhangi bir soruna rastlanmadığı ve suyun

² Hükümsüzlü olarak da isimlendirilen bu mahpusların dosyası Yargıtay aşamasında olup, haklarında henüz kesinleşmiş bir yargı kararı bulunmamaktadır.

17.02.2005 tarihli İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğe uygun olduğu anlaşılmaktadır.

- **Hastaneye Sevk Sürecindeki Gecikmelerden Şikâyet:**

Hastaneye sevk sürecindeki gecikmelerin çoğunlukla jandarma personeli eksikliğinden kaynaklandığı ifade edilmiştir. Bu olumsuzluğun özellikle dış tedavilerinin aksamasını netice verdiği öğrenilmiştir.

Dış tedavilerindeki aksaklığı gidermek amacıyla Kurum idaresinin dış ünitesini günün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde teknolojik olarak yenilemek için girişimlerde bulunduğu bilgisi edinilmiştir. Bu girişime ek olarak, Kuruma haftada iki defa yarım gün gelen aile hekiminin geliş günlerinin artırılması sağlık alanında yaşanan sorunların çözümünde işlevsel olacaktır.

- **Kalorifer Isınma Sorunu:**

Komisyonumuza iletilen bazı dilekçelerde ve Komisyonumuzu ziyaret eden mahpus yakınları tarafından Kurumda ısınma sorunu yaşandığı iletilmekteydi. Bu şikâyetlere istinaden inceleme müddetince odaların sıcaklığı ve kalorifer peteklerinin ısı kontrol edilmiştir. Peteklerdeki ısının oldukça iyi olduğu hissedilmiştir. Diğer taraftan özellikle sigara içilen bazı odalarda havalandırma amaçlı pencerelerin açıldığı görülmüştür. Pencerelerin çift cam olmaması da ısı yalıtımı açısından bir handicap oluşturmaktadır. Sonuç olarak, incelenen gün itibarıyla ortam sıcaklığında kayda değer bir olumsuzluk tespit edilmemiştir.

- **Cezaların Ailelerin İkametgâhlarından Uzakta İnfaz Edilmesi Sorunu:**

Görüşmeler esnasında ailelerinden uzakta bulunan mahkûmların ziyaret saatlerinin kısalığına ilişkin şikâyetleri kayda değer görülmüştür. Kanunda genel kural olarak hükümlülerin haftada bir kez yarım saatten az ve bir saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebileceği düzenlenmektedir. Mahkûmlara tanınan bu hakka ek olarak, 24.01.2013 tarih ve 6411 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu İle Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*'un getirdiği değişiklik uyarınca, haftalık ziyaret süresinin iki saate kadar uzatılabilmesi ve üst üste kullanılmayan en fazla üç haftalık ziyaret süresinin toplu olarak kullanılabilmesi³ bir ödül olarak öngörülmüştür. Ziyaret için belirlenen genel kuraldaki sürelerin artırılmasının iyileştirme faaliyetini olumlu etkileyeceği ve özellikle ailelerinden uzakta cezalarını infaz edenler için mevcut sürenin yeterli olmadığı değerlendirilmektedir. Bu nedenle değişiklik ile getirilen ödül sisteminde esnek davranılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

- **Avukat Görüşme Odalarının Koridordan Şeffaf Bir Camla Ayrılmasından Şikâyet:**

Bazı mahpuslar avukat görüşme odalarının koridordan şeffaf camla ayrılıyor olmasını savunma haklarına müdahale olarak değerlendirerek, bu uygulamadan şikâyet

³ Zikredilen hüküm 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 51'inci maddesine işlenmiştir.

etmiştir. Bir mahpusun protesto amaçlı olarak, avukat görüşme odasındaki camı kırmaya çalıştığı öğrenilmiştir.

Avukat görüşme odalarının koridordan şeffaf bir camla ayrılmasının savunma hakkına müdahale olarak nitelendirilmesi, anlaşılması ve hak verilmesi güç bir tutumdur. Zira kırılmaz camların kalındığı mahpus ve avukatı arasındaki görüşmenin dışardan duyulmasına imkân vermeyecek düzeydedir. Ayrıca görüşmelere müdahale edilmesi veya görüşmelerin mahremiyetinin ihlal edilmesi de söz konusu değildir. Benzerleri Avrupa ülkelerinde rastlanan bu uygulama avukatların, mahpusların ve genel olarak kurum güvenliğinin korunmasını amaçlamaktadır.

Sonuç itibarıyla, avukat görüşme odasının koridordan şeffaf camla ayrılıyor olmasından kaynaklı şikâyetin, soyut iddialar üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan uygulamanın bazı kurumlarda yeni olması cihetiyle, uygulamadan kaynaklı somut ve detaylı unsurlar barındıran hak ihlali iddialarının Komisyonumuza intikali durumunda, somut olay üzerinden konunun yeniden değerlendirilmesi her zaman için mümkündür.

Sonuç Olarak:

1. Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kalabalıklaşma sorununun görülmemesi ve fiziki şartlarının yeterliliği açısından olumlu bulunmuştur.
2. Özellikle bir kısım terör örgütüne mensup bazı mahpusların Kurum hakkında ilettiği fazla sayıdaki şikâyetler, Kurum şartları göz önünde bulundurulduğunda haksız ve çok abartılı bulunmuştur.
3. Bazı mahpusların mensup oldukları örgüt ideolojisi uyarınca, ceza infaz kurumlarını devlet veya sistemle bir mücadele alanı olarak tahayyül ettiği yönünde bir kanaat oluşmuştur. Ceza infaz kurumlarının durumu hakkında kamuoyunun yanıtılmasını amaçlayan bu örgüt ideolojisi, gerçek insan hakkı ihlallerinin tespitini zorlaştırmaktadır.
4. Sağlık hizmetlerinde yaşanan eksikliklerin giderilmesi amacıyla, Kurumdaki dış ünitesinin modernize edilmesi ve aile hekiminin muayene/tedavi gün sayısının artırılması uygun olacaktır.
5. Ziyaret edilen bazı odalarda, 2013 Ağustos ayında göreve başlayan Kurum 1'inci Müdürünün uygulamalarının beğeniyle karşılanmasından memnuniyet duyulmuştur. Bu durum pek çok sorunun iyi bir idari işleyişle giderilebileceğini göstermektedir.
6. Yatak nevresimlerinin Kurumun çamaşır makinelerinde yıkandığı öğrenilmiştir. Yakın bir zaman sonra, mahpusların kişisel eşyalarının da oluşturulacak çamaşırhanelerde yıkanacağı bilgisi edinilmiştir. Böyle bir uygulamanın hayata geçirilecek olmasından memnuniyet duyulmuştur.
7. İncelenen gün itibarıyla, Kurumdaki kalorifer peteklerinin sıcaklığında ve ortam ısısında herhangi bir sorun olmadığı gözlenmiştir. Diğer taraftan ısıtılması gereken alanın genişliği ve yalıtımdaki sorunlar göz önünde bulundurulduğunda, havanın aşırı soğuk olduğu günlerde ısınma sorunu yaşanabileceği düşünülmektedir.
8. Kendine zarar veren Mehmet CANGİR adlı mahpusun gözlem altında tutulması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu mahpusun ayrıca psikiyatrik tedaviye ihtiyacı vardır.

9. Avukat görüşme odasının koridordan şeffaf camla ayrılıyor olmasından kaynaklı şikâyetin soyut iddialara dayandığı kanaatine varılmıştır. Mevcut haliyle, bu uygulamanın herhangi bir hak ihlalini netice vermediği değerlendirilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 28

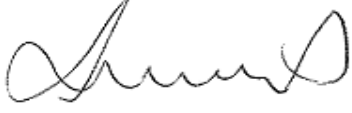
29.01.2014

Konu : Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Sinan Aydın AYĞÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Tunc KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYĞÜN Tunceli Milletvekili		

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İnceleme Raporu ile ilgili
Muhalefet Şerhimiz ektedir. Saygılarımızla.

Levent GÖK
Ankara Milletvekili

Veli AĞBABA
Malatya Milletvekili

Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN
Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından 22.01.2014 tarihinde Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan Rapor, adı geçen cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Raporda, tarafımızca tespit edilen birçok sorun ve hak ihlali ya gerektiği gibi yansıtılmamış ya hiç yer verilmemiş ya da tespit edilmiş olmasına rağmen çözüm üretilmemiştir.

RAPORUN GENELİNE İLİŞKİN TESPİTLER

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'ndan 100'e yakın başvuru yapılması sonrasında yapılan değerlendirme ışığında gerçekleştirilen cezaevi ziyaretinde anlaşılmıştır ki; mahpusların % 50'sinden fazlası siyasi davalardan dolayı tutuklu veya hükümlüdür.

Raporun, geneli düşünüldüğünde yapılan şikâyetlerin çoğunun bireysel sorunlar olarak algılandığı veya görmezden gelindiği fark edilmektedir. Ayrıca, Rapor'un sonuç bölümünde ifade edilen, "ceza infaz kurumlarının durum hakkında kamuoyunun yanıtlanmasını amaçlayan örgüt ideolojisinin gerçek insan hakkı ihlallerinin tespitini zorlaştırmaktadır" biçimindeki değerlendirmenin TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'nun asli görevini yapamamasına mazeret olarak gösterilmesi kabul edilemez.

Bu sebeple, Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumu'na ilişkin tespitlerimiz ve görüşlerimiz aşağıda sıralanmıştır.

- Rapor'da, kalorifer peteklerindeki sıcaklığın uygun olduğu belirtilmektedir. Bu ibare gerçeği yansıtmamaktadır. Cezaevinde ısınma en temel sorun haline gelmiştir. Mahpuslar, kış aylarında ısınma problemi sebebiyle adeta işkence çektiklerini beyan etmektedir. Cezaevindeki ısınma problemi nedeniyle soğuk adeta işkenceye dönüşmüş iken eldiven giymek isteyen mahpuslara izin verilmemektedir. Bir mahpusun eldiven giyebilmesi için doktor raporu zorunlu tutulmaktadır.
- Avukat görüşme odasının koridordan şeffaf bir camla ayrılmış olması hususundaki şikâyetlerin "soyut iddialara dayandığı kanaatine varılmıştır" ibaresiyle geçiştirilmesi kabul edilemez bir durumdur. Bu camların ses geçirmediği iddia edilse de bu camların

ses geçirdiği ve mahpus-avukat görüşmesinin mahremiyetine zarar verdiği iddiaları ciddiye alınmalıdır. Bu nedenle, avukat ile görüşmelerin ve savunma hakkının mahremiyeti ilkeleri doğrultusunda bu uygulamanın sonlandırılması gerekmektedir.

- Cezaevinde aşure yapmak isteyen mahpuslara izin verilmemiş ve “10 gün sonra yapın” gibi yönlendirmede bulunulmuştur. Mahpuslar bu durum karşısında “oruç tutmaya 10 gün sonra veya 10 gün önce başlamak ne kadar anlamsızsa bize 10 gün sonra Aşure yapın demek o derece anlamsızdır” demektedir.
- Hüküm özlüler ile hükümlülerin ortak alan kullanımına ve sohbet etmelerine izin verilmemektedir. Dolayısıyla hüküm özlülerin bu haklarını kullanımları engellenmektedir.
- Cezaevinde boncuktan yapılan Mahir Çayan ve Pir Sultan Abdal resimlerine el koyulmaktadır. Pir Sultan Abdal yasak örgüt lideri olarak nitelendirilmektedir.
- Cezaevinde koşuşlar arasında kitap alış-verişi engellenmektedir. Yan koşuşuna kitap vermek isteyen mahpus, kitabı kargo ile gönderebilmekte ve 8 TL ücret ödemek zorunda kalmaktadır.
- Kürtçe gelen mektuplar, tercüman bulunamadığı için aylar sonra verilmektedir.
- Cezaevinde Keyfi disiplin cezaları adeta bir kural haline gelmiş durumda. Slogan atmak, 1 Mayıs’ı, 8 Mart’ı kutlamak, halay çekmek, türkü söylemek gibi sebeplerle mahpuslara ceza verilmektedir. Bu tür keyfi disiplin uygulamalarına ek olarak verilen keyfi cezalar mahpusların infazlarını etkilemektedir. Üç kez hücre cezası alan mahpusun infazı yanmaktadır.
- Cezaevinde, keyfi uygulamaların yanısıra keyfi yasaklar da bulunmaktadır. Örneğin, renkli kalem, dijital saat, karton, radyo-mp3 çalar bulundurmamak yasaktır. Güvenlik mazeret edilerek uygulanan bir diğer keyfi uygulama mahpusların hastane raporlarının fotokopilerinin dahi kendilerine verilmemesidir.
- Mahpuslara gönderilen mektuplara yapıştırılmış olan çiçekler “kimyasal ve biyolojik içerikli madde” olabileceği düşüncesiyle mektuplardan çıkarılmaktadır.
- Sağlık hizmetleri ve hastaneye sevkler ciddi sorundur. Mahpuslar, dış muayenesi için en az 3 hafta beklemek zorundalar. Ayrıca diğer sevklerde de 1 ay beklemek zorunda bırakılıyorlar. Diğer yandan, “kelepçeli muayene” edilen mahpuslar bu onursuz müdahaleden dolayı haklı olarak şikayet etmektedir.
- Birçok cezaevinde olduğu gibi bu cezaevinde de öğle yemekleri mahpuslar tarafından beğenilmekte ancak akşam yemekleri yeterli olarak görülmemektedir.

- Cezaevinde Ulusal Kanal, Halk TV, IMC TV, Cem, Yol, Hayat, Bengütürk gibi kanallar cezaevinde izletilmemektedir. TV kanalları tek tiplendirilmiştir. Nasıl ülkemizde “çok kanallı tek sesli” televizyonculuk anlayışı varsa; cezaevlerinde de aynı yasakçı ve tek sesçi anlayış hakimdir.
- Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alanların yakınları ile toplu görüşmesine izin verilmemektedir. Mahpuslar görüşçüleri ile ayrı ayrı görüşmek zorunda bırakılıyor.
- Ailelerinden uzak yerlere gönderilen mahpusların görüş hakkı fiilen engellenmektedir. Görüş için 20 saat yol gelmek zorunda olan aileler mevcut. 22 yıldır cezaevinde olan bir mahpus kızını 24 kez dahi görmediğini söylüyor.
- Çıplak arama bu cezaevinde uygulanmaktadır.
- Hasta mahpus Mehmet Cangir, tırnak makası yutmasına ve kendi ağzını dikmesine rağmen hala hastaneye sevk edilmemektedir. Bu hasta mahpus acilen hastaneye sevk edilmeli ve tedavisine gecikilmeden başlanmalıdır.
- Mahpusların kullanımı için ayrılan suların kötü olduğu beyan edilmektedir.

Kırıkkale F Tipi Cezaevi’nde karşılaştığımız birçok sorunun Türkiye’nin diğer cezaevlerinde de mevcut olduğundan hareketle, cezaevlerinde ve ceza infaz sisteminde kapsamlı bir reform ihtiyacı aciliyetini korumaktadır.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlalleri²⁻⁴ ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir.

Yapısal ve kalıcı çözüm önerilerine yer vermeyen Rapor'da birçok tespiti yer verilmiş olmasına rağmen görmezden gelinen birçok hak ihlali ve sorun olduğu tarafımızdan açıkça tespit edilmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Rapor'da birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyetinin ve öneminin görmezden gelinmiş olmasının ve etkili çözüm önerileri getirilememiş olmasının kabul edilmesi mümkün değildir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor'un Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor'a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-9

**ANKARA NUMUNE EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ HASTA MAHPUS BÖLÜMÜ
İNCELEME RAPORU**

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Zikredilen Alt Komisyon 23.01.2014 tarihinde Ankara Numune Hastanesi Hasta Mahpus Bölümünde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU gerçekleştirmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ ve Yasama Uzman Yardımcısı Gökhan PİRİ eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu" nun 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara içinde ve dışında incelemelerde bulunabilir. İncelemenin amacı hasta mahpusların yatarak tedavi amaçlı getirildikleri Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Hasta Mahpus Bölümündeki fiziki şartlar ve sağlık personelinin tutum ve davranışlarına ili ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesidir. Zira hasta mahpuslar hasta hakları ve tutuklu ve hükümlülerin hakları olmak üzere birçok insan hakkı kategorisinin süjesini oluşturmaktadırlar. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır.

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon 23.12.2013 tarihinde Ankara Numune Hastanesi Hasta Mahpus Bölümünde yaptığı incelmelerine Kurum müdürü, Başhekim ile Hasta Mahpus Bölümünden sorumlu Başhekim Yardımcısı tarafından yapılan bilgilendirmeyle başlamıştır. Hastane idaresi tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, hasta mahpus bölümünde incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında bütün hasta odaları ziyaret edilerek odalardaki hasta mahpuslarla görüşülmüştür. Ayrıca hasta mahpusların nakledildiği nakil aracı incelenmiştir.

IV. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Bölümün Mevcudu, Kapasitesi ve Çalışma Düzeni

- Ankara Numune Hastanesi Hasta Mahpus Bölümü 5 yataklı 4 odadan oluşmakta olup toplam 20 kişilik kapasiteye sahiptir.
- Bölümde 23.01.2014 tarihi itibarıyla 7 hasta mahpus bulunmaktadır.
- Bölüme son 1 ay içinde çeşitli rahatsızlıklardan yatarak tedavi amaçlı 536 hasta mahpus getirilmiştir.

- Hasta mahpusların psikiyatrik tedavi ve yoğun bakım tedavisi haricindeki bütün tedavileri bölümde yapılabilmektedir.
- Bölümde tedaviler tam zamanlı çalışma esasına göre daimi doktor ve hemşirelerin gözetiminde yapılmaktadır. Ayrıca görevli infaz koruma memurları bölümde kendileri için ayrılan bir odada cezaevi jandarma personeli de dışarıda hazır beklemektedir.
- Kendi ihtiyaçlarının karşılamayacak hasta mahpuslar için cezaevi savcılığının izni ile refakatçi yardımı mümkün olmaktadır.

2. Hasta Mahpus Bölümünde Yapılan Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

- Ziyarette öncelikle bölümün fiziki şartlar açısından temiz ve düzenli olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda hastaların yattığı yataklar ve nevresimler gayet temiz bulunmuştur.
- Bölümün ısınma açısından herhangi bir sorun yaşamadığı ve odalardaki sıcaklığın oldukça iyi olduğu tespit edilmiştir.
- Odaların havalandırmasının yeterli düzeyde olmamasından dolayı havasız bir ortam olduğu gözlemlenmiştir. Hastane yöneticileriyle yapılan görüşmede merkezi havalandırmayı kapsayacak şekilde bir fiziki iyileştirme projesinin başlatılacağı öğrenilmiştir.
- Hasta mahpusların tuvalet ve banyo ihtiyaçları için ayrı bir tuvalet-banyo kısmı bulunmaktadır. Bunun yanında her odada; odadan tam olarak ayrılmamış birer tuvalet-banyo bulunmaktadır.
- Hasta mahpuslar vakit geçirmelerini ve dünyadan haberdar olmalarını sağlayacak televizyon, gazete gibi olanaklardan mahrum olmalarından yakınmışlardır.
- Hasta mahpuslar yapılan tedavilerden yana herhangi bir şikâyetlerinin olmadığını, doktorlar ve hemşirelerden memnun olduklarını iletmıştır.
- Bölümün hemen yan tarafında ayakta tedavi yapılan tek katlı bir kısım bulunmaktadır. Yetkililerle yapılan görüşmelerde yoğunluğun azaltılması için 3 yıl önce inşa edilen bu bölümün özellikle mahpusların nakil aracında uzun süre beklemelerini engellemek için yapıldığı anlaşılmaktadır.
- Hastane yetkilileriyle yapılan görüşmelerde, Marmara ve Ege Bölgeleri dışında kalan hemen hemen bütün ceza infaz kurumlarındaki hasta mahpusların tedavi amacıyla sevk edilmesinden kaynaklı yoğunluk yaşandığı bilgisi edinilmiştir.
- Doktorlarla yapılan görüşmelerde, sağlık personelinin bölüme ilk girişte üzerlerinin ayrıntılı olarak aranmasından duydukları rahatsızlık dile getirilmiştir.
- Ahmet KAYA adlı mide kanseri teşhisi konulduğu öğrenilen bir mahpus, dosyasının uzun süredir İstanbul Adli Tıp Kurumu'nda bekliyor olmasından tahliye edilemediği şikâyetinde bulunmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Sonuç Olarak,

1. Ankara Numune Hastanesi Hasta Mahpus Bölümünde temizliğe ve düzene azami dikkat gösterildiği gözlenmiştir.

2. Bölümde tavanın basık olmasının ve havalandırmanın yetersizliğinin sorun oluşturduğu görülmüştür. Hastane yöneticilerinin bu sorunun farkında olduğu ve etkin bir havalandırma sistemi için proje hazırladıkları öğrenilmiştir.

3. Hastane yöneticileri hazırladıkları yeni projenin hayata geçirilmesi sonrası, ihtiyaç hissedilen hastaların tek kişilik odalarda kalmasına imkân tanınacağı bilgisini vermiştir.

4. Bölümün yoğunluğunu azaltmak ve mahpusların dışarıda beklemelerini önlemek amacıyla ayrı bir ayakta muayene ve tedavi bölümünün yapılması memnuniyetle karşılanmıştır.

5. Hasta mahpuslarla yapılan görüşmelerden, doktorlar ve diğer sağlık personelinin hasta mahpuslara yaklaşımının olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

6. Oda içlerinde tuvalet-banyo bulunması mahpuslara kolaylık sağlasa da temizlik ve kötü kokuların oda içine girmemesini sağlamak açısından, bu kısımların odadan tam olarak (tavandan) ayrılması faydalı olacaktır.

7. Hasta mahpusların uzun süreler yatarak tedavi oldukları düşünüldüğünde vakit geçirmelerini kolaylaştırmak ve dış dünya ile iletişimlerini devam ettirmek açısından, hastalara gazete ve televizyon türü olanakların sağlanmasının gerektiği değerlendirilmiştir.

8. Kanseri hastası olduğu bildirilen Ahmet KAYA'nın cezasının 6 ay süreyle ertelenerek 24.01.2014 tarihinde tahliye edildiği bilgisi edinilmiştir.

9. Türkiye genelinde hangi hastanın hangi hastanelere yönlendirileceğine ilişkin bir yol haritası eksikliği olduğu öğrenilmiştir. Profesyonel bir hasta politikası hastanedeki yoğunlukların ve gereksiz yere yapılan nakillerin önüne geçebilecektir.

10. Bölümün yoğunluğunu azaltmak ve nakil esnasında oluşabilecek sıkıntıları önlemek amacıyla, özellikle kampüs cezaevlerindeki ilk derece sağlık birimlerinin güçlendirilmesi ve etkin çalışması gerekmektedir. Diğer taraftan illerdeki üniversite hastanelerinde mahpus hasta bölümlerinin oluşturulması faydalı olacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 28

29.01.2014

Konu : Ankara Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Katip Resat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Sinan AYDIN AYĞÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Zeynep GÜZEL Bartın Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYĞÜN Tunceli Milletvekili		

EK-10

RİZE VE TRABZON İLLERİNDEKİ CEZA İNFAZ KURUMLARI İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Anılan Karara istinaden, 30-31 Ocak 2014 tarihlerinde sırasıyla, Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü ile Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunulmuştur. İnceleme Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK tarafından gerçekleştirilmiştir. İncelemeye Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 36 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları ile mahpusların başka ceza infaz kurumlarına nakil talepleri, kantin fiyatlarının pahalılığı, elektrik tüketim bedellerinin fazlalığı konu edinilmektedir.

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Trabzon ilindeki ceza infaz kurumlarından 25 başvuru iletilmiştir. Başvurularda yargılama sürecinden kaynaklı şikâyetlerin yanı sıra, sağlık durumu nedeniyle cezanın tehir edilmesi talebi, personelden şikâyet, kantin fiyatlarından şikâyet ve kuruma ilk girişte çıplak arama yapıldığı iddialarına yer verilmektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum

mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon 30.01.2014 tarihinde sırasıyla Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpuslar Bölümünde incelemelerde bulunmuştur. 31.01.2014 tarihinde ise, Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda incelemelerde bulunmuştur.

Her üç ceza infaz kurumunda da kurum idareleri tarafından sunulan bilgilendirmenin ardından, ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki mahpuslarla¹ Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

İncelemeler sonrasında, Kurum yetkilileri ve izleme kurulu üyeleri ile bir araya gelinmiştir. Yerel imkânlarla çözülebilir nitelikteki aksaklıklar bu toplantılarda aktarılmıştır.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü” 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Rize L Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Rize L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Rize ili Kalkandere İlçesi Aksu Mahallesi mevkiinde olup, Rize iline 32 km, Rize Adliyesine 35 km. Kalkandere ilçesine 8 km uzaklıktadır, 86.982,98 m² lik alana inşa edilen kurum binası 07.05.2008 tarihinde hizmete açılmıştır.

- Kurumun (artırılmış) kapasitesi 1405 kişilik olup, bir bölümü yüksek güvenlikli ceza infaz kurumu statüsündedir.

- 679 hükümlü, 49 tutuklu ve 126 hükmen tutuklu olmak üzere, Kurumda 854 mahpus barındırılmaktadır.

- Kurumdaki hükümlülerin dağılımı şu şekildedir.

Erkek: 673

¹ Kanuni bir tabir olmamakla beraber, “mahpus” kelimesi tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda yer almaktadır.

Kadın: 5

Çocuk: 1

- Kurumunun içinde ve dışında 279 adet güvenlik kamerası bulunmaktadır. Ana kontrol merkezlerinde izlenen bu görüntüler dijital ortamda kayıt edilmektedir. Bu kayıtlar altı ay süreyle saklanabilmektedir.

- Kurumda çamaşırhane bulunmaktadır. Mahpusların kullandığı nevresimler çamaşırhanede yıkanmaktadır.

- Hükümlü ve tutukluların kapalı ziyaretleri ile telefon görüşmelerinin dinlenmesini ve kayıt altına alınmasını sağlayan bir kayıt ve güvenlik sistemi mevcuttur. Bu veriler elektronik ortamda toplanmaktadır.

- Kurum yangın alarm sistemi bulunmaktadır. Ayrıca yangın söndürme aracı olarak yangın musluğu, hortum, 130 adet yangın söndürme tüpleri ile blokların ara koridorlarında yangın söndürmede kullanılan panolar mevcuttur. Bunlara ek olarak ihata duvarı iç kısmında 10 adet yangın hidrat vana1arı bulunmaktadır. İç bölümlerdeki yangın tertibatı faal ve yeterli durumdadır.

- Koğuş ve oda kapasitesi şu şekildedir: 28 kişi kapasiteli 48 koğuş, 6 kişi kapasiteli 4 koğuş, 3 kişi kapasiteli 4 koğuş, 1 kişi kapasiteli 23 oda, 1 kişilik engelli odası.

- Kurumda hastaların tedavileri için 6'sı kadın 6'sı erkek olmak üzere toplam 12 yataklı revir, 1 adet doktor odası, dış hekim muayene odası, Hemşire odası, laboratuvar odası bulunmaktadır.

- Kurum sağlık biriminde, sağlık müdürlüğünün geçici görevle görevlendirdiği doktor, Rize Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinden ayda iki kez muayene yapmak için gelen diş doktoru, 3 Sağlık Memuru, sağlık hizmetleri konusunda tecrübeli 2 İnfaz ve Koruma Memuru görev yapmaktadır.

- Ceza infaz Kurumunda haftanın 5 günü 2'ser saat süreyle her koğuşa sıcak su verilmekte ve mahpusların temizlik ve banyo ihtiyaçlarını karşılamaları sağlanmaktadır. Tüm koğuşlarda ve müşahede odalarında banyo mevcuttur.

- Kurumun ısıtılması fuel-oil ile çalışan kalorifer sistemi aracılığı ile yapılmaktadır. Kazan dairesinde sıcak su temininde kullanılan 2 adet kalorifer kazanı bulunmaktadır. İklim şartlarına bağlı olarak düzenli bir şekilde ısınma sağlanmaktadır. Ayrıca 40 tonluk iki adet yakıt tankı mevcuttur.

- Kurum kütüphanesinde 3646 adet kitap ve dergi bulunmaktadır.

- Kuruma Kalkandere İlçe Müftülüğüne görevlendirilen vaiz görev yapmakta; istekli hükümlü ve tutukluların koğuşlarında dersler işlenmektedir. Kur'an-ı Kerim okumayı öğrenmek isteyen mahpuslara yönelik Eğitim Servisi bünyesinde bulunan dersliklerde kurslar düzenlenmektedir.

- Dönem içerisinde Kurumda düzenlenen 33 bilgi yarışmasına 656 mahpus, 84 konferansa 2601 mahpus, 5 konser-müzik eğlence programına 366 mahpus, 44 sinema gösterimine 1557 mahpus katılmıştır.

- Kurumun Eğitim Servisinde iki öğretmen görev yapmaktadır. Mahpuslar bireysel ihtiyaçlarına, ilgi ve yeteneklerine uygun eğitim programlarına dâhil edilmektedirler. Bu amaçla hükümlü ve tutuklulara yönelik I. kademe okuma yazma

kursları, II. kademe yetişkin eğitimi kursları, orta ve yükseköğrenim programları, meslek edindirici ve beceri kazandırıcı kurslar, sosyal ve kültürel faaliyetler (konferans, seminer, bilgi yarışmaları, münazara, satranç, dama, masa tenisi, voleybol turnuvaları, sinema gösterimi gerçekleştirilmektedir.

- Nisan 2013 – Ocak 2014 tarihleri arasında eş görüşü ödülünden 80 mahpus faydalanmıştır.

2. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Kurum 5 koğuştan ibaret olup, Kurum mevcudu 69'dur. Kurumun artırılmış kapasitesi 60'tır.
 - Kurumdaki en kalabalık koğuşta 28 mahpus kalmaktadır.
 - 3 infaz koruma başmemuru ve 8 infaz koruma memuru olmak üzere Kurumda 11 personel görev yapmaktadır.
 - Mahpuslar koğuşlarda bulunan mutfaklarda kendi yemeklerini yapmaktadır.
 - Kurumda kalorifer sistemi bulunmadığından ısınmada soba kullanılmaktadır.
 - Her koğuşa termosifon bağlanmış olup, sıcak su ihtiyacı bu şekilde sağlanmaktadır.
 - Kurumda dönemlere göre kurslara açılmaktadır. Son olarak bağlama kursu açılmıştır.
 - Kurumun ring aracı bulunmaması sebebiyle, hastaneye ve duruşmaya sevkler piyasadan temin edilen araç vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir.

3. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 1976 yılında açılmış, şehir merkezine 3 km mesafede Bahçecik mahallesindedir.
 - Kurumda 2000 yılında yapılan değişiklik ile oda sistemine geçilmiş, şu anda bir adet Geçici Oda, 20 adet Müşahede Odası, 10 adet Tek Kişilik Oda, 2 adet Kadın, bir Çocuk Odası olmak üzere toplam 60 oda mevcuttur.
 - Kurum kapasitesi 568 olup, Kurumun toplam mevcudu 609'dur.
 - Kurumdaki hükümlü sayıları
Erkek: 440
Kadın: 4
Çocuk: - (yok)
 - Kurumdaki tutuklu sayıları
Erkek: 163
Kadın: 4
Çocuk: 8
 - Müdür, dört 2.Müdür, bir İdare Memuru, bir Kurum Tabibi, bir Öğretmen, bir Muhasebe Yetkilisi, iki Psikolog, bir Sosyal Çalışmacı, İnfaz ve Koruma Başmemuru, İnfaz ve Koruma Memurları ve diğer personelle birlikte toplam 190 personel görev yapmaktadır.
 - Haftada iki gün dış doktoru, bir günü de psikiyatri uzmanı görev yapmaktadır.
 - Yastık kılıfı, çarşaf ve nevresim kurum çamaşırvhanesinde yıkanmaktadır.
 - Mahpuslara berberhane hizmeti sunulmaktadır.

- Kurumda cilt atölyesi, kundura atölyesi, terzi atölyesi, mobilya atölyesi bulunmaktadır. Ayrıca bilgisayar ve sıhhi tesisat eğitimleri verilmektedir.
- 01.12.2013-30.12.2013 tarihlerinde Kurum tabipliği tarafından 667 tedavi ve muayene yapılmıştır. Aynı tarihte 79 hasta hastaneye sevk edilmiştir.

4. Ceza İnfaz Kurumlarındaki Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

4.1. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

1. Çocukların Bulunduğu Koğuş

- Çocukların 16–17 yaşlarında olduğu öğrenilmiştir.
- Haftada 2 gün sıcak su verildiği, bazı günler öğle saatlerinde de sıcak su verildiği bilgisi edinilmiştir.
- Çocuklar spor saatlerinin çok yetersiz olduğunu ifade etmiş, artırılmasını istemiştir.
- Koğuşta buzdolabı olmadığı 37 ekran eski televizyonun ise, düğmelerinin eksik olduğu gözlenmiştir.
- Çocuklar infaz mevzuatı hakkında (yükümlülükler, kısıtlamalar ve haklar) bilgilendirilmek istediklerini ifade etmiştir.
- Çocuklar haftada bir saat gelen din görevlisinin daha fazla gelmesini talep etmiştir.

2. Kadınların Bulunduğu Koğuş

- Koğuştaki dolapların eski ve paslı olduğu gözlenmiştir.
- Buzdolabı ve ortak alanda televizyon bulunmadığı görülmüştür.
- Felç geçirdiğini, diyabet ve yüksek tansiyon hastası olduğunu ifade eden S.H. adlı mahpus. Kurumdaki yaşamını idame ettirmede zorlandığını söylemiştir. Bu kişiye ceza infaz kurumunda annesine bakabilmek için denetimli serbestliği bilinçli olarak ihlal ettiğini anlatan kızı E.H. bakmaktadır.
- M.H. dışarıdan hiçbir şekilde maddi yardım almadığını, Kaymakamlığa yaptığı müracaatlardan ise, sonuç alamadığını söylemiştir.
- İ.C. adlı mahpus okuma-yazma öğrenmek istediğini ifade etmiştir.
- Kadın mahpuslara sosyal faaliyet olarak hiçbir imkânın sunulmadığı öğrenilmiştir.
- Bir kadın mahpus kuruma ilk girişte gerçekleştirilen aramadan şikayetçi olmuştur. Bu mahpus arama esnasında üzerinde sadece iç çamaşırlarının kaldığını belirtmiştir.
- İnfaz koruma memurlarının kendilerine yönelik davranışlarından yana herhangi bir şikâyetin bulunmadığı ifade edilmiştir.

3. Terör Vasıflı Suç veya Suç İsnadından Mahpus Olanların Bulunduğu Koğuşlar

- Ziyaret edilen 3 koğuşta sırasıyla 15,20 ve 5 kişi barındırılmaktaydı.
- Koğuşlarda tutuklu ve hükümlülerin bir arada barındırılabilirdiği ve ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm olanların tekli odada değil; 5 kişilik koğuşta kaldığı görülmüştür.

- Kurumdaki personele sunulan yemek menülerinin isim itibarıyla mahpuslara sunulanla aynı olduğu ancak içerik olarak farklı olduğu ifade edilmiştir. Sözelimi menüde tas kebabi olduğunda kendilerine sadece patates verildiği söylenmiştir.
 - Ortak alanda kameraların bulunmasının özel hayata müdahale anlamına geldiği belirtilerek kameraların tamamen kaldırılması talep edilmiştir.
 - H.K. adlı hükümlünün Adli Tıp Kurumu tarafından cezasının 6 ay ertelenmesine karar verilmesine rağmen Cumhuriyet Savcılığınca tahliye edilmediği söylenmiştir.
 - 15 günde bir spor yapma imkânının sunulduğu ifade edilmiştir.
 - Hastane sevklerinin 2 ayı aşabildiği söylenmiştir. Haftada bir gün dış hekiminin geldiği ancak tedavi için gerekli malzeme bulunmadığından sadece dış çekimi ve sevk yapabildiği anlatılmıştır.
 - Memleketten ve aileden uzakta cezaların infaz edilmesi genel bir şikâyet konusu olmuştur. Bir mahpus bu konuda şunları aktarmıştır: “Ailelerimizden çok uzakta cezamızı infaz etmekteyiz. Aramızda 20 yılı aşkın süredir ceza infaz kurumlarında bulunanlar var. Anne ve babalarımız çok yaşlı. Buralara gelemiyorlar. Ödül yönetmeliğinde yer alan görüşme birleştirmeden aramızda faydalanan henüz olmadı”
 - Kendilerini siyasi mahkum olarak nitelendiren pek çok kişi, ailelerinden uzakta cezalarını infaz ediyor olmalarının bir “devlet politikası” olduğunu düşündüklerini iletmiştir. Bu politika gereği nakil taleplerinin bilinçli olarak reddedildiği ileri sürülmüştür.
 - İki mahpus anne ve babası vefat ettiğinde gidemediğini söylemiştir.
 - Ceza infaz kurumundan tahliye olmamışken, işe bedellerinin cebri icra yoluyla tahsil edilmek istenmesinden şikâyetçi olunmuştur.
 - Bir koğuşta kapalı zarfla resmi bir kuruma gönderilmek istenen mektubun açıldığı iddia edilmiştir.
 - Gazetelerin kuruma girişinde sorun olmadığı ancak bazı dergilerin örgüt propagandası yaptığı gerekçesiyle kendilerine verilmediği ifade edilmiştir.
4. Adli Suç ve Suç İsnadından Mahpus Olanların Bulunduğu Koşullar
- Mide rahatsızlığı olan O.Ö adlı mahpus Kurum yemeğini yiyemediğini ifade etmiş, sağlık durumuna özel yemek çıkarılmasını talep etmiştir.
 - Sayımın askeri usulle dizilip yapılmasından şikâyetçi olunmuştur.
 - Ziyaretçilerin görüş yerine ulaşana kadar geçen sürenin (kalabalık günlerde bu süre uzayabilmektedir) ziyaret sürelerinin kısılmasına sebep olduğundan şikâyetçi olunmuştur.
 - Mahkeme kararıyla sorulmadan atanan vasilerden borçlarının tahsil edilmeye çalışıldığı ifade edilmiştir.
 - Kurum içi yapılan anonsların rahatsızlık verici olduğu ifade edilmiştir.
 - Uzak yerlerde ikamet eden ailelerinin gelemediğinden yakınılmış, bu nedenle ailelerine yakın ceza infaz kurumlarına nakledilmek istenmiştir.
 - Bazı mahpuslar denetimli serbestlikten faydalanma ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını sağladıklarını ancak bu imkânlardan faydalanmadıklarını ifade etmiştir.

4.2. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurumda kapasite fazlası mahpusun barındırıldığı gözlenmiştir. Sayıları 28 mahpusa varan koğuş mevcuduna rağmen sadece 1 tuvalet/banyo (banyo tuvalet bir aradadır) olduğu görülmüştür. Koğuş duvarlarında sobadan kaynaklı is olduğu fark edilmiştir. Koğuşlarda ocağın yanı sıra, fırın da bulunduğu görülmüştür.

Görüşülen mahpuslar genel itibariyle yargıya ilişkin sorunlardan bahsetmişlerdir. 2 mahpus açık ceza infaz kurumuna ayrılmalarının haksız bir şekilde engellendiğini iddia etmiştir.

Mahpuslar vakit geçirmek amacıyla, playstation ve DVD oynatıcı talep etmişlerdir.

4.3. Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi Mahpus Bölümü

Yeni hizmete açılan hastanenin oldukça modern olduğu görülmüştür. Fiziki şartları itibariyle çok iyi olduğu gözlenen hastanenin onkoloji dahil pek çok sağlık servisinin bulunduğu öğrenilmiştir.

Hastanede mahpusların barındırıldığı bölüm en üst katta ve deniz manzaralıdır. Mahpus bölümü Artvin, Rize, Ordu ve Giresun illerine de hizmet vermektedir.

4.4. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu

Kurum eski olmasına rağmen, Kurumun son derece bakımlı olduğu görülmüştür. Diğer taraftan koğuş sisteminden oda sistemine geçişin Kurum mimari yapısının karmaşık ve şekilsiz olmasına sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Kurumun şehrin içinde kalması nedeniyle yakın bir gelecekte taşınmasının planlandığı öğrenilmiştir. Yeni yapılacak ceza infaz kurumunun ise, şehirden 70 km uzakta olacağı öğrenilmiştir.

Kurumda rastgele seçilen koğuşlarda inceleme ve görüşme gerçekleştirilmiştir.

Kadın koğuşunun soğuk olduğu gözlenmiştir. Kadın mahpusların neredeyse hiçbir sosyal faaliyete katılamadığı bilgisi edinilmiştir. Kadınlar özellikle kuaför kursu talebinde bulunmuştur.

Çocuk mahpusların kaldığı koğuş ve faaliyet odaları görülmüştür. Başta resim ve el işi olmak üzere, pek çok faaliyet imkânının çocuklara sunulduğu gözlenmiştir.

Adli mahpusların bulunduğu koğuşta mahpuslar kanunla af çıkarılması talebinde bulunmuştur. Bir mahpus hâlihazırdaki şartlar altında, Kurum idaresinin sunduğu imkânların takdirle karşıladıklarını söylemiştir. Diğer taraftan eş ziyareti ödülünün uygulanmaması şikâyet konusu edilmiştir.

Kurumda revir olmaması nedeniyle hasta mahpusların bir koğuşta barındırıldığı görülmüştür. Burada kalan 10 hastanın kalp hastalığı, epilepsi, kronik böbrek yetmezliği ve prostat ve akciğer rahatsızlığı (KOA) gibi sağlık sorunlarının bulunduğu öğrenilmiştir. Kasları istem-dışı hareket (koreatetoz) eden bir mahpus ile 85 yaşında olduğu öğrenilen yaşlı bir hastanın durumu dikkat çekici bulunmuştur. Tekerlekli sandalyedeki bir mahpusun kalçalarından itibaren bacaklarının olmadığı görülmüştür. Engelli mahpus merdivenler nedeniyle havalandırmaya çıkamadığını söylemiştir.

Hasta mahpuslarla ilgilenen bir sağlık görevlisinin bulunmadığı öğrenilmiştir. Yemek yemekte ve tuvalet ihtiyacını gidermekte zorlanan bir mahpusa kendi isteğiyle hasta koğuşuna geçen başka bir mahpus yardım etmektedir.

Hasta koğuşunda iki katlı ranzalar vardır. Bu nedenle üst katta kalanlar için gündelik yaşama fazladan bir zorluk eklenmektedir.

Hasta mahpusların biri hariç tamamının hükümlü olduğu öğrenilmiştir. İşledikleri suçlar: Kasten öldürme, tasarlayarak öldürme, çocuğun cinsel istismarı, basit yaralama ve hırsızlıktır.

Terör vasıflı suçlar nedeniyle ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslarla gerçekleştirilen görüşmelerde, kurumun fiziki şartlarının olumsuzluğu (odaların küçüklüğü), ailelerinden uzakta cezaların infaz ediliyor olması şikâyet konusu edilmiştir. Bunlara ek olarak, nakledildikleri ceza infaz kurumlarından getirdikleri kısa dalgalı radyoların kendilerine verilmediğinden ve kantindeki ürünlerin pahalılığından yakınılmıştır.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ceza infaz kurumlarında tespit edilen hususlar aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

• Ceza İnfaz Kurumlarında Kapasitenin Üzerinde Mahpus Barındırılması

İncelenen ceza infaz kurumlarındaki mahpus mevcutları artırılmış kapasitenin altında olsa da kalabalıklaşma sorunundan söz edilebilir. Fiziki şartların elverişsizliği ve kalabalıklaşma nedeniyle Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda bir hasta revirinin kurulamadığı öğrenilmiştir. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda ise, aynı yerde bulunan tuvalet ve banyodan 28 mahpusun istifade etmek zorunda kaldığı öğrenilmiştir. Bu şartların insan onuruyla bağdaşmayacağı açıktır.

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu kalabalıklaşma yönüyle nispeten olumlu bulunmuştur.

• Diğer Kamu Kurumları ve Gönüllü Kuruluşlarla İşbirliği

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'da gönüllü kuruluşlarla işbirliğinin geliştirilmesine imkân tanıyan düzenlemelerin bulunduğu görülmektedir. Kanunun 77'nci maddesi şöyledir: "Hükümlülerin iyileştirilme çabalarında başarıya ulaşılması için dernekler, vakıflar ve gönüllü kişi ve kuruluşlar ile işbirliği yapılabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu maksatla olanakları ölçüsünde, gerekli yardımları yapmakla yükümlüdürler."

Bu hüküm doğrultusunda kamu kurumu ve sivil kuruluşlarla ıslah faaliyetlerini destekleyen işbirliklerinin geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki kadın ve çocuk koşullarında temel ihtiyaç olarak nitelendirilebilecek buzdolabının eksik olduğu görülmüştür. Bu eksikliğin giderilmesinde yukarda zikredilen mevzuat hükmünün dikkate alınabileceği düşünülmektedir.

Öte yandan Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kadın mahpuslara verilen televizyonun izleme kurulu üyeleri tarafından sağlandığı öğrenilmiştir. Bu tür olumlu uygulamaların artması arzulanmaktadır.

• Sağlık Sorunu

İnceleme gerçekleştirilen her üç ceza infaz kurumunda da sunulan sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Komisyonumuz hastaneye sevk sürecinde yaşanan aksaklıkların, kurumlarda kapasiteyi aşan mahpus barındırılmasından ve jandarma personeli eksikliğinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır.

Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki hasta mahpusların barındırıldığı koşullar ve onlara sunulan sağlık imkânları ise her bakımdan yetersizdir. Hasta mahpuslarla ilgilenen bir sağlık memuru bulunmamaktadır. Çift katlı ranzalarda barındırılan mahpuslar, kendi kaderlerine terk edilmiş görünmektedir. Tekerlekli sandalyedeki hasta mahpusun merdivenleri aşım havalandırmadan istifade etmesi mümkün değildir. Koşulların acilen iyileştirilmesi veya buradaki 10 mahpusun daha iyi koşullar sunulabilecek yerlere nakledilmesi gerekmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Ziyaret edilen hiçbir kurumda infaz koruma memurlarının kötü muamelede bulunduğu iddialarına yer verilmemesi memnuniyetle karşılanmıştır.
2. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki hasta mahpuslar koşusunda sunulan imkânlar oldukça yetersizdir. Buradaki hastaların şartlarının düzeltilmesi veya daha iyi imkânlar sunulabilecek kurumlara nakledilmesi önem arz etmektedir.
3. Mahpusların ailelerinin ikamet yeri ve çevresinde barındırılmayı talep ettiği görülmüştür. Bu talebin son derece insani olduğu ve yeni yapılan ceza infaz kurumlarına gerçekleştirilecek nakillerde, öncelikli olarak, cezalarını ailelerinden uzakta infaz edenlerin durumunun dikkate alınmasının gerektiği düşünülmektedir. Bu hususlarda Adalet Bakanlığınca çalışmaların yapıldığı ve çok kısa bir süre içerisinde Rize ve Trabzon illerinden Van'da yeni inşa edilen kuruma nakillerin başlayacağını öğrenilmesinden memnuniyet duyulmuştur.
4. Trabzon Of K1 Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun şartları son derece olumsuz bulunmuştur. Bu kurumun en kısa zamanda kapatılması gerektiği düşünülmektedir.
5. Ceza infaz kurumlarının inşasında engelli bireyler de düşünülmelidir. Mevcut kurumlar açısından engelli mahpusların yaşamlarını kolaylaştırıcı ve engelli ziyaretçilerin gözetildiği mimari değişiklikler hayata geçirilmelidir.
6. Mahpusların mevzuat değişikliği ve haklarına ilişkin bilgilendirilmeleri önem arz etmektedir. Bu ihtiyaca cevap verecek sürekli güncellenen "mahpus el kitabı" gereksinimine bir kez daha işaret edilmesinde fayda görülmüştür.
7. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna din görevlisinin haftada bir gün bir saatliğine geldiği belirtilmiş ve bu sürenin artırılması mahpuslarca talep edilmiştir. Mahpusların dini ihtiyaçlarının karşılanmasının ıslah faaliyetlerini olumlu etkileyeceği düşünülmektedir.
8. Az sayıda kadın mahpus barındırılan pek çok ceza infaz kurumunda gözlemlendiği üzere, Rize ve Trabzon'daki kadın mahpuslara sunulan kurs, sosyal faaliyet türü olanaklar yok denecek kadar azdır. Kadın mahpusların sosyalleşmesine ve ıslahına hizmet edecek faaliyetlerin ivedilikle hayata geçirilmesi beklenmektedir.
9. Ziyaret edilen kadın ve çocuk koşualarında televizyon ve buzdolabı eksikliği gibi yerel imkânlarla kısa zamanda çözülebilecek sorunlar gözlemlenmiştir. Bu eksiklikler en kısa zamanda giderilmelidir.
10. Trabzon'da yeni inşa edilecek ceza infaz kurumunun şehirden 70 km uzaklıkla olacağı bilgisi edinilmiştir. Mesafenin uzaklığı, kurum personeli ve ceza infaz kurumunu ziyaret edecekler açısından sorun doğuracak düzeydedir. Ayrıca hastanelere ve mahkemelere yapılacak nakillerde zaman ve kaynak israfı ortaya çıkacaktır. Bu nedenle inşaat yerinin gözden geçirilmesi tavsiye edilmektedir. Bunlara ek olarak, yapılacak

inşaatlarda Karadeniz bölgesindeki iklimsel koşulların göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir. Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'ndaki açık spor sahasında su baskını yaşanması, bu konudaki eksikliğe işaret etmektedir.

11. Trabzon E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundaki "eş görüşmesi" sayısının oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Kurumun fiziki şartlarının uygunluğu ve mahpusların bu konudaki talebi düşünüldüğünde, sorunun idari uygulamalardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

12. Trabzon'da kapasiteyi fazlasıyla aşan iki açık ceza infaz kurumu bulunması ve hastanelere gerçekleştirilen sevkler nedeniyle personel sıkıntısı yaşandığı öğrenilmiştir. Bu sorunun giderilmesi ve Türkiye genelinde personel sayılarında yaşanan orantısızlığı önlemek için kalıcı çözümler üretilmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 29

20.02.2014

Konu : Rize ve Trabzon İllerindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili	 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili
 Katip Reşat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili	 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili
 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili	 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili
 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili	 Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili
 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili	 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili
 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

EK-11

KOCAELİ (KANDIRA) CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORU -2-

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir. Anılan Karara istinaden, 14.02.2014 tarihinde Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde incelemede bulunan heyet; Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK'dan oluşmuştur. İncelemeye Komisyon görevlisi Yasama Uzmanları Fazlı PEHLİVAN ve Mesut AYDINOĞLU eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde Komisyonumuz tarafından 15.04.2013 tarihinde gerçekleştirilen yerinde inceleme çalışmasından bu tarafa 21 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği, Kuruma ilk girişte çıplak aramaya maruz kalındığı, sohbetten yararlanma hakkının minimum seviyede tutulduğu, sağlık sorunlarının tedavisinin geciktirildiği, disiplin cezalarının haksız yere verildiği, nakil taleplerinin yerine getirilmediği, Kuruma ilk girişte bazı eşyalarına el konulduğu ve gelen mektuplarının verilmediği iddialarına yer verilmiştir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlar ile tespit edilen sorunlara ilgili kurumların dikkatini çekmeyi ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmayı hedeflemektedir. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği yapılması gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da, incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon ilk olarak, Kocaeli Cumhuriyet Savcısı ve ceza infaz kurumu yöneticileri ile gerçekleştirdiği görüşmede Cezaevi kampüsü ile tutuklu ve hükümlülerin

barındırıldığı şartlar hakkında kısa bir bilgi almıştır. Bilgilendirme toplantısının ardından, ceza infaz kurumlarının fiziki ve yaşam koşullarına ilişkin gözlemlerde bulunulmuş, bazı tutuklu ve hükümlülerle görüşülmüştür. Tutuklularla ve hükümlülerle yapılan görüşmeler ceza infaz kurumundan hiçbir görevli olmaksızın gerçekleştirilmiştir. İncelemeler sonrasında Cumhuriyet Savcısı ve kurum yöneticileriyle, tutuklu ve hükümlüler tarafından dile getirilen sorunların ele alındığı değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar”, 9 Aralık 1988 tarihli “Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü”, 14 Aralık 1990 tarihli “Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R(99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun” ve “Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. İNCELEMELER

Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü, 1 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, 2 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, 1 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu, 2 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Açık Ceza İnfaz Kurumlarından teşekkül etmektedir. Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesi kapalı alanları, Açık Ceza İnfaz Kurumu 78.000 m2, 1 ve 2 No’lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 42,488 m2, 1 ve 2 No’lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 100.000 m2, Jandarma Tabur Binası 82,500 m2, 260 Adet Lojman 51.000 m2, Arıtma Tesisi 31,631 m2 olmak üzere toplam 385.619 m2 alan üzerine kuruludur.

VI.1. Kocaeli 1 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

Kocaeli 1 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 19.12.2000 tarihinde hizmete açılmıştır. Kurumun mahkûm kapasitesi 368 kişiliktir. Hükümlü ve tutukluların kaldığı 103 adet 3 kişilik ve 59 adet tek kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca 2 adet süngerli oda bulunmaktadır. Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 13.02.2014 tarihi itibarıyla, ağırlaştırılmış müebbet cezasına mahkûm olan 42, diğer hükümlüler 133 ve tutuklular 130 olmak üzere toplamda 305 dir.

Toplamda 199 personel Kurumda görev yapmaktadır. Kurumdaki güvenliği sağlamak amacıyla iç kısımlarda 168, dış kısımlarda 24 olmak üzere toplamda 192 kamera bulunmaktadır. Bu kameralardan alınan görüntüler merkez kontrol odasındaki monitörlerden izlenmekte ve kesintisiz olarak kayıt altına alınmaktadır. Bu görüntü kayıtları hard-disklerde 6 ay saklanmaktadır. Merkez Kontrol odasında ayrıca kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 22 TV kanalını dijital ses ve görüntü

kalitesinde kurumdaki odalara dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim ve film gösterimi amacıyla 1 adet DVD yayın kanalı da mevcuttur.

Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere her hafta pazartesi çarşamba ve cuma günleri 1 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir. Kurumun yemek ihtiyacı Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu tarafından sağlanmaktadır. Kurumda 1 adet kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan yararlanmaktadır.

Kurumda 30 adet kapalı görüş kabini, 4 adet açık görüş yeri, 9 adet avukat görüş yeri bulunmaktadır. Ayrıca 2 adet aile görüş odası yapılmıştır. Kurumda 1 adet kapalı spor salonu ve 1 adet açık spor alanı (çim saha) mevcuttur. Bu faaliyetlerden hükümlü ve tutuklular ayda bir kez 2 saatten az olmamak üzere kış aylarında kapalı ve yaz aylarında hem açık spor (çim saha) hem kapalı spor faaliyetlerinden yararlandırılmaktadır.

Sosyal faaliyetler kapsamında Kurum açık görüş yerlerinde suç durumlarına göre (ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri hariç) hükümlü ve tutuklular ayda en az üç kez ve 2,5 saatten az olmamak üzere sohbet faaliyetlerinden yararlandırılmaktadırlar. Kurum öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilkokul bitirme kursları açılmaktadır. Kurumda, Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Avrupa Birliği’nden sağlanan kaynaklar ile Kuruma bilgisayar bakım onarım kursu ve malzemeleri tedariki sağlanmıştır. Kuruma haftada bir gün dış hekimi haftada iki gün ise aile hekimi gelmektedir. Revirde 1 adet muayene odası, 1 adet doktor odası, 1 adet dış ünite odası, 1 adet doktor dinlenme odası, 1 adet psiko-sosyal odası ve 4 yataklı müşahade odaları bulunmaktadır.

VI.2. Kocaeli 2 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

Ceza İnfaz Kurumu 20.11.2003 tarihinde hizmete açılmış olup, yüksek güvenlikli ceza infaz statüsünde olan Kurumun kapasitesi 368 kişiliktir. Kurumun dış güvenliği cezaevi jandarma tabut komutanlığı tarafından sağlanmakta, iç güvenlik ve idari işler ise toplamda 222 kişiden oluşan personel tarafından sağlanmaktadır. Kuruma haftada bir gün dış hekimi haftada iki gün ise aile hekimi gelmektedir. Ayrıca yıl içinde sağlık il müdürlüğü ile koordine edilerek grip aşısı ve tüberküloz aşı programları hazırlanarak hükümlü ve tutuklular sağlık taramasından geçirilmektedir. Kurumda barındırılan hükümlü ve tutukluların kişisel temizliği için Pazartesi ve Perşembe günleri 2’şer saat olmak üzere bir program dahilinde sıcak su verilmektedir. Kurumda kilim, ağaç işleri ve resim atölyesi çalışma ve faaliyetlerine tutuklu ve hükümlülerin katılmasına imkan sağlanmaktadır.

VI.3. Kocaeli 1 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

Kurum 02.07.2010 tarihinden itibaren faaliyete geçmiş olup, Kurumun bir bölümü 20 adet tek kişilik oda ile 8 adet 3 kişilik odalardan oluşan yüksek güvenliklidir. Diğer kısımlarda ise 6 adet 10 kişilik oda, 56 adet 16 kişilik oda olmak üzere toplamda 1000 kişilik kapasiteye sahiptir.

Kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların muayene ve tedavileri İl Halk Sağlığı Müdürlüğüne görevlendirilen aile hekimleri tarafından pazartesi, çarşamba ve Cuma günleri yapılmaktadır. Diş tedavileri ise Kocaeli Nuh Çimento Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinden görevlendirilen diş tabibi tarafından kurumun revirinde salı günleri gerçekleştirilmektedir. Kurumda bulunan psikososyal yardım servisi ise personel ve hükümlülerin ruh ve benden sağlığı ve bütünlüğüne ilişkin koruyucu ve geliştirici programlar uygulamaktadır.

Yabancı dil (İngilizce), bilgisayar, resim, bağlama, saç sakal kesim, ahşap şekillendirme, girişimcilik, tiyatro, halk oyunları, aile eğitimi kursları yetişkin tutuklu ve hükümlülerin katılımına açık olup, çocuk tutuklular için ise jel mum ve mis sabun kursları düzenlenmektedir.

VI.4. Kocaeli 2 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

1012 kişilik kapasiteye sahip Kurumda 56 adet 16 kişilik oda, 6 adet 12 kişilik oda, 8 adet 3 kişilik oda, 20 adet tek kişilik oda, 2 adet revir odası, 2 adet 12 kişilik geçici kabul odası bulunmaktadır.

Hükümlü ve tutukluların faydalanması amacıyla birer adet kantin, terzihane, berberhane, kütüphane, kapalı spor salonu, açık spor salonu ve 3 adet iş atölyesi, 7 adet derslik, 24 adet avukat görüş odası, 4 adet açık görüş mahalli, 36 adet kapalı görüş mahalli ve 6 adet aile görüş odası bulunmaktadır. Psikososyal yardım servisinde hizmetler 1 psikolog, 1 sosyal çalışmacı ve 1 İnfaz ve Koruma Memuru tarafından yerine getirilmektedir. Sağlık hizmetleri ise 1 aile hekimi, 1 kurum sağlık memuru ve 2 infaz koruma memuru tarafından sağlanmaktadır. Poliklinik hizmetleri haftanın 3 günü verilmektedir. Kurumda bulunan diş kliniğinde İl Sağlık Müdürlüğü'nden görevlendirilen 1 diş tabibi ise haftanın bir günü sağlık hizmeti vermektedir.

Bilgisayar kullanımı (işletmenliği – operatör), maket gemi yapımı, saç sakal kesimi, zayıf akım elektrik tesisatçılığı, ahşap boyama ve vernikleme elamanı, aile eğitimi, bağlama çalma, İngilizce A seviye, 1. ve 2. Kademe okuma yazma kursları ise tutuklu ve hükümlülere rehabilitasyon amaçlı olarak sağlanan sosyal imkanlardır.

VI.5. Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

450 hükümlü kapasitesi bulunan Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu, 2010 yılında faaliyete girmiştir. Kampüs içerisindeki tüm ceza infaz kurumlarının lojman hizmeti, yemek, ekmek, ısınma, ulaşım, hükümlü ve tutuklu sağlık ve nakil hizmetlerini yerine getirmektedir.

Halk Eğitim Merkezi'nden gelen usta öğreticiler hem aşçılık kursu vermek suretiyle hükümlüleri meslek sahibi yapmakta, hem de yerleşke de günlük ortalama 3 öğün yemek çıkarılmak suretiyle hükümlüler kursta öğrendiklerini uygulama fırsatı bulmaktadır. Demir, terzi ve takı tasarım atölyesi ile kuaför işletmeciliği kursları Kurumda gerçekleştirilen diğer faaliyetlerdir.

VI.6. Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Alt Komisyon, Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda, Kocaeli 1 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda ve Kocaeli 2 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda ve Kocaeli 1 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme gerçekleştirmiştir.

İncelemelerde avukat ile hükümlü ve tutuklu görüşme odaları, yumuşak oda ve aile görüşme odası ziyaret edilmiştir. Yapılan inceleme ve gözlemlerde fiziki anlamda herhangi bir aksaklığa rastlanmamakla birlikte F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında avukat görüşme odalarında yapılan tadilat nedeniyle ses yalıtımının sağlıklı olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Hükümlü ve tutuklularla aile görüşme odalarında yapılan görüşmelerde genel olarak yemeklerden, blokların en ucunda bulunan koşullara sıcak suyun iletilmemesinden, kendilerine gelen mektuplarının sakıncalı bulunmak suretiyle kendilerine teslim edilmemesinden ve ortak alanlara çıkarılma süresinin azlığından şikayetçi olunmuştur. Bunların dışında F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında Kurum idaresinin uygulamalarından çok az sayıda şikâyet iletilirken, genel olarak F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarının yapısından ve mevzuattan kaynaklı sorunlar dile getirilmiştir.

Diğer taraftan F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında tutuklu ve hükümlüler tarafından ortak olarak ifade edilen başlıca şikâyet, diğer tutuklu ve hükümlülerle iletişimin çok sınırlı tutulduğudur. Bu kapsamda haftada 2,5 saat olan sohbet hakkı süresinin uzatılması hususunda taleplerde bulunulmuştur. Kurumda keyfi ve ani aramalar yapıldığı da belirtilmiştir. Yine ziyaretçileri ziyaretçi kapsısından giriş yaptıktan sonra ziyaret yerine gelene kadarki geçen sürenin de ziyaretçi görüşme süresinden sayıldığından şikayetçi olunmuştur.

1 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumunda yatalak ve bakıma muhtaç durumda bulunduğu iddia edilen Cabbar ÖZDEN koşusunda ziyaret edilerek incelemelerde bulunulmuştur. Felç geçirmesi sonrasında kalp, fıtık, romatizma ve böbrek yetmezliği gibi rahatsızlıkları da tespit edilen hükümlünün konuşma yetisini yitirdiği ancak akli melekelerinin yerinde olması münasebetiyle konuşulanları kavrayabildiği anlaşılmış olmasına rağmen kişinin yemek yeme ve tuvalete gitme gibi gündelik ihtiyaçlarını yerine getirme konusunda ikinci bir kişinin destek ve yardımına şiddetle ihtiyaç duyduğu görülmüştür. Yine gözlerindeki rahatsızlıktan dolayı görme yetisinin yüzde 70 oranında yitiren bir hükümlü ile görüşülmüş ve şahsi ihtiyaçlarını gidermekte zorlandığı anlaşılmıştır.

Tutuklu ve hükümlülerin cinnet geçirdiği veya krize girdiği durumlarda çevresine ve kendisine vermesi muhtemel zararların önüne geçmek amacıyla bu tür mahpusların belirli bir süre gözlem altında tutulması amacıyla yumuşak oda diye isimlendirilen bir odaya alındığı bilgisi verilmiştir. Yumuşak oda da yapılan incelemede tüm duvarlarının süngerle kaplı olduğu ve odanın her bir alanının kameralar tarafından izlenip kayıt altına alındığı görülmüştür.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Avukat görüşme odalarında yapılan tadilatlar sonrasında iki avukat görüşme odasını ayıran duvara ve koridor tarafı duvarına içeriği gösteren şeffaf bir cam ile pencereler inşa edildiği görülmüştür. İki avukat görüşme odasının şeffaf camlar ile

birbirlerinden ayrılması ve koridora bakan duvara da şeffaf cam konulması hususunun avukatın savunma hakkı ile hükümlü veya tutuklunun görüşme hakkını engelleyip engellemediği veya sınırlandırıp sınırlandırılmadığı hususları üzerinde durulması gerekmektedir.

Avukat ile hükümlü ve tutuklu arasındaki görüşmelerin niteliği, şartları ve kapsamı 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 59 uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bu Maddeye göre avukat ile görüşme, meslek kimliklerinin ibrazı üzerine tatil günleri dışında ve çalışma saatleri içinde, bu iş için ayrılan görüşme yerlerinde, konuşulanların duyulamayacağı, ancak güvenlik nedeniyle görülebileceği bir biçimde yapılması gerekmektedir. Bu hükümde avukat görüşmeleri için ayrı bir yer ayrılacağı, bu yerlerde konuşulanların duyulamayacağı şekilde inşa edileceği ancak güvenlik nedeniyle bu yerlerin görülebileceği bir biçimde inşa edilmesi gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Kanun hükmü göz önünde bulundurulduğunda F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarındaki söz konusu avukat görüşme odalarının kanun hükmü çerçevesinde düzenlendiği anlaşılmaktadır. Zira güvenlik nedeniyle iki avukat görüşme odası arasına ve koridor tarafındaki duvara şeffaf camların yerleştirilmesinde bir sakınca görülmemektedir. Ancak bu yerlerde konuşulanların kimseler tarafından duyulmaması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

İnceleme Heyetinde bulunan milletvekillerimiz tarafından cezaevindeki avukat görüşme odalarının ses yalıtımı, başka bir ifade ile konuşulanların şeffaf camın karşındakilerce duyulup duyulmadığının tespiti noktasında incelemeler ve araştırmalar yapmışlardır. Bu araştırma ve incelemeler kapsamında bazı milletvekilleri avukat görüşme odasında bulunup yüksek sesle konuşmuşlar, milletvekillerinden bazıları ise şeffaf camın diğer tarafındaki odaya veya koridora geçmek suretiyle görüşme odasında olan milletvekillerinin konuşmalarının veya seslerini duyulup duyulmadığına kulak kabartmışlardır. Bu küçük ama etkili deney çalışması sonucunda şeffaf camlar ile ayrılan koridor tarafına ve diğer avukat görüşme odasına içerideki konuşma ve seslerin gitmediği kanaatine ulaşılmıştır. Zira kırılmaz ve şeffaf camların kalınlığının ve yalıtımının mahpus ve avukatı arasındaki görüşmelerin dışardan duyulmasına imkân vermeyecek şekilde inşa edildiği müşahade edilmiştir.

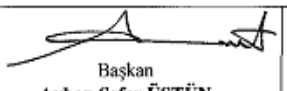
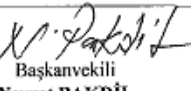
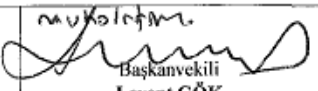
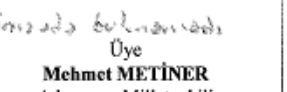
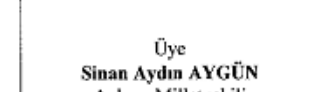
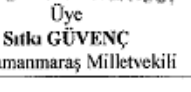
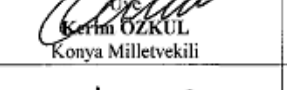
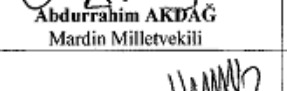
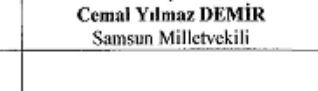
Avukat görüşme odalarının yapılan konuşmaların duyulmasını engellemek üzere gerekli tedbirler alınarak ses yalıtımının yapıldığı göz önünde bulundurularak yürürlükte bulunan mevzuat ve evrensel hukuk kurallarını ihlal etmeyecek şekilde Avrupa ülkelerinde olduğu gibi şeffaf bir yapıya kavuşturulduğu düşünülmektedir. Ancak koridorların kameralar ile sürekli izlendiği göz önünde bulundurulduğunda koridor tarafına bakan odanın duvarında bulunan şeffaf camlardan kameraların içeriye görme, görüntüleme veya görüntü kaydetme ihtimali bulunmaktadır. Bu bakımdan kamera sistemlerinin veya kamera görüş açılarının avukat görüşme odalarını görüntülemeyecek şekilde ayarlanması veya konumlandırılması büyük önem arz etmektedir.

Sonuç itibarıyla, avukat görüşme odasının koridordan şeffaf camla ayrılıyor olmasından kaynaklı şikâyetin, soyut iddialar üzerine kurulduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan uygulamanın bazı kurumlarda yeni olması cihetiyle, uygulamadan kaynaklı

somut ve detaylı unsurlar barındıran hak ihlali iddialarının Komisyonumuza intikali durumunda, somut olay üzerinden konunun yeniden değerlendirilmesi her zaman için mümkündür.

F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarının en uç bloklarında yer alan koşullara sıcak su iletiminin yapılamamasını sıcak su iletimini ve pompalanmasını sağlayan ekipmanların yetersiz kalışından kaynaklandığı öğrenilmiş olup bu ekipmanların yenilenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca kendi yaşamsal ihtiyaçlarını gideremeyecek derecede ağır hasta oldukları düşünülen mahpusların durumları hakkında Cezaevi idaresinden bilgi alındıktan sonra bu mahpusların durumları ve kendileri hakkında yapılan işlemlere yönelik Adli Tıp Kurumu başkanlığı nezdinde işlemlerinin hızlandırılması noktasında girişimlerde bulunulmuştur.

 TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU		
Toplantı No : 31	17.04.2014	
Konu : Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2- kabul edilmiştir.		
 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Kahin Rıfat DOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Ziver ÇAKIR Batman Milletvekili
 Üye Tunc KÖSE Çorum Milletvekili	 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet
Şerhimiz ektedir. Saygılarımızla.

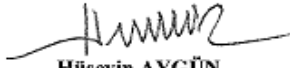
Levent GÖK

Ankara Milletvekili

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

Hüseyin AYGÜN

Dersim Milletvekili

Mahmut TANAL

İstanbul Milletvekili

Tufan KÖSE

Çorum Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN

Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından 15.04.2014 tarihinde Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde gerçekleştirilen incelemeler sonucu hazırlanan Rapor, adı geçen cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Ancak Raporda, tarafımızca tespit edilen birçok sorun ve hak ihlali ya gerektiği gibi yansıtılmamış ya hiç yer verilmemiş ya da tespit edilmiş olmasına rağmen çözüm üretilmemiştir.

RAPORUN GENELİNE İLİŞKİN TESPİTLER

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumlarından yapılan 21 adet başvuruda yer verilen sorun ve hak ihlalleri, cezaevi ziyaretinde de tespit edilmiştir. Çıplak Arama uygulaması, sohbet hakkının sınırlandırılması, sağlık hizmetlerinde yetersizlik, keyfi disiplin cezaları, nakil taleplerinin karşılanmaması, Kurum güvenliği adına birçok hak ihlali (mektup, eşya vb. el konulması) söz konusudur.

KANDIRA F TİPİ CEZA İNFAZ KURUMUNA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Gerçekleştirilen ziyarette Kandıra F Tipi Ceza İnfaz kurumunda tespit edilen sorun ve hak ihlalleri şu şekildedir:

Cezaevinde Mahpus Mektupları İdarece Engelleniyor.

Komisyonca yapılan başvurunun 21 adet olmasının asıl sebebi, hak ihlallerine ilişkin mahpuslar tarafından yazılan mektupların engellenmesidir. Bu mektupların cezaevi idaresince engellendiği iddiası mutlaka değerlendirmelidir.

Cezaevinde Sağlık Hizmetlerine Erişimde Ciddi Sorun Mevcut

Kocaeli Tıp Fakültesi'nde tutuklu ve hükümlü koğuşı bulunmuyor. Ayrıca cezaevinde gece sağlık personeli bulunmadığı için acil durumlar söz konusu olduğun da zamanında müdahale edilemiyor.

Cezaevinde Ağır Hasta Mahpuslar Adli Tıp'tan Rapor Bekliyor

Çok ağır hastaların bulunduğu cezaevinde, tek başına cezaevi koşullarında yaşamını sürdüremeyecek hastaların durumları acil müdahale bekliyor. Adli Tıp Kurumu bu

Çok ağır hastaların bulunduğu cezaevinde, tek başına cezaevi koşullarında yaşamını sürdüremeyecek hastaların durumları acil müdahale bekliyor. Adli Tıp Kurumu bu cezaevindeki bulunan hasta mahpuslar için ya rapor vermiyor ya geciktiriyor iddiası mutlaka araştırılmalı ve ağır hasta mahpuslar için derhal harekete geçilmeli.

Cezaevinde Beslenme Koşulları Yetersiz

Cezaevinde yemekler hem çok kötü hem de yetersiz. Hastalıkları farklı olan mahpuslar için aynı diyet yemekleri veriliyor. Her bir hasta mahpus için özel olarak hazırlanması gereken diyet yemekler hasta mahpusların sağlığını tehdit ediyor.

Cezaevinde Sohbet Hakkı Kısıtlanmış Durumda

Haftada 10 saat olarak kullandırılması gereken sohbet hakkı sınırlandırılmış durumda. Aylık olarak 12,5 saat uygulanana uygulama mahpusların daha fazla yalnızlaşmasına ve psikolojilerinin bozulmasına sebep oluyor.

Cezaevinde Birçok Tv Kanalına sansür uygulanıyor.

Cezaevindeki televizyonlarda Cem TV yayını olmasına rağmen Yol, Hayat, Halk, Ulusal ve İMC TV yayınları yok. Mahpuslar cezaevinde 20 TV kanalı varken 27'ye çıkarıldığını ancak bu artırımın mahpusların taleplerine göre yapılmadığını belirtiyorlar. Ayrıca mahpuslar müzik dinleyebilmek için sadece TRT Radyo'ya izin verildiğini belirtiyorlar. Herhangi bir müzik çalar taşımanın yasak olması sebebiyle mahpuslar müzik dinleyemediklerini ifade ediyorlar.

Görüş Odalarının Mimarisi Mahpus-Avukat Görüşmesinin Mahremiyetini Hiç Saymaktadır.

Cezaevinde bulunan avukat görüş odaları için ayrılan alan yetersizdir. Odalar arasındaki camlardan içerisinin gözetlenmesinin mümkün olduğunu söyleyen mahpuslar, cam olması sebebiyle dışarıda duranların bu açıdan ellerindeki kâğıtların görülebildiğini ve ağız okuması yapılabildiğini söylemektedirler Kocaeli Barosu ve ÇHD'nin avukat görüş odaları hakkında raporlarının ciddiyetle dikkate alınması gerekmektedir. Avukat örgütlerin görüşlerine göre bu tip mimariye sahip olan avukat görüş odaları hukuka ve mahpus-avukat mahremiyetine aykırı. Mahpuslar ayrıca bu tip odaları protesto ettiklerinde disiplin cezası aldıklarını söylüyorlar.

Cezaevinde Çıplak Arama Var.

Cezaevinden çıkarken, kapının önünde ve girerken üç kez arama yapılıyor. Komple vücut aramasının ve ayakkabı aramasının yapıldığını söyleyen mahpuslar, ayakkabı araması yapılırken ayakkabının infaz koruma memurları tarafından çıkarıldığını belirtiyorlar.

Yaygın olarak ve taciz boyutunda gerçekleştirilen çıplak aramaya karşı direnen mahpuslara ise disiplin cezaları veriliyor.

Cezaevinde Prit, Kuru Boya Ve Sulu Boya Yasak

Resim atölyesine gidebilmek “tredmana” bağlı. Yani iyi adam ol resim atölyesine o zaman gidebilirsin diyorlar.

Cezaevinden Yapılan Telefon Görüşmelerinde Tekmil Uygulaması Var.

Mahpuslar telefon görüşmelerinde her iki tarafa da “tekmil” uygulamasının dayatıldığını belirtiyorlar. Cezaevinden yapılan telefon görüşmelerinde yüksek sesle, isim soyisim söyleniyor ve görüşmeye ondan sonra başlanıyor.

Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü’nde karşılaştığımız birçok sorunun Türkiye’nin diğer cezaevlerinde de mevcut olduğundan hareketle, cezaevlerinde ve ceza infaz sisteminde kapsamlı bir reform ihtiyacı aciliyetini korumaktadır.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlalleri ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir.

Yapısal ve kalıcı çözüm önerilerine yer verilmeyen Rapor’da birçok tespiti yer verilmiş olmasına rağmen görmezden gelinen birçok hak ihlali ve sorun olduğu tarafımızdan açıkça tespit edilmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Rapor'da birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyetinin ve öneminin görmezden gelinmiş olmasının ve etkili çözüm önerileri getirilememiş olmasının kabul edilmesi mümkün değildir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor'un Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor'a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-12

SİLİVRİ CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORU - 2

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir.

Alt Komisyon, 13.02.2014 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde incelemelerde bulunmuştur. İncelemeyi Alt Komisyon Başkanı ve Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Adıyaman Milletvekili Mehmet METİNER, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Malatya Milletvekili Veli AĞBABA ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK gerçekleştirmiştir. İncelemeye, Komisyon görevlilerinden Yasama Uzmanı Fazlı PEHLİVAN ve Yasama Uzman Yardımcısı Mesut AYDINOĞLU eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Alt Komisyonun Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde 11.06.2012 tarihinde gerçekleştirdiği incelemeden bu yana İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna 123 adet başvuru iletilmiştir.

Başvurularda, başta adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları olmak üzere, başka ceza infaz kurumlarına nakledilme talepleri, denetimli serbestlikten yararlanma ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma taleplerinin reddedilmesine ilişkin şikâyetler, disiplin cezalarından şikâyetler, sağlık sorunları ve Komisyonun yerinde incelemede bulunması hususlarını içermektedir.

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı "İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu"nın 6'ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5'inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon, faaliyet yılı içerisinde muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmekte ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktadır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

İnceleme sırasında ilk olarak cezai infaz kurumlarının idarecileri ve ceza infaz kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcılarında Ertuğrul SARIYAR tarafından Alt Komisyona bilgilendirmede bulunulmuştur. Bilgilendirme toplantısının ardından, ceza infaz kurumlarının fiziki ve yaşam koşullarına ilişkin gözlemlerde bulunulmuş ve Komisyonumuza başvuruda bulunmuş mahpuslarla² ve rastgele seçilen diğer odalardaki mahpuslarla Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli *"Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar"*, 9 Aralık 1988 tarihli *"Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü"* 14 Aralık 1990 tarihli *"Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler"*; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu *"Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari Kuralların Avrupa Metni"* (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin *"Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı"*; 5275 sayılı *"Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun"* ve *"Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük"* hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1. Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsüne İlişkin Sunulan Bilgilendirme

- Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü 1.035.000 m²'lik alan üzerine konuşlandırılmış olup Silivri ilçesine 12 km., İstanbul iline ise 70 km. mesafede bulunmaktadır.
- Kampüste 1 Adet Açık Ceza İnfaz Kurumu ve 8 adet L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile kampüsün genel işleyişini yürüten Açık Ceza İnfaz Kurumuna bağlı hizmet ve destek üniteleri yer almaktadır. Yüksek güvenlikli ceza infaz kurumunun inşaat çalışmaları ise sürmektedir.
- L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumlarının her birinde 60 adet 28 kişilik koğuş, 4 adet 3 kişilik oda, 35 adet tek kişilik oda ve 1 adet 17 kişilik hasta ve engelli koğuşu bulunmakta olup kurumların bir bölümü yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumu statüsündedir. 28 kişilik koğuşların her birinde yaklaşık 13 m² genişliğinde 7 oda, 65 m² genişlikte açık avlu ve 57 m² genişlikte ortak yaşam alanı olmak üzere yaklaşık toplam 209 m²'lik alan bulunmaktadır. Her bölümün ortak yaşam alanında 1 adet TV anten girişi, 1 adet çok kanallı merkezi radyo, çay hazırlanması ve pişirilmeden yenilebilen meyve ve sebzeler ile bulaşıkların yıkanılması için kullanılabilen mutfak, 1 adet elektrikli

² Kanuni bir tabir olmamakla beraber, *"mahpus"* kelimesi tutuklu, hükmen tutuklu ve hükümlü anlamlarının her üçünü de barındıran çatı bir kavram olarak Raporda yer almaktadır.

ısıtıcı prizi ve acil durumlarda personelin çağırılması için kullanılabilen 1 adet ışıklı çağırma butonu yer almaktadır.

- Kampüste sanık sayısı fazla olan ve güvenlik riski yüksek davalar için hazırlanmış 3 duruşma salonu bulunmaktadır.
- Kampüs içerisinde bulunan Silivri Cezaevi Jandarma Tabur Komutanlığı tüm kampüsün dış güvenliğini sağlamak ve mahpusların hastane, mahkeme ve başka ceza infaz kurumlarına sevk ve nakil işlemlerini gerçekleştirmekle görevlidir.
- Kapalı ceza infaz kurumlarında kuruma girecek personel, ziyaretçi, avukat ve diğer görevli ve kişilerin ziyaretçi kabul bölümünde göz kaydı yapılmakta, bina girişlerinde bulunan duyarlı kapı ve X-ray cihazlarından geçtiklerinden sonra göz kaydı okutularak kurumlara girmeleri sağlanmaktadır. Kurumların iç ve dış güvenliği kameralar marifetiyle merkez kontrol odasından 24 saat izlenerek sağlanmaktadır.
- Toplam arttırılmış kapasitesi 13.632 kişi olan kapalı ceza infaz kurumlarında 6.544 hükümlü, 1.541 hükmen tutuklu ve 2.367 tutuklu olmak üzere toplam 10.452 mahpus barındırılmaktadır. 550 kişi kapasiteli Açık Ceza İnfaz Kurumunda ise 512 hükümlü bulunmaktadır.
- Kampüste 2.039'u infaz koruma memuru, 77'si infaz koruma başmemuru, 29'u psikolog ve sosyal çalışmacı, 15'i öğretmen, 62'si katip, 71'i şoför ve 195'i diğer personel olmak üzere toplam 2.488 personel görev yapmaktadır. Kampüste bulunan 500 adet lojman kurum personeline tahsis edilmiştir. Kampüste ayrıca lojmanda ikamet eden personel ile bakmakla yükümlü oldukları yakınlarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere alışveriş merkezi, oyun salonu, kuaför, kafeterya, restoran ve aile sağlığı merkezi bulunmaktadır. Kampüs bünyesinde dışarıdan gelen misafirlerin ve personelin konaklayabileceği 36 odalı misafirhane de yer almaktadır.
- Kampüsün ısıtma ve sıcak su ihtiyacını karşılamak üzere yakıt olarak doğalgaz kullanılan ısı merkezi kurulmuştur. Ayrıca 7.000 m²'lik alana monte edilen 1.340 adet güneş enerji paneliyle önemli miktarda doğalgaz tasarrufu sağlanmaktadır.
- Mahpusların temel sağlık gereksinimlerini karşılamak üzere her bir ceza infaz kurumunda aile hekimi ve sağlık personeli görev almaktadır.
- Tedavileri kurumlarında yapılamayan mahpusların tedavileri ise başta dâhiliye, kardiyoloji, genel cerrahi, nöroloji, ortopedi ve göz olmak üzere 10 branşta sağlık hizmeti verilen Silivri Ceza İnfaz Kurumları Devlet Hastanesinde gerçekleştirilmektedir. Hastanede 1 başhekim, 1 müdür, 9 kadrolu uzman ve 8 pratisyen hekim görev almaktadır. Hastanede ayrıca uzman doktorla 24 saat nöbet hizmeti verilmektedir. Hastanede 1'i engelliler için olmak üzere 15 odalı ve 30 yataklı servis bulunmaktadır. Kampüs içinde ayrıca, sadece kampüsteki acil sağlık vakalarına bakmakla görevli 112 acil sağlık istasyonu da yer almaktadır.
- Her ceza infaz kurumunda dış ünitesi mevcut olup mahpusların dış muayene ve tedavileri Sağlık Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında yapılan protokol doğrultusunda devlet hastanelerinden gelen dış hekimlerince haftanın 5 günü gerçekleştirilmektedir.
- Beslenme ihtiyacı Açık Ceza İnfaz Kurumu bünyesinde bulunan ve günlük 12.000 kişiye yemek hazırlayacak şekilde tasarlanan genel mutfak ile günlük 25.000

ekmek üretim kapasitesine sahip fırın vasıtasıyla giderilmektedir. Yemeklerin yapımında Sağlık Bakanlığınca belirlenen 1 kişi için günlük ortalama 2.300 kalori değeri esas alınmaktadır. Mutfakta diyet raporu bulunan mahpuslar için diyet yemeği de hazırlanmaktadır.

- Akıllı su sayacı kullanılması sayesinde su tüketimi kontrol altına alınmış olup mahpuslara 24 saat boyunca günlük kişi başı 200 litre soğuk ve 50 litre sıcak su verilebilmektedir. Bu miktar Sağlık Bakanlığının ilgili yönetmeliğinde³ belirtilen seviyededir. Akıllı su sayaçlarının kullanımıyla kampüsteki günlük toplam su sarfiyatı 6.000 m³'ten 3.000 m³'e inmiştir. Mahpusların çoğu uygulamadan memnun olduklarını ifade etmektedir.

- Kampüste bulunan çamaşırhanede ceza infaz kurumlarında barındırılan tüm mahpusların kullandığı çarşaf, nevresim, yastık kılıfı ve battaniyeler yıkanıp kurutulmakta ve ütülenmektedir. Mahkûmların çarşafı haftalık periyotlarla yıkanmaktadır.

- Mahpuslara kuruma kabullerinden itibaren eğitim seviyeleri tespit edilerek başta okuma yazma kursları olmak üzere üniversite eğitimi dahil bütün eğitim imkanları sağlanmaktadır. Mahpusların meslek sahibi yapılması amacıyla berberlik, terzilik gibi çeşitli iş ve meslek kursları da açılmaktadır.

- Ceza infaz kurumlarında 6 adet derslik, fuaye salonu ve kütüphane bulunmaktadır.

- Kurumlardaki psiko-sosyal servislerde görevli psikolog ve sosyal hizmet uzmanları tarafından mahpuslara bireysel görüşme, öfke kontrolü, iletişim gibi konularda programlar düzenlenerek kişisel gelişimlerine destek olunmaktadır.

- Ceza infaz kurumlarında 2 adet halı saha ve 1 adet çok amaçlı kapalı spor salonu bulunmaktadır. Kapalı spor salonlarında sportif faaliyetlerin yanı sıra konser, tiyatro gibi sosyal ve kültürel faaliyetler de gerçekleştirilmektedir.

- Kapalı ceza infaz kurumlarında 14 adet avukat görüşme odası, 56 adet kapalı görüş kabini ve 4 adet açık görüş salonu bulunmaktadır. Açık görüş salonunda çocuklar için oyun parkı oluşturulmuştur. Mahpuslar her ayın ilk haftasında açık, diğer haftalarda ise kapalı olmak üzere yarım saatten az, bir saatten fazla olmamak kaydıyla ziyaretçileri ile görüşebilmektedir.

- Her bir kapalı ceza infaz kurumunda "*Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkındaki Yönetmelik*" gereğinde kurumlarda bulunan evli mahpusların faydalanacağı 9 adet aile görüş odası bulunmaktadır.

2. Ceza İnfaz Kurumlarındaki Gözlem ve Tespitler ile Mahpuslarla Gerçekleştirilen Görüşmeler

İncelemelerde bulunan koğuşlarda mahpuslarca genel olarak, ceza infaz kurumu koşullarından ziyade yargılamaya ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

³ 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik.

Heyet tarafından 1 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 3 koğuşta ve 1 adet üç kişilik odada incelemelerde bulunulmuştur. Adli mahpusların bulunduğu ilk koğuşta 22 mahpusun barındırıldığı görülmüştür. Mahpuslar tarafından dile getirilen hususlar şunlardır:

- Tutuklular için haftada bir, hükümlüler için 15 günde bir kullanılan 10 dakikalık telefonla görüşme süresinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.
- Koğuşta çamaşır makinesi bulundurulmasının yasak olması ve cezaevi çamaşırhanesinde sadece çarşaf, nevresim ve battaniye gibi eşyaların yıkanması nedenleriyle temizlik konusunda zorluk yaşadıklarını belirterek koğuşlara çamaşır makinesi verilmesini talep etmişlerdir.
- Dış tedavisi taleplerinin haftalarca yerine getirilmediği ifade edilmiştir.
- Dış tedavisi dışındaki sağlık hususlarında, çevre temizliğinde ve yemekler konusunda eskiye nazaran önemli iyileşmeler bulunduğu belirtilmiştir.
- Kapalı spor salonunun haftada 1 kez 45 dakika süreyle kullanıldığı, kullanım sayı ve süresinin yetersiz olduğu ifade edilmiştir.
- Kurum görevlilerinden memnun olduklarını, kendilerine hakarete veya kötü muamelede bulunulmadığını belirtmişlerdir.
- Duruşmalara götürüldükleri ring araçlarının havasız, dar olduğu ve araçlarla kapasitenin üstünde kişi taşındığı ifade edilmiştir.
- Bazı mahpuslar denetimli serbestlikten faydalanma ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma şartlarını sağladıkları halde bu imkânlardan faydalanamadıklarını ifade etmiştir.
- Cezalarını ailelerinden uzakta infaz ettiklerini belirten bazı mahpuslar, ailelerine yakın ceza infaz kurumuna sevk edilme taleplerinin reddedilmesinden yakınmaktadır.
- Kuruma verdikleri dilekçelerin çıkış numaralarının kendilerine verilmediğini ifade etmişlerdir.

Aynı ceza infaz kurumunda ziyaret edilen diğer bir koğuşta 7 mahpusun barındırıldığı görülmüş, mahpuslarca temel olarak yargı sürecine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş, ceza infaz kurumunda hukuk dışı bir uygulamanın bulunmadığı ve sorunların karşılıklı diyalog yoluyla çözümlenebildiği ifade edilmiştir.

Yine aynı ceza infaz kurumunda yer alan ve 5 mahpusun kaldığı koğuşta yapılan incelemelerde akustik sorununun az sayıda kişi bulunan koğuşlarda yoğun olarak hissedildiği ve koğuşun çeşitli bölümlerine yumurta kartonları ve gazeteler asılarak gürültünün emilmesinin sağlanmaya çalışıldığı görülmüştür. Mahpuslarca, cezaevi koşullarına ilişkin heyete aktarılan başlıca hususlar şunlardır:

- Ayda üç kez kullanılan kapalı görüşlerden birinin açık görüş haline getirilmesi ve görüşlerin süresinin uzatılması talep edilmiştir.
- Ring araçlarına ilişkin daha önce ifade edilen şikâyetler yinelenmiştir.
- İnfaz koruma görevlilerinin görevlerinin zorluğu dikkate alınarak yıpranma hakkının tanınması, fazla mesai ücreti alabilmeleri ve emeklilikleri sonrası silah bulundurabilmeleri gibi hususların dikkate alınması önerilmiştir.

2 Nolu L Tipi Kapalı Caza İnfaz Kurumunda yapılan incelemelerde 3 farklı koşutta incelemelerde bulunulmuştur. İlk iki koşutta yapılan incelemelerde mahpuslarca dile getirilen benzer mahiyetteki hususlar şunlardır:

- Disiplin cezalarının keyfi bir şekilde verildiği ve bu nedenle telefonla görüşme hakkının, sohbet hakkının, sosyal ve kültürel etkinliklere katılma hakkının engellendiği, infaz hâkimliğinin disiplin cezalarına ilişkin değerlendirmelerinde gerekli özeni göstermeyerek onay makamı gibi çalıştığı iddia edilmiştir.
- Kurumdaki polikliniğin yetersiz olduğu belirtilmiş, muayene taleplerinin haftalarca yerine getirilmediğinden ve sevk edildikleri hastanelerdeki bazı doktorlar tarafından muayenelerin kelepçeli olarak gerçekleştirilmek istenmesinden şikayet edilmiştir.
- Koğuşta bulundurulabilecek kitap sayısına ilişkin sınırlama getirilmediği belirtilmiştir.

Anılan ceza infaz kurumunda ziyaret edilen diğer bir koşutta belden aşağısı felçli hasta bir mahpusun da yer aldığı 6 mahpusla görüşülmüştür. Hasta mahpusun odasında klozet, banyo ve duvara monte edilmiş LCD televizyon bulunduğu görülmüştür. Ancak banyo ve tuvalet kısmının odadan herhangi bir düzeneyle ayrılmamış olmasının hijyen sorunu oluşturabileceği değerlendirilmiştir. Engelli mahpus tarafından bakımının yanında bulunan oğlu tarafından gerçekleştirildiği, sağlık durumu nedeniyle sürekli elbise değiştirmek zorunda kaldığı, koşutta çamaşır makinesi bulundurulamaması nedeniyle oğlunun elbiselerini elde yıkadığı, ceza infaz kurumunun engellilere uygun şekilde dizayn edilmediği, örneğin kurumun ikinci katındaki açık görüş alanına gitmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Koğuşta bulunan diğer mahkûmlar ise çamaşır makinesi talebini yinelemiş, nakil taleplerinin yerine getirilmemesinden yakınmışlardır.

4 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda 2 farklı koşutta incelemelerde bulunulmuş, ilk koşutta ceza infaz kurumuna ilişkin herhangi bir sorun olmadığı belirtilirken diğer koşutta ise Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmeliğin ziyarette bulunabilecek kişiler hakkındaki hükümlerinin değiştirilerek mahpusların yakın akrabaları dışında belirlenebilen 3 kişiyi değiştirebilmesine ilişkin hükmün esnetilmesi talebi dile getirilmiştir.

Heyet, 5 Nolu L Tipi Kapalı Ceza infaz Kurumunda öncelikle 3 mahpusun bulunduğu 3 kişilik odada incelemelerde bulunmuş, mahpuslarca genel olarak yargı sürecine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş, ceza infaz kurumuyla ilgili hususlarınsa kurum idaresince yasalar çerçevesinde çözümlendiği ifade edilmiştir.

Aynı Kurumda ziyaret edilen diğer 3 farklı koşutta ise yine kurum idaresinin yapıcı bir yaklaşım benimsediği ifade edilmiş; koşullardaki akustik sorunu ve ziyaret yönetmeliğine ilişkin şikayetler yinelenmiş; hükümlü, tutuklu ve görevi başındaki personel için belirlenen 5 TL'lik günlük iye miktarının yükseltilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

İncelemeler esnasında mahpusların yanı sıra, ceza infaz kurumu personelinin de talep ve sorunları hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İnfaz koruma memurları özlük haklarının yetersizliğinden, yıpranma hakkının tanınmamasından, bayramlarda ve resmi tatillerde dahi çalışmalarına rağmen fazla mesai ücreti alamamalarından,

işyurtlarından elde edilen kârın adaletsiz dağıtılmasından, üniformalarının kalitesizliğinden, lojman sayısının yetersizliğinden ve silah taşıma ruhsatlarının emekliliklerinde taşıma ruhsatına dönüştürülmesinden şikâyet etmişlerdir. Hâlihazırda genel idari hizmetler sınıfında yer alan infaz koruma memurları, güvenlik hizmetleri sınıfına geçmeyi talep etmişler, bu şekilde yaptıkları işin gereği olan haklara kavuşabileceklerini ileri sürmüşlerdir.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ceza infaz kurumlarında tespit edilen hususlar aşağıda başlıklar halinde sunulmaktadır.

• Ses Yalıtımı:

Kampüste gerçekleştirilen incelemede göze çarpan temel fiziki sorun koğuşların akustik sorunu olmuştur. Mahpuslarının da yoğun bir şekilde dile getirdiği sorunu, yumurta kartonlarını ve gazeteleri merdiven tutamaklarına yerleştirmek ve tavandan sarkıttıkları iplere asmak suretiyle gidermeye çalıştıkları gözlemlenmiştir. Sorunun mahpusların kulak sağlığını ve psikolojilerini olumsuz şekilde etkileyebileceği değerlendirilmektedir. Sesin yalıtımı için gerekli çalışmaların bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.

• Sağlık Sorunları

Kampüste sağlık sorunlarına ilişkin iletilen başlıca sorun diş tedavileri hakkındadır. Ceza İnfaz Kurumlarına devlet hastanelerinden gelen ve haftanın 5 günü yarım gün hizmet veren diş hekiminin yetersiz olduğu ifade edilmiştir. Kurumların mevcudu düşünüldüğünde sorunun çözümü için kurumlarda daimi olarak diş hekiminin bulunmasının sağlanması ya da muayene süresinin uzatılması seçenekleri üzerinde durulabilir.

Bazı mahpuslarca ifade edilen kelepçeli muayeneden kaynaklı şikâyetlerle ilgili olarak, mahpusların ne şekilde muayene edileceğinin doktorların takdirine bırakıldığının hatırlanması gerekmektedir.

• Koğuşlarda Çamaşır Makinesi Bulundurulamaması Hususu

Heyetçe yapılan incelemelerde mevzuat gereği koğuşlarda çamaşır makinesi bulundurulamaması ve kurum çamaşırhanesinde kişisel eşyaların yıkanmaması nedeniyle başta kendi çamaşırını yıkamakta güçlük çeken hasta mahpuslar olmak üzere tüm mahpusların yakınmalarına tanık olunmuştur. Özellikle çok sayıda mahpusun barındırıldığı koğuşlarda hijyen şartlarının sağlanabilmesi açısından güvenlik kaygıları giderilerek *“Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik”*te değişiklik yapılarak koğuşlarda çamaşır makinesi bulundurulmasına izin verilmesi ya da kişisel eşyaların da kurum çamaşırhanesinde yıkanabilmesinin sağlanmasının yerinde olacağı değerlendirilmiştir. Nitekim Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü’nün Silivri Ceza İnfaz Kurumlarına, mahpusların kişisel eşyalarının haftalık aralıklarla yıkanmasını teminen infaz kurumlarında uygun çamaşır yıkama alanları belirlenmesi ve gerekli çamaşır makinelerinin alımının sağlanması talimatını verdiği; kampüste yer alan kapalı ceza infaz kurumlarının müdürlerinin ise kampüsün mahpus sayısının fazlalığı, kişisel eşyaların toplanmasının yoğun bir işi yükü getireceği, bazı mahpusların kıyafetlerinin başka mahpusların kıyafetleriyle birlikte

yıkanmasını istemeyebileceği ve kıyafetlerin birlikte yıkanmasının amaçlanan hijyeni sağlamayacağı gerekçesiyle ilgili yönetmelikte değişiklik yapılarak koğuşlarda çamaşır makinesi bulundurulabilmesinin sağlanması görüşünde bulunduğu öğrenilmiştir.⁴ Her iki yaklaşımın da heyetin işaret ettiği sorunlara çözüm getirebileceği değerlendirilmektedir.

- **Soğuk ve Sıcak Suyun Sunumu:**

Kampüste su sorununa ilişkin Komisyonumuzun önceki raporunda⁵ ifade edilen hususların çözüme kavuşturulduğu görülmüştür. Soğuk suyun verilmiş süresinin günde 9 saatten 24 saate çıkarılması, sıcak su süresinin ise 3 gün boyunca ikişer buçuk saatten yine günlük 24 saate çıkarılması; 200 litrelik soğuk su miktarının 17.02.2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmeliğe uygun olması ve yapılan görüşmelerde mahpuslardan konuya ilişkin bir şikayet iletilmemesi memnuniyetle karşılanmıştır. Benzer düzenlemelerin diğer ceza infaz kurumlarında da bir an önce hayata geçirilmesi temenni edilmektedir.

- **Ceza İnfaz Kurumu Personelinin Özlük Hakları**

Ceza infaz kurumlarının çalışma şartları ve sunduğu özlük hakları itibarıyla bazı meslek grupları açısından cezbedicilikten uzak olduğu görülmektedir.⁶ Ceza infaz kurumu personelinin zor ve stresli bir iş yaptığının kabulü gerekmektedir. Yaptıkları işin gereği olarak ve nitelikli iş gücünün istihdamını sağlamak amacıyla, personelin özlük haklarının gözden geçirebileceği düşünülmektedir. Özlük haklarındaki artışın sağlanması amacıyla, infaz koruma memurlarının güvenlik hizmetleri sınıfına geçme talebi bulunmaktadır. Komisyonumuz önceki raporlarında da konuyu ele almış, infaz koruma memurlarının ifa ettikleri görev itibarıyla ceza infaz kurumlarında beraber görev aldıkları jandarma personeli ile kıyaslanmasının yanlış olacağı sonucuna varmıştır. Komisyon raporunda jandarma personelinin temel olarak suç ve suçluyla mücadeleyi amaç edinirken, infaz koruma memurlarının ise mahpusların ıslah faaliyetine eşlik edici ve bu faaliyetleri destekleyici bir rol oynamakta olduğu tespitine yer verilmiştir. Dolayısıyla infaz koruma memurlarının güvenlik hizmetleri sınıfında yer almasının olumsuz bir paradigma değişikliğini beraberinde getirme ihtimali bulunmaktadır. Bununla birlikte infaz koruma memurlarının özlük haklarının

⁴ Silivri 6 Nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun 10.1.2014 tarihli ve 2014/40 Per. sayılı yazısı.

⁵ Silivri L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları Raporu, 11.10.2012, s. 6. , http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/ceza_infaz_kurumlarina_iliskin_raporlar/Silivri_L_Tipi_Kapali_Ceza_Infaz_Kurumlari_Raporu.pdf , [Erişim Tarihi: 01.04.2014];

⁶ Bu tespitler önceki tarihli Komisyon raporlarında ayrıntılandırılmıştır. Osmaniye C Tipi ve T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, 19.04.2012, s. 16. , http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2012/raporlar/20_04_2012_3.pdf; Antalya İlindeki Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu, 29.1.2014, http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2014/antalya_infaz_kurumlari.pdf , [Erişim Tarihi: 01.04.2014].

iyileştirilmesine ilişkin farklı mekanizmalarla yapılabilecek düzenlemeler memnuniyetle karşılanacaktır.

Sonuç Olarak:

1. Silivri Ceza İnfaz Kurumlarında kapasite fazlası mahpusun barındırılmıyor olması memnuniyetle karşılanmıştır.
2. Ziyaret edilen hiçbir kurumda infaz koruma memurlarının kötü muamelede bulunduğu iddialarına yer verilmemesi mahpusların genel olarak idareden memnun olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.
3. Koğuşlarda sesin yoğun şekilde yankılanmasının mahpusların sağlığını olumsuz yönde etkilediği görüldüğünden, yankının önlenmesine dönük tedbirlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.
4. Ceza infaz kurumlarındaki tüm oda ve koğuşlara 24 saat süreyle soğuk ve sıcak su verilmesi memnuniyetle karşılanmıştır. Alınan tedbirlerin diğer ceza infaz kurumlarında da uygulamaya geçirilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.
5. Mahpusların ailelerinin ikamet yeri ve çevresinde barındırılmayı talep ettiği görülmüştür. Bu talebin son derece insani olduğu ve yeni yapılan ceza infaz kurumlarına gerçekleştirilecek nakillerde, öncelikli olarak cezalarını ailelerinden uzakta infaz edenlerin durumunun dikkate alınmasının gerektiği düşünülmektedir.
6. Mahpusların kişisel eşyalarının çamaşır makinesi vasıtasıyla yıkanmasını temin edecek düzenlemelerin yapılması özellikle kalabalık koğuşlarda temizlik şartlarının sağlanması ve kendi elbiselerini yıkamada güçlük çeken mahpuslar açısından isabetli olacağı değerlendirilmektedir.
7. Dilekçelerinin takibine imkân tanıyacak sorgu numarasının kendilerine verilmediği kimi mahpuslarca dile getirilmiştir. Dilekçe hakkının Anayasa tarafından güvenceye alındığı hatırlanarak, bu hakkın korunmasına ilişkin tedbirlerin alınması gerekmektedir.
8. Ceza infaz kurumlarının çalışma şartlarının zorluğu ve çalışmak için son tercih edilen kurumlar arasında bulunduğu bilinmektedir. Bu nedenle zor çalışma şartlarının gereği olarak ve nitelikli personel istihdamını artıracak düşüncesiyle personel özlük haklarında yapılacak iyileştirmeler memnuniyetle karşılanacaktır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 31

17.04.2014

Konu : Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu -2- kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	 Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili
 Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	 Kayı Resat BOĞRU Tokat Milletvekili	 Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 İzazda bulunmadı Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	 Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	 Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
 Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	 Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	 Üye Zeynep DEMİR Bartın Milletvekili
 Rapor eleştirilmiştir yetersiz Üye Turhan KÖSE Çorum Milletvekili	 Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	 Rapor eleştirilmiştir yetersiz Üye Mahmut KANAT İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 İzazda bulunmadı Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	 Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
 Üye Kerim ÇAKIR Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMENOĞLU Konya Milletvekili	 Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
 Üye Abdurrahim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	 Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

TBMM İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü-2 İnceleme Raporu ile ilgili Muhalefet Şerhimiz
ektedir. Saygılarımızla.

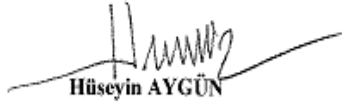
Levent GÖK

Ankara Milletvekili

Veli AĞBABA

Malatya Milletvekili

Hüseyin AYGÜN

Dersim Milletvekili

Tufan KÖSE

Çorum Milletvekili

Mahmut TANAL

İstanbul Milletvekili

Sinan Aydın AYGÜN

Ankara Milletvekili

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Alt Komisyonu tarafından 13.02.2014 tarihinde Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde gerçekleştirilen incelemeler sonucunda hazırlanan Rapor, adı geçen kampus içindeki cezaevlerindeki sorunların ve hak ihlallerinin tespit edilmesi ve çözümü noktasında bazı değerlendirmeler içermektedir. Raporda, tarafımızca tespit edilen birkaç sorun ve hak ihlali tespit edilmiş ve çözüm önerileri sunulmuş olsa da birçok noktada rapor eksik kalmış ve etkili çözümler sunamamıştır.

İNCELEME ZİYARETİ SONRASI DEĞERLENDİRİLMİŞ

TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nden yapılan 123 adet başvuru sonrasındaki değerlendirme ışığında gerçekleştirilen cezaevi ziyaretinde tespit edilen hak ihlalleri ve sorunlar şu şekildedir,

Cezaevlerinde Bazı Mahpuslar için Ayrımcı Uygulamalar Bulunmaktadır.

Özellikle Ergenekon Davası'ndan cezaevinde bulunan mahpuslar birçok sosyal hak ve ortak faaliyetlerden mahrum bırakılmaktadır. Sohbet hakkından yeteri kadar faydalanamayan mahpuslar ayrıca spor ve diğer etkinlik haklarından faydalandırılmamaktadır.

Cezaevi Mimarisinde Ciddi Problemler Mevcuttur.

Cezaevinin mimarisi güvenlik ihtiyacı adı altında "gözetleme" prensibine göre dizayn edilmiştir. Cezaevinde, mahpusların sürekli olarak izlenmesi ve gözetlenmesi için yerleştirilen kameralar, mahpusların mahremiyet hakkını ihlal etmektedir. Ortak alanlarının hepsinin izlenmesi ve odaların hareket odaklı kameralar aracılığıyla gözlenmesi ile birlikte ring araçlarında bile ses kaydı alınması ve kameralar ile izleme yapılması, mahremiyet ihlalinin çok ciddi bir seviyeye geldiğini göstermektedir.

Diğer yandan cezaevi mimarisindeki bir diğer önemli sorun ise akustiktir. Odalarda ve ortak kullanım alanlarında yaşanan bu ciddi akustik problemi, konuşmaların ve en küçük seslerin sürekli yankılanması sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bu problem, mahpusların yaşamında ciddi ruhsal ve bedensel dengesizlikler ve rahatsızlıklar geliştirebilecek seviyededir.

Cezaevinde Hijyen Problemi Mevcuttur.

Cezaevinde mahpusların kişisel çamaşırlarının yıkanması ve temizlenmesi noktasında sıkıntı yaşanmaktadır. Özellikle çamaşır makinesi bulundurulmasının yasak olması sebebiyle mahpusların kıyafetlerini temizlemeleri noktasında acil önlem alınması gerekmektedir.

Cezaevinde Telefon Görüşmeleri Kısıtlanmaktadır

Mahpusların telefon görüşmeleri için ayrılan süre ne yazık ki yeterli değildir.

Cezaevinde Sağlık Hakkı İhlal Edilmektedir.

Cezaevinde sağlık hizmetleri aksamaktadır. Özellikle hastane sevklerinde ciddi problem yaşanmaktadır. Örneğin mahpuslar dış hekimine sevk için 1-2 ay beklemek zorunda kalmaktadır. Öte yandan 1,5 yıldır MR sırası bekleyen mahpus olduğu bile tespit edilmiştir.

Diğer taraftan özellikle dahiliye doktorunun sürekli olarak kelepçeli muayeneye zorladığı mahpuslar tarafından beyan edilmektedir. Raporda yer alan, “mahpusların ne şekilde muayene edileceğinin doktorların takdirine bırakıldığının hatırlanması gerekmektedir” ifadesi kabul edilemez. Zira kendi kararı sonrası kelepçe ile muayene yapmak istemeyen doktorlar için soruşturma ve dava açıldığı hatırlandığı bu ifade gerçeği yansıtmamaktadır. Ve bu çok ciddi insan hakkı ihlali noktasında Komisyon’un Raporu adeta sorumluluktan kaçır bir tavır almaktadır.

Cezaevinde Çiçek Yetiştirmek İçin Toprak Bulundurulmasına İzin Verilmemektedir.

Cezaevinde çiçek yetiştirmek için bile toprak bulundurmaya izin verilmemesi keyfi yasakların geldiği boyu göstermektedir.

Cezaevinde Keyfi Disiplin Cezaları Büyük Bir Sorun

Cezaevlerinde belli günlerde örneğin herhangi bir ölüm yıldönümünde slogan atanmak, marş, türkü söylemek yönetim tarafından cezalandırılıyor. Bu şekilde verilen keyfi disiplin cezaları, özellikle mahkumların infazını yakacak düzeyde uygulanmaktadır. Bu nedenle keyfi uygulanan disiplin cezaları cezaevindeki en büyük sorunlardan biri haline gelmiş durumda.

Cezaevine İlk Girişte Çıplak Arama Mevcut

Tüm F tipi cezaevlerinde yaygın olan çıplak arama, bu cezaevlerinde de mevcut. Ayrıca ziyaretçilere de uygulanan çıplak aramalar tam olarak taciz boyutuna ulaşmış durumda.

SONUÇ

Bugün ülkemizde, ceza infaz mantığındaki sorunlar ve sıkıntılar ile cezaevindeki kötü yaşam koşullarının; çok ciddi hak ihlaller ve insanlık dışı manzaraların doğmasına sebebiyet verdiği bilinmektedir. Cezaevi ziyaretlerinde karşılaştığımız fiziki koşullar, tarafımıza aktarılan hak ihlalleri ve keyfi uygulamalar; cezaevlerinde kapsamlı fiziki yenileme projelerine ve insan haklarına dayalı bir ceza infaz sistemi reformuna ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, cezaevi koşullarının insanlık onuruna yakışır bir hale getirilmesi ve adil bir ceza infaz sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından hazırlanan Raporların bu bakış açısı ile hazırlanması gerekmektedir. Hazırlanacak Raporlar ve çözüm önerileri gerçekçi ve kapsamlı olmakla birlikte, kısa, orta ve uzun vadeli çözüm önerileri içermelidir.

Rapor’da birçok tespite yer verilmiş olmasına rağmen görmezden gelinen birçok hak ihlali ve sorun olduğu tarafımızdan açıkça tespit edilmiştir.

Yukarıdaki değerlendirmeler ışığında;

Rapor’da birçok hak ihlalinin, sorunun ve sıkıntının ciddiyetinin ve öneminin görmezden gelinmiş olmasının ve etkili çözüm önerileri getirilememiş olmasının kabul edilmesi mümkün değildir. Bu sebeple,

- cezaevlerindeki yaşam koşullarının iyileştirilmesi,
- mevcut hak ihlalleri ile sorunların tespit edilmesi
- cezaevi yönetimlerinin keyfi uygulamalarına çözüm üretilmesi noktasında

hazırlanan Rapor amacına hizmet edecek bir içeriğe sahip değildir.

Sonuç olarak, hazırlanmış olan Rapor’un Silivri Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü’nde yaşanan hak ihlalleri, cezaevlerindeki yaşam koşulları ve diğer sıkıntı ve sorunların çözümü noktasında yetersiz kalacağı düşüncemiz ile Rapor’a ilişkin muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunuyoruz.

EK-13

EGE KIYILARINDA (İZMİR–AYDIN) GERÇEKLEŞEN YASA DIŞI GÖÇ HAKKINDA İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun “Türkiye’de bulunan mülteciler, sığınmacılar ve yasa dışı göçmenlerin sorunlarına ilişkin incelemelerde bulunmak üzere” kurduğu, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN, Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU ve Adana Milletvekili Murat BOZLAK’tan oluşan Alt Komisyon¹, kıyılarımızı kullanarak Avrupa ülkelerine yasa dışı geçiş yapmak isteyen yabancılar hakkında İzmir ve Aydın illerinde inceleme yapma kararı almıştır.

6-7 Şubat 2014 tarihlerinde yapılan incelemeye, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanı Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN, Alt Komisyon Başkanı Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Ankara Milletvekili Ülker GÜZEL, Kahramanmaraş Milletvekili Sıtkı GÜVENÇ, Ordu Milletvekili İhsan ŞENER, Tunceli Milletvekili Hüseyin AYGÜN ve Tokat Milletvekili Reşat DOĞRU katılmış; ayrıca Yasama Uzmanı Kenan Altaş ve Komisyon görevlisi Burhan Kılıç Alt Komisyona eşlik etmiştir.

II. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

Ülkemizde yasal ve yasa dışı olarak bulunan bazı yabancılar, yasa dışı olarak Avrupa ülkelerine geçiş yolları aramakta, en başta da Ege Denizi kıyılarını kullanarak kıyılarımıza çok yakın olan Yunanistan’a ait adalara ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu yasa dışı geçişler sırasında kullandıkları deniz araçlarının batması sonucu ölümler meydana gelmekte, insani trajediler yaşanmaktadır.

Komisyonumuz da bu üzücü olayların vuku bulduğu yerleri görmek ve olayların sıklıkla meydana geldiği yerel bölgelerdeki yetkililer ile sivil toplum temsilcilerinden bilgi almak amacıyla bir inceleme kararı almıştır. Çalışma sadece deniz yoluyla yasa dışı geçiş yapmaya çalışan göçmenleri kapsamakta, tüm yasa dışı göçmenleri içermemektedir.²

III. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Yasa dışı geçişler Ege kıyılarının Yunan adalarına yakın hemen hemen tüm noktalarından yapılmakta ise de, Alt Komisyon, tüm kıyı şeridini inceleme imkanı olmamasından dolayı geçişlerin en sık olduğu Aydın’da Kuşadası ve İzmir’de Çeşme kıyılarında inceleme gerçekleştirmiştir. Bu yerlerde göçmenlerin kullandıkları ulaşılması zor geçiş yollarını gözlemleyebilmek için Sahil Güvenlik Komutanlığına ait botlarla

¹ Alt Komisyon 24. Yasama Dönemi başında kurulmuş olup, ikinci devre başında 23 Ekim 2013 tarihinde üyeleri yeniden belirlenmiştir.

² Burada yazılı olan “yasa dışı göçmen” kavramı literatürde “düzensiz göç” olarak ifade edilmekte, resmi kaynaklarda ise çoğunlukla “yasa dışı veya kaçak göç/göçmen” olarak kullanılmaktadır. Alt Komisyonun kuruluşundaki tercih nedeniyle burada da “yasa dışı göç” ve “yasa dışı göçmen” ifadelerine yer verilmiştir.

yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Ayrıca yerel makamlardan bilgi alınmış, sivil toplum temsilcilerinin görüşüne başvurulmuş ve her iki ilde yasa dışı göçmenlerin tutulduğu geri gönderme merkezlerine ziyarette bulunulmuştur. Çalışmadaki amaç deniz yoluyla gerçekleştirilen yasa dışı göçü incelemek olduğu için geri gönderme merkezlerinin denetimi sınırlı tutulmuştur.

IV. İNCELEMELER

1. Genel Bilgi

Ülkemizin doğu ve güney bölgelerinden yasa dışı olarak veya yasal yollardan ülkeye girmiş bulunan yabancılar insan kaçakçılarının organizesi ile, genellikle İstanbul'da yapılan organizasyonlarla Ege kıyı bölgelerine ulaşmakta, ardından da çeşitli deniz araçlarıyla Yunanistan'a ait adalara geçmeyi amaçlamaktadırlar.

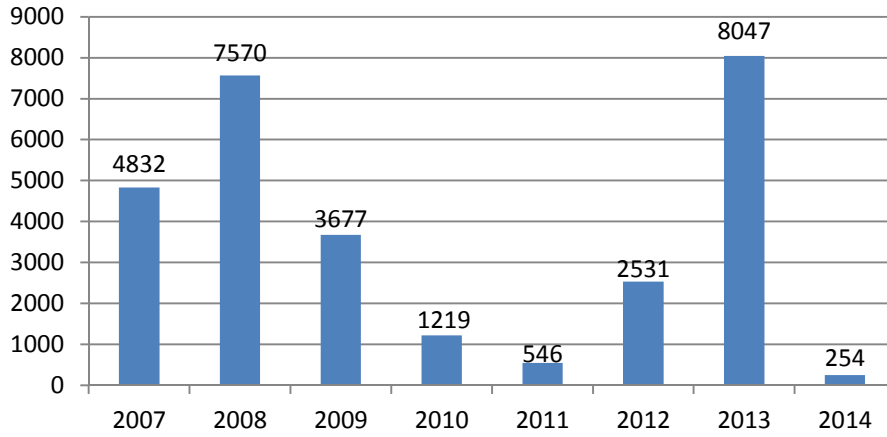
Harita 1: Türkiye ile Çevresindeki Ülkeleri ve Yasa dışı Geçiş ve Çıkışlar

Ege'ye kıyısı bulunan Edirne, Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın ve Muğla illerinin tamamı göçmenlerce yasa dışı geçiş amacıyla kullanılmaktadır. Çanakkale'nin Ayvacık, Behram; Balıkesir'in Ayvalık, Burhaniye; İzmir'in Çeşme, Karaburun, Alaçatı, Seferihisar, Sığacık, Özdere, Dikili, Aliaga, Çandarlı, Urla; Aydın'ın Kuşadası, Söke, Didim, Muğla'nın Bodrum, Marmaris, Fethiye, Dalaman, Datça bölgeleri yasa dışı göç olaylarının sıkça meydana geldiği bölgelerdir.

Ege Denizi genelinde yıllar içerisinde gerçekleşen yasa dışı göç, rakamlarla şu şekildedir:

Tablo 1: Yasa Dışı Göç İstatistiği

Sahil Güvenlik Komutanlığı'nca yakalanan yabancılara sayısını göstermektedir.

2008 yılında oldukça yüksek olan yasa dışı göç trafiği, bu yıldan sonra 2012 yılına kadar azalan bir seyir izlemiştir. Öyle ki, 2011 yılında 2008'e kıyasla yasa dışı göçte %72 oranında bir azalma meydana gelmiştir. Ancak 2011'den sonra yeniden bir tırmanma gerçekleşmiş ve 2013 yılında 2008'in de üzerinde yasa dışı göç olayı yaşanmıştır.

2008 yılındaki artışın Afganistan ve Filistin'de ortaya çıkan çatışma ortamlarından kaynaklandığı tahmin edilmektedir. Bu yıldan sonra FRONTEX olarak adlandırılan Avrupa Birliği'nin Dış Sınırlarında Uygulama İşbirliğinin Eşgüdümünden Sorumlu Avrupa Kurumu'nun faaliyete geçirilmesiyle Yunan karasularının korunaklı hale getirilmesi yasa dışı geçişleri engellemiş ve caydırıcılık kaynağı oluşturmuştur.³

2013 yılındaki artışın nedeni ise, ülkelerindeki iç savaş nedeniyle 2011 yılından itibaren Türkiye'ye gelen yüzbinlerce Suriye vatandaşının yasa dışı göç olayına karışmasıdır. Nitekim aşağıda (Tablo 2) görüleceği üzere 2013 yılında yasa dışı göç olaylarına karışan Suriye vatandaşlarının oranı, toplam yasa dışı göçmenlerin %40'ını oluşturmaktadır.

Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yapılan yakalamalar neticesinde, üzerlerinde çıkan belgeler ve beyanlar esas alınarak tespit edilen uyrukluklar şöyledir:

³ FRONTEX adlı uygulama ile AB üyesi tüm ülkelerin sahil güvenlik birimleri Yunan karasularında faaliyet göstermeye başlamış ve geniş bir alan etkili bir şekilde gözlemlenmiştir.

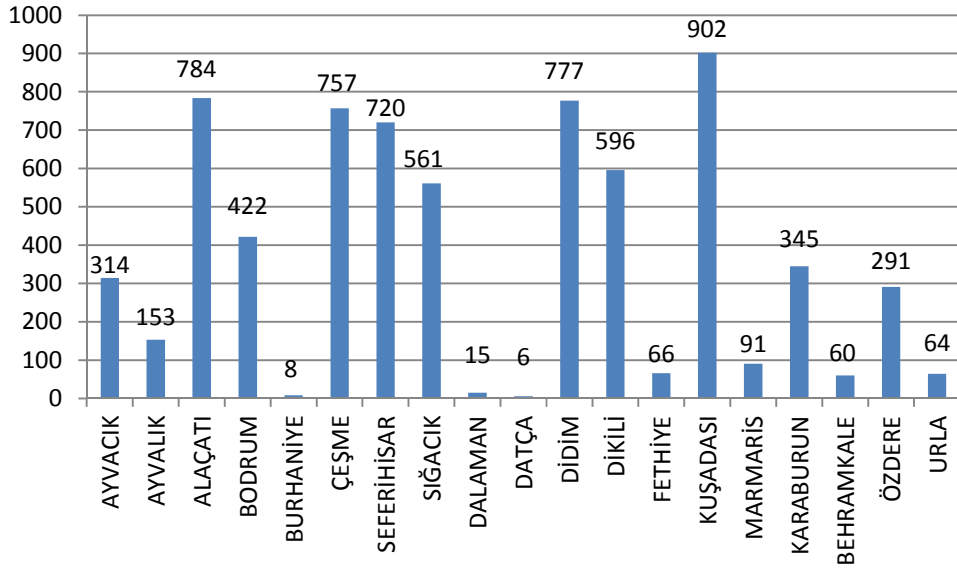
Tablo 2: 2008-2013 Yılları Uyruklarına Göre Göçmenlerin Sayısı

Ülke	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Filistin</i>	2.568	1.452	690	74	848	484
<i>Afganistan</i>	2.039	557	109	30	564	1579
<i>Somali</i>	992	945	126	15	3	77
<i>Moritanya</i>	616	27	1	-	-	3
<i>Irak</i>	479	86	14	14	4	8
<i>Eritre</i>	275	183	23	38	78	674
<i>Myanmar</i>	219	261	129	268	564	1962
<i>İran</i>	175	35	39	3	54	56
<i>Pakistan</i>	73	23	3	1	2	10
<i>Suriye</i>	23	21	2	47	347	3101
<i>Diğer</i>	111	87	33	56	67	93
TOPLAM	7.570	3.677	1.219	546	2.531	8.047

2013 yılında yasa dışı geçiş yapmaya çalışanlar arasında, Suriye vatandaşları birinci sırada, Myanmar vatandaşları ikinci sırada, Afganistan vatandaşları ise üçüncü sırada yer almaktadır. 2013 yılında 3101 Suriye vatandaşı yasa dışı göç gerçekleştirme teşebbüsünde bulunmuş iken, 2008 yılında bu sayı sadece 23 idi. Myanmar vatandaşı sayısındaki artış ise farklı bir nedene dayanmaktadır. Gerçekten Myanmar vatandaşı olanların yanı sıra, geri gönderilmek istemeyen ve bu ülkenin de ülkemizde temsilciliğinin bulunmadığını bilen yabancılar evraklarını yok ederek Myanmar vatandaşı olduklarını beyan etmektedirler. Böylece, kişinin geri gönderilmesi için seyahat belgesi temin edilememekte, geri gönderilmesi ayları hatta yılları bulmakta, nihayetinde de kişi geri gönderilinceye kadar salıverilmektedir. Kısaca uyruklukta beyan esas alındığı için elde edilen veriler gerçek rakamlardan farklı çıkabilmektedir.

2013 yılında bölgelere göre yasa dışı geçiş yapmaya çalışan göçmen sayısı ise şu şekildedir:

Tablo 3: Ege’de Bazı Bölgelerde Yakalanan Yasa Dışı Göçmen Sayıları (2013)

Görüldüğü üzere en fazla göçmen sırasıyla Kuşadası, Çeşme, Alaçatı, Didim ve Seferihisar kıyılarında yakalanmıştır.

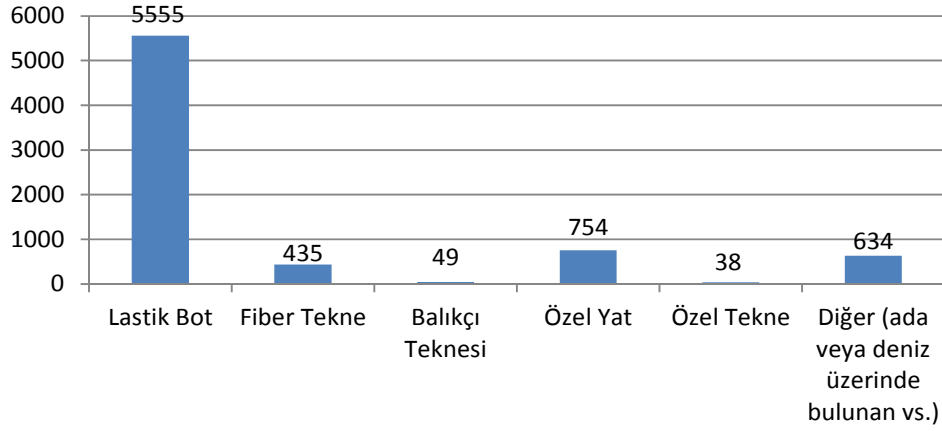
Yasa dışı göçmenlerce lastik bot, balıkçı teknesi, fiber tekne, sürat teknesi, sandal, özel yat gibi her tür deniz aracı yasa dışı geçiş amacıyla kullanılmaktadır. Bunların yanı sıra, Yunanistan anakarası, İtalya’ya vs. gibi daha uzun mesafelere gitmek için tankerler, gemiler, yatlar gibi büyük deniz araçları da kullanılmaktadır. Kullanıldığı tespit edilen deniz araçlarına yönelik yıllık istatistik şu şekildedir:

Tablo 4: Yasa Dışı Göçmenlerce Kullanılan Deniz Araçları

	Sandal	Sürat/ Fiber Tekne	Jet Ski	Özel Yat	Balıkçı Teknesi	Şişme Lastik Bot
2009	8	17	1	3	2	117
2010	2	7	-	10	3	15
2011	-	3	-	6	1	3
2012	-	14	-	15	1	55
2013	4	29	1	17	4	189

2013 yılında hangi deniz aracıyla kaç yasa dışı göçmenin tespit edildiğine dair istatistik ise şu şekildedir:

Tablo 5: Yasa Dışı Göç Araçları ile Taşınan Göçmen Sayısı (2013)

Göçmenlerin yasa dışı göç amacıyla en sık kullandıkları deniz aracı lastik botlardır. Organizatörlerce ayarlanan lastik botlar ucuz olması, karadan kolaylıkla taşınabilmesi gibi nedenlerle yasa dışı göç için sıkça kullanılmaktadır. Diğer araçlar ise göçmenlerin ödedikleri para miktarına göre değişmektedir.

Boğularak ölümlle sonuçlanan kazaların çok büyük bir kısmı lastik botların kullanımından kaynaklanmaktadır. Eskimiş, elde çıkarılmak üzere olan lastik botlara kapasitesinin çok üstünde insan bindirilmekte, botun patlaması, yırtılması, devrilmesi veya kasten (göçmenler veya organizatörlerce) patlatılması gibi nedenlerle boğulma olayları yaşanmaktadır. 2007-2013 arasında **187** göçmen yasa dışı geçiş sırasında boğularak hayatını kaybetmiştir. Bunların önemli bir kısmı çocuk yaştaki insanlardır.

2013 yılında Sahil Güvenlik Komutanlığınca denizde ölü olarak bulunan göçmenlerin sayısı şu şekildedir:

Tablo 6: 2013 Yılında Sahil Güvenlik Komutanlığınca Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

	ERKEK	KADIN	ÇOCUK	Toplam
EGE Geneli	24	7	9	40
İzmir	-	2	1	3
Aydın	-	-	-	-
Muğla	2	1	2	5
Balıkesir	6	1	1	8
Çanakkale	16	3	5	24

Yine diğer yıllarda Sahil Güvenlik Komutanlığınca denizde ölü olarak bulunan göçmenlere ilişkin istatistikler ise şu şekildedir:

Tablo 7: 2007 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2007	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp*
EGE Geneli	4391	50	82
İzmir	880	34	40
Aydın	1184	6	24
Muğla	479	10	3
Balıkesir	893	-	-
Çanakkale	745	-	-
Edirne	19		15

*Kayıp sayıları kurtarılan göçmenlerin beyanlarına dayanmaktadır.

Tablo 8: 2008 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2008	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp
EGE Geneli	7502	11	3
İzmir	850	-	-
Aydın	3878	7	-
Muğla	230	-	-
Balıkesir	1165	4	-
Çanakkale	1370	-	-
Edirne	9	-	3

Tablo 9: 2009 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2009	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp
EGE Geneli	3580	15	50
İzmir	759	1	3
Aydın	1394	7	17
Muğla	264	7	30
Balıkesir	476	-	-
Çanakkale	564	-	-
Edirne	123	-	-

Tablo 10: 2010 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2010	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp
EGE Geneli	1069	-	23
İzmir	96	-	-
Aydın	361	-	13
Muğla	361	-	-
Balıkesir	-	-	-
Çanakkale	223	-	-
Edirne	28	-	10

Tablo 11: 2011 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2011	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp
EGE Geneli	345	5	-
İzmir	55	5	-
Aydın	4	-	-
Muğla	231	-	-
Balıkesir	2	-	-
Çanakkale	53	-	-

Tablo 12: 2012 Yılında Denizde Ölü Bulunan Göçmen Sayıları

2012	Yakalanan/Kurtarılan	Boğulan	Kayıp
EGE Geneli	2383	63	7
İzmir	880	-	-
Aydın	1184	62	1
Muğla	479	1	-
Balıkesir	893	-	6
Çanakkale	745	-	-
Edirne	19	-	-

Yasa dışı göçe organizatörlük yapanların büyük kısmı Türkiye vatandaşı olmakla beraber, Yunanistan, Gürcistan, Ukrayna, İran, Irak, Suriye, Rusya, Çeçenistan, Sırbistan, Rusya Federasyonu, KKTC, Filistin ve Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşları da organizatör olarak yakalanmış veya saptanmıştır.

Komisyonumuzca yapılan inceleme ve görüşmelerde göçmenler ve sivil toplum kuruluşlarınca sıkça dile getirilen bir iddia, yasa dışı göçmenlerin birçoğunun

Yunanistan karasularına ulaştıktan sonra, buradan Yunan polis ve sahil güvenlik ekiplerince Türk karasularına geri atıldıklarıdır. Hatta kimi geri atmaların boğulmayla sonuçlandığı, geri atılmadan önce göçmenlerin darp edildiği, para ve diğer eşyalarının zorla alındığı gibi çeşitli iddialar gündeme getirilmiştir. Bazı geri atma hadiseleri Türk makamlarınca diplomatik yollarla Yunan makamlarına bildirilmiş olsa da, geri atmaların devam ettiği iddia edilmektedir.

Buna mukabil, Türk güvenlik birimlerinin yasa dışı göçmenlerin geçişine göz yumdukları, yakalamada gerekli hassasiyeti göstermedikleri şeklinde bir duyum veya bilgi alınmamıştır.

2. Aydın İli İncelemeleri

Aydın ilinde 6 Şubat 2014 tarihinde yapılan incelemelerde yasa dışı göçmenlerin tutulduğu geri gönderme merkezi ziyaret edilmiş ve ardından Kuşadası ilçesine geçilerek yasa dışı geçiş güzergâhlarında incelemelerde bulunulmuştur.

Aydın'da 2013 yılında yaşanan 71 olayda 1755 yasa dışı göçmen yakalanmıştır. Bu yıl içerisinde ölüm olayı olmamakla birlikte, boğulmak üzereyken çok sayıda göçmen kurtarılmıştır. 2007-2012 arasında ise 82 göçmen yasa dışı geçiş yapmak üzereyken boğulmuş, 55'i de denizde kaybolmuştur. Aydın'ın Kuşadası ve Didim kıyıları göçmenler tarafından en fazla kullanılan bölgelerdir. Ziyaret yapıldığı tarihte en yakın olay 24 Ocak 2014 tarihinde Kuşadası'na bağlı Dilek Yarımadasının güneyindeki Tavşan Adası açıklarında meydana gelmiştir. Kuşadası'ndaki Dilek Yarımadası Milli Parkı, coğrafi özelliği nedeniyle yasa dışı geçişleri için en sık kullanılan güzergâhtır.

2.a Geri Gönderme Merkezindeki İncelemeler

6 Şubat 2014 tarihinde ziyaret edilen Geri Gönderme Merkezi (GGM) 30 Temmuz 2013 tarihinde hizmete açılmış olup, yeni ve geniş bir binaya ve yerleşkeye sahiptir. Merkezde erkekler ve kadınların barındırılması ayrı kısımlarda yapılmaktadır. Merkezde 22 erkek koğuşu, 32 kişilik aile koğuşu ve 64 kişilik kadın koğuşu yer almaktadır. GGM'de ayrıca revir ve yemekhane de bulunmakta; yemekhane aile bölümü ve erkekler bölümü olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

GGM 404 kişi kapasiteli olup, inceleme yapıldığı tarihte 36 kişinin barındığı tespit edilmiştir. Merkez en yüksek mevcuduna kapasitesinin yarısından biraz fazla olarak 240 kişiyle ulaşmıştır. Yakalanan şahıslar geldikleri ülkelere gönderildikleri veya salıverildikleri için GGM'de sürekli olarak bir sirkülasyon bulunmaktadır. GGM'ye sadece Aydın çevresinde yakalananlar değil, Edirne gibi yasa dışı geçiş girişimlerinin çok yoğun olduğu illerde yakalananlar da gönderilmektedir.

Yakalanıp GGM'ye getirilen her göçmene GGM'de "tebligat formu" ve eki olan "bilgilendirme broşürü"yle hakları yazılı olarak bildirilmektedir. Tebligat ve eki İngilizce'den Urduca'ya kadar göçmenlerin anladıkları hemen her dilde sağlanmaktadır. Tebligat ve ekinde göçmenlere yasal konumları, geri gönderilme işlemleri, kararlara itiraz ve yargıya başvuru yolu, kişinin en fazla ne kadar süreyle tutulacağı ve merkezin genel düzenine ilişkin kurallar hakkında bilgi verilmektedir. İncelemede, haklarını anlatan bir bilgilendirme formunun kendilerine tebliğ edilip edilmediği sorulan bazı göçmenler, soruya olumlu yanıt vermişlerdir.

Geri Gönderme Merkezindeki tüm yabancıların harcamaları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanmaktadır. Aydın Geri Gönderme Merkezinde bulunan yabancılara yönelik sivil toplum kuruluşlarınca herhangi bir yardımda bulunulmadığı bilgisi alınmıştır.

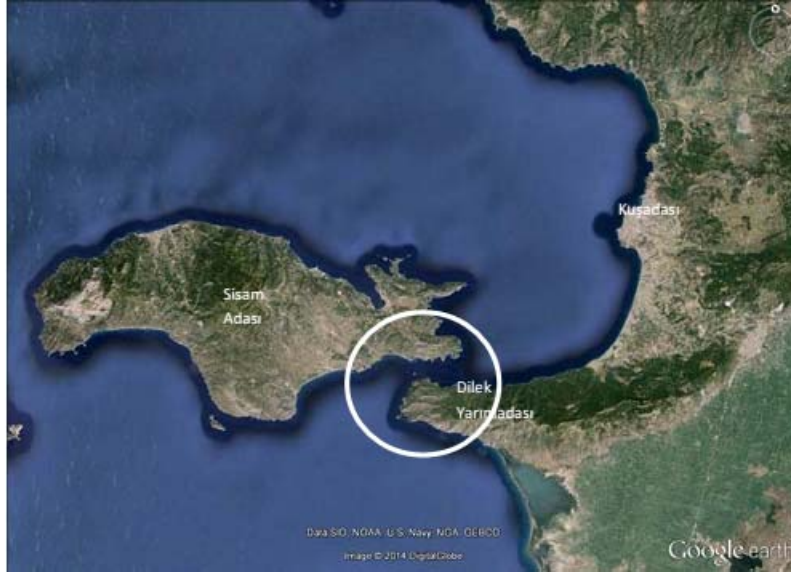
İncelemede, GGM’de bulunan ve 24 Ocak 2014 tarihinde Tavşan Adası açıklarında batan bottan kurtulan Eritre vatandaşı M.Ö. ile bir görüşme gerçekleştirilmiştir. M.Ö. yaklaşık 3,5 ay önce Eritre’den Sudan’a geçtiğini, buradan elde ettiği sahte pasaportla Suriye’ye gittiğini, Suriye’den de Hatay’a geçiş yaptığını, Hatay’dan İstanbul’a ulaştığını, burada kendisi gibi göçmen arkadaşlarıyla iletişim kurarak onlar aracılığıyla Yunan adalarına geçmek amacıyla kaçakçılara ulaştığını, amacının Yunanistan’a oradan da İsveç’e gitmek olduğunu, kaçakçıların kendisini Suriyelilerin çoğunluğunu oluşturduğu bir grubun içine dahil ettiklerini, İstanbul’dan Kuşadası’na (Dilek Yarımadası) geldiklerini, Yarımadadan kıyıya ulaşarak 20 kişi bota bindiklerini, denizde açıldıktan sonra Yunan botlarını gördüklerini, paniğe kapılan bir göçmenin botu kesmesi üzerine battıklarını, botu kesen kişi ve kendisinden başka herkesin boğularak öldüğünü, kendisinin de yüzme bilmemesine karşı botun bir parçasına tutunarak hayatta kaldığını ve Türk sahil güvenlik gemilerince kurtarıldığını ifade etmiştir.

2.b. Kuşadası İlçesindeki İncelemeler

Kuşadası ilçesi Aydın’ın Ege kıyısındaki üç ilçesinden biridir ve en kuzeyde yer almaktadır. İlçenin büyük oranda uzun ve düz bir sahili bulunmakta ancak ilçe sınırları içindeki Dilek Yarımadası yüksek ve sarp dağlar, vadiler, kanyonlar ve koylardan oluşmaktadır. Milli park konumunda olan 11.000 hektarlık ve ormanla kaplı Yarımada da yerleşim bulunmamakta, Yarımada’nın ancak belli kısımlarına insan geçişine izin verilmektedir.

Yarımada Türkiye’nin Yunan adalarına en yakın ana kara parçasıdır. Yarımada’daki Dip Burnu adlı bölgeden Sisam Adasına uzaklık sadece 1755 metredir. Yarımada bu özellikleri ve konumu nedeniyle yoğun yasa dışı geçişlere sahne olmaktadır.

Harita 2: Kuşadası, Dilek Yarımadası ve Sisam Adası Bölgesini Gösterir Harita

Halka içindeki alan yasa dışı göçmenlerin sıkça kullandıkları bölgeyi göstermektedir.

İnsan kaçakçılarının organizesi ile bölgeye ulaşan yabancılar Dilek Yarımadası Milli Parkı üzerinden Dip Burnuna kadar gece yaya yürüyerek buradaki kıyıda ya da Yarımada'nın diğer kıyılarından çoğunlukla lastik botlar kullanarak Sisam Adasına geçmeyi amaçlamaktadırlar. Genellikle kaçak geçişler için hafta içi gece geç ve sabaha karşı saatler tercih edilmektedir.

Sisam Adasına geçme girişiminde bulunan yabancılar, henüz kıyıya ulaşmadan karada veya kıyıda ya da botla adaya geçmekte iken ya da Sisam Adasıyla Yarımada arasındaki Türkiye'ye ait küçük adalarda yakalanabilmektedirler.

Yakalanan yasa dışı göçmenler güvenlik birimleri tarafından kontrol altına alınıp, yasal işlemler yapılmak üzere ilgili mülki makamın emniyet ya da jandarma birimlerine teslim edilmektedirler.

Bot ya da teknenin batması durumunda kurtarma faaliyetleri Sahil Güvenlik Bot Komutanlıkları ve Hava Birimlerince, Jandarma Komutanlığınca, Arama Kurtarma ve Sağlık Birimlerince koordineli olarak yerine getirilmektedir. Yasa dışı göçmenlerin yakalandıktan sonra geçici barınma merkezlerine intikal ettirilinceye kadar her türlü masrafı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından sağlanarak yiyecek ve barınma ihtiyaçları karşılanmaktadır. Denizde kurtarılan yabancılar ise hastanelerde tedavi altına alınmaktadır.

Yakalanan göçmenlere Kuşadası Cumhuriyet Başsavcılığı'nın talimatı doğrultusunda yasal işlem yapılarak ifadeleri tercüman eşliğinde alınmaktadır. Serbest ikameti bulunanlar veya başka bir düzenlemeye tabi olanlar (geçici korumayla kamplardan barındırılan Suriye vatandaşları gibi) işlemleri yapıldıktan sonra salıverilmekte, diğerleri orijin ülkelere geri gönderilmek üzere geri gönderme

merkezlerinde tutulmaktadır. Kuşadası'nda yakalanan yasa dışı göçmenler Aydın ili Geri Gönderme Merkezine nakledilmektedir.

2013 yılında Kuşadası bölgesinde meydana gelen yasa dışı geçiş olayı 35 olup bu olaylarda toplam 902 göçmen yakalanmıştır. 2007-2012 tarihleri arasında ise 69 yabancı yasa dışı geçiş sırasında boğularak hayatını kaybetmiştir. İnceleme yapıldığı tarihte, son olayın 24 Ocak 2014 tarihinde gerçekleştiği ve bu olayda Dilek Yarımadasının yakınındaki Tavşan Adasında bir lastik botun batması üzerine 13 kişinin sağ kurtarıldığı, 5 kişinin hayatını kaybettiği ve bir kişinin kaybolduğu bilgisi edinilmiştir.

Kuşadası kıyı bölgesinde kaçakçıların sıkça kullandıkları güzergâhları denizden görmek amacıyla Sahil Güvenlik Komutanlığınca tahsis edilen bot ile kıyı boyunca inceleme yapılmıştır.

Dilek Yarımadası'nın güneyine kadar olan kıyı şeridi orta hat boyunca görülmüştür. Dilek Yarımadası'nın Dip Burnuna kadar oldukça sarp ve sık ağaçlı orman olduğu gözlemlenmiştir. Fiziki özellikler nedeniyle karada yakalanma riskinin az olduğu, buna karşılık kıyıda adaya ulaşma şansının yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ancak haritadan ve çıplak gözle bakıldığında oldukça yakın görünse de Ada ve Yarımada arasındaki mesafenin göz yanıltıcı olduğu, yakınlık algısı nedeniyle göçmenlerin botlara aşırı kalabalık bindikleri veya bindirildikleri, ancak aşırı kalabalığa dayanamayan botların batması sebebiyle boğulmaların gerçekleştiği bilgisi alınmıştır.

Sahil Güvenlik Komutanlığınca bölgede 24 saat esasına dayalı gözlem yapılmaktadır. Gece görüşü ve termal özellikli dürbünlerle de gözlem yapılabilmektedir. Ancak bölgenin coğrafi özellikleri görüş ve gözlem olanaklarını sınırlandırmaktadır.

Kuşadası'nda Alt Komisyonca yerel tekne sahipleri adına Kuşadası Su Ürünleri Kooperatifi ile görüşülmüştür. Kooperatif temsilcisi, şu anda insan kaçakçılığı yapan veya teknesini kullandıran yerel kişilerin bulunmadığını bildiklerini, ancak kaçakçılıkta çok para olması nedeniyle geçmişte bazı balıkçıların bu tür işlere girdiğini, teknesini bu amaç için organizatörlere satanların da olduğunu, 20-25 yıldır kaçakçılığın var olduğunu, son 3-4 senedir Kuşadası limanından yerel tekne sahiplerinin bu tür olayların içinde bulunduklarını duymadıklarını, zaten yapılan organizasyonların balıkçıların olanaklarının üzerinde gerçekleştiğini, bu işlerin İzmir'de organize edildiğini duyduklarını, kaçakçılık hakkında yasalardaki cezaların yeterince uygulanmaması nedeniyle organizatörler için caydırıcılık arz etmediğini, kaçakçıların kısa süre ceza alıp serbest kaldıklarını, organizatörlerce bir defa kaçakçılık işine çekilen kişinin tehditle sürekli çalıştırıldığını, kaçakçıların ana limanı değil kırsal alandaki kör limanları kullandıklarını, kendisinin çok defa yaşanan olaylara tanıklık ettiğini, yasa dışı geçiş gördükleri zaman hemen Sahil Güvenlik Komutanlığına haber verdiklerini, batma olması halinde müdahale ettiklerini, Yunan tarafının göçmenleri Türk tarafına geri attığına bir defa şahit olduğunu, boğulmalarda da paylarının olduğunu düşündüğünü, batma olaylarında kullanılan teknelerin elde çıkarılmış eski tekneler olmalarının da etkili olduğunu ifade etmiştir.

3. İzmir İli İncelemeleri

İzmir ilinde 7 Şubat 2014 tarihinde yapılan incelemelerde yasa dışı göçmenlerin tutulduğu geri gönderme merkezi ziyaret edilmiş ve ardından Çeşme ilçesine geçilerek yasa dışı geçiş güzergâhlarında incelemelerde bulunulmuştur.

İzmir’de 2013 yılında 108 olayda 3500 yasa dışı göçmen yakalanmıştır. Meydana gelen ölüm sayısı 3’tür. 2007-2012 arasında ise 40 göçmen yasa dışı geçiş yapmak üzereyken boğulmuş, 43’ü de denizde kaybolmuştur. Yine burada da çok sayıda göçmen boğulmak üzereyken deniz yüzeyinde kurtarılmıştır.

İzmir’in hemen hemen tüm kıyıları göçmenler tarafından yasa dışı geçiş amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle Çeşme, Dikili, Karaburun, Seferihisar, Aliağa, Menderes sıkça kullanılmaktadır. Ziyaret yapıldığı tarihte en yakın olay Çeşme ilçesinde meydana gelmiştir. Nitekim Çeşme 2013 yılında en sık kullanılan güzergah olmuştur.

3.a Geri Gönderme Merkezindeki İncelemeler

7 Şubat’ta ziyaret edilen İzmir Geri Gönderme Merkezi (GGM) eski bir fabrikanın dönüştürülmesi ile faaliyete geçmiştir. 12 barınma odası ve bir revire sahiptir. Erkek ve kadın yatakhaneleri ayrı olup, 9’ar ve 22’şer kişilik odalarda duş (sıcak su), tuvalet ve klima bulunmaktadır. Koridor ve odalar 24 saat kameralarla izlenmektedir. GGM’de çocuklar için de küçük bir park alanı bulunmaktadır.

Haftada bir gün periyodik sağlık kontrolleri yapılmaktadır. Tedavi giderleri ücretsiz olarak karşılanmaktadır.

Merkezin kapasitesi 258 kişilik olup ziyaretin gerçekleştiği tarihte merkezde 95 kişi bulunmaktadır. Kapasitenin altında mevcut bulunsa da, odaların oldukça kalabalık görüldüğü, bu nedenle Merkez kapasitesinin daha aşağı çekilmesinin gerektiği görülmüştür. Ziyaret edilen iki odanın pencerelerinin yukarıda ve küçük oluşu ve ayrıca pencere önlerinin kısmen kapalı olması (dış duvara yakınlık veya diğer nedenlerle) hava girişini yetersiz kılmaktadır. Ne var ki, yeni bir GGM yapımının devam ettiği bilgisi edinilmiştir.

Toplu olarak görüşülen göçmenler, fiziki imkanlardan ve görevlilerin kendilerine yönelik tutumlarından herhangi bir şikayette bulunmamışlardır. Bir göçmen içme suyunu yeterli alamadıklarından yakınmıştır.

Göçmenlere her koridorda bulunan kartlı telefon ile iletişimde bulunma imkanı verilmektedir. Ancak istisnai hallerde, emanete alınan cep telefonları kullanılabilmektedir. Günde birer saat iki defa GGM bahçesine çıkmalarına müsaade edilmektedir.

Ziyaret tarihinde GGM’de, deniz yoluyla yasa dışı geçiş yapmakta iken yakalanmış 6 yabancı bulunmakta idi. Bunlardan Suriye uyruklu bir göçmenin, İdlip’ten Hatay’a giriş yaptığını, otobüsle İstanbul’a ulaştığını, arkadaşları aracılığıyla Türk uyruklu bir kişiyle 1800 dolara anlaştığını, 08.12.2013 tarihinde sabah vakti Suriye, Afganistan ve Ürdün kökenli yaklaşık 40 kişiyle yola çıkarak İzmir’e yola çıktıklarını, saat 20:00 gibi İzmir’de bilmedikleri bir yere ulaştıklarını, burada indirilip 1 km yürüdüklerini ve denize ulaştıklarını, kıydan tekneye bindirildiklerini, 2 saatlik deniz yolculuğunun ardından Yunanistan’a vardıklarını, burada Yunan askerlerince yakalandıklarını ve kendilerine iyi muamelede bulunulduğunu, gelen başka askerlerce alelacele bir gemiye

bindirildiklerini, yüzleri maskeli polislerce telefon ve paralarının alındığını, saatlerce gemide bekletildiklerini, kendilerine kötü muamele yapıldığını ve dövüldüklerini, ardından botlara bindirildiklerini, karaya yakın bir yerde can simitleri olmaksızın herkesin denize atıldığını, bir süre yüzdükten sonra karaya ulaştıklarını, karaya ulaştıklarında 2 kadın ve bir çocuğun öldüğünü fark ettiklerini, karada bir eve sığındıklarını ve burada jandarma tarafından yakalandıklarını belirten ifade tutanağı alınmıştır.

Yine, Afganistan uyruklu bir başka yabancı, İran üzerinden kara yoluyla Türkiye'ye giriş yaparak İstanbul'a ulaştığını, bir şahısla 1800 dolar karşılığında Yunanistan'a geçmek üzere anlaştığını, 3 Ocak 2014 tarihinde bilmediği bir yere getirildiğini, 4 Ocak 2014 saat 01.00 sularında bota bindirilerek denize açıldıklarını, Midilli Adasına doğru giderken Yunan botlarınca yakalandıklarını, üzerlerinin aranarak pasaportlarına ve paralarına el konulduğunu, ardından botlarının motorunu söktüklerini ve Türkiye tarafına bıraktıklarını, bir saat sonra da Türk sahil güvenlik botlarınca yakalandıklarını belirten ifade tutanağı alınmıştır.

3.b. Çeşme İlçesindeki İncelemeler

Çeşme İzmir'in ve Urla Yarımadasının en batısında yer alan çokça girinti ve çıkıntıya sahip bir ilçedir. Hemen karşısında, en yakın olduğu yerde anakaradan 5.9 km uzaklıkta olan Yunanistan'a ait Sakız Adası bulunmaktadır. Bu yakınlık deniz yoluyla yasa dışı geçişler için sıkça kullanılmaktadır.

Yine, Çeşme'nin kuzeyinde dağlık ve ormanlık bölgelere sahip Karaburun ilçesi bulunmaktadır. İlçenin batı bölümünde yerleşim olmaması, dağlık ve ormanlık olan arazi ve bu bölgeye 6.4 km mesafede bulunan Koyun Adaları yasa dışı geçiş için bir cazibe oluşturmaktadır.

Harita 3: Çeşme, Karaburun ve Sakız Adası Bölgesini Gösterir Harita

Halka içindeki alanlar yasa dışı göçmenlerin sıkça kullandıkları bölgeleri göstermektedir.

İnsan kaçakçılarının organizesiyle, 100 ilâ 5000 dolar arasında değişen ücretler karşılığında, çoğunlukla İstanbul'dan Çeşme ve Karaburun'a ulaşan yabancılar, genelde lastik botlar kullanarak Sakız Adasına geçmeyi amaçlamaktadırlar.

Mülteciler, henüz kıyıya ulaşmadan karada veya kıyıda ya da botla adaya geçmekte iken veya Türkiye'ye ait küçük adalarda yakalanmaktadırlar. Yakalanan yasa dışı göçmenler, güvenlik birimleri tarafından kontrol altına alınıp, yasal işlemler yapılmak üzere ilgili mülki makâmın emniyet ya da jandarma birimlerine teslim edilmektedirler.

Bot ya da teknenin batması durumunda kurtarma faaliyetleri Sahil Güvenlik Bot Komutanlıkları ve Hava Birimleri, Jandarma Komutanlığı, Arama Kurtarma ve Sağlık Birimleri tarafından yerine getirilmektedir. Yasa dışı göçmenler yakalandıktan sonra geçici barınma merkezlerine intikal ettirilinceye kadar masrafı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanarak yiyecek ve barınma ihtiyaçları karşılanmaktadır. Denizde kurtarılan yabancılardan sağlık sorunu yaşayanlar ise hastanelerde tedavi altına alınmaktadır.

Yakalanan göçmenlerin ifadeleri Cumhuriyet Başsavcılığının talimatı doğrultusunda yasal işlem yapılarak tercüman eşliğinde alınmaktadır. İfadesi alınan göçmenler vatandaşı olduğu ülkeye göre salıverilmekte veya geri gönderme merkezlerine nakledilmektedirler. Çeşme ve Karaburun'da yakalanan yasa dışı göçmenler İzmir ili Geri Gönderme Merkezine nakledilmektedir.

2013 yılında Çeşme'de meydana gelen yasa dışı geçiş olayı 30 olup bu olaylarda toplam 757 kişi yakalanmıştır. Aynı yıl içerisinde 3 göçmen denizden yasa dışı geçiş sırasında boğularak hayatını kaybetmiştir. Çoğu göçmen de boğulmak üzereyken kurtarılmıştır.

Komisyonumuz tarafından Çeşme ilçesi kıyı bölgesinde göçmenlerin sıkça kullandıkları güzergâhları denizden görmek amacıyla Sahil Güvenlik Komutanlığınca tahsis edilen bot ile inceleme yapılmıştır.

Öncelikle Sakız Adasına en yakın bölge olan ve yasa dışı göçmenlerce en sık kullanılan Süngü Ada mevkii görülmüştür. Çoğunlukla lastik botlarla yapılan geçişlerde denizin durgun olduğu zamanlarda karşı tarafa birkaç saatte ulaşılabilir. Kullanılan aracın süratine göre bu mesafe dakikalara düşebilmektedir. Geçişler yine gece geç saatlerde yapılmaktadır. Bazen organizatörlerin para karşılığı tuttuğu kişiler bazen de göçmenlerin kendileri bu araçları kullanmaktadır.

İkinci olarak, yine göçmenlerce sıklıkla tercih edilen Karaburun ilçesinin batısında yer alan ve Koyun Adalarına yakın bir bölge olan Küçükbahçe mevkii görülmüştür. Burası da, yukarıda ifade edildiği gibi, yerleşimin olmadığı dağlık bir yer olması nedeniyle tercih edilmektedir. Buradan kullanılan deniz aracının türüne göre kısa sürede karşı tarafa ulaşmak mümkündür. Özellikle denizin sakin olduğu zamanlarda kolayca geçiş yapılabileceği görülmektedir.

Yasa dışı geçiş için sıkça kullanılan bu bölgeler, Sahil Güvenlik Komutanlığınca 24 saat esasına dayalı olarak sürekli olarak gözlenmektedir. Gece görüşlü ve termal özellikli dürbünler de gözlem amacıyla kullanılmaktadır. Buna karşın, denizden incelendiğinde bölge, gerçekten de coğrafi özellikleri bakımından kontrolü zor olup, karadan denize ulaşırken yakalanma riskini de azaltan, böylece yasa dışı geçişlere imkân verebilecek coğrafi yapıya sahiptir.

Komisyon bölgedeki yasa dışı göçmen akını hakkında bilgilerine başvurmak amacıyla, yerel balıkçı kooperatifleri ve mülteciler hakkında çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla görüşmede bulunmuştur.

Çeşme Merkez Su Ürünleri Kooperatifi Üyesi Mehmet Yüz, kendilerinin bizzat gördükleri hadiseler olduğu gibi aldıkları duyumların da olduğunu, balıkçılık yaptıkları sırada kayalıklardan kurtardığı kişiler olduğunu, kimi balıkçıların ağına göçmenlere ait cesetlerin takıldığını bildiğini, acıklı olaylara tanık olduklarını, Çeşme’de yerel tekne sahiplerinin kaçakçılık olaylarına karışmadığını ifade etmiştir.

Dalyan Su Ürünleri Kooperatifi Üyesi Necmi Özkan, kendisinin bizzat tanıklık ettiği veya arkadaşlarından duyduğu olayların olduğunu, göçmen gruplarının karada yakalanamamasına şaşırdığını, Yunanistan’a ait botların göçmenlere kötü davrandığını duyduğunu belirtmiştir.

İnsan Hakları Derneği temsilcisi Mustafa Topuz, yasa dışı göçmenlerle ilgili olarak, denizlerdeki vakaları engellemenin mümkün olmadığını düşündüğünü, Cenevre Mülteci Hakları Sözleşmesine yönelik Türkiye’nin coğrafi çekincesi sürdüğü sürece transit geçişlerin engellenemeyeceğini beyan etmiştir.

Çeşme Merkez Su Ürünleri Kooperatifi Başkanı Remzi Uzun, 6-7 sene önce kendi teknesinin iki defa insan kaçakçılığı için kullanılmak üzere kaçırıldığını, kaçakçıların limana gelerek bağlı tekneleri çözerek çaldıklarını, teknesinin Sakız Adası’nda bulunduğunu ancak suç amacıyla kullanıldığı için kendisine verilmediğini, 2007 yılında balıkçılık yaptığı sırada Türkiye’ye ait küçük bir adada göçmenlerin yardım istediğini gördüğünü, bu kişilerin günlerce aç kaldıklarını öğrendiğini, çeşitli insani dramların yaşandığını, çalınan tekneleri tespit için gece taksi yapanların (gece çalışan tekneler) nereden nereye ve ne zaman gideceklerini bildirme zorunluluğunun getirilmesinin gerektiğini, böylece habersiz çıkan teknelerin kaçakçılık için kullanılıp kullanılmadığının tespit edilebileceğini ifade etmiştir.

V. DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Türkiye, gelişmiş/zengin batı ülkeleri ile gelişmemiş ve gelişmekte olan/yoksul/şiddet sarmalındaki ülkeler arasındaki konumu nedeniyle dünyadaki temel göç yollarından birini oluşturmaktadır. Her iki bölge arasındaki refah seviyesi ortadan kalkmadan, bu göç hareketliliğinin sona ermeyeceğini, dünya durduğu müddetçe devam edeceğini söylemek zor değildir.

Doğudan batıya göçün durması ancak kaynak ülkelerin istikrara kavuşması, ekonomik yönden toparlanması, iş imkanlarının çoğalması ve çeşitlenmesi ile mümkün olacaktır. Ayrıca hep özlemine duydukları Batının ve Batı tipi yaşam tarzının tozpembe bir hayat sunmadığı bilinmelidir. Batıda göçmenlere yönelik nefretin giderek arttığı, göçmenlerin çalışma hayatına daha az kabul edildiği, eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanamadıkları, ırkçı eylemlerin mağduru oldukları bilinen gerçeklerdir. Dolayısıyla hayatları pahasına ulaşmak istedikleri Batının buna ne kadar değeceğini Doğu toplumlarında bilinmesi bu yönden önemlidir.

Türkiye’ye doğudan yasa dışı girişler, bölgenin aşırı dağlık coğrafi yapısından faydalanılarak; güneyden girişler ise son üç yıldır Suriye’deki iç karışıklık nedeniyle Türkiye’nin açık kapı politikasından faydalanılarak yapılmaktadır. Yasa dışı çıkışlar ise

İstanbul ve İzmir’de yapılan organizasyonlarla, kuzeybatıda kara yoluyla Trakya’dan ve batıda Ege sahilinden Yunan adalarına doğru yoğun olarak gerçekleşmektedir.

Kıydan adalara doğru yasa dışı geçişler sırasında ölümler meydana gelmekte; bunda, kullanılan deniz aracı, deniz aracına bindirilen göçmen sayısı, göçmenlerin yüzmeye bilip bilmemeleri, cankurtaran malzemeleri bulundurmamaları, suyun soğukluğu gibi hususlar etkili olmaktadır. Ancak yasa dışı geçişler sürdüğü müddetçe ölüm olaylarının son bulması mümkün görünmemektedir. Yasa dışı geçişlerin engellenmesi veya caydırıcı etmenlerin konulmasıyla, bunun ancak azaltılması mümkün olabilir. Nitekim 2008 ilâ 2012 yılları arasında denizden yasa dışı geçişi caydıran unsurların hayata geçirilmesi, denizin kullanımını büyük oranda engellemiş ve böylece ölüm olayları da bu oranda azalmış, hatta bazı yıllarda hiçbir ölüm olayı gerçekleşmemiştir. Bunun için ise etkin sınır denetimine ihtiyaç bulunmaktadır. Ne var ki, Ege kıyılarının gürültülü-çıkıntılı dağlık yapısı ve çok uzun bir kıyı coğrafyasının her yanında ve anakaraya yakın bulunan adalar etkin bir sınır denetimini mümkün kılmamaktadır.

Yerel balıkçılar ve tekne sahipleri geçmişte çabuk ve çok para kazanmak amacıyla yasa dışı göçmen kaçakçılığına bulaşmışlarsa da, günümüzde, göçmen kaçakçılığına yerel denizcilerin desteği bulunmamaktadır.

Yunan güvenlik güçlerinin kendi karasularına giren göçmenlere ait botları Türk karasularına geri ittiği, bunu yaparken de kötü muamele uyguladığı, göçmenlere ait eşyaları gasp ettikleri, hatta cankurtaran malzemelerini dahi aldıkları, batmalarına göz yumdukları yönünde görgü şahitleri ve yazılı ifadeler şeklinde kuvvetli iddialar bulunmaktadır. Bu iddialar Uluslararası Af Örgütü’nün 2013 yılında yayınladığı bir raporda da yer almıştır. Yunanistan’ın bunu bir devlet politikası haline getirdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Oysa Türkiye ve Yunanistan arasında 2002 yılında yürürlüğe girmiş olan Geri Kabul Anlaşması bulunmaktadır. Anlaşma uyarınca Yunanistan, Türkiye üzerinden geldiği tespit edilen göçmenleri Türkiye’ye iade edebilmektedir. Hatta iade limanları gibi pek çok detay üzerinde de mutabakata varılmıştır. Nitekim anlaşma imzalandığı tarihten bu yana, Yunanistan 111.264 yasa dışı göçmenin Türkiye üzerinden geldiğini iddia etmiş, Türkiye bunun 13 bininin Türkiye’den gittiğini ileri sürmüştü, Yunanistan bunlardan 3.800’ünü teslim etmiştir. Buna karşılık Türkiye 7.968 yasa dışı göçmenin Yunanistan üzerinden Türkiye’ye geldiğini iddia etmiş ancak Yunanistan bunların sadece 29’unu geri iade almıştır. Dolayısıyla böyle bir anlaşma varken, göçmenleri geri itme ve bu şekilde hayatlarını da tehlikeye atma biçimindeki bir yola tevessül etmenin kabul edilebilir yanı bulunmamaktadır.

Sonuç olarak,

1. Göçmenlerin geri gönderme merkezlerine dağıtımı sırasında, GGM’lerin sadece kapasitesinin ve doluluk oranlarının değil, fiziksel özelliklerinin de göz önünde tutulmasında yarar vardır. Nitekim İzmir GGM kapasitesinin altında faaliyet göstermekteyse de, koşulları daha az kişiyi barındırabilecek durumdadır. Buna karşın yeni bir bina olan Aydın GGM’nin daha çok tercih edilmesinde yarar olduğu görülmektedir.

2. GGM’lerde göçmenlerin cep telefonlarına el konulması uygulamasının dayanağı bulunmadığı gibi hakkaniyetli de değildir. Bu şekilde iletişim hakkının kısıtlanmaması gerekmektedir.

3. GGM’lerde yapılan görüşmelerde göçmenler uzun sürelerdir tutulmakta olduklarından şikâyetçi olmuşlardır. Gerçekten de göçmenlerin GGM’lerde tutulma sürelerinin AİHM içtihatları ve diğer uluslararası önerilere uygun olmadığı görülmektedir.

4. Ziyaret edilen GGM’lerin sağlanan olanaklar (tedavi, yiyecek vs.) yönünden herhangi bir eksiğinin olmadığı görülmüş, ayrıca yabancılar tarafından da bir şikayette bulunulmamıştır.

5. Yasa dışı göçle mücadelede sorumlu kuruluşlar olan Emniyet Müdürlükleri ile Jandarma ve Sahil Güvenlik Komutanlıkları titiz ve etkin çalışmalar yürütmektedirler. Bu birimlerin insan kaçakçılığını organize eden şahısların tespiti için etkili çaba sarf ettikleri kanaatine varılmıştır. Yasa dışı göçmenlere karşı onur kırıcı ve kötü muamele yapılmamaktadır. İnceleme yapılan bölgelerde bu yönde hiçbir duyum alınmadığı gibi, göçmenler tarafından başta Sahil Güvenlik Komutanlığı olmak üzere tüm birimlerden memnuniyetleri dile getirilmiştir.

6. Kontrol noktalarının artırılması, bu alanda görev yapan personelin eğitilmesi/bilinçlendirilmesi, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı arasında eşgüdüm, iş birliği, veri paylaşımının olması, ortak toplantıların yapılması yasa dışı göçle mücadelenin kararlı bir şekilde yürütüldüğünü göstermektedir.

7. Yasa dışı göçle mücadelenin en önemli ayağının doğu ve güneydeki kara sınırında olması gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca sınırdan girdikten sonra yurt içinde de çok uzun bir mesafeyi kat ederek Ege kıyılarına ulaşmaktadırlar. Dolayısıyla emniyet, jandarma, gümrük, istihbarat teşkilatı gibi kurumların etkin bir çalışmayla yasa dışı göçmenleri engellemesi, ayrıca vatandaşların ve medyanın da duyarlı davranması gerekmektedir. Şu aşamada uzun ve girintili-çıkıntılı bir kıyıyı gözetlemek/denetlemekle görevli Sahil Güvenlik Komutanlığı üzerinde ciddi bir yük olduğu görülmektedir.

8. Yasalardaki ağır hükümlere rağmen göçmen kaçakçılarının verilen cezaların azlığı yönünde hem kurumların hem de sivil toplum kuruluşlarının iddiaları bulunmaktadır. Bu iddianın doğruluğu kısmen dahi Komisyonumuzca tespit edilmemiş olmakla birlikte, mer’i mevzuatımızdaki ceza hükümlerinin adli makamlarca daha üst oranlarda uygulanmasının göçmen kaçakçılığına caydırıcı etkisinin olacağı dikkate alınmalıdır.

9. Göçmen kaçakçılığı organizasyonunun büyük illerde gerçekleştiği, maliyetin az kârın fazla olması nedeniyle organizatör bulmanın kolay olduğu, bu kişilerin göçmenlerin hayatını riske eden yöntemleri kullanmaktan çekinmedikleri, göçmenlerin de bu riski göze aldıkları, ancak yapılan organizasyonun detayları hakkında tam bilgiye sahip olamayıp kandırılabilirler veya meçhul bir yola girdikleri, göçmenlerin risk ve bilinmezlik karşısında düşük oranda olsa da kazancı (yeni bir hayat ihtimalini) tercih ettikleri ya da girdikleri yolun sonunda tam bir kazanç elde edeceklerine inandıkları/inandırıldıkları üzülmektedir.

10. Deniz yoluyla yasa dışı geçiş sırasında meydana gelen ölümler, büyük çoğunlukla deniz aracı olarak lastik bot kullanımından kaynaklanmaktadır. Bunlar, karada kolay taşınması ve organizatörler için maliyetinin az olması nedeniyle tercih edilmektedir. Ancak eski ve yıpranmış olanlarının kullanılması ve botun alabileceği insan sayısının üstünde göçmen bindirilmesi, batmalara neden olmaktadır. Lastik bot

dışındaki deniz araçları (fiber veya tahta tekne gibi) kullanımında da, maliyeti düşük olan eskimiş araçların tercih edilmesi ve aşırı derecede göçmen bindirilmesi batmaların temel nedenidir. Ayrıca sebebi bilinmemekle birlikte, yakalanacaklarını anladıklarında göçmenlerin botlarını kasten batırdıkları durumlar da mevcuttur. Yasa dışı geçişleri ve ölümleri önlemek bakımından, lastik botların veya diğer araçların temini sırasında alınabilecek tedbirler üzerinde düşünülmesinde fayda vardır.

11. Göçmenlerin organ mafyasınca kullanıldıkları yönünde bir bilgi bulunmamaktadır. İdari kurumlar şimdiye kadar ne organları alınmış bir cesede rastladıklarını ne de böyle bir rapor gördüklerini ifade etmişlerdir.

12. Denizde yakalanıp il merkezlerindeki GGM'lere gönderilecek yabancılar için, araç tesisi ve diğer harcamalar yönünden yerel mercilere ödenek sağlanmasında yarar vardır.

13. Yunanistan tarafından göçmenlerin Türk karasularına geri itilmesi yönünde kuvvetli iddialar bulunmaktadır. Tespit edilen hadiselerin, insan hayatı ön plana alınarak diplomatik kaygılara düşülmeden Dışişleri Bakanlığınca Yunanistan tarafına bildirilmesi, ayrıca diğer ilgili uluslararası kuruluşların da bilgilendirilmesi gerekmektedir.

14. Yasa dışı göçmenlerin hemen hepsinin öncelikle Yunanistan'a geçmeyi amaçlaması karşısında, Türkiye tarafından bu manada bir fedakârlıkta bulunularak, Yunanistan ile geri kabul anlaşması yapılmıştır. Böylece Türkiye büyük bir külfete katlanmayı 2002 yılından beri kabul etmektedir. Ancak Yunanistan bunu dahi işletmemekte göçmenleri geri iterek gayrimeşru bir yol denemekte ve göçmenlerin hayatını tehlikeye sokmaktadır. Uluslararası kamuoyunca da bilinen bu durum karşısında Avrupa Birliğinden etkin adımlar atması beklenmektedir.

15. 16 Aralık 2013 tarihinde imzalanan ve kısaca "geri kabul anlaşması" olarak bilinen "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Birliği Arasında İzinsiz İkamet Eden Kişilerin Geri Kabulüne İlişkin Anlaşma" kamuoyunda çokça tartışılmış, ilk kez böylesi bir anlaşma imzalanıyor gibi bir algı oluşturularak, bunun ülkemizin zararına olacağı ifade edilmiştir. Oysa zaten Türkiye'nin pek çok devletle geri kabul anlaşması bulunmaktadır. Bu anlaşmalar sebebiyle binlerce göçmen ülkemize iade edilmiş, yine binlercesi de Türkiye tarafından diğer ülkelere iade edilmiştir. Dolayısıyla Avrupa Birliği ile yapılan geri kabul anlaşmasının beklendiği gibi bir zarar getirmeyeceği düşünülmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Toplantı No : 32 30.04.2014
Konu : Ege Kıyılarında (İzmir-Aydın) Gerçekleşen Yasa Dışı Göç Hakkında İnceleme Raporu kabul edilmiştir.

 Başkan Ayhan Sefer ÜSTÜN Sakarya Milletvekili	İmzada bulunmadı Başkanvekili Nevzat PAKDİL Kahramanmaraş Milletvekili	 Başkanvekili Levent GÖK Ankara Milletvekili
Sözcü Yalçın AKDOĞAN Ankara Milletvekili	Natip Resat DOĞRU Tokat Milletvekili	Üye Murat BOZLAK Adana Milletvekili
 Üye Mehmet METİNER Adıyaman Milletvekili	İmzada bulunmadı Üye Mehmet Kerim YILDIZ Ağrı Milletvekili	Üye Sinan Aydın AYGÜN Ankara Milletvekili
Üye Mustafa ERDEM Ankara Milletvekili	İmzada bulunmadı Üye Ülker GÜZEL Ankara Milletvekili	İmzada bulunmadı Üye Ziver ÖZDEMİR Batman Milletvekili
Üye Tufan KÖSE Çorum Milletvekili	Üye Atilla KAYA İstanbul Milletvekili	Üye Mahmut TANAL İstanbul Milletvekili
 Üye Hamza DAĞ İzmir Milletvekili	 Üye Sıtkı GÜVENÇ Kahramanmaraş Milletvekili	Üye Ahmet Salih DAL Kilis Milletvekili
İmzada bulunmadı Üye Kerim ÖZKUL Konya Milletvekili	 Üye Ayşe TÜRKMEÑOĞLU Konya Milletvekili	İmzada bulunmadı Üye Veli AĞBABA Malatya Milletvekili
İmzada bulunmadı Üye Abdurrâhim AKDAĞ Mardin Milletvekili	 Üye İhsan ŞENER Ordu Milletvekili	Üye Cemal Yılmaz DEMİR Samsun Milletvekili
 Üye Hüseyin AYGÜN Tunceli Milletvekili	 Üye Kemal AKTAŞ Van Milletvekili	

EK-14

**AVRUPA'DA TÜRKİYE KÖKENLİLERE YÖNELİK IRKÇI VE YABANCI DÜŞMANLIĞI İÇERİKLİ
EYLEMLER RAPORU - 2013**

GİRİŞ

Temmuz 2011'de Norveç'te toplam 77 kişinin ölümüyle sonuçlanan bombalı ve silahlı saldırının arka planında İslam karşıtlığı, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikrinin olduğunun ortaya çıkması üzerine, Komisyon Başkanlığınca, Avrupa genelinde yabancı düşmanlığı ve ırkçılık içeren tutumlar, uygulamalar ve mevzuat değişiklikleri hakkında izleme yapmak üzere 'Avrupa'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı' başlıklı bir izleme dosyası açılmıştır.

Komisyon, bu kapsamda ilk çalışmasını, Almanya'da neo-Nazilerce 2000 ilâ 2006 yılları arasında ırkçı saikle işlenen seri cinayetler üzerine başlatmış, 21-24 Şubat 2012 tarihlerinde Almanya'da çeşitli temaslarda bulunmuştur. Ayrıca konuya ilişkin bir rapor hazırlayarak kamuoyuyla paylaşmıştır.⁴

Yine, cinayetler hakkında 6 Mayıs 2013 tarihinde Münih'te görülen ilk dava Komisyonca kurulan bir Heyet tarafından izlenmiştir.

Komisyon Başkanlığı Almanya'daki çalışmaya ek olarak, Avrupa'da Türkiye kökenlilere yönelik ırkçı motifli eylemler hakkında bir izleme yapmaya başlamıştır. Nitekim 2012 yılına ilişkin elde edilen veriler, istatistik çalışması ve kısa bir analiz olarak kamuoyuyla paylaşılmıştır.*

Komisyonun konuya ilişkin bir diğer çalışması, Avrupa'nın bazı ülkelerinde çocuk koruma tedbirleri kapsamında Türkiye kökenli ailelerin çocuklarının idari kararlarla ve basit gerekçelerle hukuka aykırı olarak ailelerinden alınarak kültürlerinden uzak ailelere verilmesidir. Her ne kadar bu raporda söz konusu mesele ele alınmasa da, konunun bir tür yabancı düşmanlığı içerdiği, yabancı çocuklara yönelik daha kolay kararlar verildiği iddialar arasındadır. Bu raporda olmamakla birlikte önümüzdeki raporlamalarda konu bu açıdan da değerlendirmeye tabi tutulabilir.

Irkçı ve yabancı düşmanlığı içeren eylemlere yönelik çalışmanın 2013 yılına ait verileri ve değerlendirmesi iş bu raporla sunulmaktadır. Ancak bilinmesi gerekir ki, yapılan çalışma Avrupa'da Türklere yönelik eylemlerin tümünü kesin rakamlarla açıklamakta yeterli olmayıp, yalnızca Komisyona iletilen veya Komisyonumuzca tespit edilen eylemleri içermektedir. Oysa eylemlere maruz kalanların korkudan, ihmalden veya gerek görmemeden dolayı bildirilmedikleri çok daha fazla ırkçı ve yabancı düşmanlığı saikiyle işlenen eylemin meydana geldiği tahmin edilmektedir.

⁴ Raporlara <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşılabilir.

2013 yılı boyunca ırkçı ve yabancı düşmanlığı motifli eylemlerin ülkelere ve eylemin çeşidine göre dağılımı şu şekildedir:

	Saldırı	Kundaklama	Tehdit	Diğer	Toplam
ALMANYA	9	11	7	11	38
AVUSTURYA	2			1	3
BELÇİKA				5	5
BULGARİSTAN	5	1		3	9
FRANSA	2			1	3
HOLLANDA	1	3		2	6
İNGİLTERE	3				3
İSVİÇRE	1				1
RUSYA	1				1
UKRAYNA				1	1
Toplam	24	15	7	24	70

DEĞERLENDİRME

2013 yılı içerisinde 10 Avrupa ülkesinde Türklere karşı gerçekleştirildiği tespit edilen ırkçı ve yabancı düşmanlığı motifli eylem sayısı 70'tir. Eylemlerin yarısından çoğu Almanya'da gerçekleşmiş olup; Almanya'yı, bu ülkeye kıyasla daha az eylemle, Bulgaristan, Hollanda, İngiltere ve diğer ülkeler takip etmektedir.

Eylemler, en sık eylem yöntemleri olan “saldırı”, “kundaklama” ve “tehdit mektubu” olarak kayıt altına alınmıştır. Bunlar dışındaki eylemler “diğer” olarak kaydedilmiştir. İki veya daha fazla eylem türünü içeren olaylar ise sadece bir eylem türüne göre kaydedilmiştir.

Saldırı olayları dayak, sözlü olarak küfür ve hakaret, cami, dernek ve işyerlerini taşlama, camlarını kırma, Müslüman mezarlıklarını tahrip etme, işyerlerini basarak işyeri sahipleri ile çalışanlarını darp etme, evleri basarak aileleri darp ve tehdit etme ve benzeri biçimlerde meydana gelmiştir.

Kundaklama olayları, patlayıcı madde yerleştirme, ev, cami ve işyerlerine yanıcı madde atma, yangın çıkarma veya yangın girişiminde bulunma gibi olayları içermektedir.

Tehdit türü eylemler evlerin, derneklerin, camilerin ve işyerlerinin posta kutusuna dini ve milli değerlere hakaret içeren mesajlar ve mektuplar bırakma, mektup yoluyla ölümle tehdit, duvarlara tehdit içerikli yazılar yazma, ev ve işyerlerini basarak kişileri ülkeyi terk etmeleri için tehdit etme gibi biçimlerde meydana gelmiştir.

Diğer olaylarsa mesken, işyeri, cami ve derneklere domuz başı atma, duvarlara gamalı haç, küfür ve hakaret içerikli yazı ve işaretleri çizme ve benzeri eylemleri içermektedir.

2013 yılında işlenen ırkçı ve yabancı düşmanlığı saikli eylemler daha ziyade saldırı olarak gerçekleşmiştir. Kişilere, dini sembollere veya meskenlere yönelik saldırıların yanı sıra, cami ve derneklerin duvarlarına/camlarına gamalı haç çizmek, küfür ve hakaret içerikli yazı ve işaretleri yazmak kayıtlara en çok giren eylemler olmuştur.

Anaokul çocuğundan yaşlı bir çiftte, lokanta işletmecisinden tren bekleyen gence kadar herkesin saldırıların hedefi olarak belirlendikleri görülmektedir. Fiziki saldırılardan ikisinde iki mağdur hayati derecede yaralanarak yoğun bakıma kaldırılmıştır. Saldırıları çoğunlukla gruplar tarafından gerçekleştirilse de, ferdi saldırılara da rastlanmaktadır. Saldırılarından birkaç örnek şu şekilde verilebilir:

- Almanya’da döner büfesi işleten bir Türk genci 21 Eylül 2013 tarihinde büfesinde bir aşırı sağcı Alman grubun saldırısına uğrayarak feci şekilde dövülmüştür. Türk genci halen yoğun bakımda uyutulmakta olup, hayati tehlikesi bulunmaktadır.
- Yine Almanya’da annesiyle kreşe giden dört yaşındaki bir Türk çocuğu yaşlı bir kadının hem ırkçı sözlerine hem de fiziki saldırısına maruz kalmış ve kadın tarafından yola fırlatılmıştır. Şans eseri yoldan araba geçmemesi nedeniyle çocuk olası bir kazadan kurtulmuştur.
- Bulgaristan’da bir Türk aşırı sağcı grup tarafından öldüresiye dövülerek komaya sokulmuştur. Olay sonrası zanlılar ifadelerinde, Türk gencini yasadışı göçmen zannettiklerini beyan etmişlerdir.
- İsviçre’nin Huttwil (Bern) bölgesinde bir Türk vatandaşı tarafından işletilen bir lokale dört neo-Nazi tarafından saldırıda bulunulmuş, lokalin camı kırılmış, saldırı esnasında lokalin bir çalışanı yaralanmıştır.
- Avusturya’da Salzburg’a bağlı Oberndorf kasabasında bulunan İslam Birliği Derneği Camiine bir şahıs tarafından sözlü ve fiili bir saldırıda bulunulmuştur. Şahıs, camide cemaat bulunduğu halde, önce “camiyi iki

gün içerisinde yakacağım”, “buradan defolun”, “Türkleri istemiyoruz” şeklinde Almanca tehditlerde bulunmuş, ardından cami kapısına saldırarak cam kapıyı tamamen kırıp içeri girme teşebbüsünde bulunmuş, cemaatin engellemesi sonucunda bu kez caminin ön tarafına yönelerek parmaklıklardan atlayıp içeri girmiş ve bir kişiyi bıçakla hafif yaralamıştır.

Kundaklama olayları cami, ev ve işyerlerine yönelik gerçekleştirilmiştir. Evlerin bodrum katlarındaki eşyalar yakılmak suretiyle kundaklama girişiminde bulunulduğu tespit edilmektedir. Nitekim geçmişte ölümle veya yaralanmalarla sonuçlanan pek çok kundaklama da bu şekilde başlatılmıştır. Diğer yandan camiler de ciddi biçimde kundaklama girişimlerine maruz kalmıştır. Hatta kimi camilerde birden fazla kundaklama girişiminin meydana geldiği görülmektedir. Örneğin Bulgaristan’ın Filibe kentindeki Kazanlı kasabasında bulunan beş asırlık cami defalarca yakılmak istenmiş ve maddi zarara uğratılmıştır.

Tehdit biçimindeki eylemler özellikle camileri hedef almış ve bunların neredeyse tümü Almanya’da gerçekleşmiştir. Cami görevlisinden, lokanta işletmecisine, işadamından milletvekiline kadar toplumun her kademesindeki Türkler benzer tehdit mektuplarına/mesajlarına maruz kalmışlardır. Aşırı sağcı Almanya Ulusal Demokratik Partisi’nin (NPD) Federal Seçimler öncesinde aralarında Türk kökenli adaylarında yer aldığı göçmen kökenli milletvekili adaylarına tek yönlü uçak bileti ile ‘evine dön’ çağrılı ve tehdit içerikli mektuplar göndermiştir. Bir Türk kökenli işadamı, kökeninden dolayı aşağılayıcı ve tehdit içerikli bir mektup almıştır. Mektupta şirketini kapatıp ülkesine dönmesi istenmektedir. Bunun yanı sıra Almanlar dahi hoşgörülü tavırları nedeniyle hedef olabilmektedir. Almanya’da kurban bayramında kurban kesimine izin veren Bingen Belediye Başkanına, sözlü olarak, e-posta ve telefon yoluyla saldırı ve tehditlerde bulunulmuş, özellikle internette İslam karşıtı bir blog üzerinden yürütülen bir kampanyanın hedefi haline gelmiştir.

Saldırı, tehdit veya kundaklama dışındaki eylem türlerinden biri Brüksel’de yaşanmıştır. “Nation” adlı aşırı sağcı bir grup bir Türk restoranına yönelik “Jambon beurre” (Jambon ve tereyağından yapılan bir çeşit sandviç) adını verdikleri ırkçı ve İslam karşıtı eylemde bulunarak, lokantayı işgal etmiş ve slogan atarak lokantayı terk etmişlerdir. Eyleme ilişkin video görüntülerine şu adresten ulaşılabilir:

<http://www.lacapitale.be/866203/article/regions/bruxelles/actualite/2013-11-25/bruxelles-un-groupe-d-extremistes-identitaires-organise-des-invasions-de-s>

Hakaret ve tehditlerde karşılaşılan yazı ve sloganlar ise şu şekildedir: “Yahudilerin sonları ne oldu diye bir sorun. Ve merak etmeyin sizin dükkanlarınızı da gece gündüz gözetliyoruz”, “İslamiyet nefrettir, barış değildir.”, “Pis Müslümanlar”, “Pis Araplar evinize gidin”, “Türkler defolun” vb.

Eylemlerin hangi yaş grubundaki kişiler tarafından yapıldığına bakıldığında, her ne kadar bütün eylemlerin failleri tespit edilememiş olsa da, eylemleri gerçekleştirenlerin çoğunlukla 25 yaş altı şahıslar olduğu görülmektedir. Dolayısıyla duyguların dışı vurumunun daha yoğun olarak yaşandığı ve yönlendirmeye müsait yaşlardaki gençlerin bir anlamda “seçilmiş” veya suça “itilmiş” oldukları görülmektedir.

Eylemlerde hedef alınan yerlere dair veriler şu şekildedir:

Cami	:30
Kişi.....	:20
Ev.....	:10
İşyeri.....	:6
Dernek/Lokal.....	:4
Araba.....	:3
Diğer.....	:3

İrkçi ve yabancı düşmanlığı içeren eylemlerden en çok zararı camiler görmüştür. Eylemlerin yarıya yakını camilere yönelik gerçekleştirilmiştir. Cami duvarına hakaret yazıları, camılarını kırma, kundaklama girişimi, maddi zarar verme, tehdit mesajları gönderme, ibadet edenlere saldırı camilerin maruz kaldığı eylemler arasındadır. Camiler, duvarlarına yazılan hakaret içerikli yazılar ve gönderilen tehdit mektupları gözönüne alındığında, İslam'ın bir sembolü oldukları için saldırılara maruz kalmaktadırlar. Camilere yönelik saldırılar kimi zaman tehdit kimi zaman da tamamen ortadan kaldırma amacıyla gerçekleştirilmektedir. Örneğin Bulgaristan'da tarihi camilere yönelik eylemler sürekli olarak tekrarlanmakta ancak bir türlü gerekli tedbirler alınmamaktadır.

Eylemleri araştırmak ve incelemekle sorumlu emniyet birimlerinin vakaları ele alışında veya mağdurlara yaklaşımında ırkçı tutum sergiledikleri yönünde iddialar devam etmektedir. Şikayetleri dikkate almama, tekrar eden olaylara rağmen önlem almama veya olaya alaycı yaklaşma türünden şikayetler bulunmaktadır. Ayrıca polisin yabancılara yönelik orantısız ve aşırı güç kullandığı da ileri sürülmektedir.

Olayların gerçekleştiği bölgelerdeki yerel siyasetçiler ile üst düzey kamu görevlilerinin olaylar hakkında aldıkları tavır genel olarak olumludur. Olay sonrası beyanatları ve yaptıkları ziyaretler memnuniyet vericidir. Ne var ki, aşırı sağcı siyasi partiler ırkçı ve yabancı düşmanı fikirlerin ve eylemlerin odağı olmayı sürdürmektedir. Nitekim Nazi fikrini savunduğu bilenen Alman Ulusal Nasyonal Partisinin Türk kökenli yerel siyasetçilere ve Federal Parlamento milletvekili adaylarına yönelik tehditleri bulunmaktadır.

Diğer yandan ırkçı eylemlere karşı yerel halk ile yabancı kökenlilerin ortak hareket etmeleri memnuniyetle izlenmiştir. Avusturya'da 12 Ocak 2013 tarihinde Türk ve Avusturyalılardan oluşan kalabalık bir grup, dinlerarası yürüyüş organizasyonu çerçevesinde camiden kiliseye doğru bir yürüyüş gerçekleştirmiş, şehrin farklı noktalarındaki İslam derneklerinde etkinlikler düzenlemiştir. Yine, Almanya'nın Odendorf kasabasında bir Türk aileye ait dükkana karşı gerçekleştirilen kundaklama girişiminden sonra kasaba sakinleri aileye destek vererek saldırıyı kınayan bir gösteri düzenlemişlerdir.

Avrupa genelinde ırkçı eylemler yukarıda verilenlerle sınırlı kalmamaktadır. Örneğin Hollanda'da polis karakolunda gözaltındayken 3 Temmuz 2011 tarihinde vefat eden İhsan Gürz adlı Türk'ün karakola götürülürken ve nezarethanedeyken polisin orantısız güç kullanması sonucu öldüğü iddia edilmişti. Polisin aşırı güç kullanımına

ilişkin soruşturma, Gürz'ün kafasının arkasına iki yumruk ve yan tarafına bir yumruk atıldığının tespit edilmesine rağmen, Hollanda Adli Tıp Enstitüsünce ölümün "kalp yetmezliğinden" ötürü gerçekleştiği ve polisin güç kullanımının Gürz'ü kontrol altında tutabilmek ve tevkif edebilmek için gerekli olduğu gerekçesiyle savcılık tarafından takipsizlik kararıyla sonuçlanmıştır. Ancak aile tarafından üst mahkemeye itiraz edilmesi sonucunda soruşturma dosyası yeniden açılmıştır.

İrkçı eylemlerin cezalandırılması konusunda son yılların en önemli olayı Almanya'da görülmekte olan Nasyonal Sosyalist Yeraltı (NSU) terör örgütünce Türklere karşı işlenmiş olan cinayetler hakkındaki davalardır. Münih'te görülen davaların ilk duruşması skandalla başlamış, duruşmaya Türk gazeteleri alınmamış; ancak Alman Anayasa Mahkemesine yapılan şikayet başvurusu üzerine Mahkemenin şikayeti haklı bulmasının ardından davayı gören Münih Eyalet Yüksek Mahkemesi duruşma gününü ertelemiş ve salon düzeninde yeniliğe gitmek zorunda kalmıştır. Bunun yanı sıra davalar da, davanın tutuklu birkaç kişiyle sınırlı bırakılmak istendiği yönünde izlenimler bulunmaktadır. Nitekim duruşmalar sırasında müdahil avukatlarca emniyet mensubu tanıklara yönelik sorulan, cinayet soruşturmalarında ırkçılık olgusunun neden dikkate alınmadığına yönelik sorulara savcı tarafından şiddetle muhalefet edilerek davanın amacının soruşturmadaki eksikleri değerlendirmek olmadığı ısrarla ifade edilmektedir. Oysa yıllara yayılan cinayetlerde ırkçılık unsurunun ihmal edilmiş olması cinayetlerin süregelmesinin temel nedenlerinden biri olmuştur.

Dikkat çekici son bir örnek olay Hollanda'da yaşanmıştır: Basına 26 Aralık 2013 tarihinde yansıyan bir haberde, Hollanda'da yaşayan Ezra Coşkun isimli Türk geçirdiği trafik kazası nedeniyle beyin hasarına uğramış ve beyinsel işlevi dört yaşındaki çocuğun düzeyine gerilemiştir. Kaza nedeniyle mağdurun ailesi mahkemeye başvurarak tazminat istemiş; tazminat konusunda görüşüne başvurulmuş Hollanda Beyinsel Hasarları Hesaplama Merkezi, Ezra Coşkun'a 430 bin avro tazminat ödenmesini tavsiye etmiştir. Ancak kazaya neden olan kişinin bağlı olduğu sigorta şirketi miktarı fazla bularak, Ezra Coşkun'un okul durumunu ve tüm aile bireylerinin eğitim durumunu incelemiş ve 'kazaya maruz kalmasaydı nasıl bir kariyeri olurdu' şeklinde bir plan ortaya çıkarmıştır. Kaza öncesi Hollandaca bilgisi nedeniyle düşük düzeyli bir okula devam eden Coşkun'un "kuaför olmak istediğini" öğrenen sigorta şirketinin, bu varsayımdan yola çıkarak hazırladığı ödeme planına göre, "erken yaşta evlenip, en geç 26 yaşında anne olacak olan Coşkun, 36 yaşına kadar çocuk bakacak, 36 yaşından sonra da ancak 'part-time' olarak çalışabilecekti." Sigorta şirketi bu nedenle, 430 bin euro yerine 70 bin euroluk tazminatın yeterli olacağını savunmuştur. Sigorta şirketinin bu varsayımı, mahkeme tarafından "kültürel kökenler nedeniyle" ortalama bir Türk kadınının "26 yaşında çalışma hayatından çekildiğine" işaret edilerek "haklı" bulunmuş ve 430 bin euro yerine 70 bin euro tazminat verilmesini hükme bağlamıştır. Karar Hollanda kamuoyunda da "ayrımcılık" olarak değerlendirilmiş, Hollanda Türkler İçin Danışma Kurulu tarafından da, tam bir ayrımcılık olduğu ifade edilerek "Dahil olduğu grubun 'ortak özelliği' denilerek bir kişi hakkında böyle bir karar alınamaz" denilmiştir (Bkz. http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2013/12/131226_hollanda_ayrimcilik.shtml).

Sonuç olarak, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı saikiyle gerçekleştirilen eylemler bazı ülkelerde düşük bazılarında ise yüksek seviyelerde devam edegelmektedir.

Görülmektedir ki, yabancılara yönelik nefreti ve bunun sonucu olan eylemleri ortadan kaldıracak projeler hayata geçirilememekte, kurumlar halen yeterli duyarlılığa erişememektedirler.

Yabancı düşmanlığı ve ırkçı düşüncenin devam etmekte olduğunu, aşırı sağcı siyasi partilerin oy oranlarının yüksek seviyelerde olması, liberal partilerin dahi yabancı karşıtı söylemleri, iş piyasasında ayrımcılık, Hollanda'daki örnekte olduğu gibi yargılamalarda bile 'kültürel nedenlerle' ayrımcılık yapılması, eğitim-öğretimde yabancı kökenlilere önyargıyla bakılması gibi hususlarda da açıkça görebilmekteyiz.

Ortaya çıkan diğer mesele ise yabancı düşmanlığı ve ırkçılık fikrinin İslam karşıtlığına dönüşmüş olmasıdır. Eylemlerden de anlaşıldığı üzere, konut, işyeri ve camilere yapılan saldırılarda İslamiyet'e hakaretler ön plana çıkmaktadır. Kişiler dahi ırkı nedenden ziyade Müslüman oldukları için saldırıya uğramaya başlamışlardır. İslam dini düşman olarak hedef tahtasına konulmuş, hoşgörü ve tahammül akıl ve vicdanlardan silinmeye başlamıştır. Öyle ki yüzyıllardır Müslümanlarla yaşayan toplumlar da dahi camilere, din görevlilerine ve Müslüman mezarlıklarına yönelik saldırılar yapılmaktadır.

Sonuçta, ortaya çıkan tüm bu manzaranın Avrupa ülkeleri için ürpertici olması beklenmektedir. Kaybolmak bilmeyen, aksine evrim geçiren yabancı düşmanlığı ve ırkçılık düşüncesinin üzerine topyekun gidilmeden bu nefretin bitirilmesi mümkün görünmemektedir. Komisyonumuz önceki yıllarda olduğu gibi yabancı düşmanlığı ve ırkçı saikli eylemleri izlemeye ve raporlamaya devam edecektir.

EK: OLAYLARIN ÜLKELERE GÖRE AYRINTILI BİLGİSİ

Tarih	Ülke	Eylem Türü	Olay
02.01.2013	Almanya	Kundaklama	2 Ocak 2013 günü 3 Türk, 17 yabancı, 2 Alman ailenin yaşadığı apartmanın bodrum katındaki eski eşyaların bulunduğu bölümde yangın çıkmıştır. Apartmanın girişinde kilit bulunmamaktadır. Kundaklama ihtimali mevcuttur. Olayda 10 civarında kişi dumandan etkilenmiştir. Türk vatandaşı E. A. dumanı fark ederek itfaiye ve polise haber vermiş, bina sakinlerini uyarmıştır. Bodrumda bir kaç ay önce küçük çapta bir yangın daha çıktığı öğrenilmiştir. Aynı gün yakın bir mahalde aşırı sağcıların gösteri yaptıklarına dair duyumlar bulunmaktadır. E. A. ve ailesinin tehlike altında olmadıkları ispatlanamadığından, kendilerine koruma sağlandığı bildirilmektedir.

04.01.2013	Almanya	Kundaklama	Alman basınında, E. A.'nın 2 Ocak 2013 tarihinde yaşadığı apartmanda çıkan yangında bir faciayı önlediğine dair haberler yayınlanmıştır. Söz konusu haberlerin hemen ardından, E. A. ve ailesinin yaşadığı apartman dairesinin balkonundaki havlu ateşe verilmiştir.
07.01.2013	Almanya	Kundaklama	2 ve 4 Ocak 2013 tarihlerinde vuku bulan kundaklama olaylarının ardından bu kez, apartmanın dışındaki garajda bulunan aileye ait aracın lastikleri bıçakla kesilmiş ve yedek lastikler ateşe verilmiştir. Yangın büyümeden söndürülmüştür.
05.01.2013	Bulgaristan	Diğer	Varna'daki Aziziye Camii'nin duvarlarına kimliği belirsiz kişilerce gece vakti, spreyl boya ile 'Türkler titreyin', 'Levski yaşıyor' cümlelerinin yazıldığı, ayrıca haç çizildiği, konuyla ilgili olarak Varna polisinden soruşturma başlattığı belirtilmektedir. Kamera kayıtlarından olayın 12 - 13 yaşlarında 3 çocuk tarafından gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Ayrıca olaydan 1 saat sonra, bir polis devriye aracının yazıyı içeren duvarın önünden geçtiği ancak herhangi bir girişimde bulunmadığı belirtilmiştir.
12.01.2013	Avusturya	Saldırı	Salzburg İslam Federasyonu'nun Hallein'de bulunan camiine 12 Ocak 2013 Cumartesi gecesi bir saldırı düzenlenmiştir. Camiye ait güvenlik kamerası kayıtlarından, yaşları 15-17 arasında olduğu tahmin edilen 5 kişilik bir grup gencin, caminin kapısını zorladığı, daha sonra saldırganlardan ikisinin camı kırarak içeri girdikleri, Kur'an ve diğer kitapları sokağa attıkları tespit edilmiştir. Söz konusu kayıtlar dernek tarafından polise teslim edilmiştir. Olay gününün sabahında Türk ve Avusturyalılardan oluşan 120 kişilik bir grup, dinlerarası yürüyüş organizasyonu çerçevesinde camiden kiliseye doğru bir yürüyüş gerçekleştirmiş, şehrin farklı noktalarındaki İslam derneklerinde etkinlikler düzenlemiştir. Dernek yetkilileri, camiye yönelik saldırının söz konusu organizasyonla aynı güne rastlamasının daha üzücü olduğunu ifade etmişlerdir.
05.01.2013	Bulgaristan	Saldırı	5 Ocak sabah erken saatlerde, alkollü oldukları anlaşılan 22-23 yaşlarındaki iki saldırgan, Filibe'deki tarihi Muradiye (Cuma) Camisine saldırarak camlarını kırmışlardır. Saldırganlar tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmışlardır.
08.01.2013	Almanya	Diğer	2, 4 ve 7 Ocak 2013 tarihlerinde, E. A.'nın Bonn'daki evinde vuku bulan olayların ardından araçla Siegburg'da mesleki eğitim yaptığı yaşlılar yurduna gitmekte iken karşı yönden gelen bir araç tarafından öne kesilmiştir. Aksu otomobilinden inmemiş ve şahıstan kimlik belgesi göstermesini istemiştir. Şahıs, sigorta kimliğine benzer bir belgeyi göstermiş ve kendisinde haber beklemesini söylemiştir.

19.01.2013	İsviçre	Saldırı	19 Ocak 2013 Cumartesi akşamı Huttwil (Bern) bölgesinde bir Türk vatandaşı tarafından işletilen "Hutto Kebab" isimli bir lokale 4 neo-Nazi tarafından saldırıda bulunulmuş, bir sandalye ile lokalin camı kırılmış, saldırı esnasında lokalin bir çalışanı parmağından yaralanmıştır. Bern, Zürih ve Freiburg kantonlarından gelen bu 4 kişi polis tarafından yakalanmış, ancak daha sonra serbest bırakılmıştır. Polis Sözcüsü soruşturmanın sürdüğünü açıklamıştır.
30.01.2013	Almanya	Diğer	30 Ocak 2013 gecesi Alsdorf'taki Ülkü Ocağı'nın camına gamalı haç çizilmiş, duvara Hitler'in iktidara geçiş tarihi olan "30 Ocak" ve "bizim vatanımız" şeklinde yazılar yazılmıştır. Konuyla Aachen Kriminal Polisi ilgilenmektedir.
06.02.2013	Almanya	Saldırı	Aşırı sağcı 22 yaşındaki bir kişi, Trier şehrine bağlı Wittlich'deki bir lokantada yabancı düşmanı ve aşırı sağcı sloganlar atmış, daha sonra da 1974 Mardin Midyat doğumlu M. B.'ye saldırmış ve B.'nin saldırı neticesinde kolunun kırılmıştır.
02.03.2013	Avusturya	Diğer	2 Mart 2013 Cumartesi gecesi Tirol-Jenbach'ta bulunan Milli Görüş Derneği binasının dış duvarına spreyle boyayla "Türkler Defolun" şeklinde hakaret içerikli bir ifade yazılmıştır.
04.03.2013	Ukrayna	Diğer	Kırım Özerk Cumhuriyetinin başkenti Akmescit'te bulunan Kebir Caminin duvarlarına kimliği belirsiz şahıslar tarafından siyah boya ile küfürler yazıldığı anılan Cami bekçisi tarafından 4 Mart günü sabah saatlerinde tespit edilmiştir.
14.03.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	DİTİB Kassel Merkez Camiine kimliği belirsiz kişilerce İslam dinine yönelik hakaretler içeren bir not gönderilmiştir. Söz konusu notun ilk sayfasında Almanca büyük harflerle "Samisdat: 20.09.2012: İslam özgürlüğümüzü ve demokrasimizi tehdit ediyor! İslam buraya ait değil" ifadesi yer almaktadır. Ayrıca "İslam =Alt sınıf insanlar, pislik kültürü", "Berlin'de Sosyal parazitler", "Möln, Solingen = yalan", "İslam-din faşizmi", "İslam'ı yasaklamak- camileri kapatmak", "10 Milyon Türk'ü sınır dışı etmek", "DİTİB-faşist pislik grubu" gibi yazılar yer almaktadır.
07.03.2013	Almanya	Diğer	Nürnberg'e yakın Altdorf kasabasında aynı apartmanda yaşayan üç Türk ailesinin yaşadıkları apartmanın girişindeki duvara zaman zaman gazetelerden kesilmiş haber ve Müslümanları aşağılayıcı ifadeler olan resimler asılmıştır. Polis ancak ısrarlı aramalar karşısında gelmiştir. Eylemi yapanın aynı apartmanda oturan bir şahsın gerçekleştirdiği anlaşılmıştır.

16.03.2013	Bulgaristan	Saldırı	Filibe'ye bağlı Karlıova'da bulunan tarihi Yalı Camii, 2013 yılı Mart ayı içerisinde üst üste 3 kez saldırıya uğramış ve caminin camları kırılmıştır. Ayrıca, cami duvarlarına ırkçı yazılar yazılmış, cami imamı tehdit edilmiş ve hakarete uğramıştır. Emniyet yetkilileri olay yerine geç intikal etmiş, camide kamera sistemi olmadığı için saldırganların tespit edilemediğini ileri sürmüştür. Söz konusu cami, 2010 yılı Nisan ayında da şüpheli bir yangına maruz kalmıştı.
29.03.2013	Almanya	Saldırı	S. T. adlı vatandaşımız dört yaşındaki oğlu ve çocuk arabasında bulunan ikiz bebekleri ile yanlarında bulunan bir arkadaşıyla birlikte oğlunu kreşe götürmek üzere yürürlerken, arkalarından gelen yaşlı bir Alman kadın yabancı düşmanı ifadelerde bulunmuş, kreşe çok yaklaştıkları için dört yaşındaki oğlu annesinden kreşe koşmak için izin istemiş, çocuk koşarak söz konusu Alman kadının önünden geçerken kadın çocuğu yakalamış ve önce havaya kaldırıp daha sonra yola fırlatmış, yoldan bir araba geçmemesi olası bir kazayı önlemiş, S. T. derhal polise giderek şikayette bulunmuş, polisin tarif üzerine evvelce başkalarının da şikayet konusu yapılmış olan saldırganı derhal teşhis etmiş ve saldırgan hakkında yakalama emri çıkarılmıştır. Çocuk psikolojik olarak olayın etkisini üzerinden henüz atamamıştır ve bu sebeple psikolojik uzman yardımı almaktadır.
30.03.2013	Almanya	Kundaklama	30 Mart 2013 günü 21:30-21:45 sularında Türk vatandaşları ve Türk kökenlilerin yaşadığı 12 daireli apartmanda yangın çıkmıştır. Olayda Kosova vatandaşı bir kadın ile bir Alman hayatını kaybetmiştir. Resmi kayıtlara göre apartmanda 34 kişi yaşamaktadır. Bunlardan 14'ü Türk asıllı, 5'i Türk vatandaşıdır. Yangında hafif yaralanan 13 kişiden 8'i Türk veya Türk kökenlidir. Yaralılar ertesi gün hastaneden taburcu olmuşlardır. Köln Polisi ve Savcılık yangının çıkış nedenlerini bütün ihtimaller dikkate alınmak suretiyle incelenmekte olduğunu açıklamışlardır. Yangın sırasında girişteki bir bebek arabası ateş almıştır. Savcılık 3 Nisan 2013 tarihinde yaptığı açıklamada, yangının elektrik arızasından kaynaklanma olasılığının bulunmadığını, olay yerinde yanmayı kolaylaştırıcı madde bulunmadığını, araştırmanın sürmekte olduğunu bildirmiştir.
17.04.2013	Almanya	Kundaklama	Hürth kasabasında, aralarında bir Türk ailenin de bulunduğu 40 kişinin yaşadığı toplam 14 dairelik apartmanda, öğleden sonra Iraklı bir aileye ait bebek arabasının yanması sonucunda beş kişi dumandan etkilenerek hastaneye kaldırılmış ve kısa bir süre sonra taburcu edilmişlerdir. Polis soruşturmasında kundaklama ihtimali de değerlendirilmektedir.

20.04.2013	Almanya	Diğer	Ludweiler'da (Völklingen/Saarland) bulunan DİTİB Kocatepe Camii'nin bahçesine ve anılan Camide görev yapan din görevlisinin lojmanının kapısına 20 Nisan 2013 tarihinde gamalı haç işareti çizilmiştir.
29.04.2013	Almanya	Diğer	Bir Türk avukat bayan, bir kargo şirketinde satıcı tarafından terslenerek "nereden geldiysen oraya git" şeklinde yabancı düşmanlığı içerikli söyleme maruz kaldığını, şikayetçi olarak olay yerine çağırdığı polisle yaşadığı tartışma sonucu polislerden birinin "kaba kuvvet kullanarak kendisini duvara iteleyerek "Türk o..." dediğini ve elbisesinin kan içinde kaldığını ifade etmiştir. Avukat, kimliğini ibraz ettikten sonra polisin kendisini bıraktığını, polis hakkında yaralama, rencide etme ve özgürlüğünün kısıtlanması suçlarından suç duyurusunda bulunduğunu da açıklamıştır.
23.04.2013	Almanya	Kundaklama	Köln Holweide semtinde ikamet eden vatandaşımız V. Ö. 23.04.2013 gecesi evine geldiğinde bina içinde yanık kokusu olduğunu duymuş, daire kapısının önünde yanmış yastık ve bez parçalarını görmüş ve ayaklarıyla ateşi söndürmüştür. Zanlı olarak, sürekli kendilerini taciz eden komşusu polis tarafından alıkonulmuş ve zanlının evi mühürlenmiştir.
13.05.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Türk İşadamı O. A. imzasız aşağılayıcı bir mektup almıştır. Mektupta Türk kökenli olduğu için aşağılanmakta, imzasız mektupta, Türk işadamından dükkanını kapatması ve ülkesine dönmesi istenmektedir.
14.02.2013	Fransa	Saldırı	Fransa'nın Auvergne bölgesindeki Puy-de-Dôme vilayetindeki Thiers şehrinde yerleşik "DİTİB Thiers Türk Birliği Derneği"ne (Association Thiers Union Turque) 14 Şubat gece yarısından sonra yapılan bir saldırıda, bilinmeyen kişilerce derneğin camları kırılmış, kapılarına kesici bir aletle zarar verilmiş, posta kutusu tahrip edilmiş ve lokalin kalorifer odasının vanaları benzin dökülmüş bez parçalarıyla yakılmaya çalışılmıştır.
08.05.2013	Almanya	Diğer	Türk vatandaşı S. Y.'ye ait kahvehanenin önünde bulunan iskemleye 8-9 Mayıs 2013 gecesi Nasyonal Millet Partisi NVP imzasıyla "Geri geldik, zaten hiç ölmemiştik. Temiz Alman ırkına karşı terbiyesiz davranmanız canımıza yetti. Yahudilerin sonları ne oldu diye bir sorun. Ve merak etmeyin sizin dükkanlarınızı da gece gündüz gözetliyoruz" ibareleri yazılmıştır.

09.05.2013	Almanya	Saldırı	Bamberg'de yaşayan M. E. ve eşi H. E. çiftinin evlerinin önünde misafirlerini uğurlarken, 28 ve 30 yaşlarındaki iki Alman'ın saldırısına uğramışlardır. Saldırganların önce 'Pis Türkler, Almanya'dan gidin' ifadeleriyle sözlü tacizde bulunmuşlar, çiftin 'gidin buradan' diye yanıt vermelerinin ardından çıkan kavgada M.E.'nin omuz kemiği kırılmış, eşi H. E.' evvelce geçirdiği ameliyat yarasının açılması sebebiyle iç kanama tehlikesi geçirmiştir. Olay anında yanlarında bulunan hamile kızları A. E. düşük tehlikesi geçirmiş, damatları M. S.'nin vücudunda ezikler meydana gelmiştir. Zanlıların yakalanıp adli mercilere teslim edilmesinin ardından savcılık, yabancı düşmanlığı motifi de içermesi sebebiyle saldırıların tutuklanmasını talep etmiş ancak, hakim bu talebi reddetmiştir.
16.05.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Münster DİTİB Merkez Camii'nin kapısına Almanca İslam karşıtı bir bildiri konulmuştur. Bildiride "Mısır'daki kilise havaya uçurulmuştur. Kardeşlerim ölmüştür. İslamiyet nefrettir, barış değildir." denmektedir.
16.05.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Aşağı Saksonya Eyaleti'nin Langenhagen şehrinde bulunan DİTİB camisine 16 Mayıs 2013 tarihinde posta yoluyla ulaşan bir zarf içinde İslam'a ve Hz. Muhammed'e hakaret içeren iki resim gönderilmiştir.
17.05.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Hz. Muhammed'e hakaret içeren, yukarıda anılan mektubun bir benzeri aynı resimlerle bu kere Hannover'deki Hacı Bayram Veli Camisine posta ile gönderilmiştir.
20.05.2013	İngiltere	Saldırı	Bir Türk vatandaşı, komşusunun uyusturucu sattığını ve kendisinin Türk ve Müslüman olmasıyla ilgili sözlü saldırılara uğradığını, 5 yıldır şikayet etmesine rağmen polisin duruma duysız kaldığını belirtmektedir.
23.05.2013	Almanya	Saldırı	Lengerich Abdülhamithan Camii Derneği'ne 14 Mayıs 2013 tarihinde kimliği belirsiz kişiler tarafından bir saldırı gerçekleştirilmiş ve caminin camları kırılmıştır.

19.05.2013	Almanya	Diğer	DİTİB Bullay Türk İslam Kültür Derneği'nin inşaatı devam etmekte olan Camii'nin pencere ve kapısına yabancı düşmanı ve ırkçı ifadelerle yer veren yaklaşık 100 kadar çıkartma yapıştırılmıştır.
27.05.2013	Almanya	Kundaklama	Swisstal şehrinde yaşayan bir Türk ailenin evlerinin altındaki dükkanı 26 Mayıs gecesi saat 01.00 sularında molotof kokteyli atılmıştır. Patlama sesiyle uyanan aile dükkanın girişinde alevleri görür görmez itfaiyeyi aramışlar ve kendi çabalarıyla yangını söndürmüşlerdir. Olay üzerine kriminal polis çok geniş bir araştırma başlatmıştır. Odendorf kasabasında ırkçı bir tehdit ya da olayın bugüne kadar yaşanmadığını beyan edilmekte olup, kent sakinleri de aileye destek vererek saldırıyı kınayan bir gösteri düzenlemiştir.
24.05.2013	Belçika	Diğer	Gent şehrinde bulunan Tevhid Camii'nin kapısına, 24 Mayıs 2013 sabahı kesik bir domuz kafası ile İslam'a hakaret içerikli bir pankart bırakılmıştır.
17.05.2013	Almanya	Saldırı	17 Mayıs 2013 gecesi, kimliği belirsiz kişi veya kişilerce, Bönen kentinde bulunan Mevlana Cami binası önündeki ve çevresindeki çiçeklerin kırılmış ve yerlerinden sökülüştür.
09.06.2013	Fransa	Saldırı	T. K. adlı kadın vatandaşımız evinin önünde eşyle birlikte otomobili bindiği sırada, 17 yaşlarında bir genç elini otomobilin içine uzatarak, "Pis Araplar evinize gidin" demiş ve vatandaşımızın başörtüsünü çekmeye çalışmıştır. Polis vatandaşımızın şikayetini almakta isteksiz davranmış, Türk ve Arap dernekleri ile medyanın olaya karışmasının ardından vatandaşlarımız Polis merkezine şikayette bulunabilmişlerdir.
03.06.2013	Almanya	Diğer	M. E. adlı vatandaşımızın evine Alman polisince zorla girildiğini, polis tarafından ağır şekilde darp edildiğini ve vücudunda çok sayıda yara meydana geldiğini ifade etmiştir. Vatandaşımız polisin kardeşinin vergi borcu nedeniyle evini bastığını, mukavemetle bulunmadığı halde kendisini darp ettiğini ifade etmiştir.
01.07.2013	Almanya	Kundaklama	Mönchengladbach kentinde A. G. adlı vatandaşımızın sahibi olduğu fırında 1 Temmuz 2013 günü sabaha karşı yangın çıkmıştır, herhangi bir can kaybının olmadığı olayda fırın maddi hasar meydana gelmiştir. Mönchengladbach Emniyet Müdürlüğüne yapılan inceleme sonucunda yangında hızlandırıcı bazı maddeler tespit edilmesi sonucu failleri ortaya çıkarmak için özel bir soruşturma komisyonu kurulmuştur.

05.07.2013	Almanya	Saldırı	Alman bir arkadaşıyla birlikte Bamberg'den Bad Neustadt an der Saale şehrine gitmeye giden A. C., tren istasyonuna vardığında üç Alman gencinin kendisine tuhaf şekilde baktıklarını ve takip ettiklerini fark etmiştir. Tanımadığı bu gençler kendisine sataşmış ve yumruk atmışlardır. Bu gençlerden kaçan A. C., şehirde bir süre geçirdikten sonra Bamberg'e dönmek üzere tekrar tren istasyonuna geldiğinde, içlerinde daha önce kendine sataşan gençlerin de bulunduğu 15 kişilik bir grup genç kendisine doğru gelmiş ve aralarından üç-dört tanesi adı geçene saldırarak dövmüşlerdir. Saldırı sonucu A. C.'nin burnunda ve göz bölgesinde yaralanma oluşmuştur. T-shirtlerini çıkaran saldırganların sırtlarında gamalı haç ve SS işaretleri mevcut olduğu görülmüştür. Saldırmayarak olayı izleyen diğer gençlerden biri cep telefonu ile dayak olayını kaydetmiş ve görüntüleri yayınlacağını yüksek sesle söylemiştir. Saldırganların neo-Nazi sembollerini açıkça teşhir etmelerine rağmen polis açıklamasında olayda yabancı düşmanlığı motifi bulunmadığı yönünde bir ifade kullanmıştır.
20.08.2013	Almanya	Diğer	Aşağı Saksonya Eyaleti'nin Brake şehrinde bulunan DİTİB'e bağlı Eyyüp Sultan Camii'nin duvarına 20 Ağustos 2013 tarihinde "Drecks Moslems" (Pis Müslümanlar) yazılmıştır.
08.09.2013	Avusturya	Saldırı	8 Eylül 2013 Pazar akşamı saat 20:30-21:30 arasında Salzburg'a bağlı Oberndorf kasabasında bulunan İslam Birliği Derneği Camiine kimliği belirsiz bir şahıs tarafından sözlü ve fiili bir saldırıda bulunulmuştur. 8 Eylül 2013 Pazar akşamı saat 20:30-21:30 arasında Avusturya uyruklu bir şahıs, camide cemaat bulunduğu halde, önce "camiyi 2 gün içerisinde yakacağım", "buradan defolun", "Türkleri istemiyoruz" şeklinde Almanca tehditlerde bulunmuş, ardından cami kapısına saldırarak cam kapıyı tamamen kırıp içeri girme teşebbüsünde bulunmuş, cemaatin engellemesi sonucunda bu kez caminin ön tarafına yönelerek parmaklıklardan atlayıp içeri girmiş ve bir kişiyi bıçakla hafif yaralamıştır. Saldırganın cemaat tarafından etkisiz hale getirilerek polise teslim edilmiş, ancak polisin ihmali ve göz yumması sonucu saldırgan olay yerinden kaçmıştır. Olayın hemen başında haber verilmesine rağmen polis olay mahalline geç intikal etmiş ve polisin cami etrafını güvenlik çemberine alması sonucu cemaat cami içerisinde mahsur kalmıştır.
06.04.2013	Hollanda	Kundaklama	Saldırganların Enkhuizen'daki Alaaddin Camii'ne Molotov kokteyli atarak çıkardıkları yangın büyük zarara yol açmıştır.

15.04.2013	Hollanda	Diğer	HDV Merkez Camii'nin girişine üzerinde "Muhammed öldü, Tanrı'nın oğlu İsa yaşıyor" yazan bir pankart yerleştirilmiştir.
10.08.2013	Hollanda	Saldırı	HDV Ertuğrul Camii pencerelerine yumurta atılmıştır.
18.08.2013	Hollanda	Kundaklama	HDV Merkez Camii'nin girişinde yangın çıkartılmıştır.
03.09.2013	Belçika	Diğer	RTL Televizyonunda 22 Kasım 2013'te gösterilen ve "LaCapitale.be" adlı internet sitesinde 25 Kasım'da yayınlanan, "Nation" adlı aşırı sağcı bir grubun Brüksel'deki bir Türk restoranına yönelik "Jambon beurre" (Jambon ve tereyağından yapılan bir çeşit sandviç) adını verdikleri ırkçı ve islam karşıtı eylemde bulunmuşlardır. Eylemin video görüntülerine aşağıdaki linkten ulaşılabilir.. http://www.lacapitale.be/866203/article/regions/bruxelles/actualite/2013-11-25/bruxelles-un-groupe-d-extremistes-identitaires-organise-des-invasions-de-s Video görüntülerinde, yüzüne domuz maskesi takan birkaç kişinin "İstanbul Snack" adlı bir Türk restoranını işgal ettikleri ve çalışanların tepkisiyle karşılaşan grubun solganlar atarak restoranı terkettiği görülmektedir. Videoda, grup adına kameralara yapılan açıklamada, Türk ve Faslıların yoğun olarak yaşadığı semtlerin "Türk Mahallesi" veya "Arap mahallesi" gibi adlarla anılmasına bir tepki olarak, şehirdeki tüm mahallelerin "Belçika mahallesi" olduğunun vurgulandığı ve grubun "On est chez nous" (kendi evimizdeyiz) ve "Jambon-beurre" şeklinde slogan attıkları görülmektedir.
30.08.2013	Hollanda	Kundaklama	HDV Mevlana Camii'ne molotof kokteyli atılmış, çıkan yangın caminin çatısına zarar vermiştir. Daha sonraki günlerde yağın yağmur çatının çökmesine neden olmuştur.

15.09.2013	Hollanda	Diğer	HDV Mevlana Camii'nin ön camlarına ve çerçevelerine gamalı haç çizilmiş ve "ACAB" (All Cops Are Bastards) yazılmıştır.
08.09.2013	Bulgaristan	Diğer	Varna'daki Aziziye Camii'nin duvarına kimliği belirsiz kişiler tarafından Bulgarca "Dışarı", "14/88" ifadelerinin yazıldığı ve gamalı haç işareti çizilmiştir.
28.09.2013	Almanya	Saldırı	Bernburg tren istasyonundaki kendisine ait Ali Baba Döner Büfesini akşam vakti kapatırken 9 kişilik aşırı sağcı Alman grubun sözlü tacizine uğrayan lokanta sahibi A. E., tartışmanın büyümesi üzerine aşırı sağcıların öldürmesi ve kafasına vurdukları bira şişeleri nedeniyle ağır biçimde yaralanmıştır. A. E. halen Halle (Saale) şehrinde Hastanede yoğun bakımda uyutulmakta olup, hayati tehlikesi bulunmaktadır.
16.09.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Aşırı sağcı Almanya Ulusal Demokratik Partisi'nin (NPD) Federal Seçimler öncesinde aralarında Türk kökenli adaylardan Özcan Mutlu ve Azize Tank'ın da yer aldığı göçmen kökenli milletvekili adaylarına tek yönlü uçak bileti ile 'evine dön' çağrılı ve tehdit içerikli bir mektup göndermiştir.
21.09.2013	Almanya	Saldırı	Berlin Eyalet Meclisi Sol Parti (Die Linke) Milletvekili ve Federal Meclis Milletvekili adayı Hakan Taş'ın evine 21 Eylül 2013 Cumartesi sabahı ırkçı bir saldırı düzenlenmiştir. Saldırıda adı geçen apartman dairesinin kapısına "SS", "yabancılar dışarı" ve "yakında öleceksin" şeklinde yazılmış, posta kutusuna da yine "SS" ve "dışarı" yazılmıştır.
25.09.2013	Bulgaristan	Diğer	12-14 Aralık 2012 tarihlerinde Burgaz'da gerçekleştirilen "Sahil Güvenlik Teşkilatları Liderleri 13. Yıllık Toplantısı" vesilesiyle katılımcı 6 ülkeyi temsilen Burgaz Parkı'na birer ağaç dikilmiş ve temsil ettikleri ülkeyi belirten plaketer konulmuştur. Ancak bir süre sonra ülkemize ait plaketin yerinden sökülüş olduğu belirlenmiştir.
26.09.2013	Almanya	Saldırı	Waghausel'de bir Türk ailenin evine evsahibi N. T. sabah saatlerinde evde yalnızken, maskeli bir yabancı yüzüne biber gazı sıkarak eve girmiş, şahıs mağdurun çantasını ve cüzdanını çalmış ve evi ateşe vermiştir.

05.10.2013	Bulgaristan	Saldırı	Kazanlık ilçesindeki (Eski Zağra) camiye 5 Ekim 2013 Cumartesi gecesi kimliği belirsiz iki genç tarafından camları kırılmak suretiyle saldırıda bulunulmuştur. Kültür anıtı ilan edilmiş bulunan Kazanlık Camisi yaklaşık beş asırlık olup, ilçede ayakta kalabilen tek camidir. Cami 2006 yılında da molotof kokteyli atılarak yakılmak istenmiş, ayrıca geçtiğimiz yıllarda duvarlarına gamalı haç çizilmek ve camları kırılmak suretiyle çok sayıda saldırıya maruz kalmıştır.
16.10.2013	Almanya	Diğer	Bingen Belediye Başkanı Thomas Feser'in (CDU) Bingen-Sponshheim'da bulunan bir kasabada Müslümanların kurban bayramında 3 gün boyunca kurban kesmesine izin vermesi nedeniyle İslam karşıtı kişiler tarafından saldırıya uğramıştır. Belediye Başkanına yönelik olarak sözlü, e-posta ve telefon yoluyla saldırılarda bulunulmuş, özellikle internette İslam karşıtı bir blog üzerinden yürütülen bir kampanyanın hedefi olmuştur.
20.10.2013	Bulgaristan	Kundaklama	Kazanlık ilçesindeki (Eski Zağra) camiye kimliği belirsiz bir şahıs tarafından saldırıda bulunulmuş ve cami yakılmaya çalışılmıştır. Camide kırılan birkaç cam dışında maddi hasar oluşmamıştır.
07.11.2013	Almanya	Diğer	Görev bölgemizdeki DİTİB Krefeld Mimar Sinan Camisi'nde 7 Kasım 2013 sabahı, Türk ve Alman bayraklarının bulunduğu direklerden Türk bayrağının indirilerek, yerine gamalı haç şeklindeki bayrağın çekildiği anılan cami yetkilileri tarafından bildirilmiştir. Söz konusu bayrak Alman polisinin gözetimde indirilmiş olup, bu konuda tahkikat başlatıldığı öğrenilmiştir. Alman emniyet makamlarından söz konusu olaya ve soruşturmanın safahatına ilişkin yazılı bilgi talep edilmiş olup, konu izlenmektedir.
09.11.2013	Bulgaristan	Saldırı	9 Kasım akşamı bir grup aşırı sağcı, bir Türk'ü döverek komaya sokmuştur. Saldırganlar ilk ifadelerinde, mağduru yasadışı göçmen zannettiklerini ifade etmiştir.
12.11.2013	Rusya	Saldırı	İş çıkışı evine gitmekte iken metro çıkışında aşırı milliyetçi oldukları sanılan 16-18 yaşlarındaki gençlerden oluşan bir grubun saldırısına uğrayan M. A., saldırı sonucunda vücudunun çeşitli yerlerinden yaralanmış, ayrıca nöroloji bölümünde ameliyat edilmiştir. Mağdurun sağlık durumunun ciddi olduğu bildirilmiştir.
08.11.2013	Fransa	Diğer	Türk Kültür Derneği tarafından yapımına 2011 yılında başlanılan ancak henüz ibadete açılmamış olan camii inşaatının arazisine kimliği belirsiz kişiler tarafından domuz başı atılmıştır.

09.11.2013	Almanya	Tehdit Mektubu	Eski Hamburg Eyalet Milletvekili ve Meclis Başkan Yardımcısı Nebahat Güçlü'ye posta yoluyla ırkçı içerikli tehdit, alay ve rencide edici ifadeler içeren bir mektup gönderilmiştir.
21.11.2013	Almanya	Kundaklama	Stuttgart-Zuffenhausen semtinde 9 Türk ailenin yaşadığı binaya kundaklama girişiminde bulunularak, iki ayrı yerden yangın çıkartılmaya çalışılmıştır. Yangın polisin de müdahalesiyle büyümeden söndürülmüştür.
22.11.2013	Belçika	Diğer	Gent'te bulunan Belçika Diyanet Vakfı'na bağlı Sledderlo Yunus Emre Camii duvarlarına kimliği belirsiz kişilerce ırkçı sloganlar yazılmış ve gamalı haç ve domuz kafası figürleri çizilmiştir.
22.11.2013	Belçika	Diğer	Gent'te bulunan Belçika Diyanet Vakfı'na bağlı Sledderlo Yunus Emre Camii, Winterslag Fatih Camii duvarlarına kimliği belirsiz kişilerce ırkçı sloganlar yazılmış ve gamalı haç ve domuz kafası figürleri çizilmiştir.
22.11.2013	Belçika	Diğer	Gent'te bulunan Belçika Diyanet Vakfı'na bağlı Kolderbos Yıldırım Beyazıt Camii'nin duvarlarına kimliği belirsiz kişilerce ırkçı sloganlar yazılmış ve gamalı haç ve domuz kafası figürleri çizilmiştir.
26.11.2013	İngiltere	Saldırı	A. isimli Türk vatandaşı aşırı sağcı kişiler tarafından aracının camları kırılarak ve lastikleri kesilerek saldırıya uğramıştır. Mağdur, gruptan M. C. adlı kişinin Türklere karşı facebook üzerinden çirkin bir şekilde saldırdığını aktarmaktadır. M.C.'nin camileri bombalayacağını, Türklere ve Müslümanlara karşı saldırıda bulunacağını ifade ettiği iddia edilmektedir.
16.11.2013	Bulgaristan	Saldırı	Filibe Başkonsolosluğu Muavin Konsolosu'nun aracına, park halindeyken kimyasal bir madde olduğu tahmin edilen bir sıvıyla saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonucunda arabanın ön, arka bagaj kısmı ve benzin deposu yanındaki kaporta boyası tahrip olmuş, araçta maddi hasar meydana gelmiştir.

21.12.2013	İngiltere	Saldırı	Londra'da kafe işleten Türk vatandaşı K. K., kafeye gelen ve Afganistan'dan yeni geldiğini, orada askerlik yaptığını, İskoç askeri olduğunu söyleyen bir kişinin, Müslüman olup olmadığını sorduğunu, Müslüman olduğunu öğrenince kendisine saldırdığını, köprücük kemiğinin ve elmacık kemiğinin kırıldığını, olay sonrası gelen polislerin çok ilgisiz olduklarını, “kaç yumruk attı” gibi sorular sorup Türkiye'deki tatillerinden bahsettiklerini, alaycı davrandıklarını dile getirmiştir. K. K. ayrıca, Türk oldukları için saldırıya uğrayan çok kişi olduğunu ama polis korkusundan sessiz durmayı tercih ettiklerini ifade ederek, Norwich'den gelen bir Türk arkadaşının kafesinden çıkıp evine giderken gençler tarafından yolunun kesildiğini ve nereli olduğunun sorduğunu, Türk deyince çenesini kırdıklarını ve arkadaşının iki ay hastanede komada kaldığını ifade etmiştir.
24.12.2013	Almanya	Kundaklama	Berlin'in Wedding semtinde, 20'den fazla Türk ailenin yaşadığı bir apartmanın bodrum katında yangın çıktı.
31.12.2013	Almanya	Kundaklama	Yukarıda belirtilen apartmanda bu defa 31 Aralık günü saat 17.00-18.00 arasında yine bodrum katında yangın çıkarken, aynı gün saat 22.00-22.30 arasında birinci katta bir dairenin önünde ikinci bir yangın daha meydana geldi. Bu yangında bir Türk ailesine ait bir bebek arabası ateşe verildi. Aynı apartmanın 7. katında 1 Ocak 2014'de sabah saatlerinde yine bir yangın meydana geldi. Dumandan etkilenen 4 kişilik Türk ailesi hastaneye kaldırıldı.